

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

На правах рукопису

ШУЛЬГАН ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 811. 161.2'373. 21 (477.84+81'27)

**ОЙКОНІМІЯ УКРАЇНИ ХХ СТОЛІТТЯ
(ЕКО- ТА СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ)**

Спеціальність 10.02.01 – українська мова

Дисертація на здобуття наукового ступеня

кандидата філологічних наук

Науковий керівник –

Редьква Ярослав Петрович

кандидат філологічних наук, доцент

Тернопіль – 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ОЙКОНІМІЇ	14
1.1 Ойконімія України як соціо- та еколінгвістичне явище.....	15
1.2 Еколінгвістична та соціолінгвістична проблематика в українських і зарубіжних мовознавчих студіях.....	29
Висновки до розділу 1.....	47
РОЗДІЛ 2. СТАНОВЛЕННЯ ОЙКОНІМІЇ УКРАЇНИ У ХХ СТОЛІТТІ: ЕКО- ТА СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТИ	50
2.1 Мовна політика в Україні ХХ століття та її наслідки для ойконімії: еко- й соціолінгвістичний виміри.....	50
2.1.1 Формування назв населених пунктів України у першій половині ХХ століття (довоєнний період).....	53
2.1.2 Формування назв населених пунктів України у другій половині ХХ століття (повоєнний період).....	69
2.2 Лексико-семантичні особливості перейменувань в адміністративно-територіальному устрої та законодавстві УРСР крізь призму еколінгвістики та соціолінгвістики.....	79
2.2.1 Естралінгвальні чинники перейменувань населених пунктів УРСР у ХХ столітті.....	85
2.2.2 Інтралінгвальні чинники перейменувань населених пунктів УРСР у ХХ столітті.....	92
2.3 Основні словотвірно-структурні моделі новостворених (перейменованих) ойконімів України ХХ століття.....	102
2.3.1 Реалізація першого принципу називання (перейменування) поселень у 40-х роках ХХ століття.....	111

2.3.2 Реалізація другого принципу називання (перейменування) поселень у 40-х роках ХХ століття.....	113
2.3.3 Реалізація третього принципу називання (перейменування) поселень у 40-х роках ХХ століття.....	114
2.3.4 Реалізація четвертого принципу називання (перейменування) поселень у 40-х роках ХХ століття.....	116
2.3.5 Особливості словотвору ойконімії України у другій половині ХХ століття.....	117
Висновки до розділу 2.....	121
РОЗДІЛ 3. ЕКО- ТА СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ СТАН ОЙКОНІМІЇ УКРАЇНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	123
3.1 Дотримання норм української літературної мови в номінаціях поселень України ХХ століття	124
3.1.1 Порухення лексичних норм української літературної мови в назвах населених пунктів України ХХ століття.....	129
3.1.2 Порухення граматичних та фонетичних норм української літературної мови в назвах населених пунктів України в ХХ столітті.....	136
3.1.3 Порухення словотвірних норм української літературної мови в назвах населених пунктів України в ХХ столітті.....	140
3.2 Основні види порушень принципів номінацій в адміністративно-територіальному устрої України ХХ століття.....	145
3.2.1 Природничі критерії називання населених пунктів у ХХ столітті.....	149
3.2.2 Історико-культурні критерії називання населених пунктів у ХХ столітті.....	151
3.2.3 Естетико-емоційні критерії називання населених пунктів у ХХ столітті.....	153
3.3 Декомунізація ойконімії України в ХХІ столітті.....	157
Висновки до розділу 3.....	167
ВИСНОВКИ	169

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	174
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ЇХНІХ УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	196
ДОДАТКИ.....	202
Додаток А.....	202
Додаток Б.....	215
Додаток В.....	218
Додаток Г.....	225
Додаток Д.....	270
Додаток Е.....	272
Додаток Ж.....	285

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

1) Скорочення назв республік, областей і воєводств:

- АРК – Автономна Республіка Крим;
- Вл. – Волинська область;
- Вн. – Вінницька область;
- Вр. – Ворошиловградська область;
- Дн. – Донецька область;
- Дніп. – Дніпропетровська область;
- Др. – Дрогобицька область;
- Жт. – Житомирська область;
- Зк. – Закарпатська область;
- Зп. – Запорізька область;
- І-Ф – Івано-Франківська область;
- Ізм. – Ізмаїльська область;
- К-П – Кам'янець-Подільська область;
- Кв. – Київська область;
- Кр. – Кіровоградська область.
- Крк. – Краківське воєводство;
- Лб. – Люблінське воєводство;
- Лв. – Львівська область;
- Лг. – Луганська область;
- Мк. – Миколаївська область;
- Мп. – Малопольське воєводство;
- Од. – Одеська область;
- Пк. – Підкарпатське воєводство;
- Пл. – Полтавська область;
- Рв. – Рівненська область;
- РРФСР – Російська Радянська Федеративна Соціалістична Республіка;
- РРСР – Російська Радянська Соціалістична Республіка;
- См. – Сумська область;

СРСР – Союз Радянських Соціалістичних Республік;
Стл. – Сталінська область;
Стн. – Станіславська область;
Тр. – Тернопільська область;
УРСР – Українська Соціалістична Радянська Республіка;
Хм. – Хмельницька область;
Хрк. – Харківська область;
Хрс. – Херсонська область;
Чрг. – Чернігівська область;
Чрк. – Черкаська область;
Чрн. – Чернівецька область.

2) Інші скорочення:

АТП – адміністративно-територіальний поділ;
д. з. – дата заснування;
кол. – колишня назва;
ННП – назва населеного пункту;
НП – населений пункт;
нім. – німецький;
с – село;
сучас. – сучасна назва;
тат. – татарський;
УІНП – Український інститут національної пам'яті;
х – хутір.

ВСТУП

На початку XXI століття в українській топонімії активно функціонують назви поселень, які зазнали значних трансформацій у сфері назовництва населених пунктів у попередню епоху. Протягом указанного періоду ці ойконіми сприймалися не просто як мовне явище, а також як багатоаспектний соціокультурний феномен (засіб пропаганди комуністичної ідеології та політичного впливу, відображення історії та культури народу тощо).

Зацікавлення лінгвістів топонімією, зокрема ойконімами, зросло в останні роки у зв'язку з державною політикою – впровадженням у дію процесу декомунізації. Попри увагу дослідників до теоретичних і практичних питань ойконімії України XX століття, в українському мовознавстві сьогодні немає праць, присвячених системному аналізу номінацій поселень цього періоду та їх перейменувань крізь призму еколінгвістики і соціолінгвістики.

Актуальність дослідження зумовили такі чинники:

- а) зростання популярності назв населених пунктів і зацікавлення ними крізь призму історії й культури рідного народу;
- б) аналіз проблеми «екології» власної назви та мовної політики XX століття у сфері назовництва;
- в) вимоги унормування та кодифікації топонімії України;
- г) потреба комплексного опису ойконімії України XX століття, що репрезентує сегмент мовної картини світу українства минулої епохи;
- г) необхідність підготування систематизованих архівних матеріалів для повноцінної реалізації процесу декомунізації топонімії України у XXI столітті, що стане підставою для реформування адміністративно-територіальних довідників і карт.

Засадничими для дослідження еко- та соціолінгвістичного, семантико-структурного та функціонального аналізу ойконімії України XX століття

вважаємо студії українських і зарубіжних мовознавців та істориків, у яких висвітлено такі аспекти:

1) теоретичні основи наук: *еколінгвістики* (L.-J. Calvet [195], A. Fill [199; 200], H. Naarmann [205], R. Harre, J. Brockmeier, P. Mühlhäusler [207], E. Haugen [208], I. Ohnheiser [213], Y. Stork [215], W. Trampe [216], P. Zima [218], Б. М. Ажнюк [3; 4; 5; 6], Л. В. Ажнюк [6], А. А. Бернацька [12], О. І. Бондар [19], Л. В. Бордюк [20], Н. О. Деркач, В. В. Жуковська [53], О. В. Іванова [68; 69], С. В. Іонова [70; 71], Н. Н. Кисліцина [78], З. І. Ломініна [97], Ї. Марван [101], Д. Ф. Оуен [121], А. І. Раду [131], Г. А. Цихун [165], В. І. Шаховський [171]); *соціолінгвістики* (R. Coates [196], M. Döring [197], J. Fishman [202; 203], M. A. K. Halliday [206], J. Vachek [217], І. В. Беліков, Л. П. Крисін [11], Б. Бернстайн [13], І. М. Верста [37], Н. С. Голікова [47], В. фон Гумбольдт [49], І. А. Данчинова [52], М. П. Кочерган [86], Л. Т. Масенко [103; 104], Г. П. Мацюк [107; 108], Н. Б. Мечковська [110], Л. Б. Нікольський [115], Є. Д. Поліванов [125], О. О. Потебня [127], Ф. де Соссюр [142], А. Д. Швейцер [172; 173]); *ономастики* (Ю. О. Карпенко [76], О. Ю. Карпенко [75], П. М. Лизанець [94], О. В. Махніборода [106], Я. О. Пура [128; 129], О. В. Суперанська [144; 145], П. П. Чучка [168; 169]);

2) динамічні процеси та стратиграфічні процеси в ойконімії (E. Miśiło [212], О. В. Андрощук [7], Я. В. Верменич [36], М. В. Горбаневський [48], В. І. Добош [55], Л. Т. Масенко [105], С. А. Нікітін [114], К. В. Першина [123], А. П. Ткачук [149]);

3) модель аналізу ойконімів України на різних історичних етапах формування номінацій поселень (Д. Г. Бучко [22; 25; 27], С. О. Вербич [35], М. М. Драк [56], В. В. Котович [85], І. І. Кривошея [87], В. П. Шульгач [191]);

4) особливості взаємодії мови (пропріальної лексики) та суспільства (P. Finke [201], V. Navranek [209], W. Labov [210], V. Mathesius [211], S. Pinker [214], Р. А. Агеєва, К. В. Бахнян [1], Б. М. Ажнюк [3; 4], О. О. Белей [10], І. О. Бодуен де Куртене [16], А. М. Бойцун-Власенко [18], Д. Г. Бучко [21; 23];

26], С. Я. Єрмоленко [59], В. М. Жирмунський [60], Л. Т. Масенко [103; 104], А. М. Поповський [126]);

5) лексичні, структурно-семантичні та інші особливості ойконімів (Н. А. Бойко [17], Д. Г. Бучко [24; 28], В. М. Кам'янець [74], З. О. Купчинська [90; 91], В. В. Лобода [95; 96], В. В. Лучик [100], Л. В. Міщук [111], О. М. Скляренко [139], Н. В. Ткачова [148], Є. М. Черняхівська [166], П. П. Чучка [169] та ін.);

6) характеристика критеріїв та мотивів номінацій (Д. Г. Бучко [24; 29], Г. Є. Бучко [29], В. В. Лучик [98; 99]);

7) особливості номінацій поселень різних регіонів України та світу (Н. Bieder [194], В. П. Ачилова [8], М. В. Бобровиця [14], Г. П. Боднарук [15], В. А. Бушаков [30], Ю. С. Виноградський [38], М. М. Габорак [45], К. Й. Галас [46], В. К. Гульдман [234], М. С. Дністрянський [54], В. В. Кихтюк [79], Н. Б. Ковальова [81], А. П. Коваль [82], М. М. Кордуба [84], В. М. Кубійович [88], М. Ф. Кукса [89], В. В. Лобода [96], Д. В. Могила [112], Л. В. Нуждак [118], О. І. Пасіцька [122], А. І. Пушкаш [246], Я. П. Редьква [133], В. І. Сергійчук [138], О. В. Суперанська [144], М. М. Торчинський [151], В. Г. Фоменко [160], М. Л. Худаш, М. О. Демчук [163], І. Г. Чеховський [167], В. О. Шевцова [174], А. О. Штефан [175]).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження пов'язане із плановою науковою темою «Актуальні проблеми сучасної лексикології (ономастики), дериватології та граматики» (номер державної реєстрації 0113U003329) кафедри загального мовознавства і слов'янських мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол № 6 від 29 січня 2013 р.).

Мета дисертаційної роботи полягає у визначенні лексико-семантичних, формально-структурних та функціональних параметрів

номінацій поселень України у ХХ – на початку ХХІ століття на синхронному зрізі з урахуванням еколінгвістичних і соціолінгвістичних аспектів.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) схарактеризувати еко- та соціолінгвістичні підходи до вивчення ойконімії України минулого століття в сучасній ономастиці;
- 2) обґрунтувати модель інтегрального антропоцентричного моніторингу назв населених пунктів України ХХ – початку ХХІ століття;
- 3) установити та схарактеризувати екстра- й інтралінгвальні чинники, що впливали на реформування ойконімії України минулої епохи;
- 4) обґрунтувати та довести порушення принципів номінацій і мовних норм під час перейменування населених пунктів у ХХ столітті;
- 5) схарактеризувати лексико-семантичну та словотвірно-структурну типологію номінацій поселень попередньої епохи;
- 6) проаналізувати процес декомунізації топонімії України початку ХХІ століття в спеціальній та неспеціальній сферах комунікації суспільства.

Об'єкт дослідження – ойконімія України ХХ століття з погляду перейменувальних процесів.

Предмет дослідження – лексико-семантичні, формально-структурні та функціональні характеристики назв населених пунктів у синхронії крізь призму еко- та соціолінгвістики.

У дисертації застосовано комплекс **методів дослідження**: *текстологічний аналіз* – для відбору пропріальних одиниць із текстів (нарисів історії населених пунктів, довідників адміністративно-територіального поділу, документів (наказів, актів, законів, відомостей, постанов тощо); *описовий метод* – для інвентаризації, систематизації локальних онімів, а також для визначення їх структурних компонентів; *порівняльно-зіставний метод* – для виявлення спільних та відмінних рис у структуруванні й функціюванні досліджуваних ойконімів; *історичний метод* – для зіставлення ойконімів України на різних історичних етапах їх формування. Спираючись на прийоми *структурного* та *семантичного*

аналізів ойконімів, виокремлено відповідні форманти, структурні типи та базові одиниці (назви). *Прийом кількісних підрахунків* залучено для визначення частоти вживання відповідних груп топонімооснов і топонімних формантів. *Етимологічний аналіз* застосовано для з'ясування походження твірної основи локальної номінації.

Джерельною базою нашого дослідження слугують сучасні та історичні довідники адміністративно-територіального поділу, законодавчі документи, нариси про минуле сіл та міст України, аматорські дослідження історії окремих поселень, де зафіксовано, а подекуди і здійснено спроби з'ясувати походження та семантику найменувань населених пунктів різних регіонів України, періодика (друковані та інтернет-видання).

За допомогою вказаних джерел проаналізовано понад 10 000 одиниць ойконімікону України ХХ – початку ХХІ століття.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше в українській ономастиці комплексно проаналізовано з еко- та соціолінгвістичного поглядів ойконімію України та її зміни протягом усього ХХ століття; представлено та описано екстра- та інтралінгвальні чинники, що зумовили перейменування назв населених пунктів України; комплексно проаналізовано і наведено приклади порушень мовних норм, критеріїв номінацій поселень під час зміни назв цих географічних об'єктів; репрезентовано діапазон парадигматичних зв'язків, що пояснюють формування оновленої системи адміністративно-територіального устрою нашої країни; узагальнено перші результати змін у ХХІ столітті (після процесу декомунізації).

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в комплексному вивченні мовної політики у сфері назовництва, еко- та соціолінгвістичних аспектів взаємодії мови та мовців в оновленому демократичному суспільстві. Розвідка дасть змогу не тільки глибше збагнути специфіку та глибину трансформаційних назвотворчих процесів, що відбувалися в ойконімії України минулого періоду, а й дозволить більш детально з'ясувати особливості взаємодії соціуму та мови або окремих її

субсистем, зокрема онімів, в умовах розбудови відкритого, політично незаангажованого суспільства. Узагальнення будуть корисними для глибшого розуміння природи декомунізації української топонімії сьогодення.

Практична цінність. Результати дослідження слугуватимуть поглибленню основних положень соціолінгвістики, еколінгвістики, української ономастики та культури мови. Зібраний онімний матеріал може бути використаний для укладання ономастичних словників, адміністративно-територіальних довідників, енциклопедій тощо. Результати роботи будуть корисними для мовознавців, журналістів, редакторів видавництв та органів державної статистики, сприятимуть підвищенню культури мови офіційної документації, зокрема у сфері традиційного назовництва, також під час законодавчого врегулювання окремих аспектів функціонування власних назв та їх правописної нормалізації. Матеріали дослідження можуть бути використані для підготовки й викладання спецкурсів і спецсемінарів із соціо-та еколінгвістики, української ономастики, культури мови, діловодства тощо.

Особистий внесок здобувача. Усі етапи дослідження (збір, систематизація, аналіз та інтерпретація матеріалу, формулювання висновків) виконано авторкою самостійно. Наукові розвідки з теми дисертації написані без співавторів.

Апробація роботи. Основні положення дисертації обговорено на п'ятьох міжнародних наукових конференціях: III Міжнародній науково-практичній конференції студентства і наукової молоді «Філологія XXI століття» (Харків, 2013), Міжнародній науковій конференції «Інноваційні процеси у лексиці та граматиці української мови» (Луцьк, 2013), Міжнародній науково-практичній конференції «Чинники розвитку філологічних наук у XXI столітті» (Львів, 2013), III Міжнародній науковій конференції «Українська мова серед інших слов'янських: етнологічні та граматичні параметри» (Кривий Ріг, 2013), I Міжнародній науковій конференції «Слов'янські студії» (Миколаїв, 2016); на восьми конференціях всеукраїнського рівня: XV Всеукраїнській ономастичній конференції

«Український ономастикон: типологія, словотвір, функціонування» (Хмельницький, 2013), XI Всеукраїнському соціолінгвістичному семінарі (Львів, 2014), Всеукраїнській науковій конференції «Українська філологія в контексті розвитку європейської наукової думки», присвяченої пам'яті професора Дмитра Бучка (Тернопіль, 2014, 2016), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Перейменовальні процеси в топоніміці як ціннісний вибір українського суспільства» (Кіровоград, 2015), XVI Всеукраїнській ономастичній конференції «Українська ономастика: минуле, сучасне, перспективи» (Одеса, 2015), Наукових ономастичних читаннях, присвячених пам'яті професора Дмитра Бучка (Тернопіль, 2015), III Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи» (Дніпродзержинськ, 2016), Всеукраїнській науковій конференції «Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики» (Дніпро, 2016); на засіданнях кафедри загального мовознавства і слов'янських мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (2013–2016 рр.).

Публікації. Основні положення дисертації викладено в п'ятнадцяти одноосібних наукових публікаціях (загальний обсяг – 6,5 д. а.), серед яких вісім статей надруковано у фахових виданнях України (3,9 д. а.), дві – у закордонних (1,3 д. а.), а також п'ять публікацій – у збірниках наукових праць і матеріалах конференцій (1,3 д. а.).

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списків використаної літератури (218 позицій) та джерел ілюстративного матеріалу (59 позицій) і додатків (7). Загальний обсяг дисертації становить 302 сторінки, із них основного тексту – 173 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ОЙКОНІМІЇ

Номінація об'єктів навколишнього світу – одне із найактуальніших завдань сучасного мовознавства загалом і ономастики зокрема, оскільки найменування тісно пов'язане з комунікативною діяльністю людей. Мова як система постійно повинна вдосконалювати та примножувати засоби іменування, виконуючи свої функції: номінативну, гносеологічну, комунікативну, емотивну та ін.

Номінація – це складова пізнання об'єктивної дійсності, когніції, тому вона реалізується за участю різних елементів гносеологічної ситуації, основними з яких є три:

- 1) людина, яка здатна сприймати та пізнавати навколишній світ;
- 2) реальна дійсність (конкретні об'єкти);
- 3) мова, мовні символи, що здатні фіксувати та відображати у свідомості людини реалії об'єктивної дійсності у формі мовних знаків.

Як зазначає Н. Бойко, «номінація – це властивість мовного знака, його здатність щось позначати словом, називати предмет власної думки тощо. Сам акт номінації дуже тісно пов'язаний із мисленням, із фіксуванням у свідомості людей пізнавальних об'єктів за допомогою номінативних мовних одиниць, створених за законами лексикології та словотвору» [17, с. 47]. Сполучною ланкою теорії номінації, лексикології та словотвору є слово, у нашому разі – онім.

У результаті пропріальної номінації утворюються оніми, що не мають лексичного значення і тому можуть бути замінені іншими назвами на основі рішення певної групи людей або, наприклад, окремої людини. Власні назви не виражають повної суті іменованих об'єктів, тому їх ніколи не перекладають іншими мовами. Основною функцією онімів є номінація денотатів, а не пошук їхніх домінувальних ознак.

У гносеолого-семіотичному аспекті номінація як кінцевий етап когніції є процесом перетворення фактів позамовної дійсності в надбання системи і структури мови [192, с. 13]. Слова, зокрема власні назви, по суті називають, репрезентують реальні предмети й об'єкти навколишньої дійсності. Еко- та соціолінгвістика вивчають цю репрезентацію ойконімів у мові та суспільстві.

1.1 Ойконімія України як соціо- та еколінгвістичне явище

Сучасна соціолінгвістика розвивається бурхливо і в різних напрямках. Її розвиток тісно пов'язаний із такими науковими дисциплінами, як соціологія, соціальна психологія, етнографія, еколінгвістика та ін. Соціолінгвістика – галузь мовознавства, що вивчає закономірності розвитку й існування мови, які визначаються конкретними соціальними реаліями життя соціуму.

Професор М. Кочерган зауважує, що «соціолінгвістика – наука, яка вивчає проблеми, пов'язані із соціальною природою мови, її суспільними функціями, механізмом впливу соціальних чинників на мову і роллю мови в житті суспільства» [86, с. 176]. Увесь комплекс соціолінгвістичних проблем, на думку вченого, можна звести до таких питань:

- 1) як соціальний чинник впливає на функціонування мов;
- 2) як він відображається на мовній структурі;
- 3) як мови взаємодіють [86, с. 176].

Цікавим є визначення соціолінгвістики Н. Мечковської, яка зазначає, що цю мовознавчу дисципліну слід розглядати в широкому розумінні: «соціолінгвістика – це мова й суспільство, тобто всі види взаємовідношень між мовою і суспільством (мова й культура, мова й історія, мова й етнос, і школа, і політика, і масова комунікація тощо)» [110, с. 5]. Отже, мова впливає на суспільство, а суспільство – на мову.

Соціолінгвістика вивчає не ідеальних носіїв мови, які породжують тільки правильні твердження будь-якою мовою, а й реальних людей, які у

своєму мовленні можуть порушувати норми, помиляться, змішувати різні мовні стилі тощо. Іншими словами, соціолінгвістичний підхід до мови ставить собі за мету вивчати функціонування мови, оскільки її внутрішня структура – певна сформована реалія. А оскільки мова функціонує в суспільстві, яке має певну соціальну структуру, тому можна говорити про соціолінгвістику, що досліджує оніми в соціальному контексті (формула Уільяма Лабова) [210].

У слов'янській ономастиці сьогодні популярний соціолінгвістичний напрям, у межах якого аналізують соціальні аспекти розвитку, суспільні функції в синхронії та діахронії, механізм взаємодії власних назв як елементів мови і суспільства. На необхідність звернути увагу на розвиток власного імені вказує відомий російський дослідник В. Никонов. На його думку, «ім'я, як і будь-яке слово, підпорядковується законам мови, але власні імена утворюють у мові особливу підсистему, у якій закони мови діють специфічно і виникають свої закономірності» [116, с. 122–123]. Дослідник зазначає, що «власні назви існують тільки в суспільстві і для суспільства, воно і диктує їх вибір, яким би індивідуальним він не здавався. Власні назви завжди залишаються соціальними». Із суспільною природою імен В. Никонов пов'язує і таку їхню властивість, як «введення у ряд», маючи на увазі, що «ім'я завжди пов'язує носіїв одного імені між собою і з тією суспільною групою, де воно прийняте» [116, с. 122–123]. Визнаною є думка про те, що власні імена по-справжньому можна зрозуміти й пояснити лише у співвіднесеності з тими суб'єктами чи об'єктами, які вони називають.

Власні імена більше, порівняно із загальними назвами, залежать від екстралінгвальних чинників, у зв'язку з чим на їх функціонування впливають не лише закони мови, а й деякі соціальні, юридичні та історичні закономірності [106, с. 11]. Вивчення властивостей власних назв, зумовлених соціальними, історико-економічними, політичними та іншими чинниками, становить завдання соціолінгвістичного напрямку дослідження онімів. Слід зазначити, що увага дослідників соціально зумовлених особливостей онімів

зосереджена лише на антропонімах, проте, на нашу думку, у цьому аспекті є потреба звернути увагу й на ойконіми.

Оніми є тією частиною лексики будь-якої мови, яка надзвичайно тісно пов'язана з потребами суспільства і цілком зумовлена соціально-історичними, соціально-економічними та соціокультурними факторами. Така особливість власних назв пов'язана з їхніми функціями, основними з яких вважають номінативну, а також функцію ідентифікації та диференціації. Є й інші функції власних назв: інформативна, емоційна, соціальна (різновид інформативної). Як зазначає Ю. Карпенко, «соціальність власної назви виникла у класовому суспільстві та відобразила класову диференціацію людей... Соціальність власних назв першочергово опирається не на мотиваційну основу, а на сам підбір імен, на їх відповідність, так як в даному випадку ми маємо справу з вторинною, перенесеною функцією» [76, с. 13]. Оніми різних розрядів – це соціальне дзеркало історії. По суті, це твердження виправдане і для ойконімії.

Сьогодні соціолінгвістичний підхід в ономастиці розуміють дуже загально: розглядають усі ті явища ономастики, у яких відобразився вплив суспільства, тобто використовують перший аспект соціолінгвістичних досліджень. Оніми – це соціально зумовлений розряд лексики, відображений насамперед у семантиці онімних основ, в особливостях номінації, а також частково виявляє себе на всіх мовних рівнях онімних систем. Екстралінгвальні фактори, які впливають на онімну лексику, надзвичайно різноманітні. Це пов'язано з особливим характером і функціями онімів. До таких факторів належать етнічні процеси, соціальна історія, економіка, етнокультурні особливості, контакти і взаємодія мов та мовців, білінгвізм, чинні мовні норми, стандартизація тощо.

Топоніміка вивчає значення, походження та перетворення в процесі функціонування топонімів – географічних назв поселень (ойконіми), водних об'єктів (гідроніми), елементів рельєфу земної поверхні (ороніми) та ін. Власні географічні назви не тільки тісно пов'язані з географічним

середовищем, але й із особливостями його розвитку, які утворюють історичну складову топонімії. Тож і в Україні топоніми формувалися та закріплювалися (або відмирили) упродовж довгих століть, відображаючи численні періоди їх доволі бурхливого історичного розвитку.

Ойконімія була об'єктом дослідження багатьох науковців. Цю онімну систему сприймають як специфічну автономну галузь топоніміки, оскільки в ойконімах відображені соціальні, історичні та культурні фактори, не відбиті у звичайній лексиці, або ж в апелятивній лексиці вони настільки змінені, що їх неможливо визначити. Дедалі частіше результати досліджень ойконімів привертають увагу не тільки мовознавців, але й фахівців інших галузей науки. Це сприяє порівнянню результатів археологічних, історичних, соціолінгвістичних, етнографічних розвідок із ономастичними.

Як зазначає О. Складенко, «усі ойконіми поділяють на дві групи: назви, що корелюють зі словами загальноживаної мови, етимологічно прозорі, і назви, що не мають таких корелятивів, із затемненою внутрішньою формою» [139, с. 10–11]. Зрештою, переважна більшість власних назв походить від апелятивів. Їхня «непрозорість» зумовлена або тим, що вони пройшли досить значний трансформаційний шлях за участю екстралінгвальних факторів і їхня первинна семантика повністю «стерлася», або це іншомовні запозичення.

Онімна лексика набуває характеру автономної, самовідроджуваної і саморегульованої системи, яка щораз більше віддаляється від загальної лексики, від якої вона походить. Топоніми, зокрема ойконіми, – це утворення, які виникли шляхом семантичного зрушення в межах самої топонімії: назва переходить з одного топонімного класу в інший.

Однак широко відомі назви, крім свого звичного топонімного значення (функцій), можуть набувати додаткових конотацій (здебільшого позитивних), що мають асоціативно-образний та емоційно-оцінний компоненти. Конотативні топоніми набувають яскравих ознак, які слугують основою для порівняння і популяризації чогось чи навіть когось. Конотативні оніми з

розвиненими співзначеннями, імовірно, є однією з ономастичних універсалій [120, с. 44].

У більшості наукових досліджень із ономастики процес номінації поселення розглядають як своєрідний різновид кодування історичної та соціокультурної інформації. При цьому ойконіми сприймають як сукупність знаків, як соціокультурний ситуативний контекст тощо. Отже, власні назви виникають на основі апелювальної лексики і, відповідно, процес назовництва – це фактично відображення в ойконімах багатьох апелювативів.

Важливу роль відводять також вивченню ареалів поширення певних різновидів ойконімів, що дає можливість типологічно порівняти різні номінації та дослідити їх кількісне співвідношення. Ойконіми розглядають як сукупність соціальних традицій і закономірностей назовництва, що дають змогу вважати ойконімікон системою реалій суспільства.

Виокремлення соціолінгвістичного аспекту вивчення ойконімів як соціального явища потребує створення спеціальних ономастичних розвідок. Такий підхід полягає у більш широкому (за змістом) і складнішому (за формою) методологічному дослідженні. Тому об'єкт ойконімії у вигляді онімної системи об'єднує сукупність уявлень як про самий об'єкт, так і про засоби його вивчення.

Оскільки ойконіми – складне соціальне явище, дослідники використовують різноманітні принципи їх класифікації і систематизації. При цьому, основна думка полягає в тому, що ойконіми – перш за все соціально-історичне утворення, що виникло і функціонує у конкретній мові і за конкретних обставин, як необхідний елемент взаємодії людей із певною територією, державою, етносом. Ойконіми містять відповідну інформацію про культурно-історичний аспект досліджуваної суспільної формації.

Ойконімія тісно пов'язана з історією та культурою суспільства. У ній відображаються особливості етногенезу й етнічних процесів, що відбувалися як у давнину, так і в пізніші епохи, а також відбуваються й сьогодні. Так звані «етнотопоніми» є назвами географічних об'єктів, що містять у своєму

складі етноніми – номінації різних родів, племен і народів. Вивчення цих різновидів ойконімів дає можливість робити важливі етногенетичні та етноісторичні висновки про минуле розселення народів, про їх міграцію, зміну ареалів освоєння територій, про взаємодію народів і мов тощо.

Як зазначає Л. Масенко, «напряом соціолінгвістичних досліджень у кожній країні визначає, як правило, специфіка мовної ситуації в ній. Тож головне завдання сучасної української соціолінгвістики полягає в науковому аналізі деформацій, яких зазнало мовне середовище країни в усіх сферах у попередній колоніальний період» [102, с. 1]. У ХХ столітті ойконімія України дуже змінювалась, зазнавши адміністративно-територіальних реформ із боку владних установ сусідніх країн: численних перейменувань, об'єднань населених пунктів і ліквідації їх із карти України. Тому соціолінгвістичний підхід безпосередньо стосується і досліджень ономастикону України, зокрема назв населених пунктів.

У процесі тривалого впровадження тоталітарної політики, зокрема, зросійщення України (так само й решти колишніх «братніх» республік та інших національних утворень на теренах колишнього СРСР), Російська імперія вдавалася до заходів, які нині кваліфікують як здійснення політики геноциду, етноциду і лінгвоциду щодо поневолених нею народів. Звісно, Росія не визнає своєї відповідальності й за вчинений у період УРСР топонімоцид. У результаті масового перейменування в Україні «була різко порушена» топонімна система і здійснено «руйнування топонімічних масивів, ансамблів географічних імен». Проте не можемо погодитися з тим, нібито «відновити їх цілісність навряд чи можна» [144, с. 51, 107]. Тому повернення історичних назв у тих регіонах, де було вчинено подібні зміни, – справа державної ваги. І цю роботу вже започатковано, навіть на окупованих й анексованих сучасних теренах нашої країни.

У дослідженні ойконімії України використовуємо макропідхід, бо саме макросоціолінгвістика вивчає те, як мова функціонує у великих соціальних спільнотах. Цей підвид соціолінгвістики зможе найкраще охарактеризувати

перейменувальні процеси, що відбувалися в ойконімії України в минулому столітті. Такі напрямки досліджень ойконімії тісно пов'язані з проблемами та об'єктом дослідження історичної етнографії, археології та історичної географії. Суміжні з ономастикою дисципліни широко використовують топонімні дані для обґрунтування етноісторичних висновків. Жодне сучасне історичне дослідження, як правило, не обходиться без залучення антропонімного і топонімного матеріалів.

Уважаємо, що соціолінгвістичне дослідження ойконімії України є доцільним і виправданим, оскільки в радянський період панівна тоталітарна система проникала в усі сфери суспільного життя, руйнуючи характерні для українців ментально-національні риси та споконвічні традиції. І сьогодні бачимо, що цей політичний вплив не оминув і номінації поселень в Україні. Після численних перейменувань назви населених пунктів масово зникали, змінювались, утрачали зв'язок із своєю історією. Це негативно позначилося на українському топоніміконі, адже ойконіми – яскраві прояви культури нашої землі, та частинка історії, яка міститься в офіційно-ділових документах та на картах, і те національно-самобутнє явище, яке, на думку держав-сусідів, потрібно було приховати, а подекуди – і просто знищити. І тому цей розряд топонімів зазнав «руйнації» з боку владних структур шляхом численних перейменувань, здебільшого невмотивованих.

Звертаємо також увагу на те, що у мовленнєвій діяльності як окремих людей, так і людських спільнот – від найменшої (сім'я) до найбільшої (населення мультинаціональної країни) – є аспекти етнічного (ментальнісного, характерологічного), географічного, ландшафтно-кліматичного, релігійного та іншого характеру, які за своєю природою виходять за межі можливостей соціолінгвістичної інтерпретації і належать до компетенції інших наук – етнолінгвістики, етнопсихолінгвістики, лінгвокультурології, лінгвогеографії, еколінгвістики тощо. Із соціолінгвістикою ці науки поєднані лінгвістичним складником, на основі

чого їх переважно характеризують як галузі мовознавства та відносять до «зовнішньої лінгвістики» (Ф. Соссюр) [142].

У роботі також акцентовано увагу і на еколінгвістичному аспекті дослідження ойконімів. Еколінгвістика – галузь соціолінгвістики, молода мовознавча дисципліна, що має на меті запобігання «забрудненню» мови в суспільстві. Ця відносно нова лінгвістична галузь зосереджує свою увагу на вивченні мовної сфери взаємодії людини та її оточення, досліджує роль мови щодо вирішення проблем екології.

В. Шаховський справедливо зазначає, що «екологія займається природоохоронною діяльністю людини, проте, за аналогією до неї (екології), серед різноманітних функцій мови потрібно виокремити і мовнозахисну функцію. Тому спочатку говорили про екологію природи, після цього – про екологію культури, а потім – і про екологію мови і мовлення, оскільки мова людини є, з одного боку, складовою частиною природи, а з іншого – частиною суспільства (культури)» [171, с.137–138]. З огляду на це еколінгвістика допомагає людям розумно позиціонувати себе в природній та суспільній сферах, контролювати відносини з живою і неживою природою.

Еколінгвістика використовує поняттєвий апарат і методологію кількох наук. Теоретичним підґрунтям для неї є сумарний досвід соціального, психологічного та філософського розмежування в лінгвістиці. Наприклад, еколінгвістичну сферу зацікавлень простежуємо в соціолінгвістиці, оскільки від 70-х років ХХ століття еколінгвістика розвивалася в межах науки про взаємозалежний зв'язок мови і суспільства. Наприклад, мовна політика, переважно радянської влади, у попередню епоху створила несприятливе мовне середовище в Україні, яке було насичене переважно результатами «русифікації» у всіх її проявах. Проте сьогодні створено необхідні умови для підвищення мовного рівня у нашій незалежній країні.

Дослідження ойконімів із погляду еколінгвістики також має перспективу, оскільки, як уже зазначалося, населені пункти України у

XX столітті зазнали неодноразових штучних перейменувань, що завдало непоправної шкоди українській культурі, зокрема мові.

У дисертації акцентовано увагу на еколінгвістичному та соціолінгвістичному аспектах дослідження ойконімії зазначеного періоду, оскільки сьогодні важливим завданням є не лише дбати про збереження географічних назв як пам'яток культури, а й шукати ефективні способи повернення містам, селищам, селам і хуторам України їхніх історичних назв. З погляду еколінгвістики ойконімію можна розглядати як складну та динамічну систему, яка зазнає постійних змін під впливом соціальних й когнітивних чинників. Іншими словами, номінації не є статичними, вони часто змінюються під впливом соціально-культурних, історичних та адміністративних факторів.

Уважаємо, що власні назви – це також сфера досліджень мовної екології, проте здійснювати мовне регулювання у ній набагато важче, ніж просто бездумно перейменовувати населені пункти.

Про екологію мови говорять переважно у сфері духовної екології. Як зазначає Б. Ажнюк, «екологія мови потребує певного рівня чутливості до проблем, гострота яких не вимірюється приладами і які не завжди доступні для прямого спостереження» [5, с. 8]. Наприклад, коли будь-яка мова надмірно насичується іншомовними запозиченнями, то виявляється своєрідна залежність від мови-донора, і за певних обставин це стає знаряддям духовного поневолення цілої нації. В ойконімії України в першій половині XX століття функціонували назви на зразок: *Гутенберг* (Лв.), *Нейнассау* (Зп.), *Розенталь* (Зп.), *Петерсгаген* (Зп.) – німецькі; *Аджіаска* (Мк.), *Долукіой* (Од.), *Сату-Маре* (Чрн.) – румунські, *Дюла* (Зк.), *Севлюш* (Зк.), *Теглаш* (Зк.) – угорські; *Комишувате* (Дн.), *Надеждівка* (Од.), *Побєда* (Лг.), *Трьохізбинка* (Лг.) – російські і т. п. [АТП 1947]. Іншомовні форми номінацій конкурують із питомо українськими елементами в екосистемі ойконімії. Вилучення українських назв поселень із середовища побутового й офіційно-

ділового користування – дуже значна деформація, що може бути ліквідована насамперед шляхом впливу на національну мовну свідомість.

Спостереження над мовним життям суспільства, у нашому разі зіставлення сучасного ойконімікону українців із ойконіміконом порівняно недавнього минулого дає підстави говорити про недостатню увагу влади й науки в цілому до проблем номінацій. Сучасна українська інтелігенція, наукова громадськість разом із владою мали б ненав'язливо усунути помилки та шкоду, завдані українській ойконімії радянською імперською владою в минулому столітті.

Слід формувати цілісність людського «Я», щоб українці могли пізнавати себе, свою історію та культуру, розуміли сенс і призначення свого життя, поглиблено формували проблеми духовності. Ідеться не тільки про перейменування сіл і містечок, але й про те, як допомогти людям адаптуватися до нової назви, яка приходить на зміну штучно створеної, що не була жодним чином вмотивованою. Під час аналізу сьогоднішньої ситуації в країні такою ж може видатися й відновлена назва, а особливо – після процесу декомунізації. Здебільшого наприкінці ХХ століття це стосувалося назв, що пов'язані з церковною традицією, наприклад: *Благовіщенський* (Од.), *Спасівка* (Зп.), *Різдвяни* (Тр.), *Маріївське* (Зп.), *Ангелівка* (Тр.), *Покровське* (Днп.) і т. п., ойконімів, співвідносних із назвами етносів, наприклад: *Волохи* (Вн.), *Татари* (Лв.), *Бессарабівка* (Хрк.) та ін. [АТП 1947].

Так, Г. Боднарук вивчав практику зміни назв населених пунктів РРФСР, вказуючи, що перейменовують ті населені пункти, які мають підприємницькі номінації (наприклад, НП Перше відділення колгоспу «Дружба»), однокомпонентні НП, розміщені в межах того самого району, і «недоброзвучні». Автор аналізує нові назви, запропоновані працівниками обласних і районних рад Союзу народних депутатів; дає рекомендації щодо перейменування, заснованих на принципі відповідності державним актам щодо номінації і перейменування географічних об'єктів [15]. Проте фактично на зауважує про відновлення історичної справедливості у сфері назовництва.

На думку засновника еколінгвістичного підходу Е. Хаугена (Haugen), «екологію мови можна визначити як дослідження взаємовпливів між певною мовою та її довкіллям» [208, с. 325]. «Причому у двомовних суспільствах можна говорити про внутрішньомовну і про міжмовну екологію» [208, с. 327]. Українська мова в попередню епоху більшою мірою залежала від інших мов (російської, польської, угорської, німецької), ніж взаємодіяла з ними в процесі номінації поселень. І тому в ХХ столітті сталися різючі зміни, які особливо відчутні в пострадянському суспільстві. Тепер розуміємо, якої шкоди було завдано українській культурі, історії, мові. З огляду на це сьогодні необхідно викоринити негативні наслідки, завдані такою бездумною політикою, очистивши український ойконімний простір від штучних назв.

Важливо наголосити, що для еколінгвістики цікаві не тільки поодинокі явища «забруднення» ойконімії, а й порушення загального екологічного балансу в топонімії. Результатом таких порушень можуть бути зміни, яких ойконімікон зазнає на різних ієрархічних рівнях. У контексті заходів ономастичного планування стосовно запровадження орфографічних, лексико-семантичних, граматичних та інших інновацій у сфері називання поселень особливого значення набуває прогнозування наслідків. Такі рішення, що не враховують співвідношення внутрішньо- та міжмовного балансу, можуть призвести до невтішних результатів (у нашому випадку – руйнування системи номінацій поселень, що сталося у ХХ столітті).

Окрема проблема екології загалом – це відступ від засад духовності в політичній діяльності, цій «грі сил», де найбільш хиткою є мораль, варварська жорстокість, лицемірність, гіпокрізія мови. Згідно з дослідженнями О. Сербенської, «чимало чинників офіційної політики епохи войовничого атеїзму ХХ століття спричинилося до кризи людського духу, якого всіма можливими способами позбавляли божественного. Демонтуючи «божественне», тодішні владні інституції підступно освячували закріпленими у ментальному лексиконі висловами свої ідеологічні

постулати» [137, с. 262]. Але екологія мови акцентує не тільки на духовності, а й на інших аспектах.

О. Суперанська порушує питання ономастичної стандартизації, яку розглядає в межах офіційних сфер комунікації, звертаючи увагу на свідомий вплив на структуру і функціонування власних назв. Мовознавець аналізує проблеми орфографії, транскрипції, орфоєпії, морфології, словотворення. Крім цього, О. Суперанська порушує і проблему ідентифікації, збереження та ліквідації варіантів власних назв. «Власні назви як слова особливі, що використовуються в особливих формах і в особливих ситуаціях, і більше, ніж загальні назви, залежать від екстралінгвальних факторів, у зв'язку з чим регулюються не повністю законами мови, але й певними соціальними, юридичними й історичними закономірностями» [146, с. 106]. Саме зміни в ойконімії, на наш погляд, найбільш чітко відображають такі закономірності. Дослідниця так оцінює стандартизацію пропріальної лексики: «Якщо в техніці, в термінології, в систематиці стандартизація однозначно розглядається як позитивне явище, то це несправедливо стосовно ономастики. Для окремих її розділів стандартизація шкідлива, оскільки означає перш за все «збіднення» ономастикону. Оскільки суть онімів в індивідуальності» [146, с. 110]. Повна стандартизація власних назв, на її думку, неможлива. Вона шкодить національній ономастичній системі. Уніфікація письмової форми географічних назв можлива тільки в межах однієї мови (але необхідна реєстрація форм назв і врахування тенденцій у становленні їхньої норми).

Відповідно до цього будь-які зміни, насамперед перейменувальні процеси в ойконімії України минулого століття, порушували баланс у сформованій віками системі номінацій поселень, тобто цілий топонімний клас намагалися підкорити новим, немовним законам. Проте ойконіми не можуть бути раз і назавжди сталими мовними одиницями, застиглими номінативними знаками географічних об'єктів. Як відомо, зміни історичних умов, війни, міграції населення обов'язково позначаються на топонімії:

зникають старі назви відповідно до потреб того чи іншого суспільства. З. Купчинська відзначає, що «ойконімія посіла чільне місце в системі людських цінностей. Вона належить до культурного надбання народу, і є тим універсальним історично-соціальним фактом, який дає право трактувати її як своєрідний феномен культури» [90, с. 84].

Таким чином, ойконімію можна розглядати як єдину ономастичну систему, у якій, крім локальних специфічних особливостей, діють ізоморфні, загальноономастичні закономірності. Чільне місце серед них посідають закони трансономастичного переосмислення ойконімів – одна з топонімічних універсалій, яку можна пояснити з погляду соціолінгвістики.

Отже, ойконімія виникла в суспільстві і поза суспільством не може функціонувати, як і розвинене суспільство потребує зрозумілої політики у сфері найменування населених пунктів. Це дає змогу зробити такі висновки:

1) на відміну від штучних перейменувань попереднього періоду, ойконімія споконвічна й функціонуватиме доти, доки існує суспільство;

2) ойконімія обслуговує адміністративно-територіальну сферу держави, вона невіддільна від будь-яких явищ суспільного життя: організація праці на місцях, управління суспільним виробництвом, діяльність регіональних наукових закладів і культурних організацій, здійснення освітнього і виховного процесів, розвиток художньої літератури, науки, зміна соціальної й особистої психології. Про те, що ойконімія є суспільним явищем, свідчать її параметри: юридичний, інформаційний, ідеологічний, законодавчий, культурний, науковий, власне лінгвістичний тощо;

3) ойконімія відображає суспільну свідомість – ідеологію, політику, право, мораль, науку, релігію тощо. Усім відомо, що в номінаціях поселень у концентрованому вигляді відзеркалюються особливості суспільної свідомості: звички, традиції, норми, цінності та ін.;

4) специфіка ойконімії полягає і в тому, що, належачи до так званих вторинних систем, вона є не лише витвором суспільства, а й активним

чинником його самоорганізації. Номінація поселень – одне з основних знарядь соціалізації й самоідентифікації народу.

Таким чином, зв'язок соціолінгвістичних й еколінгвістичних аспектів у дослідженні ойконімії можна простежити в таких ракурсах. По-перше, обидві лінгвістичні науки прагнуть «очистити» ойконімію від штучних перейменувань. По-друге, еколінгвістика та соціолінгвістика мають на меті змінити мовну свідомість українського народу, який протягом багатьох століть був поневолений і мова якого потерпала від асимілятивних впливів інших мов. Тому навіть і сьогодні в назвах населених пунктів України простежуємо вплив тої чи іншої держави-агресора та її мови. По-третє, еколінгвістичний аспект дослідження, поєднуючись із соціолінгвістичним, підкреслює неправомірність перейменувань поселень, що були здійснені в Україні австро-угорською, польською та радянською владою, і вимагає теперішніх незалежних владних інституцій подальшого унормування ойконімів.

З огляду на зазначені положення можна зауважити, що на теперішньому етапі розвитку лінгвістичної науки соціолінгвістичні та еколінгвістичні дослідження набувають значної актуальності. Це є першим проявом формування нової екологічної етики та загальної соціалізації різних галузей науки (у тому числі й лінгвістики) у контексті усвідомлення людством реальної загрози надмірного впливу глобалізаційного процесу. Наслідком цього є вироблення нового комплексного підходу до вивчення взаємин мови, у нашому разі ойконімії, навколишнього середовища, яким і є саме суспільство, а також концептуально нового ставлення до світу, а відповідно – формування нової мовної картини світу, переосмислення власної історії й особливостей функціонування різних мовних та суспільних явищ, підвищення уваги до вивчення процесу їх взаємодії, а також його наслідків.

1.2 Еколінгвістична та соціолінгвістична проблематика в українських та зарубіжних мовознавчих студіях

Еколінгвістика має, окрім суто теоретичного, ще й прикладний аспект, безпосередньо пов'язаний із мовною політикою. В умовах сучасної України застосування принципів лінгвістичної екології має бути орієнтоване на виправлення деформованої ойконімної системи, що склалася через колонізаторську мовну політику держав, у складі яких тривалий час перебували українські землі.

Екологія мови (еколінгвістика) як молода лінгвістична дисципліна почала формуватися в США понад 30 років тому. На виникнення та популяризацію самого терміна великий вплив справила поява в 1972 році праці одного з провідних соціолінгвістів Америки Ейнара Хаугена «Екологія мови» («The ecology of Language») [208].

На думку Е. Хаугена, «справжнім середовищем мови є суспільство, яке використовує її як одну зі своїх знакових систем. Мова існує лише у свідомості мовців, які нею послуговуються, і функціонує лише при взаємодії (комунікації) з іншими мовцями та з їх соціальним і природним оточенням» [208, с. 325]. Також дослідник зауважує, що «у двомовних соціумах є підстави говорити про внутрішньомовну і міжмовну екологію. Частково екологія мови ... межує з психологією: вона стосується взаємодії мови з іншими мовами, що відбувається в головах дво- і багатомовних людей» [208, с. 325]. Мовознавець стверджує, що еколінгвістика, з одного боку, має психологічну природу, яка виявляє себе через взаємодію з іншими мовами дво- та багатомовних мовців, а з другого – вона має соціальну природу, бо мова обслуговує життя в суспільстві, у якому є засобом комунікації.

За Е. Хаугеном, «термін «екологія мови» охоплює широке коло лінгвістичної проблематики, вивчаючи яку, щоб збагнути взаємодію мови та її носіїв, мовознавці не можуть обійтися без співпраці з дослідниками інших гуманітарних дисциплін. Він наголошує, що «еколінгвістика – це наука

більше діахронна, ніж синхронна, це дисципліна, яка не входить у дескриптивні рамки, а отже скерована на прескриптивні, навіть терапевтичні цілі» [208, с. 59–60].

Працюючи над еколінгвістичною проблематикою, Е. Хауген акцентує увагу на особливостях взаємодії мови та її носіїв з огляду на їх регіональне, класове чи релігійне походження, специфіку інституційної підтримки мови (урядові ухвали, законодавчі акти тощо), з'ясує ставлення мовців до мови тощо [208, с. 65].

Зацікавлення Е. Хаугена еколінгвістичною проблематикою підтримав із середини 80-х років ХХ століття німецький мовознавець Г. Гарманн (Haarmann), який першим в історії мовознавства залучив до еколінгвістичного аналізу дані слов'янських мов [205, с. 11]. Він збагатив теоретичну базу еколінгвістики вченням про лінгвоекологічні змінні («sprachökologische Variablen») – демографічну, соціальну, політичну, культурну, психічну, інтерактивну, лінгвістичну, які не лише визначають мовну поведінку, а й творять еколінгвальну систему [205, с. 9]. Досліджуючи взаємодію між лінгвоекологічними змінними, Г. Гарманн аналізує також окремі мовні категорії та субсистеми на матеріалі різних мов, зокрема й слов'янських.

Цією проблемою цікавиться й англійський лінгвіст М. Халлідей (Halliday), який у 1990 році в праці «Нові підходи до значення: виклик прикладній лінгвістиці» порушив питання про взаємодію мови та навколишнього середовища. Автор поставив перед науковцями низку завдань, які потрібно вирішити, наприклад, наскільки мовні структури та одиниці текстів висвітлюють питання, пов'язані з проблемами навколишнього середовища, чи може мова зробити ці проблеми зрозумілими, доступними й близькими для людини? [206, с. 175–202] Положення про цілі і завдання еколінгвістики вперше широко обговорювали на конференції Міжнародної асоціації прикладної лінгвістики, яка відбувалася в Греції в 1990 році [68].

Помітне місце в сучасній слов'янській еколінгвістиці посідають дослідження білоруського вченого Г. Цихуна (Цыхун), який у праці «Славянські мови у світлі еколінгвістики» (1998) зробив спробу визначити місце еколінгвістики в контексті сучасного екологічного мислення. До компетенції еколінгвістики дослідник відносить функціонування мов та інших мовних утворень у світі, а її предметом вважає вивчення їх із погляду максимального збереження мовного багатства та різноманіття як тепер, так і в майбутньому. На думку Г. Цихуна, «засади еколінгвістики цілком узгоджується з основними принципами сучасного екологічного мислення, що виникло як реакція на непередбачувані наслідки, зумовлені втручанням людини в природні процеси, особливо коли йдеться про складні природні системи та комплекси; безперечно, культура і мова належать до таких складних системних комплексів, хоча наслідки необдуманого втручання у їх функціонування не завжди вважають небезпечними» [165, с. 12–13]. Важливо, що мовознавець убачає завдання еколінгвістики не лише у зборі та систематизації фактів, а й у можливостях впливати на мовне планування та мовну політику: існування (збереження) складних системних комплексів як у природі, так і у мовній сфері можливе лише за умови свідомого запобігання впливам, які призводять до втрати ними балансу. Це вимагає наукового розроблення системи заходів, що забезпечать необхідний результат [165, с. 21].

Чеський дослідник П. Зіма (Zima) зосередив увагу на деталізації опису ланцюжка взаємодії мови з навколишнім середовищем, який подав у формі схеми «мовець – мовний колектив – суспільство – держава». На його думку, «так само, як кожна жива мова не існує абстрактно, але завжди пов'язана з конкретними мовцями чи мовними колективами, так само нема ніяких безпосередніх зв'язків між мовою та її середовищем. Адже на мову екологічні чинники впливають лише так, як чинники зовнішнього середовища впливають на мовців» [218, с. 46].

Перші положення з методики еколінгвістики розвинули Р. Харрі (Harre), І. Брокмаєр (Brockmeier), П. Мюльхойслер (Mühlhäusler) [207]. Мову і мовні структури (до яких належать і метафори) вони розглядають не як замкнуті одиниці, а як систему одиничних структур, що взаємодіють із навколишнім світом, і неможливо визначити функціонування окремої мови у відриві від її природного та культурного оточення.

Уперше чітку термінологію для різних галузей еколінгвістики розробив Е. Філл (Fill), запропонувавши такі дефініції цього напрямку лінгвістики:

- 1) еколінгвістика – загальний термін для всіх галузей дослідження, які об'єднують екологію та лінгвістику;
- 2) екологія мови (мов) досліджує взаємодію між мовами (для збереження мовного різноманіття);
- 3) екологічна лінгвістика переносить терміни і принципи екології на мову (наприклад, поняття екосистеми);
- 4) лінгвістична (мовна) екологія вивчає взаємозв'язок між мовою та «екологічними» питаннями [199].

Сучасні мовознавці, зокрема російська дослідниця Є. Іванова (Иванова), виокремлює три аспекти еколінгвістичних досліджень:

- 1) інтралінгвальний, який пов'язаний із культурою мови, стилістикою, риторикою і передбачає вивчення порушень мовних норм та інших комунікативних властивостей мови;
- 2) інтерлінгвальний, що пов'язаний із багатомовністю як середовищем функціонування певної етнічної мови та з проблемою зникнення мов і зменшенням мовного різноманіття;
- 3) транслінгвальний, який пов'язаний із використанням одиниць, засобів однієї мови як засобів іншої мови [68, с. 44].

На наш погляд, достатньо було б виділити в еколінгвістиці два основні напрями:

- а) екологія мови (за Е. Хаугеном), яка метафорично переносить на мову екологічні поняття (саме поняття екології, оточення, екосистеми) [208]. Ці

питання вивчали еколінгвісти В. Трампе (Trampe) [216], Е. Філл [199], І. Шторк (Stork) [215], П. Фінке (Finke) [201];

б) мовна екологія (за М. Халлідеєм), у якій мови і тексти розглядають із погляду їх нормативності, досліджуючи, зокрема, роль мови в описі проблем навколишнього світу, наголошуючи на їх посиленні або вирішенні [206] (праці М. Дерінга (Döring) [197], П. Мюльхойслера) [207]. Спираючись у дослідженні ойконімії України ХХ століття на основи еколінгвістики, ми дотримувалися положень мовної екології (за М. Халлідеєм).

Оскільки всі фахівці у сфері еколінгвістики вказують на можливість і доцільність вивчення взаємодії не тільки мови загалом, а й окремих її субсистем і середовища, у якому вони побутують, то, на нашу думку, особливий інтерес для еколінгвістичного аналізу становлять номінації поселень України ХХ століття.

В українському мовознавстві про етнозахисні функції мови вперше написав ще О. Потебня [127, с. 216–221]. Його можна вважати одним із предтеч сучасної лінгвістичної екології. Екологія мови пов'язана з комплексом етносоціальних проблем громадянського суспільства: піклування про стан і перспективи розвитку т. зв. покривджених мов (underprivileged languages), захист мовних меншин, захист діалектного середовища як частини національного і глобального лінгвофонду тощо. Ця дисципліна – не тільки сукупність соціолінгвістичних методик, вона окреслює досить виразні світоглядні позиції, з яких може здійснюватися мовна політика, зокрема в сучасній Україні [3, с. 54].

Власне еколінгвістичні дослідження в україністиці започаткував Ї. Марван невеликою за обсягом публікацією «Мова в контексті завдань духовної екології (Еколінгвістика та її роль у відродженні духовної екології пострадянського суспільства)», у якій чітко окреслено завдання еколінгвістики в умовах України посттоталітарної доби. Невідкладним завданням української еколінгвістики Ї. Марван вважає дослідження кола основних еколінгвістичних проблем і стратегій, збирання даних та їх

коментування. Дослідник окремо наголошує на необхідності «детоксикації» суспільства від тоталітарної спадщини у мовній сфері [101, с. 197–198].

До піонерських еколінгвістичних праць пострадянської України належить стаття О. Бондара «Екологія українського слова: аспекти і проблеми», у якій автор трактує поняття «екологія мови». На його думку, «лінгвоекотологія – це прикладна галузь лінгвістики на межі з екологією, що досліджує проблематику мовного і мовленнєвого середовища у його динаміці, насамперед проблематику мовної та мовленнєвої деградації і проблематику мовної та мовленнєвої реабілітації» [19, с. 82].

Завдяки невеличкому за обсягом дослідженню Л. Бордюк «Соціолінгвістична суть терміна еколінгвістика» (2003) уперше в українському мовознавстві зроблено спробу окреслити поняття еколінгвістики. Дослідниця відображає «навколишнє середовище мови» як соціальні, політичні, економічні та культурні фактори, а також слушно констатує, що еколінгвістика «має яскраве соціологічне забарвлення». Прикметно, що Л. Бордюк не розмежовує термінів «екологія мови» та «еколінгвістика» [20].

Мовознавець О. Белей у монографії «Трансформація українського ономастикону на загальнослов'янському тлі» (2007) вперше в україністиці чітко наголосив на актуальності саме еколінгвістичних студій та окреслив основні напрями еколінгвістичного дослідження українського ономастикону. Хоча ця праця й присвячена вивченню трансформаційних процесів в ономастиконах української та інших слов'янських мов, проте дуже важливо, що з поля зору цього дослідника не випадає еколінгвістичний аспект [10, с. 39].

Л. Нуждак наголошує, що «еколінгвістика – це один із сучасних напрямків розвитку мовознавчої науки, що вивчає мовну сферу існування людини та суспільства, сформованого на пограниччі соціального, психологічного та правового аспектів мовознавчих студій. Еколінгвістичний аналіз дає змогу оцінити стан окремих мовних субсистем у контексті

середовища існування мовного колективу (нації, етнографічної групи, мешканців певного регіону або населеного пункту тощо)» [119, с. 5–6].

Варто зазначити, що традиційна природоохоронна екологія вивчає стосунки між людиною та її природним довкіллям: флорою, фауною, станом атмосфери, вод, ґрунтів тощо. Одне з основних завдань екології – це не тільки вивчення, а й захист об'єкта свого дослідження. Сьогодні треба «захищати» ойконіми, які під час масових змін та забуття зникають із онімного простору української мови. Тому з екологією пов'язана роль червоної книги, куди заносять ті об'єкти, над якими нависає загроза зникнення чи які істотно змінюються. Уважаємо, що ойконімія України протягом свого багатовікового розвитку втратила чимало окремих онімів, які яскраво демонстрували історію та культуру українського етносу.

У сфері духовної екології можна говорити, зокрема, про екологію моралі, екологію культури та екологію мови. Як і будь-яка інша екологія, духовна екологія починається з усвідомлення, що далі «так жити не можна». На відміну від природоохоронної екології, коли людина усвідомлює загрозу її здоров'ю (глобальне потепління, забруднені ріки, повітря, кислотні дощі тощо), духовна екологія, зокрема екологія мови, потребує певного рівня чутливості до проблем, гострота яких не вимірюється приладами і які не завжди доступні для прямого спостереження. Духовна екологія – це не тільки науковий, а й моральний феномен, що ґрунтується здебільшого на знаннях і вірі. Вона потребує не тільки дослідників, а й будителів та проповідників.

Успішно розвивається теоретична екологія, використовуючи здобутки філософії, насамперед щодо вивчення місця і ролі людини в сучасному світі; ідуть активні пошуки шляхів оновлення та збагачення ідей антропоцентризму, що спостерігаємо в останні десятиріччя. Від часу виникнення у 1960-х роках лінгвістична екологія має два підрозділи: внутрішньомовна екологія і міжмовна екологія [208, с. 328]. Дослідники міжмовної екології наголошують на тому, що вона стосується не стільки

окремої мови, скільки певного мовного ареалу і вимагає уваги не до вибраного кола мов, а до всіх мов у зазначеному ареалі.

Прикладний аспект лінгвістичної екології безпосередньо пов'язує її з такою сферою діяльності, як мовна політика – втручання держави чи інших соціальних інститутів у спонтанне мовне життя суспільства. Суб'єктами мовної політики, крім органів законодавчої, виконавчої та судової влади у центрі й на місцях, можуть бути конфесійні інституції, політичні партії, ЗМІ, навчальні заклади різної форми власності, громадські та неурядові організації тощо. Можна говорити про мовну політику ідеологічно орієнтованого прошарку населення, наприклад, досить помітною наприкінці 1980-х років була мовна політика української національно-демократичної спільноти, яка згодом розпорошилася по різних політичних партіях.

Особливе значення має мовна політика на рівні такої базової одиниці організації суспільства, як сім'я [3, с. 55]. Мовна політика може ставити різні цілі та здійснюватися різними засобами. Наприклад, ідеологічне перейменування населених пунктів у ХХ столітті також відбулося не випадково, а сплановано, негативно вплинувши функціонування українського топонімікону в різних регіонах. Відповідно до ратифікованої Україною Європейської хартії регіональних і міноритарних мов [117], Україна, поряд з іншими цивілізованими державами, взяла на себе міжнародні зобов'язання щодо підтримки й функціональної реабілітації мов, які перебувають під загрозою зникнення.

Кваліфікована мовна політика має насамперед опиратися на вірогідний аналіз мовної ситуації. Принцип мовної екології відіграє провідну роль уже на цій стадії. Маємо на увазі врахування не тільки тієї статистики, що доступна для поверхового спостереження, а й дослідження, так би мовити, невивчених аспектів цієї проблеми. Наприклад, у політичних дебатах часто лунають заяви про те, що половина (більше, ніж половина) населення України є російськомовною. Це абсолютна нісенітниця, що ґрунтується на пропаганді так званих «українофобів». До російськомовних можна, за їхніми

мірками, віднести й більше українців, які розуміють і можуть за потреби користуватися російською мовою. При цьому недооцінено ту обставину, що українська мова посідає у свідомості двомовних і частини російськомовних громадян України досить важливе місце. На це вказує самоідентифікація абсолютної більшості наших співгромадян з українською мовою як рідною – понад 67,5 % [3, с. 56].

У ХХ столітті ця ситуація була набагато гіршою, оскільки українське суспільство Радянського Союзу не могло самостійно обирати мову в громадських установах, а користувалося запропонованою російською. Так само жителі населених пунктів України у 1940-х роках не могли залишити назву свого поселення чи самостійно вибрати нову назву для свого населеного пункту під час заміни, а приймали запропоновану владою. Наприклад, *Івачів Горішній* змінено на *Верхній Іванів* (Тр.), *Скопці* – на *Веселинівка* (Кв.), *Мазепинці* – на *Лісогірка* (Вн.), *Мацеїв* – на *Луків* (Вл.), *Війтівці* – на *Бережанка* (Хм.), *Ляхів* – на *Первомайський* (См.), *Пруски* – на *Перемога* (Рв.), *Татаринівка* – на *Озерянка* (Жт.) тощо [АТП 1947].

Двомовних українців можна, з деякими застереженнями, зарахувати до категорії людей, про яких американський соціолінгвіст Дж. Фішман (Fishman) каже: «Невміння спілкуватися рідною мовою може бути виправдане тою обставиною, що ця втрата буде трактуватися як частина «загубленої» чи «викраденої» спадщини, яка заслуговує на порятунок» [159, с. 112]. Порятунок утраченого, у нашому разі ойконімів, – це важливе завдання еколінгвістики.

Не слід забувати, що русофіли та російськомовні громадяни України не тільки перспективний об'єкт, а й суб'єкт мовної політики української спільноти на сучасному етапі. Ті з них, які цінують український елемент своєї ідентичності в ойконімії, можуть зробити значний внесок у справу розвитку української мови, адже вони є, по-перше, носіями великого цивілізаційно-культурного потенціалу, а по-друге, краще за будь-кого знають, як треба поширювати українську мову й культуру в російськомовне середовище.

В українській історії є прецеденти плідної міжкультурної взаємодії. М. Максимович, Ю. Федькович, А. Шептицький, В. Липинський, М. Рильський та інші видатні українські діячі, які були вихідцями з українських родин, де важливу роль відігравала польська культура, чи польських родин, де ця культура переважала, зуміли відновити українську культурну традицію і сприяли її якісному оновленню [3, с. 58].

Мова належить кожному з нас, але водночас вона належить усій нації, цій напівмістичній єдності «і мертвих, і живих, і ненароджених». Саме на дотримання прав кожного громадянина своєї країни орієнтована еколінгвістика, і в цьому сенсі вона не суперечить, а повністю відповідає принципам природного і юридичного права, а отже, й засадам громадянського суспільства, правової держави й адміністративно-територіального устрою країни.

Набуття українською власною назвою поліфункціонального статусу в умовах незалежності України відбувається під впливом мовної політики: одні аспекти реалізуються цілеспрямовано, а інші – стихійно. Вивчення мовної політики, за Е. Хаугеном, також належить до компетенції еколінгвістики. Екологічний аспект у вивченні ойконімії України та української мовної практики дає змогу побачити українські мовні проблеми в контексті не тільки лінгвістичних дисциплін (соціолінгвістики, етнолінгвістики, структурної лінгвістики, лексикографії), де вже є здобутки, а й таких наук, як історія народу, геополітика, державознавство, правознавство, релігієзнавство, націологія, економіка, статистика, інформатика та ін.

У процесі еколінгвістичного дослідження ойконімії України ХХ століття треба також зважати, що українська мова здобула статус державної лише в 1989 році. Десятилітнє побутування ойконімів в умовах бездержав'я мало і має згубний вплив на функціональну завантаженість назв українських населених пунктів, а також спричинилося до усталення традицій правомірного (вмотивованого) / неправомірного (невмотивованого) перейменування хуторів, сіл, селищ, міст.

Отже, еколінгвістика – це один із сучасних напрямів розвитку мовознавчої науки, що вивчає мовну сферу взаємин людини та суспільства, який сформувався на межі соціального, психологічного та правового аспектів мовознавчих студій. В умовах незалежної України вивчення еколінгвістичної проблематики допомагає не лише повніше описати взаємодію мови або окремих її субсистем і середовища, а й виявити зони з порушеним еколінгвальним балансом, що має важливе значення для створення національної мовної політики. Еколінгвістичний аналіз ойконімії України ХХ століття дає змогу оцінити стан окремих її субсистем у контексті середовища існування мовного колективу (нації, правлячої верхівки, етнографічної групи, мешканців певного регіону або населеного пункту).

Дещо по-іншому розвивалася соціолінгвістика. Уважають, що термін соціолінгвістика вперше вжив американський учений Х. Каррі (Curry) у 1952 році [11, с. 14]. Сама назва цієї дисципліни свідчить про те, що вона синтезувала поняттєвий апарат і дослідницькі процедури двох наук – лінгвістики й соціології.

Джерела наукових досліджень, які вивчали мову у її зв'язках із соціальними явищами, слід шукати у європейській традиції, передусім у Франції – батьківщині соціології. Наприкінці ХІХ століття тут виникла школа соціальної лінгвістики, яка поєднувала методи дослідження трьох наук – мовознавства, соціології й психології. Засновником школи був А. Мейє (Meillet). Саме французька школа зробила важливий внесок у виявлення ролі соціальних факторів у розвитку мови, виходячи з положення про те, що мова існує й розвивається під дією усталеного способу життя людей [104, с. 32]. У працях лінгвіста А. Мейє вперше було поставлено питання про співвідношення соціальної структури зі структурою мови, а також про зумовленість мовних змін соціальними причинами [109].

Вивчення мови як соціального феномена було пов'язане з розвитком у Франції діалектології й лінгвістичної географії. Разом із дослідженням діалектів французької мови тут було створено й програму вивчення

соціальних різновидів мови, опису механізмів впливу соціуму на мову. На початку ХХ століття у Франції з'явилося багато праць, що досліджували аргю – мову соціальних груп, переважно декласованих, створену для відокремлення групи від інших та втаємничення її мовлення. У дослідженнях французьких учених було показано роль арготичної субмови, поряд із говірками провінції й професійними соціолектами, у формуванні розмовного мовлення Парижа, яке, своєю чергою, справило значний вплив на французьку літературну мову [109, с. 57–62].

Наприкінці 20-х – на початку 30-х років ХХ століття соціальну лінгвістику збагатили теорія літературної мови Празької лінгвістичної школи, сформульована в працях Б. Гавранека (Navranek) [209], В. Матезіуса (Mathesius) [211], Й. Вахека (Vachek) [217] та ін., а також у низці програмних документів Празького лінгвістичного гуртка. Дослідження вчених Празької лінгвістичної школи стимулювали практичні потреби кодифікації чеської мови, повернення їй повноти функцій після тривалого періоду германізації Чехії. Внеском учених цієї школи у розвиток мовознавства було принципово нове трактування літературної мови як особливої форми існування мови, виникнення якої на певному історичному етапі національного розвитку зумовлюють соціокультурні чинники.

Певну роль у становленні соціолінгвістики відіграла також німецька школа історичної лінгвістичної географії. Німецький учений Т. Фрингс (Frings) довів необхідність включення соціального аспекту досліджень до діалектології [161; 204].

У російському мовознавстві кінця ХІХ – початку ХХ століття проблеми соціальної природи мовних явищ у різних їхніх аспектах опрацьовували І. Бодуен де Куртене [16], О. Шахматов [170], український учений О. Потебня [127], В. Жирмунський [60], Л. Якубинський [193], Є. Поліванов [125], Б. Ларін [93]. Серед російського доробку слід виокремити праці І. Бодуена де Куртене, що розглядав мову як психосоціальне явище. Він писав, що «мова може реалізуватися тільки в суспільстві, і оскільки

психічний розвиток людини взагалі можливий тільки в спілкуванні з іншими людьми, то відтак ми можемо сказати, що мовознавство – це наука психо-соціологічна» [16, с. 34]. І. Бодуену де Куртене належить ідея двопланового членування мови – горизонтального, під яким він мав на увазі територіальне членування мови, і вертикального, яким позначав соціальну диференціацію мови. Він наголошував на важливості вивчення вертикального мовного шару, що становить «різноманітні видозміни того ж місцевого говору за суспільними класами, за заняттями і способом життя, за соціальними верствами тощо» [16, с. 91].

Починаючи із 60-х років минулого століття, коли можна говорити про становлення соціолінгвістики як окремого напрямку мовознавства, ця галузь лінгвістики активно розвивається в багатьох країнах. Особливою інтенсивністю відзначається її розвиток у США. Соціолінгвістичний напрям в Америці та західноєвропейських країнах виник як реакція на попереднє захоплення структуралізмом, як протипага певним структуралістським догмам, що вилучали з лінгвістичного аналізу весь комплекс проблем, пов'язаних із темою «мова і суспільство». Представники соціолінгвістичного напрямку критично переглянули низку теоретичних постулатів структурної лінгвістики, зокрема настанову на обмеження лінгвістичних досліджень лише внутрішньомовними відношеннями, трактування мови як замкненої системи, поза її зв'язком і взаємодією із зовнішнім світом, поза сприйняттям мови як форми соціальної поведінки людини [173, с. 11]. Розвиток соціолінгвістики, яка залучала до лінгвістичного аналізу соціальний вимір, дав змогу глибше проникнути в природу мови, виявити умови її побутування і динаміку розвитку, по-новому представити онтологічну картину мови як суспільного явища.

Американська соціолінгвістика розвивається під впливом філософських принципів позитивізму, зокрема ідей семантичного позитивізму, які втілились у теорію соціальної або культурної антропології. Згідно з цією теорією, всі мовні форми залежать від загальнішої категорії –

категорії форм культури. Мову розглядають як складовий елемент культури, що містить і структуру соціальних взаємин. В основі культурної антропології – концепція етномовної відносності Гумбольдта – Сепіра – Уорфа (Humboldt – Sapir – Worf), згідно з якою ставлення людини до явищ дійсності значною мірою зумовлене мовою. Кожна мова окреслює навколо народу, що нею говорить, коло, з якого можна вийти, лише ввійшовши до іншого кола [49]. Отже, між мовними структурами і нормами культури та поведінки існують зв'язки. На цій основі в американській культурній антропології виникла теорія ізоморфізму (відповідності) елементів мови й культури, мови і соціальної структури. Теорія ізоморфізму мовних і соціальних структур утілена, зокрема, в концепції Б. Бернстайна (Bernstein) про розгорнутий і обмежений код мовлення [13].

Американська соціолінгвістика висунула ідею поділу цієї галузі на макро- і мікросоціолінгвістику, запропонувала низку моделей мовленнєвої комунікації, розробила теорію диглосії, визначила напрями у вивченні мовних ситуацій і аспекти мовного планування, відшліфувала техніку польових досліджень. Розрізнення мікро- і макролінгвістики пов'язане з розподілом у соціології. Мікросоціологією називають вивчення соціальних взаємодій, які відбуваються віч-на-віч. Макросоціологія вивчає більші групи, інституції та соціальні системи. Мікро- і макроаналіз насправді тісно пов'язані та доповнюють один одного.

Відповідно до мікросоціолінгвістики відносять проблему вивчення мовної поведінки в межах малих груп (родини, трудового колективу, товариства друзів тощо), до макросоціолінгвістики – усі інші проблеми. Чіткої межі між мікро- і макролінгвістикою немає. Не можна, наприклад, вивчати загальну мовну ситуацію країни без вивчення мовної поведінки людини в різних комунікативних ситуаціях – у родині, на виробництві, у колі друзів тощо.

Оскільки соціолінгвістика – молода наука, а тема «мова і суспільство» містить багато аспектів, у зарубіжній науці досі тривають дискусії щодо

визначення проблематики, яку має досліджувати соціолінгвістика. Одні вчені відносять до цієї галузі широке коло питань, пов'язаних із суспільним характером виникнення, розвитку й функціонування мови, природою зв'язків мови із суспільством, її соціальної диференціації відповідно до поділу суспільства на класи, верстви і групи, тобто соціальними відмінностями у використанні мови. Соціолінгвістика вивчає також функціональне розмаїття мови у зв'язку з різноманітними сферами її застосування, білінгвізм, відношення мов у дво- і багатомовних суспільствах, мовні ситуації, питання державної мовної політики, свідомого впливу на мови, нормалізаторської і кодифікаторської діяльності вчених тощо.

Інші дослідники, наприклад американський соціолінгвіст В. Лабов (Labov), трактують соціолінгвістику вужче – як галузь знань, що «вивчає структуру мови і мовні зміни на основі даних, які отримує під час аналізу повсякденного вживання мови» [210, с. 12]. Іноді предмет соціолінгвістичних досліджень обмежують вивченням вербальної поведінки партнерів комунікації.

Чимало зарубіжних учених дотримується концепції, згідно з якою слід розрізняти два самостійних напрями – соціолінгвістику і соціологію мови. За такого підходу до компетенції соціолінгвістики відносять аналіз відображення в мові соціальних явищ і процесів, а до соціології мови – дослідження її як одного з активних соціальних факторів, що впливають на суспільні процеси [115, с. 99–100].

Опоненти такого поділу обстоюють належність обох типів відношень між мовою і соціальним світом до об'єктів соціолінгвістики, трактуючи її як міждисциплінарний науковий напрям. На думку російського дослідника О. Швейцера, «сам смисл існування міждисциплінарних напрямів полягає в тому, що вони дають змогу побачити те, що не дано вивченню з позицій лише однієї з двох дисциплін, що взаємодіють. Синтез двох підходів – лінгвістичного й соціологічного – дозволяє дати глибше висвітлення явищ,

що перебувають у сфері перехрещення інтересів лінгвістики й соціології» [202, с. 61–62].

Дещо іншого погляду дотримується американський соціолінгвіст Дж. Фішман (Fishman), який вважає, що соціолінгвістика входить до соціології мови як частина до цілого. На його думку, соціолінгвістика розглядає лише «соціально модельовану варіативність у використанні мови», а соціологія мови орієнтована на ширші соціальні проблеми і має справу з «соціально модельованою поведінкою у зв'язку зі збереженням мови, переходом від однієї мови до іншої, мовним націоналізмом і мовним плануванням тощо» [202, с. 62].

У статті «Соціологія мови» (1972) Дж. Фішман [202] висловив низку ідей, багато з яких стали основою для формування цілих напрямів соціолінгвістики. Відповідно в дослідженні ойконімії України крізь призму соціології мови можемо виділити три різновиди соціолінгвістики:

1) описова соціолінгвістика, яка вивчає прийняту в українській мовній спільноті форму соціальної організації назв поселень, тобто вона відповідає на запитання: «Хто використовує, якою мовою, з ким, коли і з якою метою?»;

2) динамічна соціолінгвістика, яка відповідає на запитання: «Що викликає значні зміни у формуванні нових традицій назовництва поселень та які особливості їх функціонування і сприйняття соціумом?»;

3) прикладна соціолінгвістика, яка пов'язана з топонімним плануванням щодо номінацій населених пунктів і мовними конфліктами, спричиненими неправомірним їх творенням.

Оскільки в Україні соціолінгвістика перебуває ще в стадії становлення, питання про поділ її на два напрями не стало предметом наукової дискусії. Поки що ця наукова царина об'єднує широкий спектр досліджень теми «мова і суспільство». Уважаємо, що доцільно застосовувати соціолінгвістичний підхід у дослідженні формування та змін в ойконімії України ХХ століття.

Формування української соціолінгвістики в окрему наукову галузь засвідчує достатньо розвинена на сьогодні в українській науковій мові соціолінгвістична терміносистема. До ядерної групи її базових термінів, що відображають актуальні напрями практичних і теоретичних досліджень, належать: «соціолінгвістика», «мовна ситуація», «мовна політика», «мовна спільнота», «соціолект», «мовний код», «мовні контакти» [37, с. 19]. Базові терміни мають розвинені мікросистеми. Наприклад, «мовний код», що позначає мовне утворення, за допомогою якого спілкуються члени мовної спільноти, утворює таку мікросистему термінів: «національна мова», «літературна мова», «кодифікована мова», «некодифікована мова», «діалект», «соціолект», «жаргон», «арго», «сленг», «койне», «піджин», «креольська мова», «природна мова», «штучна мова», «мова міжнародного спілкування», «регіональна мова», «мова більшості», «мова меншості» [37, с. 20].

Водночас, як зазначає австрійський славіст Г. Бідер (Bieder), «передісторія української соціолінгвістичної термінології, як і міжнародної загалом, сягає минулих епох. Її основи було закладено ще в ХІХ столітті, причому не в наукових, а в публіцистичних працях. Особливо почесне місце в її формуванні належить І. Нечуєві-Левицькому та І. Франкові» [194, с. 27]. Значна частина термінів, створених українською елітою в мовно-політичній боротьбі за права українського народу в ХІХ – на початку ХХ століть як у південно-західній, так і в південно-східній Україні, увійшла, з незначними змінами, до сучасного терміновжитку, як наприклад: «літературний язик», «усна мова», «писана мова», «мова книжна», «чуття мови», «язикове почуття», «народний язик», «просторіччя», «діалект», «жаргон», «зілляння мов» (у Франка) або «зливання мов» (у Нечуя-Левицького), «язиковий макаронізм» і «гібридизм» (у Франка) тощо [194, с. 27].

Одним із основних об'єктів соціолінгвістичних досліджень в Україні може стати ойконімія ХХ століття, формування і розвиток якої відбувалися у цей час під тиском асиміляційної політики Австро-Угорської, але найбільше Російської імперій в обох її іпостасях – самодержавній і комуністичній.

Конфлікт, що характеризує сучасну ситуацію з населеними пунктами України, поширення на її території іншомовних найменувань, незсинхронізованість мовного розвитку Заходу і Сходу є наслідком радянської практики русифікації, лінгво-етнічної міксації, реалізацію якої в Україні й Білорусі полегшувала належність їхніх мов до групи слов'янських. Сьогоднішній стан ойконімії України, що має асиметричний характер, сформувався як перехідний етап в асиміляційному процесі, спрямованому на витіснення української мови переважно російською.

Потреба принципової зміни вектора розвитку білінгвальної ситуації вимагає активізації соціо-, психо-, етно- та еколінгвістичних досліджень. Для виконання практичних завдань державного адміністративно-територіального планування необхідно провести соціолінгвістичне дослідження різних територій і на його базі визначити показники домінування української і російської мов у номінаціях поселень у різних областях, а також виявити їхні оцінні характеристики, ураховуючи соціальну стратифікацію суспільства.

Очевидно, що різні регіони країни потребують різних стратегій і тактик упровадження оптимальної мовно-культурної політики під час перейменування назв населених пунктів. При цьому слід зважати й на проблеми побутування інших мов на території України, проте, з огляду на порівняно невелику їхню питому вагу в мовному житті країни, а також деформації міжмовних відносин, успадковані від радянського періоду, коли функцію мови міжнаціонального спілкування в УРСР виконувала не мова титульної нації, а мова загальноімперської інтеграції, основними у вивченні ойконімії України ХХ століття лишаються проблеми українсько-російської двомовності й диглосії, а також мовної політики.

Оскільки національна мова, культура й ідентичність становлять нерозривну цілісність, успіх реформування у сфері назовництва залежатиме від того, чи вдасться сучасній керівній еліті надати мовному розвитку назв населених пунктів країни зворотного напрямку, тобто переорієнтувати нинішнє російсько-українське політично заангажоване назовництво на

поступове повернення первісних назв населеним пунктам України, які вони втратили через антиукраїнське керівництво у ХХ столітті.

Численні перейменування назв населених пунктів вказують на те, що політика тодішньої влади прагнула порушити ідентичність українського суспільства і збиралася поступатися нею в умовах глобалізації. Проте спроби конструювання штучних ідентичностей, у нашому разі так званих заангажованих номінацій, зазнали часткової поразки, оскільки сучасні шляхи демократизації суспільства і мови України вказують на позитивне бачення українцями своєї історії та культури. Розгортання еколінгвістичних та соціолінгвістичних досліджень ойконімії України передбачає оволодіння спеціальними методиками, опрацьованими й апробованими в західній науці, задля застосування їх для аналізу ойконімії нашої країни, а також мовної політики, що здійснювалася у ХХ столітті.

Таким чином, актуальним на сьогодні залишається дослідження ойконімії України ХХ століття у світлі соціолінгвістики й еколінгвістики. Зауважимо, що застосування еколінгвістичного підходу до дослідження ойконімів зумовлене необхідністю вирішення проблем взаємодії між мовою, людиною, природою та номінацією населеного пункту. Еколінгвістика охоплює надзвичайно різновекторні дослідження, які відображають важливість еколінгвістичної проблематики в ойконімії України ХХ століття. Соціолінгвістика, своєю чергою, зважає на взаємодію мови і суспільства, у якому вона побутує. Аналізуючи ойконімію крізь призму соціолінгвістики, можна глибше збагнути природу номінацій населених пунктів, виявити умови їх побутування й динаміку розвитку, по-новому репрезентувати ойконімію України ХХ століття як суспільне явище.

Висновки до Розділу 1

Ойконімікон – сукупність назв поселень конкретного регіону чи країни. На становлення ойконімів впливали різні екстра- та інтралінгвальні чинники. Ойконімія потрапляє у сферу зацікавлень науковців, що представляють сучасні лінгвістичні дисципліни – еко- та соціолінгвістику, у зв'язку з проблемами дотримання чинних мовних норм української мови у сфері функціонування власних назв та процесом декомунізації в Україні. Сьогодні відомі окремі дослідження термінологічної системи «екології мови» та «соціолінгвістики» на матеріалі англійської, німецької та російської мов у діахронному ракурсі на основі когнітивного підходу. Також крізь призму еколінгвістики проаналізовано ономастикон окремих регіонів України. Наше дослідження виконане на синхронному зрізі (період ХХ – початок ХХІ століття) української ойконімії за тогочасними та сучасними лексичними і словотвірними канонами, з урахуванням еко- та соціолінгвістичного аспектів номінацій, а також конкретного законодавчого державного впливу.

У зарубіжній практиці екологія мови, як бачимо з опрацьованих джерел, виокремилася із соціолінгвістики. Тому і зацікавлення цих двох наук збігаються: мовні категорії та субсистеми на матеріалі різних мов, у тому числі і слов'янських, мовлення окремих груп населення, мова ЗМІ, називання поселень, іншомовні запозичення у час глобалізації тощо.

Окремі розвідки українських лінгвістів стосуються також екології мовної культури ЗМІ, соціальної специфіки сленгу та жаргону молоді і мови як державної політики тощо. Лексика української мови, зокрема власні назви та їх транслітерація, зазнає перманентних змін, що зумовило укладання словників спеціальної термінології, сучасних атласів і карт та їх переклади, оновлення тощо.

Особливість назв поселень у тому, що вони спрямовані на вузьку сферу аналізу фахівців цієї галузі (ономастів) і на широке коло користувачів, навіть на побутовому рівні, – владних структур і жителів (автохтонів) країни.

Ураховавши еко- та соціолінгвістичний аспекти дослідження, можна пояснити неправомірність перейменувань в ойконімії України, що були здійснені у ХХ столітті. Ці два сучасні лінгвістичні напрями стимулюють як аналіз мовних порушень з боку влади, так і допомагають сьогодні унормувати та вдосконалити сферу назовництва, закласти наукове підґрунтя для процесу декомунізації в українському суспільстві.

Соціолінгвістика та еколінгвістика спонукають до процесу демократизації українського суспільства, при цьому «очищаючи» його від залишків минулого. Українські та зарубіжні мовознавці, застосовуючи терміни згаданих наук, мали на увазі насамперед чітку, послідовну та конструктивну систему мовних явищ дійсності, їх збалансоване функціонування та уникнення різнорідних деструктивних екстра- та інтралінгвальних чинників.

Основні положення 1 розділу апробовано у статті «Соціолінгвістика й еколінгвістика: точки перетину в ойконімії України ХХ століття» [190], а також у тезах конференції [183].

РОЗДІЛ 2

СТАНОВЛЕННЯ ОЙКОНІМІЇ УКРАЇНИ У ХХ СТОЛІТТІ: ЕКО- ТА СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Територія України протягом багатьох століть була розділена між державами-сусідами, які, безумовно, впливали на її культуру, насаджуючи свою, змінювали національну ідею українців, прагнучи долучити їх до власної громадянської спільноти, привласнювали питоми українські землі тощо. Незважаючи на те які держави – на заході чи сході – створювали геополітичні плани на територію нашої землі, вагомим культурного впливу зазнавала все-таки мова, яка завжди обслуговувала й обслуговує всі сфери суспільного життя, у тому числі й адміністративно-територіальний устрій держави, що складається з великої кількості населених пунктів різного масштабу з відповідною кількістю різноманітних назв поселень.

Вивчаючи ойконімію різних регіонів України, ми виявили значні відмінності у фонетичних, лексичних, структурно-словотвірних та інших ознаках ойконімів цих територій і, зокрема, у кількісному та якісному співвідношенні перейменувань населених пунктів України протягом ХХ століття. Хоч із проголошенням незалежності України і були певні спроби, щоб відновити історичні назви населених пунктів, які зазнали суттєвих змін, але, окрім Закону про географічні назви (2005) [63], проект якого неодноразово подавали до Верховної Ради України, так і не було створено й науково обґрунтовано концепцію щодо топонімної номінації.

2.1 Мовна політика в Україні ХХ століття та її наслідки для ойконімії: еко- й соціолінгвістичний виміри

Вивчення ойконімії будь-якої країни передбачає насамперед дослідження системи її географічних назв, яка базується передусім на співвідношенні особливостей історії суспільства, у якому ці назви

функціонують. Ойконімні моделі певного історичного періоду виокремлюють на основі структурних, словотвірних і більшою мірою семантичних ознак. Історію ойконімії розуміємо як історію динаміки суспільства, зростання демократичних сил і рівня культурного забезпечення населення в ході розвитку цивілізації тих чи інших народностей і націй.

Кожний народ дає свої назви містам, селам, водоймам, лісам, горам, долинам, полям і лугам. У них відображено історію матеріальної та духовної культури народу, його побут, прикметні риси природно-географічного середовища тощо. Ще 1896 року І. Філевич зазначив, що «назви не можуть бути комплексами звуків без значення, а є в загальному або характеристикою природи місця, або діяльності людини, або, нарешті, простою вказівкою про зв'язок людини з місцем» [158, с. 45]. Саме найменування населених пунктів є одним із цінних джерел висвітлення багатьох питань географії, історії, етнографії та інших краєзнавчих дисциплін.

Сьогодні вивчення ойконімів ведеться з урахуванням закономірностей їх становлення, залежності їхньої семантики від географічних, історичних і соціально-економічних умов досліджуваної місцевості. Зокрема, увага до аналізу ННП, їхнього словотвору та внутрішньої форми зумовлені прагненням пізнати загальні властивості ойконімної системи окремих її регіонів і мови загалом. Формування назв поселень найкраще простежувати за даними кількох століть. Проте навіть одне століття, насичене численними історичними подіями та змінами, може змінити попередній, традиційний уклад ойконімії. Цікавим є аналіз назв населених пунктів України у ХХ столітті, які функціонували в період бездержавності. Навіть сьогодні ойконімія та її статус пов'язані з державотворчими процесами, бо ойконімія є частиною української мови, її історико-культурним утіленням. Г. Мацюк справедливо зазначає, що «в багатонаціональному середовищі України фактор мови слід розглядати в трьох вимірах: як право і свободу вибору людини, як національне право і національний інтерес, як міжнародні зобов'язання і досвід. І щоб зрозуміти, чому мовна політика у сучасній

Україні неефективна, потрібно знати етапи її здійснення в ХХ столітті» [107, с. 111–112].

Застовуючи до аналізу ойконімії України ХХ століття соціо- та еколінгвістичний підходи, спробуємо схарактеризувати історичні події, які так чи інакше вплинули на українське суспільство та на номінацію поселень, а також крізь призму мовної політики держав-завойовниць пояснимо характер нового стилю назовництва у ХХ столітті. Щодо соціолінгвістики, то ця наука аналізує мовні контакти, соціальну диференціацію мови, зокрема й ойконімію, у суспільстві, мовну ситуацію чи вибір мовцем окремого коду. Сьогодні об'єктом соціолінгвістики є різні вияви взаємодії мови та людини, і тому вона розширює сферу свого предметного аналізу.

Стосовно еколінгвістики, то процеси, що відбувалися в ойконімії України минулого століття, цілком відповідають її безпосереднім зацікавленням, серед яких: екологічна нестабільність і «незахищеність» онімного середовища. З погляду еколінгвістики доцільно врахувати зв'язок між мовою (ойконімією) та середовищем, у якому вона функціонує. Екологія мови має яскраве соціолінгвістичне забарвлення, оскільки вона розглядає взаємовідношення між мовою і суспільством. Проблеми економічного та політичного характеру становлять загрозу для розвитку й функціонування мови, зокрема й ойконімії. Певний часовий зріз, у нашому разі історико-культурні події ХХ століття, дає можливість простежити вплив мовної політики на норми рідної мови, на її ресурси та, відповідно, на реформування ойконімної системи України.

У зв'язку з упорядкуванням і перейменуванням назв населених пунктів ойконімія нашої країни зазнала суттєвих змін як у довоєнний, так і в повоєнний періоди. Спробуємо схарактеризувати зміни, що відбулися в ойконімії України під впливом реформацій у тодішньому недержавному суспільстві.

2.1.1. Формування назв населених пунктів України в першій половині ХХ століття (довоєнний період)

Перша половина ХХ століття, зокрема *довоєнний період* формування ойконімної системи України, характеризується загальними словотвірними, лексичними та морфологічними тенденціями, які діяли в попередніх століттях і виявилися в еволюційному розвитку місцевої топонімії кожного окремого українського регіону. Проте для цього історичного періоду розвитку української ойконімії характерне проникнення чужомовних елементів унаслідок захоплення території України іншими, переважно сусідніми державами (Австро-Угорською, Російською імперіями (згодом СРСР), Польщею, Румунією та ін.). Адміністративно-перейменовальні дії цих держав стосовно питомих українських назв у першій половині ХХ століття (як на Заході, так і на Сході) нашої країни виявлялися в здійсненні свідомої русифікації, полонізації, мадяризації та чехізації назв населених пунктів.

З кінця ХVІІІ до початку ХХ століття українці проживали на територіях різних імперій: 80% – у Російській і 20% – в Австро-Угорській. Обидві імперії становили величезні конгломерати земель з етнічно строкатим населенням. Уся повнота влади була зосереджена в руках імператорів, які управляли за допомогою армії і розгалуженого бюрократичного апарату. Від підданих вимагали покірності до правлячих династій в обмін на обіцяну стабільність, безпеку та порядок. Так, наприклад, політика впровадження польської мови, культури, віри (іншими словами, *спольщення, полонізація*) розпочалася на території України, переважно західної її частини, ще в ХІV столітті. Тоді полонізації зазнала Галичина та частина Волині. Мета такої політики – здійснити територіальний, духовний та освітній вплив. Територіальний чинник означав інтенсивніше заселення території України поляками, німцями, євреями, вірменами, греками. Освітній чинник ставив за мету перетворити українські школи на польські, а духовний – поширити католицьку віру.

Крім цього, на зазначених територіях проживали представники польського народу. Наприклад, у Львівському повіті чисельно поляки переважали в селах навколо Львова, а також на сході повіту. Понад 90 % поляків проживали в таких селах, як: *Білка Шляхетська, Білка Королівська, Давидів, Зубра, Кротошин, Пруси, Семенівка, Соکیلники, Чишки, Гончари, Костеїв, Козельники, Пасіки-Зубрицькі, Виннички, Холодновідка* (Лв.). Польські назви окремих сіл Львівського повіту відображали етнічний склад їхнього населення: *Рясна Польська, Білка Шляхетська* (Лв.). Водночас були села з польськими назвами, у яких переважало українське населення (наприклад, *Ляшки Муровані*, де проживало 707 українців, 385 поляків, 51 єврей) [SRP W. Lw.]. Загалом польське населення, яке мешкало в сільській місцевості, не мало значної переваги над іншими національностями. Українці – корінні жителі регіону – становили 70–99 % населення Львівського повіту в 52 селах, розташованих здебільшого в його північній і південній частинах. Понад 90 % українців проживали в 22 населених пунктах: *Бродки, Вербіж, Вислобоки, Гаї, Гонятичі, Гуменець, Дмитре, Жирівка, Запитів, Кагуїв, Луб'яна, Підберезці, Полянка, Попеляни, Піски, Ременів, Руданці, Селисько, Ситихів, Сороки Щирецькі, Стронятин, Черепин* (Лв.) [122, с. 222].

Як і в попередні віки, у ХХ столітті українські топоніми на *-ів, -івці, -инці, -ина, -щина, -івка* в документах, писаних польською мовою, передавалися польськими відповідниками на *-ów, -ówce, -ińce, -uzna, -szczyzna, -ówka*. У «Перечне географических названий...», пам'ятці довоєного періоду, міститься близько 3000 ойконімів Галичини та Буковини. Важливо, що серед першофіксацій ХХ століття бачимо багато різноманітних словотвірних моделей на *-івці, -ина, -ів*.

Найбільший історичний регіон Західної України – Галичина, до складу якого входять сучасні Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська (за винятком північної частини, яка належить до Волині) області України, а також південно-східні воєводства сучасної Польщі, ще на початку ХХ століття перебував під впливом державних мов Австро-Угорщини та

Польщі. Цей вплив позначився й у сфері назовництва населених пунктів Галичини, і в їхній подальшій транслітерації в справочинстві Російської імперії.

Як зазначає Б. Ажнюк, «тривалий час транслітерацію українських топонімів здійснювали не безпосередньо з української орфографії чи вимови, а через російську, польську, угорську й деякі інші мови. Таке посередництво не тільки вносить чужі акценти в звучання власних назв, а й ускладнює міжмовну ідентифікацію назви» [4, с. 28]. У «Русско-польском перечне географических названий» питома українські топоніми перекладалися з польської на російську мову (див. додаток А). При цьому порушувалися не тільки мовні норми обох східнослов'янських та західнослов'янської мов, а і задокументованість назви того чи іншого населеного пункту та її сприйняття українцями з інших регіонів.

Назви сіл, містечок і міст Галичини серед місцевого населення побутували у своїй українськомовній, а не в офіційно закріпленій «Русско-польским перечнем...» формі. Наприклад, уживалась форма не *Литица дольна*, а *Литиця Нижня* (І-Ф), не *Ловчице*, а *Лівчиці* (Лв.), не *Микулинце*, а *Микулинці* (Тр.) і т. д. [РППГН 1915].

Передаючи назви населених пунктів із мови на мову, бажано дотримуватися точності як у збереженні форми, так і у відтворенні звучання. Це зумовлено тим, що жоден із наявних алфавітів не забезпечує повної відповідності між написанням і вимовою. Не становлять винятків і ойконіми.

Для здійснення запропонованого аналізу ойконімів Галичини початку ХХ століття спираємося на два основних принципи відтворення власних назв іншою мовою:

- 1) транслітерація власної назви;
- 2) запис звучання слова без урахування його літерного оформлення в мові-оригіналі.

Обидва задекларовані принципи співіснують як рівноправні.

Проілюструємо їх ойконімами з «Русско-польского перечня». Наприклад, перший принцип засвідчують такі назви населених пунктів¹: *Бліх* – *Блихъ* – *Blich* (Тр.), *Бориня* – *Борыня* – *Borynia* (Лв.), *Вигода* – *Выгода* – *Wygoda* (І-Ф), *Рона* – *Рона* – *Rona* (Мп.), *Скоморохи* – *Скоморохи* – *Skomorochy* (Тр.) тощо [РППГН 1915].

Транслітерацію в цьому разі здійснено шляхом відтворення кожної літери латиницею та кирилицею.

Другий принцип реалізується в таких ойконімах Галичини: *Гарклова* – *Гарклёва* – *Harklowa* (Пк.), *Домостава* – *Домостава* – *Domostowa* (Пк.), *Завадівка* – *Завадовка* – *Zawadówka* (Тр.), *Зборів* – *Зборовъ* – *Zborów* (Тр.) та ін. [РППГН 1915].

У «Русско-польском перечне...» ці принципи, надто ж другий, частково порушені. Прикладом цього слугує група помилок, допущених як у польській передачі українських ойконімів, так і в російській. Зрозуміло, що під час транслітерації йдеться не про звуки, а про літери.

Згрупувавши та проаналізувавши групу типових словотвірних порушень під час відтворення українських ойконімів польською та російською мовами на початку ХХ століття, виділяємо такі помилки в транслітерації ойконімів:

1) типовий для українських ойконімів суфікс **-івк(а)** реалізується у польській мові своїм відповідником **-ówk(а)**, а в російській – **-овк(а)**. Проте в «Русско-польском перечне...» цей суфікс помилково скальковано як **-увка**: *Іванівка* – *Иванувка* – *Iwanówka* (Тр.), *Конопківка* – *Конопкувка* – *Konopkówka* (Тр.), *Корчівка* – *Корчувка* – *Korcówka* (Лв.), *Милівка* – *Милувка* – *Miłówka* (Сл.), *Михайлівка* – *Михалувка* – *Michałówka* (Тр.) тощо [РППГН 1915];

2) не часто вживаний формант **-ірк(а)** у польській мові передано як **-órk(а)**, а в російській – **-орк(а)**. Пор.: *Білоскірка* – *Бялоскурка* – *Białoskurka* (Тр.) [РППГН 1915]. «Перечень...» передає ойконім не від мови оригіналу,

¹ Першим подано ойконім українською мовою, другим – російською, третім – польською.

тобто української, а за посередництвом польської мови (тому і вживається **-урка**). Це й призвело до численних помилок. «Якщо зміни зазнає, – як зауважує Б. Ажнюк, – назва села, міста, місцевості тощо, то на це відгукується ширший людський загал, а іноді й ціла нація» [4, с. 28];

3) патронімний суфікс **-ич(і)** транслітеровано польською мовою як **-іс(е)**, а російською – **-ич(и)**. Наведемо приклади з аналізованого джерела: *Гарбутовичі – Гарбутовице – Harbutowice* (Мп.), *Горличі – Горлице – Gorlice* (Мп.), *Креховичі – Креховице – Krechowice* (І-Ф), *Лисовичі – Лисовице – Lisowice* (Лв.), *Мужиловичі – Мужиловице – Miżyłowice* (Лв.) і т.п. [РППГН 1915]. Як бачимо, російською мовою цей суфікс передавали неправильно (калькування **-іс(е)** в **-ице**), що й призвело до спотворення вказаних назв;

4) український суфікс **-івц(і)** (**-овц(і)**) передано польським **-овс(е)**, а російською – **-овц(ы)**. Спробуємо перевірити, чи дотримано таку форму в «Русско-польском перечне...»: *Осташи́вці – Осташовце – Ostaszowce* (Тр.), *Охримівці – Охримовце – Ochrytowce* (Тр.), *Понівці – Поповце – Popowce* (Лв.), *Семиківці – Семиковце – Siemikowce* (Тр.), *Смиківці – Смыковце – Smykowce* (Тр.) тощо [РППГН 1915]. Знову ж таки спостерігаємо недотримання принципів транслітерації передачі ойконімів із польської мови на російську. Найімовірніше, такі, не завжди пояснювані з лінгвістичного погляду, порушення лише могли засвідчити некомпетентність укладачів «Русско-польского перечня...»;

5) формант **-ок** в українських ойконімах початку ХХ століття передано польським суфіксом **-ек** та російським **-екъ**. Для порівняння наводимо ойконіми, фіксовані 1915 роком: *Барвінок – Барвінекъ – Barwinek* (Пк.), *Глибочок Великий – Глубочекъ вельки – Hluboczek wielki* (Тр.), *Замочок – Замечекъ – Zemeszek* (Лв.), *Лужок – Лужекъ – Łużek* (Лв.) [РППГН 1915]. Як бачимо, російський канцелярійний апарат у цій суфіксальній моделі також правильно не транслітерував жодного ойконіма;

6) «українські географічні назви на **-ів**, – як зазначає З. Купчинська, – належать до найбільш чисельного масиву загальнослов'янського посесивного

ойконімікону» [92, с. 84]. Указаний вище словотвірний формант становить основу власне присвійних прикметників. У переліку ойконімів Галичини «Русско-польского перечня...» зафіксовані як помилково транслітеровані, так і такі, що відповідають граматичним нормам початку минулого століття. Пор.: *Яричів – Яричувъ – Jaruzów* (Лв.) та *Блажів – Бложевъ – Błożev* (Лв.) [РППГН 1915]. У першому випадку замість рос. **-евъ** вжито транслітерований із польської мови формант **-увъ**;

7) в ойконімах Галичини форманти **-инц(і)**, **-авц(і)** та **-ідц(і)** (**-удц(і)**) передані російською та польською мовами таким способом: *Бабинці – Бабинце* (замість *Бабинцы*) – *Babińce* (Тр.), *Дебеславиці – Дебеславице* (замість *Дебеславы*) – *Debestawce* (І-Ф), *Зарубинці – Зарубинце* (замість *Зурубинцы*) – *Zarubińce* (Тр.), *Зарудці – Зарудце* (замість *Зарудцы*) – *Zarudze* (Лв.), *Копачинці – Копачинце* (замість *Копачинцы*) – *Kopaczynce* (І-Ф), *Купчинці – Купчинце* (замість *Купчинцы*) – *Kurczynce* (Тр.) і т.д. [РППГН 1915].

У 1915 році українська мова не мала статусу державної. Цю місію в центрі та на сході країни виконувала російська, а на заході – польська мови. Проте вже й тоді укладачі «Русско-польского перечня...», як це видно з аналізу ойконімів Галичини, не дотримувалися правил граматики обох вищезгаданих мов. Польська мова на свій лад, спираючись на власні традиції назовництва, передавала й українські ойконіми. У російському справочинстві їх сприймали та відповідно відтворювали (транслітерували), так би мовити, з мови оригіналу.

У «Русско-польском перечне...» фіксуємо лексичну помилку: *Березовица велька* замість *Березовица Большая* (Тр.), *Волица комарова* – *Волица Комаровая* (Лв.), *Гае дьтковецке* – *Гаи Дитковецкие* (Тр.), *Дзвинячъ гурны* – *Дзвинячъ Верхний* (Лв.), *Конюшки семановские* – *Конюшки Семановские* (Лв.), *Лентовня дольна* – *Лентовня Нижняя* (Мп.), *Лопушанка хомина* – *Лопушанка Хомыная* (Лв.) та ін. [160]. Помітно, що не дотримано правопис великої літери у назвах населених пунктів, хоча в «Русско-польском перечне...» трапляються й такі приклади, пор.: *Старый Самборъ*

(Лв.), *Клазура Гця* (І-Ф), *Клазура Ожерна* (І-Ф) тощо [РППГН 1915]. Згідно з адміністративно-територіальною реформою 1947 року, точніше, із її лінгвістичною складовою, ад'єктивна частина усіх складених ойконімів перебуває не в пре-, а в постпозиції. Проте в «Русско-польском перечне ...» 1915 року наявні обидва варіанти розміщення означальної частини ойконіма, пор.: *Познанка гнила* (Тр.), *Потоць чарны* (І-Ф), *Радчинська буда* (І-Ф), *Русиновська воля* (Пк.), *Сондова вишня* (Лв.) тощо [РППГН 1915].

Отже, неправильна транслітерація українських назв поселень як у польському, так і в російському адміністративно-канцелярських апаратах призвела до того, що низка ойконімів Галичини втратила свою етнічну самобутність і сприймалася населенням інших регіонів нашої країни як спольщені назви населених пунктів. Сьогодні, у ХХІ столітті, для міжнародної транслітерації використовують комбіновану українську латиницю з діакритичними знаками, що дає можливість зважати на різні нюанси передавання літер української абетки.

Довідники статистичного управління Республіки Польща містять відомості про населені пункти Львівського, Станіславського та Тернопільського воєводств, кількість населення та земельної площі станом на першу половину ХХ століття. Українські ойконіми передавалися польською мовою відповідно до її мовних норм. Наприклад, *Fatowce*, *Słoboda Niebysłowska*, *Gwoździec Mały*, *Słobódka*, *Stańkowa*, *Studzianka*, *Ispas* (І-Ф), *Annaberg*, *Bereźnica*, *Bratkowce*, *Brygidyn*, *Chaszczowanie* (Лв.), *Dźwinogród Krzywce*, *Olchowiec*, *Oleksińce*, *Paniowce*, *Pilatkowce*, *Podfilipie*, *Skowiatyn* (Тр.) [SRP W. Lw.; SRP W. St.; SRP W. T.]. Багато назв хуторів, сіл, селищ і міст, згаданих у таких довідниках, не функціонують в ойконімії України також і в другій половині ХХ століття, оскільки зникли з карти (переважно через розкуркулення селян) або ж відповідні населені пункти відійшли до складу Польщі.

Варто згадати й про **онімеження** (германізацію) західних теренів нашої країни, зокрема Львівщини. Виникнення колоній пов'язане із входженням

Галичини в 1772 році до складу Австрійської імперії. Найбільша хвиля німецького розселення і закладання колоній у Галичині припадає на 70–80-і роки XVIII століття – час радикальних реформ Йосифа II. Уже восени 1782 року в Галичину стали прибувати німецькі поселенці (переважно цілими сім'ями). За кілька років переселенського руху до Галичини прибуло 2827 родин. Їх загальна кількість становила 12475 осіб [56, с. 58]. Австрійський уряд запросив до Галичини переселенців із німецьких провінцій своєї держави, і з сусідніх країн: Пруссії, Саксонії, Баварії, Польщі.

На початку 20-х років XX століття найбільше німців мешкало в таких селах Львівського повіту, як: *Вайнберген* («винна гора»), *Дорнфельд* («колюча гора»), *Кальтвассер* («зимна вода»), *Лінденфельд* («липове поле»), *Острів*, *Райхенбах* («текучий потік»), *Розенберг* («трояндова гора»), *Фалькеништайн* («камінь, що падає»), *Хоросно Нове* (Лв.) та ін. Деякі колонії мали паралельні назви – українські та німецькі – з однаковою або близькою семантикою, наприклад: *Винники* – *Вайнберген* (*Weinbergen*). Упродовж XX століття німецькі колонії остаточно перестали існувати: більшість із них приєднано до ближніх міст і сіл: *Острів* і *Розенберг* (*Заріччя*) – до міста *Щирець*, *Хоросно Нове* – до села *Хоросно* Пустомитівського району. Деякі німецькі колонії перейменовано (наприклад, *Дорнфельд* – на *Тернопілля*, *Лінденфельд* – на *Липівку* Миколаївського району, *Айнзідель* – на *Одиноке*, *Фалькеништайн* – на *Соколівка* Пустомитівського району) [РНПЛ, с. 91, 95–96].

Як зазначає Я. Редьква, «наявність у складі ойконімії Галицької та Львівської земель назв із німецькими мовними рисами є свідченням поліетнічності, указівкою на формування топонімної системи – а також і культури – означених теренів не тільки слов'янськими, але й неслов'янськими народами» [133, с. 18].

Окрім полонізації та онімечення, на заході України розгорталася мовна політика й інших держав-завойовниць, що негативно впливала на українську

мову, маючи на меті зменшити її роль в адміністративному апараті, а згодом – і зовсім ліквідувати. Це *угорщення (мадяризація)* та *чехізація*.

Після Австро-Угорської угоди 1867 року українська мова починає втрачати свої позиції на Закарпатті, піддаючись впливу мадяризації: міщанство та старі українські роди асимілювалися. Духовенство та сільське населення залишалися єдиним оплотом українства на Закарпатті початку ХХ століття, адже під час угорського панування офіційною мовою була угорська.

Чехія, перебуваючи спочатку в руслі української культурної течії, із 30-х років ХХ століття почала штучно підтримувати русофільські тенденції. Основна функція мовної політики цієї держави полягала в звуженні суспільного значення української мови в усіх сферах діяльності державного апарату. Лише з появою ідей народництва та діяльністю молодшої інтелігенції Закарпаття все ж таки повернулося до українського культурного розвитку.

Питання про те, якою мовою говорили мешканці Закарпаття, – діалектами української чи окремою мовою, – пов'язане з їхньою національною самосвідомістю. Протягом першої половини ХХ століття закарпатці ідентифікували себе як русини, малоруси, карпаторуси, угроруси, рутени, руснаки, українці.

До початку ХХ століття мова закарпатців «русинською» не називалася: місцеве населення використовувало лише такі назви, як «русська мова», «руснацька / русняцька мова» (у західній частині Закарпаття), рідше – «угроруська», «карпаторуська» та «малоруська».

Як зазначає А. Штефан, «угорською владою від 60-х років ХІХ століття здійснювалася політика суцільної мадяризації закарпатців. На початку попереднього століття діалектами української мови говорило не більше 20% інтелігенції краю, 80% користувалися угорською або «язичієм» («мішаниною української, церковнослов'янської та російської мов із додатком локалізмів і мадярських слів»)» [175, с. 26–27].

Назви населених пунктів окремих округів Закарпаття змінювалися в різні часові періоди залежно від держави, до складу якої вони входили. Наведемо кілька конкретних прикладів: порівняймо² *Смерекове* – *Смереково* – *Smereková* – *Szemerekő*, *Сухий* – *Сухой* – *Suchý* – *Szuhapatak*, *Чорний Потік* – *Черный Поток* – *Šerný Potok* – *Kenéspatak*, *Чорноголова* – *Черноголова* – *Černohlava* – *Sóshát*, *Ялове* – *Яловое* – *Jalové* – *Jávor* (Зк.) та ін. [П. ЦВЗ 2006, с. 445–453]. Як бачимо, про транслітерацію з української мови, зрозуміло, не йшлося, оскільки ойконіми передавалися відповідно до норм російської, чеської та угорської мов. Лише в повоєнний період ситуація змінилася.

Ще одним важким соціолінгвістичним ударом для ойконімії України початку ХХ століття виявилася **русифікація** назв населених пунктів. Негативні наслідки цієї мовної політики тривали не одне століття і позначилися на багатьох регіонах нашої країни. Русифікацію свого часу розпочав цар Петро I, і вона фактично офіційно тривала аж до проголошення незалежності нашої держави. Проте подекуди в топонімах, особливо в ойконімах, усе ще прослідковуються своєрідні російськомовні кальки, як-от: *Колхозне* (АРК), *Южна Ломуватка* (Лг.), *Побєда* (Дн.), *Тур'є* (Лв.) та ін. [ПААУ 2006].

Русифікація була наслідком організованої асиміляції та денаціоналізації національно-культурного життя в умовах тоталітарної Російської імперії. Не оминув цей вплив, звісно, і мову та всю її лексико-граматичну систему. Стосовно ойконімії, то (до початку авторитарного радянського періоду) русифікацію у сфері назовництва проводили згідно з царськими розпорядженнями. Наприклад, Волинська область (колишня губернія) протягом першої половини ХХ століття змінювала свої межі й була об'єктом розподілу її території між Російською імперією та Польщею. У «Списку населених пунктів Волинської губернії» (неофіційному виданні) наведено велику кількість відатропонімних ойконімів, в основі яких

² Першим подано ойконім українською мовою, другим – російською, третім – чеською, четвертим – угорською.

переважно імена представників царської династії, наприклад: *Александровка, Алексеевка, Андреевка, Аннополь, Елисаветполь, Катериновка, Николовка, (Жт.), Владиміровка, Дмитровка, Елисаветино, Марьяновка, Николайполь, Петровка, Романовъ, Софієвка (Вл.), Николаєвка, Софієвка (Рв.)* та ін. [ВГ 1906]

Крім цього, в ойконімах тодішньої Волинської губернії відображені й польські імена: *Адамовка, Аделинь, Анеліовка, Барбаровка, Брониславовка, Войтко, Казиміровка, Каролиновъ, Людвиковъ, Францишковка, Юзефинъ, Ядвиґинъ, Янувка (Вл.)* тощо [ВГ 1906].

Також твірні основи ойконімів Волині початку ХХ століття мотивовані лексемами, які вказують на належність її території як до Російської імперії, так і до Польщі. Це, зокрема, ад'єктивні компоненти, наприклад: *Бернадинский костель, Богудзянка, Глубочекъ, Домбровка, Красногурка, Ляховцы (Жт.), Бискупичи Шляхтинские, Дубрава, Зимница (Вл.), Ксендзовській (Жт.)* та *Будка при Дворце, Дворецъ, Царевъ-Боръ, Царевъ-Борокъ (Жт.), Куничевъ-Крестьянській, Ольбле-Русское (Вл.), Дранча-Русская (Тр.)* та ін. [ВГ 1906].

Ойконіми Волині, наприклад, добре зберегли українські традиції назовництва населених пунктів. Так, атрибутивний компонент складених назв подано в звичному для української мови препозиційному порядку: означення стоїть перед означуваним словом (іменником чи субстантивованим прикметником). Наприклад: *Битая-Гора, Большие-Миньки, Великая-Фосня, Волчья-Слобода, Каменная-Гора, Любарская-Рудня, Новая-Радча (Жт.)* тощо [ВГ 1906]. Виняток становлять окремі назви поселень, у яких традиційно атрибут стоїть у постпозиції і пишеться через дефіс, пор.: *Вулька-Подлуцкая, Гута-Степангородская, Желудекъ-Большой, Площа-Ломановская, Романовка-Великая, Рудка-Кукольская (Вл.), Островъ-Стовпечно, Побочъ-Верхняя, Рудня-Осушня (Жт.)* та ін. [ВГ 1906]. Також у вказаному довіднику в основах ойконімів знаходимо власне українські антропоніми та апелятиви: *Богдановка, Вербка, Вишеньки, Вовче,*

Карповщина, Козакъ, Майданъ-Кропивенській, Мартиновка. Млынокъ, Мишанецъ, Наталинь, Пеньки, Руденька, Хижки, Чабанина (Вл.) та ін. [ВГ 1906].

До війни 1914 року Волинська губернія складалася з 12 повітів. У пору революції 1917 року з 12 повітів німці захопили 2: Волинський і Ковельський. У період війни з Польщею західні повіти губернії переходили із рук у руки, і коли було укладено, то від Волинської губернії остаточно відійшли до Польщі на початку 1921 року західні повіти: Володимир-Волинський, Ковельський, Луцький, Дубенський, значна частина Кременецького, Рівненський і майже половина Острозького повіту (разом із містом Острог). Після цього в складі Волинської губернії залишилися повіти: Овруцький³, Ново-Волинський, Житомирський, Ізяславський, Старокостянтинівський і кілька волостей Кременецького й Острозького повітів [ВГ 1923]. Від 1906 року змін у топонімії вказаної губернії сталося небагато, зокрема з офіційно-ділових паперів зникла вказівка на назви окремих урочищ, фільварків, навіть хуторів регіону.

Зросійщення ойконімії іншої великої губернії, Катеринославської, на початку ХХ століття вже було не новим соціолінгвістичним явищем, оскільки ця територія з ХІХ століття повністю підпадала під царську політику з державною російською мовою.

В адміністративно-територіальному довіднику Катеринославського повіту назви поселень передано лише російською мовою: *Аполлоновка, Катериновка, Катошино, Краснополь, Николаевка, Петровка, Преображенка, Тритузово, Ягодная* (Днп.) тощо [ЕУЕГ 1911]. Проте цікавою тут виявилася якісно нова особливість, помічена в довідниках такого типу, – це вказівка на попередню чи неофіційну назву⁴: *Ново-Анастасьевка – Анастасьевка, Ильинка – Ильинское, Даровка – Божедаровка, Китай городъ*

³ За винятком частини Кисоріцької волості.

⁴ Першою подано нову назву населеного пункту, другою – колишню (попередню).

– *Чумацкое, Струковка – Ольговка, Сулицкое – Лиманское* (Днп.) та ін. [ЕУЕГ 1911]. Також було вказано назви сіл, номіновані німецькими переселенцями ще наприкінці XVIII – на початку XIX століть, особливо в межах Хортицької волості: *Александровское – Иссендорфъ, Варваровка – Францфельдъ, Долиновка – Адельгеймъ, Долинское – Кронсталь, Канцеровка – Розенталь, Новослободка – Розенгардтъ, Смоляная – Шенебергъ, Широкое – Нейдорфъ* (Днп.) тощо [ЕУЕГ 1911].

За законом про адміністративно-територіальний поділ України від 2–4 березня 1918 року, межі Катеринославської губернії зазнавали змін. Протягом наступних семи років територія Катеринославщини то зменшувалося, то, навпаки, збільшувалася, проте в 1925 році губернія як адміністративно-територіальний центр була ліквідована, а її землі розподілені між сусідніми регіонами.

Мовна політика в північних, центральних, південних і східних регіонах України *довоєнного періоду* СРСР здійснювалася 2 етапами: *українізація* та *русифікація*.

Ще на зламі 10–20-х років XX століття, тобто до встановлення радянської влади на території нашої держави, українська мова отримала статус офіційної. Цьому посприяли як УНР, Гетьманат, Директорія, так і Тимчасовий уряд Росії. Це означало, що офіційно українська мова запрацювала у сфері судочинства, військової справи та законодавства. Не оминуло це й офіційно-ділової документації, адже Конституція 1919 року проголошувала, що трудящі Республіки можуть вживати та використовувати рідну мову [83]. Термін «*українізація*» є цілком соціолінгвістичним, оскільки українська мова у 20-х роках повноправно ввійшла в усі державні заклади на території УРСР.

Саме так розгорнувся процес українізації в добу СРСР, що тривав до початку 30-х років XX століття. І в цей період ойконіми північних, центральних, східних і південних регіонів України (переважно округів) подані в довідниках саме українською мовою. Свідченням цього є такі

джерела: «Список заселених пунктів Куп'янської округи» (1925) [Куп. О 1926], «Список поселень Київської округи» (1926) [Кв. О 1926], «Довідник Ізюмщини» (1927) [ДІ 1927], «Список заселених оселищ Ніжинщини» (1927) [СЗОН 1926], «Територія та населення Могилів-Подільської округи» (1927) [МПО 1927], «Список населених пунктів Бердичівської округи» (1927) [БО 1927], «Список залюднених місць Херсонської округи» (1928) [ХО 1928] та ін.

У «Довіднику по населених пунктах Запорізької округи» уже є ойконіми, що засвідчують радянські реалії: *Червоні Борці, Першотравенський, 5 роковин Жовтневій революції, Червона Поляна, Жовтневий, Червоний Кут, Червоний Жовтень, Карла Маркса, Маєвський* (Зп.) і т.п. [ЗО 1928]. Також у книзі знаходимо зрусифіковані назви поселень, наприклад: *Ульянівка, Шмальково, Попово, Коробкино, Северин, Веселий Подол, Карманівка, Розкошна, Приютная, Укромний* (Зп.) тощо [ЗО 1928]. Крім цього, тут відзначені назви поселень, надані німецькими переселенцями: *Розенталь, Генрихсталь, Юринталь, Анненфельд, Розенгоф, Ройтфельд, Ротентаг, Майдорф, Барбарштадт* (Зп.) та ін. [ЗО 1928]. У довіднику вказано, що ці поселення вперше внесено до реєстру населених пунктів Запорізької округи [ЗО 1928, с. 5].

Схожі назви, що характеризують радянську добу, наявні й у «Довіднику по населених пунктах Херсонської округи». Переважно це складені ойконіми з атрибутом *червоний* (-а, -е): *Червоно-Прапорський, Червона Хатка, Червона Поляна, Червона Долина, Червоний Яр, Червоний Жовтень, Червоний Лан, Червона Зірка* (Хрс.) тощо [ХО 1928]. Крім цього, ойконімія південного регіону багата на ад'єктивні конструкції, переважно однотипного характеру, пор.: *Мало-Кардашинка, Ново-Тягірка, Ново-Садок, Ново-Кубань, Ново-Дмитрівка, Ново-Григорівка, Старо-Шведське, Друго-Олександрівка, Старо-Збурівка, Старо-Маячка* (Хрс.) тощо [ХО 1928]. Також на Херсонщині відзначені іншомовні назви на зразок: *Блюменфельд,*

Вайсбрунен, Ветштейн, Грінфельд, Грюнфельд, Кнейслер, Мендльдорф, Ройтфельд, Фрайланд, Форвертс (Хрс.) тощо [ХО 1928].

У довідниках наступних десятиліть ці назви в Херсонському регіоні вже відсутні, на відміну від східних областей України. Не наведено також нових, перейменованих, назв цих поселень. Ойконімія Херсонщини кінця 20-х років минулого століття багата й на назви, що вказують на українську культуру та історію. Наприклад, *Богдан Хмельницький, Вільне Запоріжжя, Вільна Україна, Дорошенка й Щербини, Запорожець, Козацьке, Кочубеївка, Рідна Україна, Тарасо-Шевченківський, Українець, Українка* (Хрс.) і т.д. [ХО 1928].

Крім цього, згаданий довідник містить інформацію про колишні назви поселень⁵. Наведемо кілька прикладів: *Антонівка (Широке), Архангельське (Слобода), Комунар (Нове Життя), Міжнародній (Павлівка), Надія (Баратів хутір), Перво-Майский (Стась)* (Хрс.) та ін. [ХО 1928]. У своїх основах назви поселень Херсонщини вказаного періоду відображають і попередню епоху, і нову, що репрезентує соціалістичну дійсність.

Однак невдовзі розпочався новий процес денаціоналізації духовно-культурного середовища українців, і одним із негативних виявів цього стало те, що мова почала втрачати свої національні особливості та позиції в республіці. Русифікація періоду СРСР скеровувалася проти суспільних функцій української мови як офіційної, сприяла впровадженню російської як єдиної мови спілкування в радянському суспільстві. З початку 30-х років ХХ століття закривали українські школи, українськомовні газети та журнали, згортали ще недавно створене українське справочинство й витіснили мову зі сфери науки. Способом впливу на українську мову в цей час можна вважати політику СРСР. Це основний соціолінгвістичний фактор, який торкнувся також ойконімії України. Тут помітні й негативні пуристичні тенденції, що мали на меті свідомо «очистити» оніми періоду УРСР від небажаних

⁵ Попередню назву поселення наведено в дужках.

елементів української мови та зрусифікувати їх. В адміністративних документах назви поселень подано російською мовою, наприклад: *Воронцовка* (Од.), *Гавриловка* (Вн.), *Дарьевка* (Хрс.), *Дружелюбовка* (Зп.), *Замостье* (Чрг.), *Каменный Брод* (Лг.), *Ледное* (Хрк.), *Марьинка* (Дн.) тощо [С 1932].

Проте в 1932–1933 роках на Україну чекало ще страшніше горе – голодомор як штучне винищення селян, що відмовлялися працювати в колективних господарствах. Згідно з архівними документами, до Донецької (тоді поширювалася і на територію нинішньої Луганської області), Дніпропетровської (до якої частково належала і нинішня Запорізька область) і Харківської областей мали бути переселені колгоспники з Росії, а до Одеської (тоді охоплювала територію нинішніх Миколаївської та Херсонської областей) – із Білорусі та Росії.

До кінця 1933 року із Західної області РРФСР до Дніпропетровщини було відправлено 109 ешелонів із переселенцями та їхнім крамом, з Центрально-Чорноземної області Росії до Харківської області – 80 ешелонів, з Іванівської до Донецької – 44 ешелони, водночас із Білоруської РСР до Одеської області направили 61 ешелон, з Горьковської області – 35 ешелонів з людьми [134].

А. Бойцун-Власенко слушно зазначає, «хоч ми не в силі припинити лавину русифікації, що заливає нашу батьківщину, але ми можемо і повинні протестувати проти всіх видів русифікації, тобто етноциду, культуроциду, антропонімоциду й, очевидно, томонімоциду, так само, як ми протестуємо й інформуємо про геноцид та лінгвоцид» [18, с. 64].

Як бачимо, різні регіони України, зокрема їх ойконімія, піддавалися впливу мовної політики тієї чи іншої держави-завойовниці. Проте назв поселень, зазначених в офіційних документах Російської, Австро-Угорської імперій, Польщі, Чехословаччини, українське населення не сприймало, тобто такі ойконіми мали формальний характер. Хоча згодом, уже в період СРСР, зрусифіковані назви поселень утвердилися як в адміністративних документах

УРСР, так і частково в усній формі. Незважаючи на те що в довоєнний період проводилася політика з формування особливої спільноти – «радянського народу», – українці на Заході й Сході залишилися вірними своїй історії та культурі, зберігали високий рівень національної свідомості, пам'ятаючи рідні для них, характерні для української національної ойконімної системи, назви поселень.

2.1.2. Формування назв населених пунктів України у другій половині ХХ століття (повоєнний період)

Повоєнний період у розвитку ойконімії України ХХ століття позначений певними характерними особливостями, основні з яких такі:

- 1) упорядкування назв населених пунктів;
- 2) уведення до ойконімікону нових назв населених пунктів;
- 3) зменшення кількості поселень у зв'язку з адміністративним об'єднанням деяких населених пунктів.

Можемо зазначити також, що процес упорядкування ойконімної системи України не припинявся навіть у воєнний період. Кардинальних змін зазнала й ойконімія на Кримському півострові: разом із депортацією кримських татар у 1944–1945 роках із топонімійної карти зникли самобутні грецькі, тюркські, українські й татарські назви поселень. На підтвердження цього наведемо свідчення кримського дослідника М. Бобровиці, який, коментуючи масові перейменування на Кримській землі, зазначав, що «з Москви Кримському обкомові партії доручили підготувати проект «перейменувального указу». Обком обговорив цю ситуацію й доручив очолити роботу найбільш грамотному зі своїх, на його погляд, членів – редакторові партійної газети, а той, зі свого боку, – відповідальному секретареві. Коли ж передоручати стало нікому, то редакторові довелося вже самому сісти за списки тисяч нових назв. Коли в пам'яті відповідального секретаря вичерпалися назви, мотивовані іменами людей, на кшталт

Миколаївка, Новомиколаївка, Іванівка, Новоіванівка, Володимирівка, Петрівка, Семенівка і т.п., він звернувся до садово-городної, сільськогосподарської і географічної тематики. Так народилися, зокрема, назви: *Овочеве, Городне, Сінокосне, Випасне, Пшеничне, Кукурудзяне...*, а далі – *Орлине, Соколине, Перевальне* (і *Перевалівка*), *Нагірне* (і *Підгірне*), *Синьокам'янка* (і *Червонокам'янка*) ... Коли ж і ця тематика була вичерпана, він, переривши редакційну шафу, знайшов військовий довідник, за яким пішли: *Гвардійське, Батальне, Героївське, Bastiонне, Партизани, Лазо, Фурманове, Чапаєве...* Приклад цієї оповіді красномовно засвідчує, що ідеологічне завдання Москви було успішно виконано та навіть перевиконано» [14].

Мета таких масових перейменувань, а вони розпочалися відразу ж після «приєднання» Криму до Російської імперії, полягала в ліквідації назв, котрі – як історична пам'ять самої Землі – інформували про злочини завоювань і депортації. На півострові було перейменовано близько 2000 поселень, не залишилося жодної назви, яка б нагадувала про татарське, грецьке, вірменське чи будь-яке інше національно-етнічне походження. Місцевий етнос зазнав депортації. Переселенці забрали із собою й історичну пам'ять про рідні поселення. Нове покоління кримців досить швидко призвичаїлося до радянських назв.

Новоутворену ойконімію Криму першого повоєнного десятиліття семантично можна скласифікувати на такі групи:

1) назви, що вказують на радянсько-комуністичний лад: *Куйбишеве* (*Албат*)⁶, *Советське* (*Мішен-Найман*), *Іллічеве* (*Кара-Кую*), *Ленінське* (*Кир-Байлар*), *Будьоннівка* (*Макут*), *Чапаєве* (*Нейшпроцунг*), *Чапаєвка* (*Черкез-Тобай*), а також *Кіровське* (*Іслам-Терек*), *Войково* (*Айбари*), *Фрунзе* (*Бюйтен*), *Ульянівка* (*Султан-Сарай*), *Завіт-Ленінський* (*Кучук-Алкали*) та ін. [Кр. 1783–1998]. До них варто додати назви з прикметником *красный* у значенні

⁶ У дужках наведено колишню кримськотатарську назву.

‘червоний’, як колір-символ революції: *Красноармійське (Альма-Тархан), Красний Крим (Кірки), Красногірка (Кенегез), Красна Зорька (Карача-Кангил)* тощо [Кр. 1783–1998];

2) російськомовні форми на зразок: *Восход (Джарджава), Южне (Мишатка), Земляничне (Орталан), Істочне (Чокрак Перший), Уютне (Отар-Мойнак)* [Кр. 1783–1998], українська транскрипція яких є недоречною та позбавлена еколінгвістичного підґрунтя;

3) неодноразово повторювані назви (по кілька населених пунктів із назвами *Ізобільне (Тамак; Корбек), Відрадне (Ханишкой; Корбек; Гавро), Завітне (Саурчі; Яниш-Такіл), Октябрське (Біюк-Онлар; Юдендорф; Джепар-Юрт)* і т.п. [Кр. 1783–1998]. Водночас не відзначаються особливими мотивацією та оригінальністю назви *Просторне (Узунлар), Танкове (Біюк-Сюрень), Героївське (Єлтиген), Дозорне (Ак-Коджа), Кипарисне (Кучук-Ламбат), Кормове (Тогайли), Випасне (Япунджа)* тощо [Кр. 1783–1998].

Це дає підстави стверджувати, що така ойконімна ситуація в Криму стала наслідком реалізації політики перейменувань, яку здійснювали на півострові найвищі керівні структури СРСР, РРФСР та УРСР. Руйнуючи ойконімну систему Криму, яка була спільним витвором багатьох народів, котрі віками проживали на цій території, влада хотіла знищити той вагомий слід та історичну пам’ять, який ці народи залишили на кримській землі, а також унеможливити повернення сюди місцевих жителів.

Упорядкування ойконімії інших регіонів України проводилося теж не завжди послідовно, а часом і неправомірно.

Зміни в ойконімії Західної України другої половини ХХ століття розпочалися перед війною. Тоді ж спостерігаємо і ліквідацію німецьких колоній у Галичині. Свого часу саме в німецьких колоністах австрійські урядові чиновники вбачали міцну опору для здійснення колонізаторської політики, перетворення Галичини на ринок збуту промислової продукції та аграрно-сировинний придаток метрополії. Проте як і Перша світова, так і Друга світова війни негативно впливали на співіснування усіх етнічних

спільнот у Галичині, руйнуючи добросусідські відносини, які налагоджувалися століттями між українцями, німцями, євреями тощо.

Із ойконімії регіону зникли такі назви, як: *Розенберг* (тепер *Щирець*), *Кальтвассер* (*Зимна Вода*), *Фалькенштайн* (*Соколівка*), *Дорнфельд* (*Тернопілля*), *Фордерберг* (околиці м. Городка), *Лінденфельд* (*Луб'яна*), *Райхенбах* (*Красів*), *Айнзідель* (*Сердиця*) (Лв.) та ін. [SRP W. Lw., АТУ 2012]. На час генерального впорядкування географічних назв у 1946 році цих ойконімів уже не було в довіднику адміністративно-територіального поділу УРСР [АТП 1947].

На заході та в центрі України в дещо пізніший період назви поселень змінювалися нібито під впливом «українізації», проте лише кілька поселень дістали українські назви. Наприклад, *Станіславів* перейменовано на *Івано-Франківськ* (І-Ф), *Янів* – на *Івано-Франкове* (Лв.), *Варяж* – на *Новоукраїнка* (Лв.) [АТП 1962; АТП 1965], *Берковець* – на *Коцюбинське* (Кв) [155] тощо.

Важливою подією в ойконімії України ХХ століття стала позачергова сесія Верховної Ради СРСР, яка відбулася 1 листопада 1939 року. На ній було прийнято Закон про входження Західної України до складу СРСР і возз'єднання її з УРСР. Сьома сесія Ради, що відбулася 2 серпня 1940 року, включила заселені переважно українцями Аккерманський та Ізмаїльський повіти Бессарабії до складу УРСР. Після возз'єднання цих регіонів населення УРСР збільшилося на 8,8 млн. осіб і на середину 1941 року становило майже 41,7 млн., а територія республіки розширилася до 565 тис. км². [36, с. 96]. Починалася радянська приєднаних до складу УРСР територій. Було введено новий адміністративно-територіальний поділ та утворено Волинську, Дрогобицьку, Львівську, Ровенську, Тернопільську й Станіславську області.

Дослідниця адміністративно-територіального устрою України ХХ століття Я. Верменич, аналізуючи територіальний устрій Буковини, указує на те, що «за вже апробованою схемою здійснювався також і процес територіального розмежування після досягнення у 1940 році порозуміння з Румунією стосовно повернення нею територій, анексованих у 1918 році. Така

податливість румунської влади пояснювалася просто: Німеччина не була зацікавлена у погіршенні відносин із СРСР і погодилася на територіальні поступки союзнику, хоч про радянські зазіхання на Бессарабію та Північну Буковину у пакті Молотова – Ріббентропа не йшлося» [36, с. 97]. «Не маючи змоги протистояти їм без підтримки Німеччини, Румунія 28 червня 1940 року прийняла ультиматум уряду СРСР і відмовилася від своїх, доволі ефемерних, прав на Північну Буковину й Бессарабію. Упродовж двох днів частини Червоної Армії вийшли на нові кордони Румунії. Сьома сесія Верховної Ради СРСР 2 серпня 1940 року включила заселені переважно українцями Північну Буковину, Хотинський та Ізмаїльський повіти Бессарабії до складу УРСР. Так, до УРСР відійшли Чернівецька й Аккерманська (пізніше Ізмаїльська, а зараз – Одеська) області» [36, с. 288–290].

Зупинимося детальніше на ойконімії Бессарабії, зокрема на теперішній частині Одеської області. У перше десятиліття ХХ століття цей регіон перебував у складі Російської імперії, потім за нього боролися і влада УНР, і сусідня Румунія. В адміністративно-територіальному довіднику «Список населених місць Бессарабської губернії» (1913) знаходимо ойконіми, що вказують на іншомовне походження, наприклад: *Бенкендорф, Манебург, Нейфаль, Софієнталь, Акембет, Шабо, Кадикіой, Чельменкчія, Фрейденсфельд, Кантомір, Хан-Кишла, Хаджилар* (Од.) [БГ 1913]. Це переважно німецько- та румунськомовні номінації.

У «Довіднику адміністративно-територіального поділу» 1947 року знаходимо приклади перейменування подібних назв НП у межах Чернівецької області: радянська влада або ж їх повністю змінювала, або уподібнювала до власне українських онімів, а подекуди – перекладала. Пор.: *Велавче* замінено на *Коритне*, *Гумарія* – на *Зелений*, *Ізвори* – на *Ключівка*, *Кисельбаз* – на *Киселівка*, *Легучини-Тевтул* – на *Зелений Гай*, *Панка* – на *Клинівка*, *Штрянга* – на *Канатівка*, *Янчилове* – на *Іванківці* (Чрн.) тощо [АТП 1947]. Аналіз показує, що на перейменовувальні процеси насамперед впливали екстралінгвальні суспільні чинники та політичні пріоритети тієї чи

іншої держави. Радянська бюрократія вважала, що назви поселень варто «оновити», «соціалізувати», спрямувати в русло радянської дійсності та знищити будь-яку «інакомислячу» мотивацію, що найчастіше відображала зв'язок з історією та культурою української нації.

Однією з характерних рис ойконімної системи України **повоєнного періоду** є значне зменшення кількості назв населених пунктів у зв'язку з масовим об'єднанням поселень. Усі адміністративно-територіальні довідники, починаючи з 1946 року, містять таку інформацію. Наприклад, замість сіл *Старо-Сабатинівка, Сабатинівка Головна, Соболівка, Ново-Сабатинівка* з 1947 року офіційно вживається лише назва одного села *Сабатинівка* (Од.) [АТП 1947]. Також у згаданому джерелі наведено понад тисячу прикладів перейменованих поселень, назви яких нібито було впорядковано, а насправді – невиправдано штучно деформовано, що проявилось у великій кількості новоутворених меморіальних і «штучних» назв тощо. У повоєнний період сформувалася модель номінації, породжена комуністичною ідеологією. Радянська влада не просто перейменовувала села та міста УРСР, а позбавляла назви їх внутрішньої мотивації. Топонімний простір зазнавав згубного ідеологічного маркування в ойконімії.

Загалом можемо сказати, що ойконімію України другої половини ХХ століття на лексико-семантичному рівні характеризують такі процеси:

- 1) онімізація апелятивів, у семантичній структурі яких наявні «соціальні» оцінні семи;
- 2) уведення до номінативної бази ойконімії нових антропонімів із символічним значенням.

Аналіз новоутворених ойконімів України повоєнного періоду на підставі довідників адміністративно-територіального поділу дає підстави визначити, крім лексичних, ще й структурно-семантичні особливості ойконімів:

I. Відапелятивні утворення, які поділяємо на:

1. Ойконіми, що утворилися від назв соціалістичної дійсності, виробництва, професій: *Баштанське* (Од.), *Виноградне* (Од.), *Водяне* (Зп.), *Вуглярка* (Лв.), *Гончарівка* (Од.), *Дачне* (Лв.), *Дільниче* (Мк.), *Залізничне* (Вл.), *Зерновий* (Зп.), *Кирпичний* (Зп.), *Курортне* (Од.), *Майорське* (Од.) тощо [АТП 1947].

Такі назви функціонують у топонімній системі нашої країни з яскраво вираженими соціальними конотаціями.

У цій групі наявні назви:

а) із формантом **-н-**: *Мирне* (Од.), *Молочне* (Зп.), *Нагірне* (Лв.), *Озерне* (Зп.), *Підвальне* (Чн.), *Підгородне* (Лв.), *Тракторне* (Зп.) та ін. [АТП 1947];

б) із формантом **-ов-** (**-ев-**): *Барвінкове* (Хрк.), *Лозове* (Вн.), *Лугове* (Од.), *Межовий* (Лв.), *Мостове* (Мк.), *Серпневе* (Од.) тощо [АТП 1947];

в) із формантом **-ськ-** (**-цьк-**): *Морський* (Мк.), *Подільське* (Хм.), *Поліське* (Жт.), *Приморське* (Од.), *Чабанське* (Од.) та ін. [АТП 1947];

г) утворені **словоскладанням**: *Малодолінське* (Од.), *Соцпуть* (Хрс.) *Новоселище* (Пл.), *Острогірськ* (Од.), *Стоходи* (Вл.), *Трудолюбівка* (Кр.) і т.п. [АТП 1947];

г) утворені **основоскладанням**: *Радгоспівка* (Чн.), *Райозеро* (Пл.), *Новосілка* (Дн.), тощо [АТП 1947];

д) з **атрибутивним компонентом**: *Красне Знам'я* (Мк.), *Нове Життя* (Кр.), *Новий Мир* (Хрс.), *Червона Хвиля* (Днп.), *Червоний Яр* (Од.) та ін. [АТП 1947];

е) **назви-абрєвіатури**: *Есхар* (Електрична станція Харкова) (Хрк.) [АТП 1947].

2. Ойконіми, що утворилися від ідеологічно значущих понять і свят (наприклад, *1 Мая*) радянського періоду: *Більшовик* (Хрк.), *Зірка* (Од.), *Знам'янка* (Мк.), *Зоря* (Лг.), *Комсомольське* (Дн.), *Комунарівка* (Днп.), *Маївка* (Лв.), *Майське* (Зп.), *Первомайський* (Хрс.), *Переможне* (Зп.), *Першотравневе* (Хрс.) тощо [АТП 1947].

У цій групі ойконімів найпоширенішими є форманти:

- а) **-ов-** (**-ев-**): *Першотравневе* (Хрк.), *Травневий* (Од.) та ін. [АТП 1947];
- б) **-ськ-** (**-зьк-**): *Комсомольське* (См.), *Майське* (Зп.), *Первомайське* (Од.), *Пролетарське* (Кр.) і т.п. [АТП 1947];
- в) **-н-**: *Переможний* (Дн.) [АТП 1947];
- г) **ів-** (**-к-**): *Звіздівка* (Рв.) [АТП 1947].

Також наявні **аналітичні конструкції**: *Червоний Жовтень* (Хрк.) [АТП 1947].

3. Ойконіми, названі на честь вагомих на той час історичних подій: *Жовтневе* (11 назв) [АТП 1947], *Жовтень* (Од.), *Жовтнева Революція* (Од.), *Десятиріччя Жовтня* (Зп.) тощо [АТП 1973]. Ця група ойконімів засвідчує переосмислення звичних часових категорій стосовно нових світоглядних орієнтирів людини в радянську добу.

4. Ойконіми, мотиваційною ознакою яких є радянські міфологеми: *Благодатний* (Лв.), *Веселий* (Зп.), *Веселівка* (Хм.), *Весняне* (Од.), *Воля* (Вл.), *Вільний* (Чн.), *Добролюбівка* (Хм.), *Добрянка* (Мк.), *Добросілля* (Зк.), *Желанне* (Дн.), *Любимий* (Лг.), *Мирне* (Од.), *Надеждівка* (Од.) та ін. [АТП 1947]. Ці ойконіми мали би увиразнювати позитивні настрої радянської людини або ж принципи нового мирного способу життя.

II. Відантропонімі ННП, утворені від прізвищ, псевдонімів та імен по батькові провідників комунізму, героїв революційних змагань. Ця категорія репрезентована утвореннями:

1) з (чистими) антропонімами в основі: *Орджонікідзе* (АРК) [АТП 1973], *Щорс* (Чр.), *Фрунзе* (Хрс.) і т. ін. [АТП 1947];

2) зі зміненою граматичною формою прізвища або псевдоніма: *Артема* (Дн.), *Воробйове* (Од.), *Дімітрове* (Мк.), *ім. Кірова* (Дн.), *ім. Г.Я.Сєдова* (Дн.), *Жукове* (Тр.), *Карла Маркса* (Дн.), *Кірова* (Од.), *Кірове* (Днп.), *Котовське* (Зп.), *Крупське* (Кр.), *Лихачове* (Хрк.), *Смірнове* (Зп.), *Чкалове* (Хрс.), *Хрущове* (Хрс.), *Чапаєва* (Лг.) тощо [АТП 1947];

3) за допомогою релятивно-посесивних формантів:

-ськ- (-зьк-): *Калінінське* (Хрс.), *Карло-Марксієвське* (Хрс.), *Ленінське* (Крв.), *Круп'янське* (Чн.), *Сталінське* (Днп.), *Стахановський* (Жт.) і т.п. [АТП 1947];

-ів- (-ов- (-ев-) (-к-): *Буданівка* (Тр.), *Будьоннівка* (Мк.), *Жданівка* (Вн.), *Чапаєвка* (Зп.), *Чкаловка* (Днп.), *Фрунзівка*, *Хрущовка* (Днп.) та ін. [АТП 1947];

-ів- (-ц-): *Стальнівці* (Чрн.) [АТП 1947];

4) з аналітичними конструкціями: *Кірово-Українське* (Кр.), *Ленінська Тарасівка* (Кв.), *Ново-Котовське* (Вл.) тощо [АТП 1947].

Так звані твірні антропоніми зазнали символічного переосмислення, оскільки постали у функції зовнішньої (вторинної) мотивації як ідеологічно марковані одиниці. Похідні від них ойконіми перетворилися в радянську добу на своєрідні стереотипні номінації.

Зазначимо, що всі розглянуті вище нововведення в ойконімію України повоєнного періоду утворюють систему повторюваних імен, виразно акцентують на ідеологічних і соціальних назвотворчих конотаціях, унаслідок чого розвивається культурно-історична внутрішня мотивація ойконімів, а отже, втрачається неповторність і самотність назв поселень, указівка на їх територіальну належність тощо.

Попри те, упорядкування ойконімії повоєнного періоду мало й певні позитивні риси. Так, замість описових назв поселень, яких налічувалося понад 100, почали впроваджувати одно-, рідше – дволексемні номінації, як-от: *Обідо-Василівка* перейменовано на *Василівка* (Мк.), *Кам'янка Буди* – на *Будокам'янка* (Лв.), *Кам'янка Криве* – на *Кривокам'янка* (Лв.), *Колонія Кіндратівка* – на *Кіндратівка* (Дн.), *Селище центральної садиби радгоспу «Баштанський»* – на *Баштанське* (Мк.), *8 березня* – на *Березневе* (Хм.) та ін. [АТП 1947].

Після остаточного утвердження в Україні радянської влади, запровадження нових «прав та свобод» для населення та принципів розбудови держави виникла потреба в кардинальній зміні адміністративно-

територіального устрою УРСР. Пошуки його ідеальної моделі, особливо нових назв для НП, тривали не одне десятиріччя й мали як суттєві недоліки, так і певні, як зазначалося вище, позитивні риси. Перейменувальні процеси в ойконімії в основному завершилися наприкінці 80-х років ХХ століття.

У повоєнний період, унаслідок об'єднання багатьох регіонів нашої країни в радянську соціалістичну республіку, найбільший і найрадикальніший вплив на процеси назовництва мала виключно радянська влада з її агресивною мовною політикою – русифікацією. Російська мова для радянських функціонерів стала визначальною для насильницького впровадження етнонаціональних, політичних та адміністративних змін (перейменувань, об'єднань населених пунктів) як у тодішній УРСР, так і в усьому СРСР.

Руйнуючи історично сформовану топонімну систему України ХХ століття, яка стала спільним витвором багатьох народів і поколінь, влада сусідніх країн-колонізаторів намагалася знищити той слід і ту історичну пам'ять, які український народ залишив на цій землі. Паралельно, як знаємо, знищувано й самі етноси, зокрема кримськотатарський. Тому ще раз акцентуємо увагу на тому, що сьогодні державної ваги набуває завдання повернення адміністративно-територіальним одиницям і населеним пунктам історичних назв, що були ліквідовані вольовими рішеннями тієї чи іншої владної структури.

Цю справу вже частково розпочато. З проголошенням Незалежності України (а навіть іще із кінця 80-х років) місцеві «прогресивні» обласні державні адміністрації (тодішні обкоми) на своїх засіданнях уже порушували питання про вилучення характерних для радянської ойконімії назв поселень. І саме з ініціативи низки регіонів України Верховна Рада з 1986 року (ще в часи УРСР) ухвалює рішення щодо перейменування населених пунктів, підпорядкованих певним обласним центрам [220], а вже від рішення місцевих громад залежить, чи змінювати назви конкретних поселень, обов'язково враховуючи ступінь їхньої локальної заідеологізованості. І в

цьому сенсі ойконімія України як самобутнє явище повинна врешті-решт звільнитися від штучних й ідеологічних назв, нав'язаних у ХХ столітті колишніми державами-колонізаторами.

2.2 Лексико-семантичні особливості перейменувань в адміністративно-територіальному устрої та законодавстві УРСР крізь призму еко- та соціолінгвістики

Вивчаючи проблему входження кожного сучасного регіону до складу УРСР, дослідники неодмінно торкаються адміністративно-територіального аспекту цієї події, який, на нашу думку, має кілька зрізів: особливості територіальної організації кожної області, інтегрування її в адміністративно-територіальну систему УРСР, викликані цією подією зміни в територіальній розбудові регіону тощо. Тут, очевидно, доводиться вести мову не лише про надбання країни, але й про певні втрати, наприклад, в ойконімії регіонів України. Здавалося б, багата і своєрідна історія кожного куточка України неминуче мала б позначитися на його територіальній організації, знайти своє відображення у специфіці адміністративно-територіальних одиниць. Особливо виразно вказану своєрідність простежуємо в топонімії кожної області і, зокрема, у назвах поселень, які зазнавали суттєвих змін протягом усього минулого століття.

Ойконіми є продуктами соціального пізнання. Вони виникають у процесі усвідомлення об'єктивних явищ у географічному середовищі й етномовному складі населення. У власних назвах поселень відображені часто міграції людності, класова структури суспільства, етнічний склад населення, навколишнє фізико-географічне середовище, питання історії мови, лексикології та лексикографії, а також перейменування. Ойконіми зазнають і зазнавали постійних змін (трансформацій) у процесі тривалого функціонування, які необхідно враховувати під час пояснення етимології назви.

Адміністративна карта майже усіх республік, що входили до складу СРСР, сьогодні рясніє об'єктами, назви яких однозначно нагадують про заідеологізоване минуле держави в попередню епоху. У ХХІ столітті в пострадянській топонімії відбуваються серйозні зміни, адже з карти зникають ойконіми, пов'язані з радянською ідеологією. Натомість повертають історично вмотивовані оніми або ж населеним пунктам надають нові, національно вмотивовані назви. Історична джерельна база допоможе нам з'ясувати лінгвістичні, соціальні, політичні та економічні причини перейменувань на території колишньої УРСР.

Насамперед наголосимо на декількох дуже важливих, на думку історика О. Андрощука [7], та принципових питаннях, які допоможуть розкрити суть політики перейменувань, утіленої партійно-державним керівництвом колишнього СРСР (у т. ч. РРФСР та УРСР), починаючи з повоєнних десятиліть.

По-перше, географічні назви є важливим складником історичної пам'яті корінних етносів, яка сприяє формуванню, збереженню та передачі інформації від покоління до покоління.

Специфіка ННП серед решти різновидів топонімів полягає в тому, що (окрім комунікативної, адресної функції) вони виконують також роль своєрідного містка між минулим та сьогоденням, викликають певні історично-культурні асоціації в людей, зокрема мешканців конкретних поселень. Так, у перші роки повоєнного періоду радянська влада прагнула «прибрати» з ойконімії УРСР назви, які б нагадували про історію та культуру рідного народу. Прикладом цього можуть слугувати такі ННП, які в згаданий період ліквідували: *Баківці Чеські* (Вл.), *Бауергейм* (Лг.), *Блюменталь* (Зп.), *Боратин-Український* (Вл.), *Валескрадї* (Зк.), *Вальддорф* (Лв.), *Вигода Руська* (Од.), *Вілька Мазовецька* (Лв.), *Вірменські хутори* (Хм.), *Єврейська Долина* (Чрн.), *Шевченкове* (Кр.), *Їжешти* (Чрн.), *Мазепинці* (Хм.) [АТП 1947], *Албат*, *Бай-Кончек*, *Джандра-Шейх-Елі* (АРК) і т. ін. [154].

По-друге, найменування й перейменування є об'єктивним процесом, у якому відбивається епоха з новими назвотворчими тенденціями. З іншого боку, перейменування з ідеологічним підтекстом – це засіб формування в суспільстві певної світоглядної парадигми. Це відбувалося шляхом надання ідеологічних назв новим поселенням, а також через перейменування вже наявних об'єктів, наприклад: *Красногірка* замість *Анджеліне* (Жт.), *Трудовий* – *Арбайтергейм* (Лг.), *Жовтневе* – *Баба* (Чрг.), *Радгоспний* – *Кесса* (Хрк.), *Прогрес* – *Баургейм* (Лг.), *Октябрське* – *Вишивка* (См), *Трудолюбівка* – *Дерманівка* (Жт.), *Червоне* – *Жидиничі* (Чрг.), *Першотравневий* – *Карлівка* (Хрк.) та ін. [АТП 1947].

«Зміна назви, – як зазначає О. Суперанська, – створює ілюзію, що перед нами новобудова, а не місто з багатовіковою історією» [146, с. 40]. У такий спосіб знищувалися назви поселень, які викликали в населення більшою мірою історико-культурні асоціації: разом зі зміною назви втрачалося відчуття історичного коріння, усвідомлення наступності поколінь, що полегшувало виховання нової людини, нового члена «соціалістичного соціуму».

По-третє, перейменування ставали засобом міфотворення, тобто формування своєрідного пантеону героїв, прикладів для наслідування (їхні імена увічнювались у назвах підприємств, вулиць, населених пунктів). Із територіальним розширенням УРСР на всій її території в 40-х роках з'явилися назви на зразок: *Чапаєвка* (Вн.), *Жданівка* (Вн.), *Будьонівка* (Днп.), *Ново-Котовське* (Вл.), *Островського* (Дн.), *Кірове* (Днп.), *Ленінське* (Хрс.), *Лихачове* (Хрк.), *Карла Маркса* (Дн.) та ін. [АТП 1947].

По-четверте, ліквідацію «небажаних» назв можемо розглядати як один із репресивних засобів, спрямованих на обмеження політичного, культурного розвитку етносу, проти якого ці репресії спрямовані.

Таким етносом на нашій території є кримські татари. 1944-й трагічний в історії Криму ХХ століття. Усе почалося з 1941 року, коли Крим опинився під окупацією нацистів, які організували терор проти мирного населення.

18 травня 1944 року, за наказом Й. В. Сталіна, увесь кримськотатарський народ було звинувачено в колабораціонізмі, через що депортовано з Криму. Хоча півострів й увійшов до складу УРСР через 10 років, проте кримськотатарські назви згаданого періоду є невід'ємною частиною комплексного дослідження ойконімії України ХХ століття крізь призму еко- та соціолінгвістики.

У 40-х роках майже всі назви кримськотатарських сіл, селищ і міст були стерті з карти Криму, виняток серед міст становили лише *Бахчисарай*, *Саки*, *Джанкой*, *Керч*, оскільки ці ойконіми були широко відомими. Зникли, зокрема, такі назви: *Тархан-Сунак*, *Кучук-Алкали*, *Єди-Кую*, *Айбар*, *Кучук-Бораиш*, *Дер-Емес*, *Біюк-Бораиш*, *Черкез-Тобай*, *Ісар*, *Узунджи*, *Мамут-Бай*, *Джолман* (АРК) та багато ін. [197; 198]. Як стверджує В. Бушаков, «подібні номінації, яких більше трьохсот, мають відповідники в етронімії давніх і сучасних кипчацьких, огузо-туркменських, монгольських, тунгусо-маньчжурських і кавказьких народів» [30, с. 17].

Згідно з рішенням Виконавчого комітету Кримської обласної ради депутатів трудящих від 29 січня 1948 року «Про населені пункти Кримської області, які підлягають перейменуванню», пропонувалося замінити татарські, німецькі назви населених пунктів Кримської області та інші назви, пов'язані з депортованими з Криму народами.

Перейменування мало бути здійснене способом перекладу татарської чи німецької назви на російську мову. У разі невдалого перекладу нову назву доцільно було пов'язувати із самою місцевістю, де розташований той чи той населений пункт, чи з ім'ям видатного комуністичного діяча.

Так, наприклад, німецьке селище *Розенфельд* (з нім. – «поле троянд») перейменували на *Розовка*. Селище *Месит* (із тат. – «черевики на м'якій підосві») – на *Защитне*. Назва нібито мотивована тим, що біля цього села є великі лісозахисні смуги. Татарське село *Бурлюк* (із тат. – «місто з низькорослими рослинами») було названо *Віліно* – на честь Героя Радянського Союзу, генерал-майора авіації, якій загинув у боях за Крим [112, с. 305].

Загалом було запропоновано перейменувати 1062 населених пункти Кримської області [153; 154]. Проте більшість ННП півострова не вдалося перекласти (*див.* додаток Б).

До середини 50-х років у Криму майже не залишилося назв сіл, селищ, колгоспів, рік, гір, залізничних станцій або інших природних чи адміністративних об'єктів, які б мали татарські, німецькі, грецькі, вірменські чи болгарські назви.

Стосовно заходу України, то протягом цього ж періоду, а саме в 1944 році, обговорювали питання про приєднання південно-західної території Галичини до УРСР й утворення окремої Холмської області. За таку угоду виступали зі зверненнями до найвищих осіб держави широкі кола української громадськості не тільки Холмщини, а й Підляшшя, Надсяння і Лемківщини. Однак замість цього між урядами УРСР і Польщі було підписано угоду про взаємне переселення українців із Польщі до Радянської України, а поляків і євреїв із Західної України до Польщі [152]. Упродовж 1944–1946 років з українських етнічних земель, що передавалися Польщі, було примусово виселено в Радянську Україну 482 тисячі 880 осіб. Остаточо українське населення з цього регіону було депортоване 1947 року шляхом проведення військової акції «Вісла». Українців вивезли на західні землі Польщі й розселили поміж інших народів [138, с. 82–84].

Тільки топонімікон Холмщини і Підляшшя становив майже 3000 населених пунктів (у тому числі й фільварки), більшість із яких – села, хутори (колонії) і близько 100 міст і селищ [274]. Проаналізувавши назви населених пунктів, що містяться в польських довідниках, доходимо висновку, що майже половина з них має аналоги серед українських найменувань. Найбільше їх у західних областях, хоча вони трапляються і в інших регіонах України.

На згаданих теренах розташовані повітові міста: *Холм, Грубешів, Томашів, Замость, Білгорай, Красностав, Влодава, Біла*. Неповітових міст було 42: *Межиріче, Парчів, Дубенка, Тереспіль* та ін. В адміністративному

порядку повіти ділилися на гміни. До гмін входили села, фільварки, колонії та містечка (див. таблиця 1).

Таблиця 1.

Кількість міст, гмін, фільварків на Холмщині та Підляшші (станом на 01.01.1913) [113]

Повіти		міст	гмін	У гмінах		
				містечок	сіл	фільварків
<u>Холмщина</u>	Холмський	1	13	7	261	244
	Грубешівський	2	14	4	225	172
	Білгорайський	1	14	3	155	77
	Томашівський	1	12	4	220	162
	Замостський	2	15	3	234	148
	Красноставський	1	13	5	238	162
<u>Підляшшя</u>	Більський	2	14	5	44	25
	Константиновський	–	16	4	95	64
	Володавський	2	16	5	71	126
	Радзинський	2	16	2	68	74
УСЬОГО		14	143	42	1611	1254

Так, разом із етнічними територіями з ойконімії України зникли такі назви: *Чудовиці, Шарцаби, Наділля, Поляни, Терестяна, Поруби, Улюч, Яблонця Руська, Ясенів (Пк.)*⁷, *Оборовець, Уханька, Хлоп'ятин, Любича Королівська, Майдан, Славочин, Сліпче, Старгород, Махнів, Хоробрів (Лб.)*,

⁷ У дужках наведено назви теперішніх воєводств Польщі.

Розтока Велика, Складисте, Верхомля Войкова, Дубне, Крижівка, Криниця Село, Лабова, Лелюхів, Лосє, Жетєстів, Злоцьке (Крк.) та багато ін. (див. додаток В) [88; 212].

Сьогодні в адміністративно-територіальному устрої Польщі і в її ойконімії колишні українські назви поселень передають уже відповідно до норм польської мови, зокрема її словотвору. Пор.: *Przemyśl – Перемишль, Tarnawce – Тернівці, Żurawice – Журавиця, Kalników – Кальників, Świąte – Святе, Nienowice – Ніновичі, Zabłotce – Заболоття, Sierakosce – Серакісьці, Krówniki – Коровники, Zadąbrowie – Задуброва* (Пк.) тощо [250]. Перейменування на території етнічних українських земель у повоєнний період не здійснювались, тобто назви поселень, з політичного погляду, не потребували змін, оскільки вказані землі вже не одне століття входили до Речі Посполитої. Відповідно ойконіми в документах транслітерували на польський манер. Зрозуміло, що вони побутували в офіційному вжитку серед польського населення. Отож система ойконімів Холмщини, Лемківщини, Підляшшя та Надсяння, їхні варіанти відображали всі суспільно-політичні, історичні й економічні процеси, які відбувалися на території досліджуваних регіонів, про що свідчать мотивувальні лексеми та словотвірні афікси.

Для того щоб пояснити зміни в ойконімії минулого століття на території теперішньої України, потрібно з'ясувати соціальні причини перейменувань і проаналізувати політику влади СРСР у справах назовництва.

2.2.1. Екстралінгвальні чинники перейменувань населених пунктів УРСР у ХХ столітті

Традиція державного регулювання справи перейменувань походила з 20-х років ХХ століття. Відповідно до постанови ВУЦВК від 17 жовтня 1923 року перейменування населених пунктів дозволялося лише після затвердження їх ВУЦВК, відповідно до клопотань місцевих органів влади [65]. Цим документом визначалася процедура порушення, розгляду і

вирішення питань, пов'язаних із перейменуванням. Ініціювала такі зміни, як правило, влада. Щоб перейменування не виглядало штучним, воно традиційно позиціонувалось як народне волевиявлення.

До цього часу в ойконімії регіонів, що вже не одне століття входили до складу Російської імперії, переважали здебільшого однотипні поселення, свого часу перейменовані царатом. Зокрема, у Маріупольському окрузі Катеринівської губернії станом на 1911 рік активно функціонували назви таких найпоширеніших типів:

1) відантропонімії:

а) назви, в основі яких імена та прізвища царської династії Романових: *Елизаветовка, Анновка, Екатериновка, Романовка, Мар'їнка, Александровка, Максиміліановка, Георгієвка, Павловка, Никольское, Васильєвка, Федоровка, Петро-Еленовка* (Дн.) та ін. [МУЕГ 1911];

б) назви, що вказують на зв'язок із релігією: *Ново-Троїцкое, Богуславка, Ново-Преображенка, Благодатное, Успенка, Богоявленка, Пречистовка, Архангельское, Апостоловка, Покровское* (Дн.) тощо [МУЕГ 1911].

2) прості та складні відапелятивні назви й ойконімії конструкції, а також субстантивовані оніми: *Богатырь, Комарь, Затисьє, Знаменовка, Отрадовка, Стародубовка, Райгородъ, Вишневатое, Кузнецовка, Суженая, Мирское, Царское, Зеленопольє, Сладководное* (Дн.) і т.п. [МУЕГ 1911].

У наступні десятиліття окремі назви поселень уже не значилися в адміністративно-територіальних довідниках та інших державних документах, не завжди в таких виданнях ішлося про їх перейменування.

Порядок заміни назви адміністративно-територіальних об'єктів та населених пунктів, узаконений у 20–30-і роки, фактично застосовувався до середини 50-х років, коли було ухвалено низку нових законодавчих актів у цій сфері (Закон СРСР від 11 лютого 1957 року; Постанова Верховної Ради УРСР від 4 вересня 1956 року; Постанова Президії Верховної Ради СРСР від

25 вересня 1964 року, Указ Президії Верховної Ради УРСР від 28 червня 1965 року) [32; 33; 34].

У радянський період виникає нове соціальне розуміння ролі топонімів у житті суспільства, зокрема й українського. Л. Масенко слушно зауважує, що «нова ідеологія й нові соціальні відносини викликали істотні зміни в принципах називання нових населених пунктів та інших об'єктів. Найменування поселень у радянський час стало справою держави та здійснювалося як свідомий юридично закріплений акт. Однією з характерних особливостей, що внесла нова епоха у топонімотворення, є посилення ідеологічної функції назв. Більшість назв населених пунктів, що виникли у той час, не має безпосереднього зв'язку з відповідними реаліями. Найпоширенішим типом новоутворених тогочасних ойконімів стали ННП з меморіальним значенням» [105, с. 655].

Порівняймо, наприклад, нові назвотвори в Полтавському окрузі станом на 17 грудня 1926 року: *Чапаївка, Червона Балка, Першотравневе, Майське Селище, Красна Зоря, Червона Праця, Комунарка, Червоний Жовтень, Знамівка, Жданове, Червоний Шлях, Червоне-Козаче* (Пл.) тощо [ПО 1927]. В ойконімії на початку правління місцевих органів (рад) ще активно функціонували назви релігійного характеру, наприклад: *Попове, Хрест, Петро-Павлівка, Покрівське, Попівка, Мар'ївка, Вознесенське, Богородишне, Хрестище, Богодайки, Воздвиженка, Покров-Марія* (Пл) тощо [ПО 1927], які через два десятиліття перейменовували.

Наведені вище факти засвідчують стабільний інтерес із боку владних структур до проблеми перейменувань, а також прагнення максимально централізувати вирішення цих питань шляхом запровадження відповідного законодавства. У цьому сенсі заходи другої половини 40–60-х років стали логічним продовженням подібних акцій попереднього періоду.

Варто зауважити, що протягом останнього десятиліття ХХІ століття російська топонімія також серйозно змінюється. З карти зникають ойконіми, пов'язані з радянською ідеологією, натомість повертаються попередні

дореволюційні назви чи з'являються абсолютно нові. Треба сказати, що за все ХХ століття масові перейменування охоплювали Росію вже декілька разів, у результаті чого зміна назв стала звичним і природним явищем для топонімної системи і для соціуму в цілому. Усе залежало від зміни політичного курсу країни, що раніше входила до складу СРСР.

Уважаємо, що надзвичайно важливим аспектом вивчення концепції радянської топонімії є нерозкриті питання про загострення проблеми перейменувань у цю епоху, яке можна переформулювати, як ставлення держави до власних географічних назв.

Особливо цікавим і переконливим у цьому питанні є досвід перших років радянської влади. Це саме той час, коли формувалася топонімна концепція СРСР. Починаючи з другої половини 1918 року, у РРСР було здійснено невелику кількість перейменувань. Але й до сьогодні не зафіксовано жодного законодавчого документа, який би прямо називав перейменовувальні процеси початку ХХ століття політикою радянської влади. «Природними наслідками революції» [114] називали перейменування в той період, коли перейменовували вулиці, провулки, бульвари та знищували пам'ятники попереднім лідерам і очільникам Російської імперії.

Поступово політика перейменування населених пунктів набирала обертів. Насамперед підлягали перейменуванню так звані «неблагозвучні» назви населених пунктів РРСР, як-от *Запердяжка* та *Провалля*. Процес зміни назв ініціювали місцеві органи влади.

Реалізація політики перейменувань ойконімів у різних областях України також мала свої особливості. Масові зміни у назвах адміністративно-територіальних одиниць і населених пунктів УРСР та Криму були частиною потужної хвилі перейменувань, які розпочалися тут іще в 1941–1944 роках. Як уже зазначалось, протягом 1 січня 1941 – 1 вересня 1946 років на території тогочасної УРСР було здійснено близько 5 тисяч перейменувань (див. додаток Г) [АТП 1947].

О. Суперанська вказує на те, що «багато топонімів у минулому сприймалися зовсім не так, як вони сприймаються тепер» [146, с. 24]. У дослідженні ойконімії минулого століття не можна не враховувати кількісно-статистичного аспекту вивчення місцевих назв, що є безпосереднім компонентом соціолінгвістичних досліджень. Необхідність кількісного фактора надзвичайно важлива у виявленні складу ойконімів.

Загалом перейменування на території тодішньої УРСР відбувалися нерівномірно. Ми зафіксували 2949 перейменувань ННП (станом на 1 вересня 1946 року [АТП 1947]; див. таблиця 2). Найбільше змін відбулося на території Львівської, Волинської, Одеської, Рівненської та Запорізької областей.

Таблиця 2.

Кількісно-відсоткове співвідношення перейменувань у регіонах України (станом на 01.09.1946)

Область	Кількість перейменованих населених пунктів	Відсоток назв поселень (%)
Вінницька	91	3,09
Волинська	225	7,63
Ворошиловградська (сучас. Луганська)	34	1,15
Дніпропетровська	81	2,75
Дрогобицька (частина сучас. Львівської)	193	6,54
Житомирська	131	4,44
Закарпатська	86	2,92
Запорізька	183	6,21
Ізмаїльська (частина сучас. Одеської)	140	4,75
Кам'янець-Подільська (сучас. Хмельницька)	93	3,15
Київська	56	1,9
Кіровоградська	53	1,8
Львівська	314	10,65
Миколаївська	152	5,15
Одеська	244	8,27
Полтавська	66	2,24

продовження таблиці 2

Ровенська (сучас. Рівненська)	170	5,76
Сталінська (сучас. Донецька)	103	3,49
Станіславська (сучас. Івано-Франківська)	79	2,68
Сумська	39	1,32
Тернопільська	93	3,15
Харківська	42	1,42
Херсонська	114	3,87
Чернівецька	130	4,41
Чернігівська	37	1,25

Наприклад: ойконімія Тернопільщини, як і інших зазначених регіонів України, за роки радянської влади зазнала суттєвих змін. За даними довідника адміністративно-територіального поділу України, станом на 1 вересня 1946 року [АТП 1947] в області було перейменовано 93 поселення. Результатом здійснених перейменувань стали такі зміни:

1) вилучення назв поселень, що містили у своїй основі неправославні імена, та заміна їх українськими відантропонімічними чи відапелятивними назвами: *Альбінівка* змінено на *Кліщинівка*, *Бернадівка* – на *Лощинівка*, *Вінцентівка* – на *Вікентіївка*, *Елеонорівка* – на *Оленівка*, *Ізабела* – на *Рідколісся*, *Людвиківка* – на *Дворіччя*, *Марцінівка* – на *Мартинівка*, *Маціївка* – на *Матвіївка*, *Людвігське Поле* – на *Польовий*, *Тудорів* – на *Федорівка*, *Юзефівка* – на *Йосипівка*, *Янів* – на *Іванівка*, *Янівка* – на *Іванівка*, *Янівська Долина* – на *Долина*, *Янківці* – на *Іванківці* (Тр.) та ін.[АТП 1947];

2) вилучення з офіційного вжитку низки іншомовних назв поселень, переважно польського звучання: *Бонзолі* перейменовано на *Зоряний*, *Вичулки* – на *Гончарівка*, *Вулька* – на *Волиця*, *Двожиська* – на *Подвірний*, *Крулевський Міст* – на *Бережецький Міст*, *Малі Фільварки* – на *Підлісне*, *Трембовля* – на *Теребовля*, *Фільварки* – на *Підгороднє*, *Хорсо* – на *Червоний* (Тр.) та ін. [АТП 1947];

3) усунення з ойконімії Тернопільщини назв населених пунктів із певним асоціативно-негативним забарвленням: *Бліх* замінено на *Буданівка*, *Дрищів* – на *Надрічне*, *Свинюхи* – на *Очеретне*, *Свинюхи Малі* – на *Міжлісне* (Тр.) та ін. [АТП 1947];

4) вилучення назв поселень, етимони яких асоціювалися із церквою: *Різдвяни* перейменовано на *Світанок*, *Трійця* – на *Зоряне*, *Божиків* – на *Привітне*, *Монастирок* – на *Міжгір'я* (Тр.) та ін. [АТП 1947];

5) змінено місце атрибута з постпозиції на препозицію в складених назвах відповідно до норм української мови: *Глибочек Великий* замінено на *Великий Глибочок*, *Горянка Мала* – на *Мала Горянка*, *Івачів Горішній* – на *Верхній Іванів*, *Івачів Долішній* – на *Нижній Іванів*, *Кривче Долішне* – на *Нижнє Кривче* та ін. [АТП 1947].

Давнє походження мають також ойконіми Закарпаття, віддзеркалюючи у своїх основах характерні риси життя наших предків – русинів, заселення краю представниками інших народів, формування основних етнічних груп на його території; заняття населення; шляхи сполучення між регіонами, природу, традиції, обряди, побут. Радянська влада не один рік намагалась оволодіти цією територією. І вже в 1945 році Закарпатська область увійшла до складу УРСР.

З цього часу в регіоні почалися зміни у сфері назовництва. Про це свідчать, зокрема, такі перейменування: *Айшвань* замінено на *Мінеральне*, *Сюрте* – на *Струмківка*, *Зайгов* – на *Дусина*, *Шебеш Потік* – на *Плоский Потік*, *Извор* – на *Родниківка*, *Верхні Верецьки* – на *Верхні Ворота*, *Барбово* – на *Бородівка*, *Загаття* – на *Бабичі* (Зк.) [АТП 1947]. Також на Закарпатті з'явилися ойконіми, що мали пряме ідеологічне спрямування: наприклад, назви населених пунктів *Жовтневе* та *Комсомольськ* (Зк.) [АТП 1947]. Таких назв у 40-х роках було небагато. У 2016 році, під час процесу декомунізації, ці назви було змінено на попередні, історичні: *Жовтневе* перейменовано знову на *Забереж* [258], а *Комсомольськ* – на *Німецька Мокра* [254].

Таким чином, активні процеси зміни назв охопили майже всі регіони України. Також характерним для більшості областей стало перейменування тих населених пунктів, назви яких мали іншомовне походження. Радянська влада вважала, що назви поселень, які містять в основі вказівку на іншу країну чи зарубіжне місто, можуть перешкодити поширенню комуністичної ідеології. Тому в 40-х роках минулого століття їх було замінено. Так, з ойконімії різних регіонів України зникли такі назви поселень: *Америка* (Ль.), *Ватерлоо* (Мк.), *Далекий Рим* (Днп.), *Берлін* (Ль.), *Китай* (Од.), *Люксембург* (Зп.), *Маньчжурія* (Вн.), *Страсбург* (Од.), *Варшава* (Ль.), *Молдова* (Од.), *Швейцарія* (Тр.) тощо [АТП 1947].

2.2.2 Інтралінгвальні чинники перейменувань населених пунктів УРСР у ХХ столітті

Серед традиційних українських ойконімів минулої епохи було чимало таких, які утворилися, з еколінгвістичного погляду, на базі емоційно маркованої, дещо згрубілої і просторічної лексики. Через це вони нерідко сприймалися не стільки жителями, скільки владою як «неблагозвучні» назви. Своєрідною реакцією влади на такі назви населених пунктів України стало їх перейменування. Наприклад, *Блохи* перейменовано на *Береговий* (Пл.), *Лашки* – на *Березне* (Хм.), *Луписуки* – на *Берестівка* (Рв.), *Пердуни* – на *Долина* (Ль.), *Гниди* – на *Дубляне* (Пл.), *Голе* – на *Жовтневе* (Кв.), *Баба* – на *Жовтневе* (Чрг.), *Занудівка* – на *Жовтневе* (Кв.), *Голодівка* – на *Задністрян* (Ль.), *Гробівка* – на *Загребля* (Пл.), *Псище* – на *Зарічани* (Жт.), *Свининець* – на *Зарічний* (Ль.), *Жабокряківка* – на *Зарічний* (Хрк.), *Чума за Тисою* – на *Затисівка* (Зк.), *Злодіївка* – на *Зелена Долина* (Дн.), *Гної* – на *Зелена Діброва* (Днп.), *Босяки* – на *Зоряний* (Пл.), *Дурняківці* – на *Наддністрян* (Хм.) та ін. [АТП 1947].

З'явилися нові ойконіми з ад'єктивним компонентом «красный» (у значенні «червоний»). Тільки на території Криму після перейменувань

1948 року їхня кількість становила понад 20 одиниць, наприклад: *Красный Октябрь, Краснополье, Красносельское, Краснофлотское, Красноярское, Красногвардейское, Краснодарка, Красное Село, Красное Утро, Красно-Каменка, Краснолесенская Казарма, Краснопещерная* (АРК) та ін. [153].

Про ігнорування владою історичних, культурних, етнографічних традицій у процесі перейменування, яскраво свідчить історія з меморіальними назвами, адже з часом культ пам'яті перетворився у «культ вождів» [124, с. 83]. Так з'явилися назви на честь тогочасних партійних діячів на зразок село *Ворошиловське* (Дн.) або ж село *Кірове* (АРК). З іншого боку, траплялися і випадки, коли назви сіл, селищ і міст, що виникли у 20–30-х роках, нагально («на злобу дня») треба було замінювати іншими, подібними. Так, у 1930 році на Миколаївщині *Солоне* перейменовали на *Косіора* на честь радянського діяча Косіора, який керував проведенням колективізації господарств в українських селах. Проте його було звільнено з високої посади, арештовано і навіть розстріляно. І наприкінці 1930-х років згаданий населений пункт знову перейменовано, але цього разу на *Куйбишівку* на честь іншого радянського функціонера В. Куйбишева [96, с. 106–107]. Схожий приклад, коли на місці комуни імені Чубаря (партійного діяча) у 1922 році засновано населений пункт *Чубарівка*. Це село перейменовали на *Ворошилівка* після того, як Чубаря усунули з посади. А наприкінці 1950-х років село отримало нову назву *Веселе* [96, с. 42].

Проте були й такі випадки, коли під час так званого «впорядкування» назв поселень у 1946 році велику кількість населених пунктів, заснованих на початку ХХ століття, відносно правильно перейменовували. Під час освоєння нових земель Запоріжжя, Дніпропетровщини, Херсонщини, Харківщини та інших, переважно південних та східних регіонів України, радянська влада пропонувала однотипні складені назви тимчасового характеру. А в 40-х роках такі населені пункти – в основному хутори – перейменовували. Наприклад: *Населений пункт «Ферма Перша»* замінено на *Іванівка*, *Населений пункт «Радгосп Другий»* – на *Іщенське* (Хрс.); *Населений пункт*

ферми №1 «Молодчики» – на Далекий, Населений пункт бригади №3 колгоспу ім. Леніна – на Бойовий (Зп.); Населений пункт Дільниця №79 – на Відрадний, Населений пункт Дільниця Зернорадгоспу №2 – на Червоний Запорожець (Днп.); Населений пункт центральної садиби радгоспу ім. ХХ-річчя Жовтня – на Вишневе, Населений пункт 3-го Українського будинку відпочинку ВЦРПС – на Курортне (Хрк.) тощо [АТП 1947].

Не всі наведені вище приклади перейменувань 40-х років відповідають принципам номінації поселень, тому що є штучно створеними. З'ясувати мотивацію таких назв сіл і хуторів неможливо. Різні словотвірні форманти в нових ойконімах виконують суто топонімну функцію – творять назви поселень від будь-яких основ, не виражаючи при цьому посесивності.

У середині 50-х років ХХ століття описані явища досягли таких масштабів, що примусили саме партійне керівництво накласти певні обмеження на бажання увічнити імена деяких діячів на географічній карті. 11 вересня 1957 року Президія Верховної Ради СРСР видала Указ «Про впорядкування справи присвоєння імен державних і громадських діячів краям, областям, районам, а також містам та іншим населеним пунктам, підприємствам, колгоспам, установам і організаціям» [32; 33]. Указ забороняв присвоєння імен діячів за їх життя, а дозволяв лише посмертно. Населені пункти отримували назви на честь особливо видатних осіб. У документі вказувалося на доцільність перейменування населених пунктів, установ та організацій, яким були присвоєні імена нині живих державних і громадських діячів. Після схвалення згаданого документа виконкоми обласних рад розпочали активно ухвалювати відповідні рішення.

У кінці 50-х років до справи перейменувань активно долучилася місцева влада. Відповідно до постанови Президії Верховної Ради УРСР від 4 вересня 1956 року, окремі питання адміністративно-територіального поділу мали вирішувати виконавчі комітети обласних рад депутатів трудящих [39]. Такому кроку передувало ретельне вивчення всіх обставин справи. Найвище партійне та державне керівництво виходило насамперед із того, що

адміністративно-територіальний поділ належить до такої сфери державно-правових відносин, де зайва децентралізація могла б завдати певної шкоди, ставши на заваді роботі державного апарату. Тому облвиконкоми були зобов'язані регулярно інформувати про зміни в адміністративно-територіальному поділі областей і надсилати в Президію Верховної Ради УРСР свої рішення із цих питань.

Протягом 1957–1958 років в Україні було перейменовано низку населених пунктів, пов'язаних з іменами К. Ворошилова, М. Будьонного, Г. Петровського. Змінили свої назви поселення, названі на честь М. Хрущова, Д. Мануїльського, Г. Жукова, А. Мікояна та ін. Це яскраво засвічує рішення виконавчого комітету Кримської обласної ради депутатів трудящих від 3 листопада 1957 року, коли населені пункти, назви яких пов'язувалися з ім'ям М. Будьонного, було перейменовано в такий спосіб: *Будьоннівка* – на *Лугове*, *Будьонново* – на *Нагірне* (АРК) [32]. Село *Ворошилове* стало *Знам'янка* (АРК), а *Мокроусове* – *Комсомольське* (АРК) [32]. На той час Крим уже ввійшов до складу Української РСР.

Із цього часу «Відомості Верховної Ради УРСР» почали оприлюднювати інформацію про рішення облвиконкомів щодо змін в адміністративно-територіальному поділі відповідних областей, зокрема й про перейменування сіл і сільських рад.

Наступним етапом масштабних змін у сфері номінації поселень став початок 60-х років, коли досягла апогею критика культу особи Й.В. Сталіна. В Україні цей процес розпочався в 1961–1962 роках із Указу Президії Верховної Ради УРСР від 4 листопада 1961 року про перейменування Сталінського району міста Києва [40]. Загалом з інформації, поданої головою Президії Верховної Ради УРСР Д. Коротченком, випливало, що протягом 1924–1953 років у республіці адміністративно-територіальним одиницям різного рівня було надано 56 назв, пов'язаних з ім'ям Й. В. Сталіна, у тому числі області, місту, економічному адміністративному району [7].

Крім цього, ім'ям Й. В. Сталіна в УРСР було названо ще 9 районів, 31 населений пункт, 13 виборчих округів, а також десятки колгоспів, радгоспів, промислових підприємств, установ та організацій. Наприклад: *Сталінське* (Днп.), *Стальнівці* (Чрн.), *Сталіно* (Дн.) тощо [АТП 1947]. Зауважимо, що ім'я вождя не було настільки популярним, порівняно з іменами інших радянських лідерів та військових, а з процесом десталінізації – переставало функціонувати у системах географічних назв усіх союзних республік.

Уже наприкінці 50 – на початку 60-х років ця тенденція в деяких регіонах республіки змінювалася. Це підтверджує ойконімія Житомирщини, яка, з погляду еколінгвістики, частково позбувалася меморіальних назв, пов'язаних з іменами партійних діячів: *Будьонівка* перейменовано на *Лісове*, *Стаханівський* – на *Жовтневе*, *Петровського* – на *Калинівка*, *Ворошилівка* – на *Вишневе*, *Сталінське* – на *Квітневе* (Жт.) тощо [Ж 1795–2006].

Відзначимо, що ім'я «батька народів» свого часу не було настільки розтиражованим у тодішній Кримській області. У цей час фактично були перейменовані лише міські райони в Керчі та Севастополі, названі на його честь [40; 41]. Усього в Криму таких меморіальних назв було близько тисячі, четверту частину з яких становили назви-імена, назви-прізвища та назви-псевдоніми тощо. Зауважимо, що жодному населеному пункту півострова після змін 1944–1945 років та остаточних перейменувань іншомовних назв 1948 року не присвоєно справжнього прізвища Й.В. Сталіна – *Джугашвілі* [153; 154].

У нових територіально-адміністративних межах до одного району часто входило по кілька однойменних населених пунктів, що ускладнювало роботу районних організацій і поштового зв'язку. Особливо гостро така проблема постала після укрупнення сільських районів. У 1962 році тільки на території Кримської області їх кількість скоротилася вдвічі: з 21 до 10 [7].

Так, на карті Криму після перейменувань 40-х років закріпилися такі повторювані ННП, як: *Баранівка* (3 назви), *Видне* (3), *Високе* (4), *Дальна* (3), *Заозерне* (2), *Іванівка* (3), *Калініне* (3), *Калинівка* (4), *Краснівка* (3), *Лугова*

(3), *Миронівка* (3), *Петрівка* (3) (АРК) та ін. [153]. Крім цього, активно функціонували спільнокореневі ойконіми, як-от: *Лебедеве, Лебединка, Лебедине, Лебедянка; Журавки, Журавлівка, Журавлі; Камшиївка, Камшиєве, Камшиинка, Камшиине, Камшине; Сінне, Сінна, Сінокосна, Сінокосне* (АРК) тощо [153]. З огляду на це рішенням Кримського облвиконкому у квітні 1963 року було перейменовано понад 40 населених пунктів [42], а в лютому наступного року – ще 13 поселень [43].

Чимало назв поселень, переважно хуторів, протягом 50-х років ХХ століття із різних причин (ліквідація назв через приєднання дрібних поселень (хуторів, сіл) до більших (сіл, селищ, міст), через ліквідацію іменованих ними об'єктів тощо) були вилучені з офіційного вжитку і безслідно зникли або ж із ойконімів перейшли в розряд мікротопонімів (назви невеликих найчастіше природних фізико-географічних об'єктів), тобто стали назвами частин населених пунктів, полів, ланів, пасовиськ тощо, або віконімів (назви будь-яких внутрішньосільських об'єктів) та урбанонімів (назви будь-яких внутрішньоміських об'єктів).

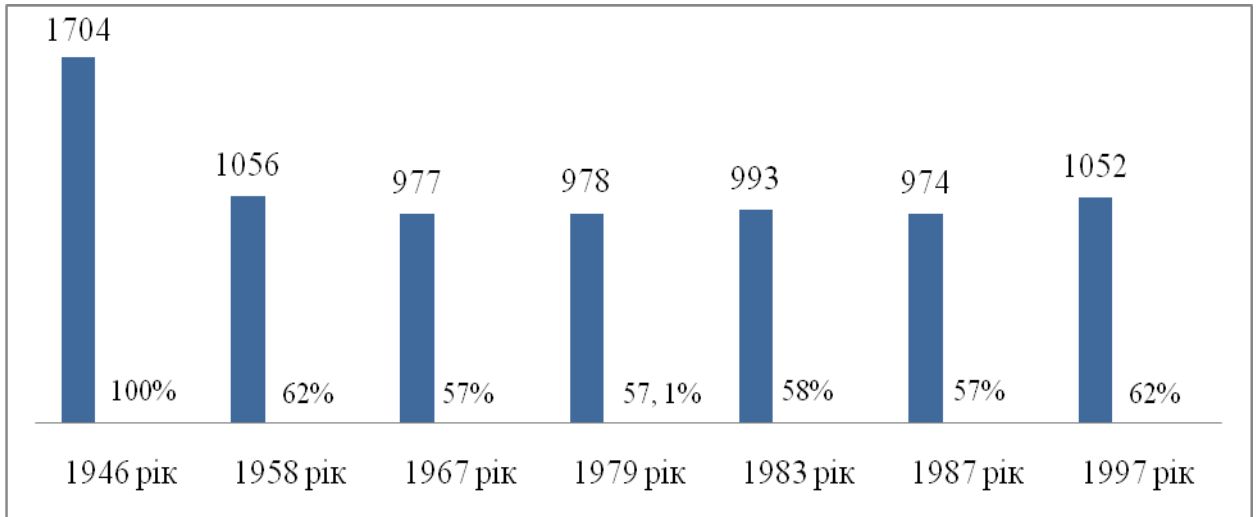
Наприклад, більша частина назв Тернопільської області (майже 80 %) складалася з питомо українських назв, що з давніх віків належали хуторам та селам указанного регіону. Наприкінці 50-х років ХХ століття Тернопільщина втратила такі назви поселень (приблизно 550 назв): *Анастасівка, Бабії, Баришка, Більські Чагарі, Бобрівці, Борухи, Вага-Онищівка, Велика Андруга, Вірля, Вполе, Гировиця, Грицайка, Гуменці, Демівка, Добромисьль, Драбове, Драгоманівка, Дубківці, Дуляби, Жежава, Жмихів, Жорниска, За Гостинцем, Загребелля, Захристя, Звіголь, Козигора, Колисандрівка, Коршенки, Курахова, Люлинці, Мазепівка, Малі Голгочі, Підкамінчик, Поріччя, Скид, Склениця, Тербіж* та ін. [ТО 1959].

Таким чином, із середини 1940-х до кінця 1980-х років в області зменшувалася кількість населених пунктів. Якщо в 1946 році їх нараховувалося 1704, то в 1959 – уже 1056, у 1967 – 977, у 1979 – 978, у 1983

– 993, 1987 – 974, а у 1997 – 1052 [АТП 1947; ТО 1959; ТО 1967; АТД 1979; ТО 1983; АТУ 1987; ТО 1997] (див. рис. 1).

Рис. 1.

Кількісне співвідношення населених пунктів Тернопільської області протягом 1946-1997 років

Скорочення відбувалося в основному через об'єднання маленьких сіл і хуторів з іншими селами або включення їх до смуги міст чи селищ міського типу. Упродовж 1946–1997 років тільки в Тернопільській області зникло 652 населені пункти внаслідок переселення жителів, що було переважно результатом волюнтаристської політики ліквідації так званих «безперспективних сіл». Як бачимо, об'єднання населених пунктів і переселення жителів не завжди були доцільними і виправданими, а інколи й примусовими, а тому більшість перейменувань та об'єднань поселень були невдалими.

Так, упродовж 60-х років рішеннями Полтавського облвиконкому та указами Президії Верховної Ради УРСР перейменовано багато населених пунктів Полтавщини. У цьому регіоні з'явилися повторювані «штучні», невмотивовані назви, які порушували еколінгвістичний баланс. Так, НП *Павлівка* перейменовували на *Вербівка*, *Шостаки* – на *Вербове*; *Василівка* – на *Веселка*, *Павлівка* – на *Веселівка*; *Назаренки* – на *Вишневе*, *Червівка* – теж на *Вишневе*; *Чугуї* – на *Вишнівка*, *Високе* – на *Вишеньки*, *Пинчуки* – на *Вишняки*;

Мищенки – на *Гаївка*, *Шевченки* – на *Гайове*, *Ковдиші* – знову ж на *Гайове* тощо [П 1648–2012]. Кілька сіл і селищ отримали нові назви (на зразок *Жовтневе*); пор. також: *Зорівка*, *Зоря*, *Зоряне*, *Квіти*, *Квіткове*, *Мирне*, *Миролюбне*, *Ліски*, *Лісне*, *Лугове*, *Лужки*, *Степове*, *Степне*, *Ромашки*, *Тарасове*, *Чапаєве*, *Чапаєвка*, *Шевченки*, *Шевченківка*, *Шевченкове*, *Червоне*, *Ярове*, *Ясне*, *Яблунівка* й под. [66]. Таке масове перейменування сіл без урахування історичних назвотворчих процесів призвело до ліквідації сотень топонімів Полтавщини, які сформувалися історично та були відомі протягом багатьох віків.

Перейменувальні процеси в Україні впродовж ХХ століття неодноразово були у сфері уваги як громадськості, державної еліти, інтелігенції, так і простого народу. Відомий український письменник Є. Гуцало в романі «Позичений чоловік» (1981) почасти висміяв ситуацію із перейменуваннями: «*Лугове* та *Польове*, *Балки* та *Ярки*, *Чагарі* та *Лисогірки* – тут великим розумом не світить. *Оленівка*, *Андріївка*, *Степанівка*, *Іванівка*, *Григорівка* – тут теж не мудрували лукаво. *Свинарі*, *Чинбарі*, *Смолокури*, *Вівчарі* зізнавались у простоті душевній. А вже от *Веселі Гори*, *Веселе Поле*, *Веселий Лан*, *Веселий Кут*, *Весела Діброва*, *Весела Долина*, *Веселий Гай*, *Веселий Яр*, *Веселий Хутір*, *Веселі Боковеньки* казали вчора й нині кажуть про людей багато. Так і здається, що в таких веселих селах завжди жили весело...» [50, с. 4]. Зрозуміло, що такі назви не мають і зовнішньої, і внутрішньої мотивації.

У кінці 60-х років перейменувальні процеси в ойконімії УРСР тривали. Нові назви отримала низка населених пунктів у всіх областях республіки. В основному зміни були здійснені в трьох напрямках:

1) ушанувати (увіковічнити) пам'ять Героїв Радянського Союзу. Так, було перейменовано такі села: *Непокрите* – на *Шестакове* (М. Д. Шестаков⁸) (Хрк.), *Вовче* – на *Середа* (І. М. Середа) (Льв.), *Вовчий*

⁸ У дужках указано імена Героїв Радянського Союзу.

Перевіз – на *Старовойтове* (П. К. Старовойтов) (Вл.) тощо. І навіть новоствореним поселенням давали імена героїв, наприклад, *Ольшанське* (К. Ф. Ольшанський) (Мк.) [АТП 1969 (1); АТП 1969 (2)];

2) витіснити із топонімії залишки так званих «неестетичних номінацій». Як уже згадувалося, радянська влада боролася з такими назвами ще з кінця 40-х років. Наприклад, назву *Голодуни* замінено на *Патріотичне* (Дн.), *Псари* – на *Приозерне* (І-Ф), *Голяківка* – на *Веселівка* (Хрк.), *Кугутівка* – на *Ятрань* (Кр.), *Могильне* – на *Ясенове* (Пл.), *Хирівка* – на *Заріччя* (Хрк.), *Свистільники* – на *Світанок* (І-Ф), *Конюшки* – на *Квітневе*, *Босівка* – на *Зоряне* (Хрк.) і т. д. [АТП 1969 (1); АТП 1969 (2)];

3) присвоїти новозбудованим населеним пунктам цілком нейтральні, невмотивовані назви, серед яких: *Пшеничне* (Зп.), *Янтарне* (Хрс.), *Квітневе* (Мк.), *Ювілейне* (Зп.), *Зеленопілля* (Од.), *Весняне* (Мк.), *Черешеньки* (Хрс.) тощо [АТП 1969 (1); АТП 1969 (2)].

Уже протягом наступного періоду, а саме наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть, в АРК також було здійснене незначне (за кількістю) впорядкування населених пунктів. По-перше, села входили до складу міст і селищ міського типу. Так, із карти півострова зникли такі назви, які свого часу були невмотивованими: *Восход*, *Кирпичне*, *Краснопільне*, *Красне Село* (АРК) та ін. [220]. По-друге, на відміну від, наприклад, західних регіонів України, було здійснено небагато перейменувань: *Ботанічне* замінено на *Нікітіна*, *Кизилівка* – на *Кизилове*, *Нижні Острожки* – на *Нижні Отрожки*, *Планерське* – на *Коктебель*, *Танине* – на *Сари-Баш* (Прим. єдина кримськотатарська назва, яку повернуто на початку 90-х років ХХ століття – *О. Ш.*), *Українське* – на *Українка* (АРК) [220], яке до 1944 року мало назву *Курици* [154].

Отже, процес перейменувань адміністративно-територіальних одиниць у цілому можна охарактеризувати як перманентний. Виняток становили незначні часові періоди, коли здійснювалися переписи населення та

спеціальними законодавчими актами заборонялося проводити будь-які адміністративно-територіальні перетворення.

На численних прикладах переконуємося, наскільки колишні географічні назви були пов'язані з особливостями місцевості, відображали її географічний та економіко-географічний характер. Тобто в топонімах відображається не лише географічне середовище, а й ставлення суспільства до нього. Як бачимо, радянська влада, здійснюючи політику перейменування, наголошувала на тих аспектах, які на цей час були найважливіші для неї, для її діяльності та існування.

Проаналізувавши значну кількість нових назв поселень, а також низку перейменувань, розуміємо, що для радянських політиків та їхніх прибічників ойконіми не виконували тільки номінативну функцію, а ще й повинні були прославляти нову панівну тоталітарну систему, популяризувати комуністичну ідеологію.

Із погляду законодавства, формальною підставою для здійснення в радянський період перейменувань давніх ойконімів слугувала зміна начебто «неблагозвучних» та іншомовних назв, а також ойконімів, пов'язаних із етнічними, релігійними.

Ойконімія України вказаного періоду зазнала значних змін. У її складі з'явилася велика кількість меморіальних назв, що утворилися від прізвищ, псевдонімів та імен переважно російських військових і партійних діячів, а також назв у формі простих субстантивованих прикметників чи складних назв із препозитивним прикметником. Унаслідок цього порушилася мовозахисна функція назв поселень, за яку відповідає еколінгвістика.

Таким чином, адміністративно-територіальні перейменування УРСР стали цілеспрямованою соціальною зброєю загальнодержавної ідеології та використовувалися як дієвий пропагандистський та репресивний інструмент, яким влада зловживала не одне десятиліття.

2.3 Основні словотвірно-структурні моделі новостворених (перейменованих) ойконімів України ХХ століття

Сьогодні вкрай важливим завданням сучасної ономастики є вивчення назв поселень щодо територіальної та кількісної репрезентації їхніх найбільш поширених і найдавніших словотвірно-структурних типів у різні історичні періоди.

Давно відомо, що суттєво відрізняються за кількістю та специфікою словотвірно-структурних моделей і відображенням у твірних основах особливостей природно-географічного середовища ойконіми тих територій, система номінації яких є різного за часом та способом їх освоєння й заселення. На формування системи ойконімії будь-якої території вагомий вплив мають різні, переважно екстралінгвальні, чинники, як-от: суспільно-економічні, політичні та ідейні вподобання номінаторів. Якщо певний регіон України належить до давно заселених, то його ойконімна система багатша та різноманітніша, оскільки у ній є більша кількість архаїчних моделей.

У системі словотвірно-структурних моделей назв поселень України наявні:

- 1) найдавніші зальнослов'янські типи топонімів на ***-jь, -ичі, -ів (-ов), -ани (-яни), -ин** та ін.;
- 2) власне східнослов'янські та українські моделі ойконімів на **-инці, -івка, -івці, -иха, -щина, -увата, -уватка** тощо.

Ойконімія кожного регіону України нараховує різну кількість словотвірно-структурних моделей. За даними багатьох досліджень, їх продуктивність і час формування на кожній території залежить безпосередньо від періоду заселення цих територій та збереження (фіксації) на них первісних топонімів.

Відомий український ономаст Д. Бучко, вивчаючи тривалий час ойконімію України, дійшов висновку, що називання поселень на давно заселених територіях здійснювалося за чотирма принципами [26, с. 365]:

- 1) номінація поселення через відображення в його назві імені окремої особи або ж групи осіб;
- 2) номінація поселення через відображення в його назві зв'язку з назвами сусідніх географічних об'єктів;
- 3) номінація поселення через відображення в його назві індивідуальних ознак самого населеного пункту;
- 4) номінація поселення через відображення в його назві економічно-виробничих, суспільно-політичних факторів і пам'ятковості (називання поселень на честь відомих людей, подій та ін.).

Ці принципи яскраво репрезентують топоніми давно заселених західних регіонів України: території Закарпаття, Буковини, колишнього Галицько-Волинського князівства, Поділля; а також давніх північних регіонів: Волинь, Київщина, Чернігівщина. В ойконімії цих земель наявні давні спільнослов'янські словотвірні-структурні моделі. Формування деяких із них відбулося ще в праслов'янську добу. До таких належать назви з формантами:

1) ***-їь** (цей формант указує на індивідуальну належність географічного об'єкта): *Теребовля* (Тр.), *Ковель* (Вл.), *Путивль* (См.), *Гостомель* (Кв.), *Любомль* (Вл.) [82; Г. ПГ 1893];

2) **-ичі** (< ***-itji**) (цей суфікс має патронімне значення, вказуючи на дітей або нащадків названого в основі назви засновника): *Дмитровичі* (Кв.), *Чоповичі* (Жт.) [82; Г. ПГ 1893];

3) **-ани** (цей формант указує на походження людей та спосіб заселення ними території): *Перемішляни* (Лв.), *Бережани* (Тр.), *Драгомирчани* (І-Ф), *Глиняни* (Лв.), *Вільшани* (Хрк.) [82; Г. ПГ 1893];

4) **-ов** (> **-ів**) (цей формант утворював присвійні прикметники від імен власників поселень ще тоді, коли ці імена були дохристиянськими: що давніше поселення, то важче бути певним щодо походження його назви): *Чортків* (Тр.), *Немирів* (Лв.), *Зборів* (Тр.), *Болехів* (І-Ф), *Львів* (Лв.) [82; Г. ПГ 1893];

5) **-ин** (цей суфікс формував назви поселень від прізвищ (найчастіше утворених від дохристиянських імен), які закінчуються на *-а*): *Яготин* (Кв.), *Хотин* (Чрн.), *Лебедин* (См.), *Козятин* (Вн.) [82; Г. ПГ 1893];

6) **-ськ (-цьк)** (цей суфікс належить до спільнослов'янських формантів. За його допомогою утворювалися прізвища князів за їх батьківськими землями («вотчинами»): *Старобільськ* (Лг.), *Камінь-Каширський* (Вл.), *Кам'янець-Подільський* (Хм.), *Куп'янськ* (Хрк.), *Монастирська* (Тр.) [82; Г. ПГ 1893];

7) **-иця** (за допомогою цього форманта утворювалися переважно відгідронімні ойконіми): *Брониця* (Вл.), *Ігровиця* (Тр.), *Бережниця* (Рв.), *Ягільниця* (Тр.) [82; Г. ПГ 1893];

8) **-івці (< *-овьсі), -инці (< *іньсі)** (за допомогою таких формантів утворювалися назви поселень на території Галицько-Волинського князівства XVI століття. З XV століття номінації, що вказували на нащадків того, чиє ім'я або прізвище було в основі, поширюються на Поділля та Волинь, а пізніше – на татарські степи): *Дунайці* (Хм.), *Вашиківці* (Чрн.), *Путивці* (Пл.), *Моринці* (Чрк.), *Негринці* (Чрн.) [82; Г. ПГ 1893];

9) **-и / -і** (цей формант свідчив, що першопоселенцями території була велика родина або кілька родин із одним прізвищем, що передавалося з покоління в покоління, і згодом закріпилося як ННП): *Новаки* (Пл.), *Козаки* (Чрн.), *Шишаки* (Пл.), *Ков'яги* (Хрк.), *Чорнухи* (Пл.) [82; Г. ПГ 1893];

10) **-івк-а (< -овк-а)** (назви з цим суфіксом з'являлися здебільшого пізніше на новозаселених землях): *Баранівка* (Жт.), *Рахівка* (Пл.), *Куликівка* (Чрг.), *Биківка* (Жт.), *Корюківка* (Чрг.) [82; Г. ПГ 1893];

11) **-щин-а** (цей суфікс указує на те, що назване поселення є спадщиною по комусь): *Козельщина* (Пл.), *Бойківщина* (Чрг.), *Корещина* (Пл.), *Сахновщина* (Хрк.), *Несонівщина* (Пл.), *Лугівщина* (Вл.) [90; Г. ПГ 1893];

12) **-их-а** (цей формант творив назви, мотивовані андронімами, і вказував на належність невеликих поселень жінкам): *Годиха* (Жт.), *Кайдачиха* (Вн.) тощо [82; Г. ПГ 1893].

Ойконімія колишньої Подільської губернії, яка з 1797 року належала до Російської губернії і до 1925 року входила до складу СРСР, складається сьогодні з назв населених пунктів Хмельницької, Вінницької, частково Одеської, Миколаївської областей та Молдови. Наприкінці ХІХ століття, а саме у 1893 році, назви поселень, з позицій мовної екології, були дещо однотипними (лексично та словотвірно). Це були переважно відантропонімні утворення з формантами **-івка (-овка)** та **-івці (-овці)**: *Адамовка, Антоновка, Осиповка, Александровка, Владимировка, Винцентовка, Ільяшовка, Лавровка, Семеновка, Севериновка, Андрейковці, Остапоковці, Пилиповці, Супруньковці, Янковці* (Хм., Вн., Од.) тощо [Г. ПГ 1893]. Варті уваги й назви, до складу яких входить ад'єктивний компонент, що може бути в пре- та постпозиції: *Захарьяшевка Тульчинская, Зеленецькая Цыгановка, Іванковці Олешинськіє, Каетановка Плоская, Немировская слободка, Синява Новая, Пашковецькая корчма, Стратієвка Малая, Тимановкая Буряновка* (Хм., Вн., Мк., Од.) та ін. [Г. ПГ 1893].

У довіднику В.К. Гульдмана відзначено також назви, характеризують тип поселення, наприклад: *Тишковская слободка, Третельникській хуторъ, Закревській Майданъ, Хуторъ Казанила, Старо-Синявкая корчма, Ферма Квистъ, Фольварокъ Рациборовкаго, Садки Штиковськіє, Новоселица Залужская, Грибова Мельница* (Хм., Вн., Од., Мк.) тощо [Г. ПГ 1893]. У пізніші періоди такі назви поступово були вилучені з ойконімії України. У Подільській губернії кінця ХІХ століття наявні також і складні назви, однак їх відносно небагато, порівняно з іншими дериваційними типами: *Виннокурня, Гниловоди, Голозубинці, Голохвасты, Красногорка, Доброволя, Доброгорца, Івангородъ, Каменогорка, Козодавинці, Краснодоля, Красноселка* (Хм., Вн., Од., Мк.) і т. д. [Г. ПГ 1893]. Загалом серед ойконімів

Поділля, окрім згаданих номенів, були наявні й архаїчні назви населених пунктів.

Аналізуючи ойконімію колишньої Могилів-Подільської округи (уже станом на 1927 рік), натрапляємо на назви поселень, що відображають усі давні словотвірні моделі: *Бабчинці, Воєвідчинці, Хмелівщина, Майорщина, Потирлевичів, Стрижів, Борівка, Адамовка, Ротмистрівка, Розвадовського, Селесько, Пилипи, Сліди, Корчі, Барцівці, Садківці, Джурин, Дербчин, Вендичани, Петримани, Рівно, Вінож (*-їь), Сокіл (*-їь), Зарваниця, Брониця* (Хм., Вн.) та ін. [МПО 1927]. Наявні також новотвори пізнішого періоду, як-от: *Ісакова, Карпово, Ястребна, Суха, Криве, Червоне, Новеньке, Цикорня, Серебринець, Березина, Винокурений* (Хм., Вн.) тощо [МПО 1927].

Вище вже було вказано на неправильну, помилкову, транслітерацію ойконімів Галичини з польської мови російською в 1915 році. Таким самим способом у той період відтворювано й назви поселень Буковини. Серед назв населених пунктів Чернівецьчини і теперішньої території Румунії чимало ойконімів іншомовного походження: *Арджель, Валеа сеана, Кафбарфрендорф, Кимполунгь, Нейгютте, Сатумаре, Фрумоза, Мезибродзе, Бонсоя* (Чрн.) та ін. [РППГН 1915]. При цьому форманти *-еш(с)те, -ул, -луй, -ень* – типові для ойконімії Румунії. Окремі з них фіксуємо в згаданому джерелі: *Цоманесте, Багринесте, Байясести, Граніцесте, Загаресте, Ипотесте, Кадобесте, Йорданесте, Стульпицани* (Чрн.) тощо [РППГН 1915]. Формант *-еште* (у «Перечні [...]» – *-есте*) в ойконімії Буковини трансформується в *-івці*, так само, як і *-овце*. Пор.: *Кадобесте – Кадубівці, Комаресте – Комарівці, Васловце – Васловіці, Горошовце – Горошівці, Боровце – Борівці, Реваковце – Ревківці* (Чрн.) і т. п. [РППГН 1915; АТУ 2012]. Проте є окремі винятки: *Погорловце – Погорілівка* [РППГН 1915; АТУ 2012]. Ойконімію Буковини вирізняють і назви поселень, спосіб словотвору яких характерний для української топонімії інших регіонів, наприклад: *Бабинь, Банила, Боянь, Бродокь, Бусуркинь, Василевь, Задобрувка, Ляшковка* тощо [РППГН 1915].

До новозаселених земель належать теперішні південно-східні та південні області України. Ця територія протягом не одного століття слугувала прихистком для численних кочових племен, серед яких були гуни, печеніги, хозари, обри, половці та ін., а в пізніший період, приблизно з XIII століття, ці землі зазнавали постійних спустошень через набіги татаро-монгольських орд. Ойконімія новозаселених земель є дещо структурно одноманітною, оскільки в основі номінацій суттєво менша кількість словотвірних моделей. Крім цього, тут немає давніх назв на ***-їь, -ин, -ів, -ичі, -инці, -івці** та ін. Домінують назви на **-івк-а, -ов-е** та субстантивовані прикметникові форми, наприклад: *Кадіївка* (Лг.), *Доманівка* (Мк.), *Кириківка* (См.), *Біляївка* (Од.), *Горлівка* (Дн.), *Рубанівка* (Хрс.), *Карнаухівка* (Днп.), *Кечичівка* (Хрк.) тощо; *Курахово* (Дн.), *Лотикове* (Лг.), *Синельникове* (Днп.), *Суворове* (Од.), *Чапаєве* (Хрк.), *Іларіонове* (Днп.), *Вахрушеве* (Лг.) і т. п.; *Придніпровське* (Днп.), *Дніпрорудне* (Зп.), *Благодатне* (Дн.), *Гірницьке* (Днп.) та ін. [82]. Загалом, два-три структурні типи ойконімів на пізніше заселених територіях можуть становити понад 50 % усіх місцевих назв поселень.

Аналізуючи номінації поселень Катеринославської губернії (станом на 1 січня 1911 року), зокрема Слов'яносербського округу, який у XVIII столітті заселили серби, волохи, молдавани, болгары, чорногорці, а також колишні в'язні, які втекли з тюрми чи підпали під амністію царської влади, фіксуємо ойконіми з указаними вище та іншими словотвірними формантами, що свідчать про пізнішу заселеність цієї території:

1) назви із суфіксом **-івк-а (-овк-а; -евк-а)**: *Устиновка, Голубовка, Ивановка, Завадиловка, Фотієвка, Морозовка, Андреевка, Николаєвка, Поповка, Розаліоновка, Крутогоровка, Юрьєвка* (Днп., Дн., Лг.) та ін. [СУЕГ 1911];

2) назви із суфіксом **-ов-е (-ев-е)**: *Терновий, Калиновий, Лозовая, Церковное* (Дн., Лг.) тощо [СУЕГ 1911];

3) назви із суфіксом *-ськ-*: *Крымское, Горское, Луганскъ, Бѣленьская, Черкасское, Успенское, Пятигорскъ* (Днп., Дн., Лг.) і т. п. [СУЕГ 1911];

4) складені назви: *Шелковый Протокъ, Петро-Николаевка, Петрово-Красноселье, Мало-Николаевка, Черкаський бродъ, Михайло-Лазаревка, Весело-Марьевка* (Дн., Лг.) тощо [СУЕГ 1911];

5) складні назви: *Петропавловка, Новоселовка, Красногоровка, Верхнеорѣховка, Новодемьяновка, Веселогорское, Краснополье, Нововергелевка, Зимогорье, Крутогоровка* (Днп., Дн., Лг.) і т. п. [СУЕГ 1911].

Через десятиліття, уже за часів радянської влади, на новозаселених територіях України, до яких належить і колишня Куп'янська округа, що на Слобожанщині, у назвах хуторів і слобідок помітний суттєвий вплив географічних та суспільно-економічних (господарських) чинників. У низці назв відображено також мотивувальний антропонім (див. таблиця 3). Стосовно моделі творення, то для більшості назв поселень характерний суфіксальний спосіб деривації.

Таблиця 3.

Лексико-словотвірні особливості номінацій поселень Куп'янської округи (станом на 1925 рік)

Назви населених пунктів, що вказують на географічні особливості території (трансонімізація гідронімів, мікротопонімів тощо)	
назви річок	<i>Синиха, Осинова</i> (Хрк.) [Куп. О 1926]
назви урочищ	<i>Калинова Балка, Вовчий Яр, Заячий Яр, Перців Яр, Западне</i> (Хрк.) [Куп. О 1926]
назви місцевостей	<i>Вовча</i> (оскільки місце, де виникло поселення було глухим та диким), <i>Пещане</i> (Хрк.) [Куп. О 1926]

Назви населених пунктів, мотивовані іменами, прізвищами та прізвиськами засновників поселень	
назви, утворені від імен	<i>Іванівка, Василівка, Миколаївка, Хведірівка, Прокоп'ївка, Олександрівка, Петрівський, Олексіївськ (Хрк.)</i> [Куп. О 1926]
назви, утворені від прізвищ	<i>Тищенківка, Білоцерківський, Погребняків, Деміна, Лобанів, Ярмолин, Суровцівка (Хрк.)</i> [Куп. О 1926]
назви, утворені від прізвиськ	<i>Смородьківка, Нечволодівка, Пузівка, Залойруйків (Хрк.)</i> [Куп. О 1926]
Назви населених пунктів, що вказують на рід діяльності засновника	
назви, утворені від професії номінатора	<i>Колісниківка, Котлірівка, Мірошниківка, Шаповалівка, Ківшарівка, Курилівка (Хрк.)</i> [Куп. О 1926]

Про словотвірні особливості нових ойконімів, зокрема назв сіл, похідних від назв хуторів, вже у 60-х роках ХХ століття пише дослідник Куп'янщини М. Кукса. Краєзнавець зазначає, що «механізм перейменування був простим: до назв хуторів стали додавати формант **-івка**. Так хутір *Болдирів* став селом *Болдирівка*, хутір *Тищенків* перетворився у село *Тищенківка* (Хрк.)» [89]. Хоч у документах і було зазначено назву *Берестовий Хутір* чи *Берестове Село*, проте в усному мовленні і зараз побутує форма *Берестова*.

Давня ойконімія Закарпаття під впливом угорської та чеської мовної політики зазнала як лексичних, так і словотвірних змін. Наприклад, назва *Берегово* має виразно слов'янський характер, а *Берегсас* – неслов'янський. Полеміка фактично точиться за другу частину слова, адже перша в них спільна. «*Берег*» – саме так називався угорський комітат (теперішня – область), центром якого було це містечко. Тож назва *Берегово* для слов'ян цілком логічна. До назви комітату *Берег* чехословацька влада додала формант *-во* (порівняймо закарпатські *Мукачєво*, *Данилово*, *Павлово*) і утворила назву міста, яке було його центром. Угорською мовою назва населеного пункту звучала як *Beregszász* [П. ЦВЗ 2006, с. 461].

Ще 1898 року в Угорщині навіть було ухвалено спеціальний закон про мадяризацію всіх немадярських назв населених пунктів. За цим законом дозволялася тільки одна назва – угорська, яку визначила спеціальна комісія. І тому село *Осії* стало *Сойкувфолво* (*Szajkáfalva*), *Неліпино* – *Гаршфолво* (*Hársfalva*), *Тунів* – *Чендеш* (*Csendes*), *Обава* – *Дунковфолво* (*Deskáfalva*) (Зк.) тощо [П. ЦВЗ 2006, с. 445–460]. Так само по-різному називали село *Королево*: *Фелсас*, *Кірайгазо* (*Királyháza* – «дім короля»), *Крало-над-Тісой*, *Королево* [П. ЦВЗ 2006]. Отож, лексичні та словотвірні особливості новоперейменованих закарпатських ойконімів (ще до радянської влади) мають суто угорський характер назовництва.

На прикладі ойконімії України ХХ століття, зокрема нових чи дещо змінених (переважно радянською владою) назв поселень, простежимо, як реалізуються виокремлені Д. Бучком принципи номінації на давно заселених територіях порівняно з новозаселеними і за допомогою яких словотвірно-структурних моделей у більшості випадків перейменовували чи змінювали назви населених пунктів у ХХ столітті.

2.3.1 Реалізація першого принципу називання (перейменування) поселень у 40-х роках ХХ століття

Багато перейменованих поселень – це і давні села, хутори та містечка України, і засновані навіть на початку ХХ століття населені пункти. Особливістю «новоствореної» ойконімії цього періоду є те, що влада впорядковувала її за допомогою більшою мірою українських та російських назв, багато з яких були спеціально придуманими.

Як уже зазначалось, найбільше перейменувань припадає на повоєнний період, а саме на 1946 рік. На наш погляд, на перейменуванні цих назв позначився **перший принцип номінації поселень**, який указує на відображення в ойконімі назви особи чи осіб, які певним чином пов'язані з населеним пунктом, чи на належність поселення конкретній особі.

В ойконімії давно заселених теренів України ця належність утілювалася за допомогою таких словотвірних суфіксів, як: ***-jь (*-j-е, *-j-а), -ин (-ине), -ів (-ове), -івк-а, -их-а, -(щ)ин-а** та ін.

Більшість із названих суфіксів оформлює основи ойконімів майже всіх областей тодішньої УРСР. Проте в назвах поселень ці посесивні форманти подекуди мають невластиві їм словотвірні значення, що, очевидно, відображають «нові» ойконіми: *Новий Увин* (Лв.), *Бруслинівка* (Вн.), *Тарасівка* (І-Ф), *Яблунівка* (Кв.), *Костилівка* (Зк.); *Улянів* (Вл.), *Андрієво-Іванів* (Пл.), *Піднагачів* (Лв.). *Верхній Іванів* (Тр.); *Некрасове* (Вн.), *Шевченкове* (Днп.), *Жукове* (Тр.), *Братове* (Зк.); *Малий Щенятин* (Чрг.), *Журавлине* (Вл.), *Пилятин* (Чрг.), *Боратин* (Вл.) тощо [АТП 1947].

Характерно, що серед нових назв поселень немає жодної назви на **-их-а** та **-(щ)ин-а**. Основна функція дериватів із суфіксом **-их-а / -їх-а** у східнослов'янських мовах – указівка на жінку (дружину): *Панталиха*, *Горпиниха*, *Василиха* тощо. Цей формант, який виражає значення належності, перейшов із антропонімії в ойконімію. Він характерний для невеликих населених пунктів. У середині ХХ століття кількість ойконімів із таким

суфіксом різко зменшилася, а нових назв такого типу не з'явилося. Це пов'язано з ліквідацією хуторів та приєднанням невеликих сіл до складу більших. Відповідно подібні назви вже не значилися в адміністративно-територіальних довідниках.

Також серед перейменованих назв 40-х років виявлено велику кількість ойконімів на **-и / -і**, які сьогодні прийнято називати *відродинними*, наприклад: *Закутки* (Лв.), *Кривулі* (Лв.), *Літки* (Чрг.), *Підліски* (І-Ф), *Майдани* (Лв.), *Грушки* (Жт.), *Вапняки* (Лв.), *Тополі* (Пл.), *Малі Сірники* (Лв.), *Липки* (Хм.), *Лужки* (Лв.), *Кургани* (Днп.), *Хатки* (Лв.), *Стоходи* (Вл.), *Бузулуки* (Днп.) та ін. [АТП 1947].

До цієї групи назв варто віднести і *патронімні*, і *родинні* назви, перші з яких утворюються за допомогою суфіксів **-ич-і**, **-івц-і**, **-инц-і**, наприклад: *Ільківці* (Зк.), *Нові Юрківці* (Чрн.), *Юлівці* (Зк.), *Їжівці* (Чрн.), *Йосипівці* (Вн); *Норинці* (Жт.), *Загатинці* (Рв.), *Дротинці* (Зк.) тощо [202]. Множинні ойконіми на **-ани / -яни** мотивовані відапелятивними назвами людей, що свого часу оселилися першими на цих територіях, чи похідні від назв поселень, з яких вони переселилися. У новотворах радянської епохи теж наявні вказані словотвірні моделі: *Комишани* (Хрс.), *Залужани* (Лв.), *Дніпряни* (Хрс.), *Вільшани* (Вл.), *Озеряни* (Хрс.), *Бережани* (Лв.), *Дубляни* (Рв.), *Прибужани* (Мк.), *Окняни* (І-Ф), *Прилужани* (Лв.) тощо [АТП 1947].

Важливо відзначити, що перейменуванню підлягали також населені пункти, в основі яких були антропоніми не православного календаря, тобто іншомовні. Імовірно, це були імена засновників поселень. Наприклад: *Андрашівці* перейменовано на *Андріївка* (Зк.), *Анелівка* – на *Ганнівка* (Рв.), *Барбарівка* – на *Варварівка* (Вл., Вн., Жит., Хм.), *Геленін* – на *Оленине* (Вл.), *Геленівка* – на *Оленівка* (Вл.), *Юськовичі* – на *Йосипівка* (Лв.), *Еразимівка* – на *Гарасимівка* (Вн.), *Єсенівка* – на *Йосипівка* (Жт.), *Енківці* – на *Ільківці* (Зк.), *Зосин* – на *Софійн* (Вл.), *Янки* – на *Іванівка* (Лв.), *Штефани* – на *Степанівка* (Чрн.) і т. п. [АТП 1947]. З еколінгвістичного погляду в таких

назвах фіксуємо невідповідності стосовно як твірної антропонімооснови, так і її словотвірного оформлення.

Отже, в перейменованих назвах поселень відобразилася здебільшого словотвірна модель **-іvk-а**, що характеризує ойконіми як посесивні. Однак чіткої належності поселення засновникові з відповідним ім'ям не вдалося простежити. Нові ойконіми були невмотивані.

2.3.2 Реалізація другого принципу називання (перейменування) поселень у 40-х роках ХХ століття

Другий принцип номінації поселення – це відношення населеного пункту до навколишніх, ближніх та віддалених об'єктів. Цей спосіб назовництва реалізовується різними шляхами. На основних із них, які радянські функціонери використовували в 40-х роках, зупинимося докладніше.

Під час перейменування на те чи те поселення дуже часто переносили найменування сусіднього, більш відомого поселення або навіть місцевості (ліси, пагорби, урвища, пасовища тощо).

Серед штучно створених назв натрапляємо на такі, як: *Придністрянський* (Лв.), *Струмок* (Од.), *Надбузьке* (Мк.), *Водяний* (Дн.), *Чистоводне* (Од.), *Придніпрянський* (Днп.), *Прилиманське* (Од.), *Озернянка* (Жт.), *Лиманське* (Од.), *Брід* (Вл.), *Приморське* (Дн.), *Заболотний* (Тр.), *Безводне* (Вн.), *Надлиманське* (Од.), *Гребля* (Вн.) та ін. [АТП 1947].

Наявні й ойконіми, мотивовані назвами ландшафтно-рельєфних об'єктів (прості, складені (рідше складні) форми номінацій), наприклад: *Зелений Яр* (Од.), *Червоногірка* (Зп.), *Горбок* (Зк.), *Кам'янське* (Жт.), *Степовий* (Хрк.), *Долина* (Зп.), *Краснодолинський* (Лв.), *Гайовий* (Од.), *Підгірний* (Тр.), *Доброкам'янка* (Зп.), *Ярівка* (Вл.), *Курган* (Од.) і т. п. [АТП 1947].

Часто називання поселення, здійснюване радянськими функціонерами, зводилося до того, що населені пункти іменували вже відомими назвами. Вони вказують на перенесення назви з іншої, більш відомої попередньо заселеної території, наприклад: *Берестечко* (І-Ф), *Підгайці* (Кр.), *Борщівка* (Вл.), *Ново-Полтавка* (Зп.), *Золотий Потік* (Лв.), *Ровно* (Хрс.), *Полтавка* (Мк.), *Обухівка* (Мк.), *Самарівка* (Днп.), *Волочиськ* (Хм.) тощо [АТП 1947].

2.3.3 Реалізація третього принципу називання (перейменування) поселень у 40-х роках ХХ століття

Третій принцип номінації – відображення в ойконімах характерних ознак цих населених пунктів. Цей принцип називання населених пунктів зазвичай реалізується через конкретні способи номінації.

Перший спосіб: відображення в назвах хуторів, сіл, селищ та міст самого типу поселення, наприклад: *Новосілка* (Лв.), *Воля* (Вл.), *Новоселівка* (Мк.), *Дворище* (Лв.), *Оселівка* (Чрн.), *Новосілки* (Вл.), *Малосілка* (Лв.), *Новоселиця* (Рв.), *Подвір'ївка* (Чрн.), *Великосілля* (Лв.), *Малохатка* (Лг.) та ін. [АТП 1947]. До цієї групи належить низка складених назв, опорний компонент яких указує на тип населеного пункту, наприклад: *Велика Новосілка* (Дн.), *Велика Воля* (Лв.), *Красна Слобідка* (Кв.), *Мала Слобідка* (Хм.), *Великі Новосілки* (Лв.), *Новосілки Другі* (Вл.), *Горішня Посада* (Лв.), *Воля-Свійчівська* (Вл.), *П'ятихатки* (Днп.) тощо [АТП 1947].

Другий спосіб: урахування ознак самого населеного пункту або ж місцевості, де він розташований. Це назви у формі субстантивованих прикметників, що вказують на:

а) місце локалізації населеного пункту, його форму, призначення, розмір тощо, наприклад: *Степовий* (Зп.), *Зарічне* (Рв.), *Залісний* (Лв.), *Міжлісне* (Тр.), *Широке* (Мк.), *Підхатній* (Вл.), *Шахтарське* (Днп.), *Центральне* (Мк.), *Підгороднє* (Лв.), *Польове* (Од.), *Водяне* (Зп.), *Рівне* (Мк.),

Очеретне (Тр.), *Дільниче* (Мк.), *Степове* (Пл.), *Лісове* (Мк.), *Середнє* (Лв.), *Садове* (Од.), *Надійне* (Зк.) тощо [АТП 1947];

б) зв'язок названого поселення із сусіднім (суміжним) чи дещо віддаленим населеним пунктом чи окремим об'єктом, що є на території поселення, а також із населеним пунктом у межах регіону чи навіть країни, наприклад: *Стрілецьке* (Лв.), *Саренкове* (Од.), *Петровський* (См.), *Запорізьке* (Хрс.), *Тетерівське* (Кв.), *Чабанське* (Од.), *Гвардійське* (Хм.), *Надлиманське* (Од.), *Чернецький* (См.), *Шевченкове* (Хрк.), *Закорчицьке* (Рв.), *Бугове* (Од.), *Білгород-Дністровський* (Од.), *Амвросіївський* (Лв.), *Київський* (Мк.), *Новгородецьке* (Жт.), *Ново-Котовське* (Вл.), *Дарницький* (Вл.), *Бережанський* (Чрн.) та ін. [АТП 1947].

Характерною структурною ознакою цих назв є форманти **-ов-**, **-ськ-**, **-зьк-** тощо.

Також до третього принципу належить перенесення найменування храму на той населений пункт, де була розташована церква. Проте радянські чиновники не створювали жодної нової назви, яка б указувала на релігію. Тому, з ойконімії України в 1946 році були вилучені такі назви поселень: *Бискупичі* (Вл.), *Долішній Іспас* (І-Ф), *Ксендзівка* (Кв.), *Ксьондзики* (Лв.), *Ксьондзівка* (Од.), *Попівка* (Дн.), *Попова Слобода* (См.), *Хрестовоздвезженка* (Хрс.) тощо [АТП 1947]. У довіднику 1947 року знаходимо і дві нові назви, які частково пов'язані з релігією. Це: *Боголюбський* (Вл.) та *Зацерквин* (Лв.) [АТП 1947].

Третій принцип номінації реалізується також через указівку на етнічну належність більшості жителів поселення. Нові та перейменовані населені пункти України, починаючи із 40-х років, вказували переважно на український етнос, як панівний в УРСР, на етнографічні території України. Як уже було згадано, назви, пов'язані з іншими національностями – поляками, чехами, угорцями, кримськими татарами, болгарами, греками, вірменами та ін. – змінювали. Це стосувалося навіть етноніма «руський», бо з його вилученням змінювалася давня історія України-Русі. Таким чином,

з'явилися новотвори: *Миколаївка-Новоросійська* (Од.), *Ново-Українка* (Зп.), *Подільський* (Лв.), *Поліське* (Жт.), *Поділля* (І-Ф), *Волинський* (Вл.), *Кірово-Українське* (Кр.), *Ново-Український* (Зп.), *Подільське* (Хм.), *Холмське* (Од.) тощо [АТП 1947]. Навіть на території Кримської області (ще у складі РРФСР) у цей же період серед новотворів натрапляємо на схожі назви: *Українка*, *Запорожське*, *Українське*, *Руське* (АРК) [153; 154].

2.3.4 Реалізація четвертого принципу називання (перейменування) поселень у 40-х роках ХХ століття

Четвертий принцип номінації – відображення у «штучних» назвах поселень суспільно-політичних, економічно-виробничих чинників та меморіальності. Ідеться про називання поселень на честь відомих особистостей, історичних подій тощо. Цей принцип реалізується через відображення в ойконімах назв типів господарської діяльності. Різноманітні народні промисли були дуже поширені в попередні століття, що й зумовило їх відбиття в назвах давно заселених хуторів, сіл, містечок. У 40-х роках такі назви змінювали: *Буда Ободзинська* замінено на *Ободівка* (Жт.), *Будзи* – на *Барвінкове* (Од.), *Демня Ляховицька* – на *Заграбівка* (Лв.), *Гута Генріхівська* – на *Гутианський* (Жт.), *Демня* – на *Димівка* (Лв.) тощо [АТП 1947].

Проте серед перейменувань трапляються і назви, які, дещо видозмінені, порівняно з попередніми, все ж таки відображають давній рід діяльності мешканців цих населених пунктів. Сюди належать такі ойконіми, як-от: *Середній Майдан* (Чрн.), *Гута* (Лв.), *Майдан* (Рв.), *Гутище* (Лв.), *Самоткань* (Днп.), *Брага* (Вл.), *Рудня* (Жт.) тощо [АТП 1947].

Як уже було згадано, населені пункти перейменовували на честь ідеологів комунізму, натхненників та організаторів Жовтневої революції, різного рангу військових, а також російських партійних функціонерів. Після повоєнних змін в ойконімії УРСР серед меморіальних назв натрапляємо лише на поодинокі ойконіми, що вказують на імена видатних постатей в

історії науки, державності, культури не тільки українського, а й російського народів. З-поміж видатних українців перевагу віддано Т. Г. Шевченку. Наприклад, *Шевченкове* (Дн., Хрк., Од., Пл., І-Ф, Днп., Тр.), *Шевченківський* (Лв., Хрс.), *Шевченків* (Кр.), *Шевченка* (Мк) [АТП 1947].

Значну кількість новотворів 40-х років становлять ойконіми на **-ове**, **-еве**, окремі з яких також слід кваліфікувати як меморіальні: *Манжуруве* (Од.), *Благоєве* (Од.), *Кірове* (Хрк., Хрс., Пл.), *Куйбишеве* (Хрс.) та ін. [АТП 1947]. Найбільше новотворів (за вказаними словотвірними моделями) припадає на Закарпатську область.

Четвертий принцип номінації реалізується в нових ойконімах, мотивованих загальними назвами, які вказують на нову ідеологію та здобутки радянського ладу, наприклад: *Вільний* (Зп.), *Благодатівка* (Лв.), *Заможне* (Зп.), *Зоря* (Кв., Од.), *Жовтневе* (Чрг., Кв., Тр., Хм.), *Переможне* (Лг., Од.), *Дружелюбівка* (Днп.), *Зоряний* (Пл.), *Урожайне* (Зп.), *Надеждівка* (Дн.), *Дзвінкове* (Зк.), *Добра Надія* (Од.), *Першотравневе* (Од.), *Благодатний* (Зп.), *Желанне* (Дн.), *Квітневе* (Кв.), *Зразковий* (Зп.), *Перемога* (Од.) і т.п. [АТП 1947].

Низку ойконімів, що вказані у довіднику адміністративно-територіального поділу 1947 року, важко віднести до конкретного з названих чотирьох принципів номінації, оскільки деякі нові назви неможливо пояснити. Вони утворені без урахування традицій назовництва в Україні, тому нез'ясованими залишаються їхня семантична та словотвірна мотивація: *Зеленянка* (Вн.), *Знам'янка* (Мк.), *Веснянка* (Зп.) та ін. [АТП 1947].

2.3.5 Особливості словотвору ойконімії України в другій половині XX століття

Під час перейменування населених пунктів у другій половині XX століття перевагу надавали зменшено-пестливим суфіксам. Так тодішні назвотворці хотіли, очевидно, виокремити поселення, що не входило до

переліку значних, важливих та впливових населених пунктів. Нові номінації такого словотвірного типу – відапелятивні утворення (див. таблиця 5).

Таблиця 5.

Відапелятивні ойконіми УРСР, утворені за допомогою зменшено-пестливих суфіксів

Відапелятивні ойконіми в однині	Відапелятивні ойконіми у множині
1) <u>назви форм рельєфу та гідронімні об'єкти:</u>	
<i>Полянка</i> (Од.), <i>Прилуганка</i> (Лг.), <i>Чорноземка</i> (Мк.), <i>Лужанка</i> (Зк., Од.), <i>Дністрик</i> (Лв.), <i>Криничка</i> (Вн.), <i>Струмок</i> (Чрн.), <i>Круглоозерка</i> (Хрс.), <i>Брідок</i> (Жт.), <i>Загірок</i> (Лв.) [АТП 1947]	<i>Ставки</i> (Дн., Мк., Од.), <i>Малі Горбки</i> (Лв.), <i>Кринички</i> (Жт., Мк.), <i>Лужки</i> (Лв., См.), <i>Джерельця</i> (Лв.), <i>Острівки</i> (Вл.) [АТП 1947]
2) <u>зооойконіми:</u>	
<i>Журавка</i> (Дн.) [АТП 1947]	<i>Зайчики</i> (Хм.) [АТП 1947]
3) <u>назви флористичні:</u>	
<i>Тростянка</i> (Зк.), <i>Очеретянка</i> (Жт.), <i>Велика Грушка</i> (Лв.), <i>Вербка</i> (Хм.), <i>Калинка</i> (Вн.), <i>Лісок</i> (Рв.), <i>Дібровка</i> (Жт.), <i>Липнянка</i> (Лв.) [АТП 1947]	<i>Грушки</i> (Лв., Жт.), <i>Деревиці</i> (Зк.), <i>Пеньки</i> (Рв.), <i>Заліски</i> (Лв., Вл.) [АТП 1947]
4) <u>назви із різноманітною семантикою:</u>	
<i>Круглик</i> (Лв.), <i>Застінок</i> (Рв.), <i>Кутинка</i> (Тр.), <i>Довжок</i> (Вн.), <i>Млинок</i> (Жт.), <i>Добрянка</i> (Мк.), <i>Куток</i> (Рв.), <i>Орчик</i> (Хрк.), <i>Веснянка</i> (Хм., Чрг.) [АТП 1947]	<i>Казанки</i> (Пл.), <i>Млинки</i> (Пл.), <i>Літки</i> (Чрг.) [АТП 1947]

В ойконімії тодішньої УРСР унаслідок перейменування виникла значна кількість неукраїнських назв поселень. З одного боку, радянська влада їх змінювала (польські, чеські, угорці, єврейські, болгарські), а з другого – запроваджувала нові – російські. Це спричинено антиукраїнською політикою СРСР. Упадає у вічі одноманітність, невиразність, заідеологізованість цих

ойконімів. Їх створено без урахування норм і традицій східнослов'янського ойконімотворення.

Після перейменувань у 40-х роках ойконімія України втратила чимало давніх назв поселень, що репрезентували архаїчну словотвірну структуру. Це, зокрема, такі номени, як: *Баранчичі* (Лв.), *Бискупичі* (Вл.), *Берків* (Чрг.), *Брустів* (Зк.), *Жолків* (Лв.), *Гетін* (Зк.), *Бригідин* (Лв.), *Губин* (Вл.), *Британи* (Чрг.), *Берки* (Лв.), *Жлоби* (Лв.), *Велдіж* (І-Ф), *Жолонь* (Жт.) тощо [АТП 1947].

Характерними для ойконімії України повоєнного періоду, є назви поселень на **-ка**, **-івка**, а також назви у формі відапелятивних субстантивованих прикметників.

Наприкінці 80-х років минулого століття було здійснено ще низку перейменувань (див. додаток Д). Це зокрема:

1) назви – складні номени: *Березолуки* (Вл.), *Світлогірське* (Днп.), *Красноріченське* (Лг.), *Верхньоторецьке* (Дн.), *Зеленодільське* (Лг.) [АТУ 1987];

2) назви з формантами **-ове (-еве)**, **-н- (-ине)**: *Штормове* (АРК), *Степове* (Тр.), *Погребянкове* (Кр.), *Квітневе* (Лв.), *Пігареве* (Тр.), *Берегове* (Лг.), *Лісове* (Тр.), *Челядінове* (АРК), *Тополине* (Зп.), *Пшеничне* (Од.), *Привітне* (Рв.), *Переможне* (Тр.), *Лазурне* (Хрс.), *Придорожне* (Лг.) [АТУ 1987];

3) назви з формантом **-ськ- (-цьк-)**: *Сіверськ* (Дн.), *Заводське* (Лв.), *Українське* (Хрс.), *Жирівське* (Лв.), *Донське* (Од.), *Городищенське* (Лв.), *Горлицьке* (Зп.) [АТУ 1987];

4) назви з формантом **-івк(а)**: *Безуглівка* (Кв.), *Дубрівка* (Жт.), *Балівка* (Днп.) [АТУ 1987].

Простежимо, чи на початку ХХІ століття в ойконімії вже незалежної України збереглися назви, які відповідають традиційним принципам назовництва (див. таблиця 6).

Таблиця 6.

**Суфіксальні типи в сучасних ойконімах України
(станом на 2006 рік)**

Формант	Приклади назв
*-jь	<i>Володимир</i> (Волинський), <i>Любомль</i> (Вл.), <i>Збараж</i> (Тр.)
-ичі (< *-itji):	<i>Дядьковичі</i> (Рв.), <i>Заворичі</i> (Кв.), <i>Поповичі</i> (Вл.), <i>Полоничі</i> , <i>Чуловичі</i> (Лв.)
-ів (-ов) (< *- овь/*-евь)	<i>Черняхів</i> (Жт.), <i>Струсів</i> (Тр.), <i>Битків</i> (І-Ф), <i>Бартатів</i> (Лв.), <i>Велеснів</i> (Тр.), <i>Залухів</i> (Вл.), <i>Малехів</i> (Лв.)
-ани (-яни) (< *-jane)	<i>Різдвяни</i> (Тр.), <i>Дніпряни</i> (Хрс.), <i>Бужани</i> (Вл.), <i>Мовчани</i> (Хрк.), <i>Нагоряни</i> (Хм.)
-ин (< *-inь)	<i>Чернятин</i> (І-Ф), <i>Дюксин</i> (Рв.), <i>Кунин</i> (Лв.), <i>Сокирчин</i> (І- Ф), <i>Малин</i> (Жт.), <i>Печеніжин</i> (І-Ф)
-инці (< *-inьсі)	<i>Жабинці</i> (Хм.), <i>Чубинці</i> (Кв.), <i>Зарубинці</i> (Жт.), <i>Копичинці</i> (Тр.), <i>Малинці</i> (Чрн.)
-івка (< овька)	<i>Абазівка</i> (Пл.), <i>Березівка</i> (Лг.), <i>Киселівка</i> (Дн.), <i>Копіївка</i> (Вн.), <i>Трохимівка</i> (Хрк.)
-івці (< *-овьсі)	<i>Вишнівці</i> (Кр.), <i>Єнківці</i> (Пл.), <i>Дяківці</i> (Чрн.), <i>Огіївці</i> (Хм.), <i>Юськівці</i> (Тр.), <i>Багринівці</i> (Вн.)
-иха	<i>Ненадиха</i> (Кв.), <i>Новачиха</i> (Пл.), <i>Сакуниха</i> (См.), <i>Хільчиха</i> (Жт.), <i>Цукуруиха</i> (Дн.)
-щина	<i>Абухавщина</i> (Жт.), <i>Артелярщина</i> (Пл.), <i>Березенищина</i> (Кв.), <i>Базилівщина</i> (Пл.), <i>Васюківщина</i> (См.)
-увата	<i>Ясинувата</i> (Дн.), <i>Розсохувата</i> (Хрк.), <i>Скотувата</i> (Дн.)
-уватка	<i>Вільхуватка</i> (Пл.), <i>Розсохуватка</i> (Кр.), <i>Солянуватка</i> (Лв.), <i>Углуватка</i> (Чрк.), <i>Южна Ломуватка</i> (Дн.)

Аналіз перейменованих назв населених пунктів України показав, що що в процесі створення нових назв не було дотримано принципів

назовництва, знехтувано архаїчними назвами. Для радянських функціонерів основну роль відігравав новий зміст. Це проявилось в значній кількості меморіальних ойконімів і штучно створених назв сіл, селищ та міст України. Основними засобами творення нових назв слугували форманти **-івка (-овка), -ине, -ове**.

Висновки до Розділу 2

Сформовану впродовж століть ойконімну систему України у ХХ столітті було зруйновано мовною політикою держав-сусідів, під контролем яких опинилися українські етнічні землі. Непоправної шкоди українському ойконімікону завдали процеси полонізації, угорщення (мадяризації), чехізації та русифікації, що відбувалися відповідно в різних регіонах нашої країни. Позитивною мовною політикою у сфері назовництва початку минулого століття вважаємо українізацію, оскільки в адміністративно-територіальних довідниках назви населених пунктів чи не вперше від початку століття фіксувалися українською мовою. Унаслідок радянської політики у сфері власних назв виникло багато ойконімів із невласивою для української мови російською фонетикою, а також невмотивованих, «штучних» назв поселень.

Кожне нове десятиліття правління радянської влади вносило свої корективи в адміністративно-територіальний поділ України, завдаючи шкоди сфері назовництва. У часи УРСР місцева ойконімія «збагатилася» переважно меморіальними назвами, основною функцією яких було уславлення комуністичної ідеології та її діячів. З боку влади численні перейменування були цілком законними та вимушеними, оскільки нові назви, які прийшли на зміну давнім, стирали історичну пам'ять українського народу.

Чимало назв поселень, починаючи із 40-х років минулого століття, безслідно зникло з ойконімії України через об'єднання населених пунктів,

ліквідацію хуторів і колоній, а також через утрату нашою країною своїх етнічних земель, зокрема Лемківщини, Холмщини, Підляшшя та Надсяння.

Ойконіми ХХ століття, як і попередніх періодів розвитку, були продуктом мови і виникали за законами її розвитку на основі наявних у ній словотворчих засобів. Проте характер номінації поселень засвідчив обмеженість словотвірних формантів. Основну роль у творенні нових назв і перейменування давніх ойконімів України відігравав семантичний фактор.

Отже, перейменування ХХ століття слід трактувати як певне вольове та політичне втручання суб'єктів польської, угорської, чеської та радянської влади з метою поширення комуністичної й атеїстичної ідеології, визначення нового вектора «штучного» розвитку ойконімії України. Ці процеси із соціолінгвістичного погляду трактуємо як навмисн витіснення української мови зі сфери справочинства й територіального устрою.

Результати 2 розділу дисертації апробовано у статтях «Російсько-польськомовна адміністративно-канцелярійна транслітерація ойконімії Галичини першої половини ХХ століття (за матеріалами «Русско-польского перечня географических названий», 1915)» [188], «Ойконімія України першої половини ХХ століття як результат мовних політики держав-сусідів» [181], «Перейменування в ойконімії України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: досвід та перспективи» [185], «Вплив суспільно-політичних чинників на формування ойконімії Тернопільщини у другій половині ХХ ст.: соціолінгвістичний аспект» [177] та «Соціо- та еколінгвістичний аналіз ойконімії України радянського періоду» [189].

РОЗДІЛ 3

ЕКО-СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ СТАН ОЙКОНІМІЇ УКРАЇНИ

XX – ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

Поняття «мовна норма» є складним, оскільки зумовлене своєю конкретно історичною природою. Як зазначає С. Єрмоленко, «мовна норма – ознака розвиненої літературної мови, вияв колективної мовної свідомості, сформованої на певному історичному зрізі функціонування національної мови» [59, с. 6]. У добу значних суспільних трансформацій активізуються динамічні процеси у функціонуванні літературної мови та в реалізації її норми на всіх структурних рівнях й усіх мовних системах. Соціальна природа норми виявляється в тому, що громадяни (мовці) намагаються дотримуватися наявних у суспільстві вимог щодо слововживання. Зрештою, соціальна природа мовної норми підтверджується тим, що вона є частиною соціальної діяльності людини і всього суспільства [86, с. 56].

У широкому розумінні до сфери досліджень соціолінгвістики належить і питання мовної норми, актуальність якої зумовлена потребою внутрішнього «очищення» мови від русизмів, практичними завданнями нового перегляду правопису, засад формування та нормування власних назв, повернення до словникового складу вилучених у радянський час лексем, перейменовувальних процесів у сфері назовництва тощо.

Здебільшого, у свідомості мовців співіснують мовні варіанти, зумовлені впливом середовища, реальним функціонуванням різновидів національної мови та її взаємодією з іншими мовами, що побутують на теренах тієї чи іншої країни.

Цікавим буде аналіз ойконімії України XX століття крізь призму дотримання мовних норм і стандартизації назв, оскільки феномен норми, як ознаки літературної мови, у кожную історичну добу осмислюють по-своєму. У різних часових епохах та в різних мовах номінація відповідних об'єктів здійснювалася і здійснюється неоднаково. Насамперед це стосується

використання різних критеріїв називання конкретних об'єктів, а також засвоєння цього процесу за допомогою відповідних мовних засобів. Безумовно, у кожній національній мові в різні історичні періоди використовують свої критерії та мотиви назовництва певних об'єктів.

3.1 Дотримання норм української літературної мови в назвах поселень України ХХ століття

У житті соціуму є періоди, коли загострюється увага до ойконімії не лише з погляду її практичного використання в справочинстві, але і як до особливого знака національної культури.

Перейменування населених пунктів України, починаючи ще з кінця 20-х – протягом 30-их років, але найбільше у 1946 році, внесло значні деформації в структуру української ойконімії.

Ойконімна система різних регіонів України – у ХХ столітті залежної країни – виявляє значні відмінності, спричинені різними екстралінгвальними факторами:

- 1) часом і характером свого формування;
- 2) тривалою політичною належністю окремих регіонів нашої країни до різних держав. Це суттєво позначилося на творенні специфічних рис в ойконіміконі цих територій.

Найдавнішими заселеними територіями України є західні, центральні та північні області. Як зазначає Д. Бучко, «у той час, як територія давніх заселень, зокрема на заході України, лише принагідно доселювалась одиничними польськими, німецькими, румунськими, угорськими, рідше чеськими колоніями, територія Півдня та південного сходу України масово заселювалась в кінці XVII – в першій половині XIX століття вихідцями з Німеччини, Росії, а також Балканського півострова – болгарами, сербами, греками, албанцями, згодом також молдаванами та ін. Окремі поселення творили тут також утікачі з Криму та Греції» [27, с. 226].

Оселяючись на території України, усі нові жителі давали новим населеним пунктам назви тих поселень, у яких вони жили раніше чи створювали цілком нові, дуже часто штучні назви, що виражали різні позитивні побажання.

Наприклад, німецькомовні назви поселень виразно відрізняються від слов'янських (українських чи російських) своєю фонетикою та орфографією. Вони є свідченням німецької колонізації або ж колонізації на німецькому праві. Стосовно сходу України, то ще 2 травня 1759 року російська імператриця Єлизавета Петрівна на подання обер-берейтора де Лірів'єра про «возможные и полезные следствия, могущие произойти от немецкой колонизации России» наклала резолюцію, згідно з якою «со всякою благосклонностью все те приняты будут, кои усердие возымеют сюда приехать, поселиться и жить, причем ремесленники тотчас в цеха примутся, а землепашцы обильные и довольные земли получают с увольнением на несколько лет от всех податей и налогов <...>» [9, с. 22]. А її наступниця Катерина II, яка скасувала Запорозьку Січ й обмежила права та свободи козаків і місцевого населення, для німецьких переселенців створила ідеальні умови для заселення нових земель. У результаті перші колоністи отримали велику кількість привілеїв, серед яких: звільнення від податків і безвідсоткова державна допомога для освоєння територій. Тому німецькі переселенці заснували багато населених пунктів по всій території тодішньої Російської імперії, зокрема й на українських землях.

Нові поселення, засновані німецькими колоністами на сході України, відповідно отримали німецькомовні назви, які владні структури не змінювали. У розпорядженні Губернського правління Волинської губернії (серпень 1886 року) вказувалося: «...чтобы устроенные уже поселения съ иностранными названиями были ныне же пререименованы, причемъ те изъ них, которыя имеютъ старыя русскія названія должны именоваться прежними названіями...» [136]. Так, в ойконімії Житомирщини ще в першій половині ХХ століття можна було знайти німецькомовні назви, які згодом

радянська влада змінила: НП *Колонія Францдорф* перейменовано на *Яблунівка*, *Нейгейм Перший* – на *Ново-Прутівка*, *Нейгейм Другий* – на *Новохатки*, *Нейдорф* – на *Новосілка*, *Фрайнвальд* – на *Слобідка* і т. п. [АТП 1947]. Як бачимо, радянські функціонери не дбали про відповідний переклад німецької назви українською мовою і не цікавилися первісним найменуванням вказаних населених пунктів.

Локальні німецькомовні назви в Запорізькій, Дніпропетровській, Донецькій та Луганській областях функціонували в ойконімії України найдовше – аж до кінця 40-х років ХХ століття. Саме в цей період у зв'язку зі сталінськими репресіями, депортацією більшості німецьких жителів усі хутори, села та містечка (селища) були перейменовані.

Варто зазначити, що процес заснування німецьких колоній (осад) не був явищем планомірним, наперед визначеним. Це переважно були невеликі поселення, хоча сам колонізаційний рух був позначений заснуванням подекуди великих населених пунктів. У другій половині ХХ століття, у повоєнний період, німецькі колонії не тільки було перейменовано, а й об'єднано (переважно хутори). Відповідно зникали назви, які вказували на історію німецької колонізацію того чи іншого регіону.

Розглянемо німецькомовні ойконіми Східної України (для зручності наводимо їх у формі словникових статей), які було перейменовано.

Нейнассау, х. (Neu-Nassau) (заснували в 1814 році вихідці з Альт-Нассау та Гессен-Нассау [НР 2006, с. 50]). Перейменовано на *Суворий*, х, Зп. [АТП 1947]; зараз *Суворе*, с., Зп. [АТУ 2012].

Назва виникла як композит, у складі якого опорний компонент нім. *Au(e)* «луг; річкова долина» та прикметники *neu* «новий» [198, с. 1502] і *nass* «мокрый; дощовий» [198, с. 150]: «новий мокрий луг». Німці-колоністи назвали нове поселення в Україні на знак пам'яті покинутих ними в Німеччині.

Тіфенбрун, с. (Tiefenbrunn) (засновано в 1820 році [НР 2006, с. 98]).
Перейменовано на *Глибока Криниця*, с., Зп. [АТП 1947]; зараз *Чистопілля*, с.,
Зп. [АТУ 2012].

Назва виникла як композит від нім. іменника *Brunn* «криниця» [198, с. 328] і прикметника *Tiefen* «глибока» [198, с. 1623], тобто «глибока криниця». Такі назви німецьких поселень в Україні є поодинокими.

Німецькі ойконіми, зафіксовані в АТП 1947 року, містять у своїх основах такі типові для німецької мови опорні компоненти (здебільшого номенклатурні терміни):

-au: *Alt-Nassau, Liebenau, Lindenu, Lichtenau, Muntau, Neu-Nassau, Fürstenu, Schardu, Sparrau*;

-bach: *Rosenbach*;

-berg: *Hamberg, Heidelberg*;

-dorf: *Wernersdorf, Nikolaidorf, Neudorf, Friedensdorf*;

-feld: *Annenfeld, Gnadenfeld, Hochfeld, Grünfeld, Eichenfeld, Klippenfeld, Konteniusfeld, Kronsfeld, Leninfeld, Lichtfelde, Marienfeld, Nikolaifeld, Rosenfeld, Friedrichsfeld*;

-haus(en): *Leitershausen*;

-heim: *Arbeiterheim, Bauerheim, Gnadenheim, Kostheim, Neuheim, Paulsheim*;

-hof: *Rosenhof*;

-reich: *Wasserreich*;

-stadt: *Hochstädt, Darmstadt*;

-stein: *Blumstein*;

-thal: *Alt-Montal, Blumental, Gnadental, Hoffental, Grüntal, Huttental, Elisabeththal, Katharinental, Killmannstal, Korntal, Lenintal, Liebental, Mariental, Neu-Mariental, Alexandertal, Rosental, Franztal, Friedrichstal*;

-uhe: *Karlsruhe* [НР 2006; АТП 1947].

Як бачимо, деякі перейменовані назви передавалися українською мовою правильно, а деякі – невмотивовано. Проте назви абсолютно нових

німецьких поселень на сході України звучали і передавались за німецькими мовними нормами, на відміну від центру України, де в усному мовленні побутовали первісні українські назви поселень, а не нові німецькі, оскільки там німці заселяли вже не нові, а обжиті українцями землі.

Наявність у складі ойконімії Запорізької, Дніпропетровської, Донецької та Луганської областей у зазначений період назв із німецькомовними рисами є доказом поліетнічності, указівкою на формування топонімної системи – а також і культури – вказаних теренів не тільки слов'янськими, але й неслов'янськими народами. Сьогодні збереглося дуже мало назв цих поселень (як і самих поселень). Це зумовлено малими розмірами населених пунктів, тому що колонії та хутори побутовали до того часу, доки живим був їхній засновник чи власник, тобто протягом одного покоління.

Зважаючи на строкатість лексичної бази ойконімії України, а також на тривалу традицію функціонування в ній різних неукраїнських офіційних систем найменувань населених пунктів (російських, австрійських (німецьких), угорських, польських, румунських, чеських), ойконіми України ХХ століття з погляду еколінгвістики зазнали серйозних деформацій (порушення принципів називання, норм правопису тощо) [119, с. 106]

Свідомі українці ніколи не були байдужими до номінації власних поселень, а також до того, як назви містечок, сіл, хуторів записують у їхніх особистих документах. Тобто функціонування ойконімів у мовному просторі безпосередньо пов'язане з екологією мови та соціологією не тільки з погляду дотримання мовних стандартів, а й із формуванням мовної свідомості громадян.

Отже, з одного боку, норма опирається на структурні ознаки національної мови і детермінована цією системою, з другого – регулюється колективною мовною практикою, тобто природу мовної норми визначають інтралінгвальні та екстралінгвальні чинники. Еколінгвістика в сучасному українському мовознавстві лише починає аналізувати доволі складний комплекс проблем, які пов'язані із взаємодією соціального навколишнього

середовища та його мови. А мовна норма безпосередньо пов'язана з процесом творення національної ідентичності. Цей процес ніколи не зупиняється, але в деякі історичні періоди обговорення невирішених питань набуває особливої гостроти.

Проаналізувавши власні назви населених пунктів України ХХ століття, ми виявили низку порушень окремих норм української мови, наприклад лексичних, орфографічних. Нижче розглянемо конкретні приклади порушень мовних норм у творенні нових і заміні давніших назв населених пунктів України.

3.1.1 Порушення лексичних норм української літературної мови в назвах населених пунктів України в ХХ столітті

Одне з лексичних порушень – політична заангажованість ойконімії, зміст якої відображає розвиток положення Ф. де Соссюра про мову як «соціальне явище» [142].

Політична заангажованість ойконімії України ХХ століття найбільше проявилася саме в період СРСР (1919–1991), бо до цього моменту на початку ХХ століття перейменування поселень і створення нових назв не відіграло важливої ролі для тодішньої влади (Центральної Ради (УНР); Гетьманату; ЗУНР; Директорії). Українська влада ставила за мету насамперед контролювати межі Української держави і відвойовувати етнічні території нашої країни.

Із встановленням більшовицької влади в Україні одразу розпочалася докорінна зміна адміністративно-територіального устрою. Початок змінам було покладено створенням сільських рад, починаючи з весни 1919 року, відповідно до положення Уряду Радянської України про організацію місцевих органів радянської влади і управління від 30 листопада 1918 року та 05 лютого 1919 року. Сільради було створено навіть у найменших селах. Станом на початок 1920 року їхня кількість в УРСР досягла майже 15 000 [2,

с. 52]. У цей час на нових місцях почали активно функціонувати назви поселень, на зразок: *Білі Вежі № 1* (Чрг.), *ім 8 березня* (Жт.), *№ 8 колонія* (Дн.), *Дальник Четвертий Квартал* (Од.), *20-річчя Жовтня* (Хрк.), *25 жовтня* (Кв.), *ім. ІХ З'їзду ВЛКСМ* (Од.), *Журавка № 1*, *Населений пункт Дільниця Перша* (Хрс.), *Селище технікуму* (Мк.) тощо [АТП 1947]. Ці нові назви не просто не відповідали усталеним нормам української мови, вони взагалі не були вмотивовані. Зрозуміло, що причини для творення таких назв нових сіл, навіть у найвіддаленіших місцях, були перш за все політичними. Завданням нової влади було домогтися підпорядкування широких мас населення державі та втілення в життя політики більшовицької партії.

Згодом, у 20-х роках ХХ століття, кількість сілрад була скорочена до 9307. Були ліквідовані губернії, скасовано такий тип поселення, як «містечко», затверджено поняття «селище міського типу» тощо.

Як уже згадувалося, у 1945–1946 роках проведено кампанію з упорядкування та перейменування багатьох населених пунктів (*див.* додаток Г). Мета цього заходу, як зазначалося в указах Президії Верховної Ради Української РСР, – «збереження історичних найменувань та уточнення і впорядкування існуючих назв сілрад і населених пунктів» [АТП 1947, с. 880–958]. Було перейменовано близько 4000 поселень, сілрад, районів. Крім назв іншомовного походження (німецьких, польських, чеських, тюркських тощо), які було перейменовано, не меншою мірою постраждали давні українські назви, історія яких сягала ще княжих часів. Культурно-історичний ландшафт немалої за європейськими мірками країни за дуже короткий час було спотворено навіть без формальної згоди на те населення [24, с. 63].

Нові назви населених пунктів України в цей період цілком можна вважати політично заангажованими, оскільки вони повною мірою відображали характер радянської доби. Можна виділити кілька груп ННП, які охоплюють основні порушення під час перейменування:

1) найчисельнішу групу становлять ойконіми, що вказують на радянську ідеологію. У назвах хуторів, сіл, селищ та міст України уряд СРСР намагався увіковічити провідні мотиви власної політики. Так, давні ойконіми перетворилися на нові штучні, «політичні гасла», наприклад, назву поселення *Дерманівка* замінено на *Трудолюбівка* (Жт.), *Каїкулак* – на *Трудове* (Зп.), *Мангуш* – на *Першотравневе* (Дн.), *Лібенау* – на *Майське* (Зп.), *Нейкерх* – на *Ударник* (Зп.), *Нова Каракуба* – на *Красна Поляна* (Дн.), *Павлівка* – на *Червоний Маяк* (Днп.), *Пірки* – на *Комсомольське* (См.), *Шлейдерово* – на *Пролетарське* (Кр.) і т. п. [АТП 1947].

Яскравим прикладом політичної заангажованості є місто *Жовтневе* Миколаївської області (тепер окремий *Жовтневий* район міста Миколаєва). В. Лобода пише, що «на місці цього населеного пункту було старогрецьке поселення IV–IX століття до н. е. У XIII столітті тут існував дівочий монастир, а у XIV столітті збудовані укріплення і митниця, які мали утворену від імені князя Витовта назву. З 1789 року *Вітовка* стає адміралтейським поселенням, а тому офіційно перейменовується на *Богоявленське*. І у 1961 році ця назва замінена ідеологічним найменуванням на честь річниці Великого Жовтня, проте стара назва *Богоявленське* ще побутувала як неофіційна, особливо у відтопонімічних утвореннях, зокрема у назвах мешканців» [96, с. 74]. Отже, назва *Жовтневе* була цілком штучною з позицій мови і створена перш за все згідно з провладними настановами, тобто відображала політику, історію і традиції доби СРСР;

2) група нових назв населених пунктів, які характеризували так званий «прогресивний розвиток суспільства» (військовий, технічний, науковий тощо), наприклад: поселення *Баургейм* перейменовано на *Прогрес* (Лг.), *Браунівка* – на *Шахтарське* (Лг.), *Галілешти* – на *Десантне* (Од.), *Кесса* – на *Радгоспне* (Хрк.), *Лейтергаузен* – на *Тракторне* (Од.), *Маморниця* – на *Радгоспівка* (Чрн.), *Требушани* – на *Ділове* (Зк.), *Фельштин* – на *Гвардійське* (Хм.), *Фільварк* – на *Заводський* (Лв.), *Шанвазе* – на *Партизанський* (Хрс.), *Шептередюри* – на *Майорське* (Од.) і т.п. [АТП 1947];

3) група найменувань на честь відомих героїв громадянської війни, радянських функціонерів, учених чи Героїв Радянського Союзу, які теж були увіковічені в ойконімії України: Ленін, Сталін, Будьонний, Ворошилов, Жданов, Кіров, Хрущов, Чапаєв та ін. Лише від псевдоніма Ленін утворено понад 100 ойконімів. Наприклад, назву поселення *Війтівка* змінено на *Чапаєвка* (Вн.), *Гринталь* – на *Мічуріна* (Дн.), *Карлівка* – на *Крупське* (Кр.), *Копче Чеське* – на *Котовське Друге* (Вл.), *Крива Коса* – на *ім Седова Г. Я.* (Дн.), *Лозоватка* – на *Чкаловка* (Днп.), *Нейман* – на *Щорса* (Дн.), *Пальчики* – на *Кірове* (Пл.), *Попівка* – на *Смірнове* (Зп.), *Хрестовоздвиженка* – на *Хрущове* (Хрс.) тощо [АТП 1947].

Ойконімія України ХХ століття поступово втрачала свої національні ознаки та зв'язок із українськими традиціями назовництва. Політика СРСР руйнувала такими перейменуваннями зв'язок нашої мови і національної спільноти. Із соціолінгвістичної позиції ойконімія засвідчує певний культурний баланс між мовою та суспільством, а подібні перейменувальні заходи цей баланс тільки порушували.

Протягом наступних десятиліть таких численних перейменувань не відбувалося, але все-таки давні первісні назви населеним пунктам не були повернуті. Наприкінці 80-их років ХХ століття знову здійснено перейменування низки населених пунктів України. Нові ННП також мали «штучний» і політичний характер: назву *Ангелівка* змінено на *Пігарєве* (Тр.), *Верблюжка* – на *Погребнякове* (Кр.), *Кабани* – на *Красноріченське* (Лг.), *Кадіївка* – на *Стаханов* (Лг.), *Мшанець* – на *Переможне* (Тр.) і т. п. [АТУ 1987, с. 457].

На початку 90-их років ХХ століття, а саме після проголошення незалежності України в 1991 році, деяким населеним пунктам нашої країни почали повертати їхні первісні назви. Цьому сприяли як центральна влада України, так і обласні, районні та місцеві ради. Для української культури загалом і для української ойконімії зокрема такі заходи були важливими, оскільки сприяли утвердженню державності та національної самобутності

нашої країни та народу. Таким чином, політичної заангажованості колишнього СРСР позбавилися такі ойконіми: *Буданівка* знову перейменовано на *Бліх* (Тр.), *Ворошиловград* – на *Луганськ* (Лг.), *Жданове* – на *Мурафа* (Вн.), *Жовтень* – на *Єзупіль* (І-Ф), *Жовтневе* – на *Македонівка* (Дн.), *Калініне* – на *Богданівка* (Вн.), *Колгоспівка* – на *Іванівка* (Днп.), *Комсомольське* – на *Гадинківці* (Тр.), *Комунарськ* – на *Алчевськ* (Лг.), *Ленінське* – на *Голубієвичі* (Кр.), *Першотравневе* – на *Боголюби* (Вл.), *Пігарєве* – на *Ангелівка* (Тр.), *Червона Воля* – на *Божя Воля* (Лв.) тощо [219].

Проте ойконімія України у ХХІ столітті ще надто насичена «штучними» й політично заангажованими назвами поселень. Зауважимо, що у певних регіонах України число таких номінацій різне. Як уже було вказано, це пов'язано з тим, що територія України протягом ХХ століття була розділена між різними сусідніми країнами (Польщею, Румунією, Угорщиною, Росією). Але найбільшого впливу ойконімія України зазнала з боку російської мови.

У радянський період унаслідок обмеження функціонування української мови намітилася тенденція до формування диглосної ситуації, визначальною рисою якої є закріплення кожної з двох мов за різними сферами використання [104, с. 24]. Ойконімія України як вагомий складник офіційно-ділової лексики формувалася у ХХ столітті (переважно в першій половині) під впливом російської мови. Підтвердженням цього є численні перейменування поселень. Так, коли українська чи іншомовна назва поселення «була не до вподоби» радянським функціонерам, її було замінено іншою, часто російською: *Бабтисти* перейменовано на *Надеждівка* (См.), *Вишівка* – на *Октябрське* (См.), *Гутерталь* – на *Кирпичний* (Зп.), *Людвиківка* – на *Мислівка* (І-Ф), *Манджелій* – на *Красноярка* (Мк.), *Татарівка* – на *Комишувате* (Кр.) та ін. [АТП 1947; АТУ 1987]. Причини таких перейменувань різні: очищення ойконімії України від іншомовних назв, найменувань релігійної тематики, етнонімів тощо.

На жаль, і сьогодні, уже в пострадянський період, низка українських назв поселень звучить іще російською, наприклад: *Восход* (АРК), *Киртичне* (Зп.), *Надеждівка* (Од.), *Изобільне* (АРК), *Первомайськ* (Лг.), *Северодонецьк* (Лг.), *Охотниче* (Вл.) *Істочне* (АРК) і т. п. [ПААУ 2006].

Велику кількість нових штучних російських назв поселень було відтворено засобами української графіки, однак вони не мають ніякої історичної цінності, адже жодним чином не відображають конкретних реалій території нашої держави, наприклад: *Звізда* (Днп.), *Красна Роза* (Дн.), *Лучиста* (Жт.), *Маївка* (Днп.), *Новожеланне* (Вн.), *Одрадне* (Днп.), *Октябрське* (Днп.), *Опитне* (Дн.), *Пахар* (Днп.), *Пищевик* (Дн.), *Побєда* (Дн.), *Прелесне* (Дн.), *Скучне* (Дн.), *Строїтель* (Дн.), *Удачне* (Днп.) тощо [АТД 1979; АТП 1947; АТП 1973; АТП 1965; АТП 1962; АТП 1969 (1); АТП 1969 (2); АТУ 1987; 155].

В. Фоменко зазначає, що «у повоєнний період нові назви сіл відображали характерні риси радянської епохи і соціалістичного будівництва» [160, с. 15], тому й були доцільними. Проте важко змиритися з тим, що ойконімікон України в результаті такого «відображення» втрачав свої вікові, традиційні, нерідко оригінальні найменування поселень. Так, *Війтівка* перейменовано на *Родниківка* (Кв.), *Дзярківка* – на *Трудолюбівка* (Од.), *Новий Париж* – на *Роца* (Од.), *Павуки* – на *Трудовий* (Лв.), *Плюваки* – на *Первомайське* (Кв.), *Попівкуа* – на *Смірнове* (Зп.), *Шингорот* – на *Ручаївка* (Зп.) та ін. [АТП 1947].

Характерно, що після 1946 року іншомовні назви поселень не завжди замінювались лише українськими відповідниками (повними або частково перекладеними варіантами), а новими російськомовними назвами, деякі з них мали певний стосунок до радянської дійсності, наприклад: *Гофнунгсфельд* замінено на *Надеждівка* (Од.), *Ердєк-Бурно* – на *Утконосівка* (Од.), *Леккерт* – на *Трудолюбівка* (Днп.), *Лібенау* – на *Майське* (Зп.), *Лібенштат* – на *Любимівка* (Вл.), *Нейкерх* – на *Ударник* (Зп.), *Розенфельд* – на *Свободний* (Дн.), *Хаджі-Курда* – на *Комишівка* (Од.) і т. д. [АТП 1947]. Труднощі

вимови та письма стають другорядними, коли заявляє про себе «господарський чинник» [132, с. 40]. Наведені приклади вказують на домінування російської мови в Україні, у її адміністративно-територіальному устрої та в назовництві. Якщо українська ойконімія потребувала впорядкування, то його повинні були здійснювати насамперед висококваліфіковані мовознавці за участю географів, істориків, а не звичайні радянські функціонери, які не мали відповідних знань, а лише виконували накази Компартії.

Крім того, у різний час і під різним приводом було вилучено майже всі назви поселень з етнічними основами. Слід зазначити, що в українській ойконімічній системі давно і широко побутували назви, які були мотивовані різними етнічними основами, деякі з цих ойконімів творили цілі структурні ряди, наприклад: *Татари* (Ль.), *Татарине* (Пл.), *Татаринка* (Хм.), *Татаринів* (Ль.), *Татаринівка* (Кв.), *Татаринове* (Пл.), *Татаринці* (Тр.), *Татариська* (Хм.), *Татариськи* (Вн.), *Татарів* (І-Ф), *Татарівка* (Кр.), *Татарка* (Днп.), *Татарновичі* (Жт.), *Татарське* (Ль.) та ін. [АТП 1947].

Згідно зі спостереженнями Д. Бучка, «до Другої світової війни у назвах поселень України було відображено понад 30 назв народностей і націй (у тому числі *баскаки, болгари, вірмени, волохи, греки, киргизи, китайці, молдавани, мордва, німці, поляки, пруси, серби, татари, турки, угорці, французи, хорвати, цигани, чехи, шваби, ятвяги*). Після 1947 року абсолютна більшість їх назв поселень, в основах яких зафіксовані конкретні етнічними, була перейменована, включаючи ойконіми з назвою *руський* (= український) в основі» [22, с. 5]. І справді, в АТП 1947 року відображені такі перейменування: назву *Баскаки* змінено на *Кам'янка* (Жт.), *Болгарка* – на *Клин* (Од.), *Волохи* – на *Долинівка* (Хм.), *Греки* – на *Лиманський* (Мк.), *Киргиз* – на *Грушівка* (Днп.), *Китай* – на *Червоний Яр* (Од.), *Ляшки* – на *Гринець* (Ль.), *Молдаванка* – на *Синицівка* (Од.), *Мордва* – на *Красносілля* (Кр.), *Пруси* – на *Підгірний* (Тр.), *Серби* – на *Гонтівка* (Вн.), *Французи* – на *Подорожній* (Вл.), *Цигани* – на *Рудка* (Тр.), *Шведи* – на *Піднагачів* (Ль.), *Ятвяги* – на

Прибілля (Льв.) та ін. [АТП 1947]. Виняток зроблено лише для етноніма *російський*.

Відомо, що різні рівні мови неоднаково піддаються впливу інших мов. Як зрозуміло із зазначених прикладів, найуразливішою є лексика, оскільки саме слова здатні переходити з однієї мови до іншої.

Прикладом порушення мовного законодавства ще на початку функціонування радянської влади є назва райцентру Миколаївської області міста *Первомайськ*. Як пише В. Лобода, «воно було утворене 6 липня 1919 року в результаті об'єднання трьох населених пунктів: *Ольвіополя*, *Богополя* і *Голти*. Назву йому надано на честь Міжнародного пролетарського свята *Першого травня*. Її (назву) утворено в результаті стягнення словосполучення, оформленого російською мовою: *Первое мая*» [96, с. 176–177]. Нова назва *Первомайськ* не має, як бачимо, жодного стосунку до попередніх. Вона вказує насамперед на таку прикметну рису у назвотворенні ойконімів ХХ століття, як «радянськість». Отже, наслідком реалізації ідеологічної політики радянської епохи стали ойконіми: *Жовтневе*, *Жовтневий*, *Октябрське*, *Октябрський*, *Первомайськ*, *Первомайське*, *Первомайський* [АТП 1947] (понад 20 назв в ойконімії України після 1947 року).

3.1.2 Порушення граматичних та фонетичних норм української літературної мови в назвах населених пунктів України в ХХ столітті

Коли йдеться про граматичні форми онімів, то вони майже не зазнавали змін. Граматичні форми рідше піддаються змінам. Хоча довідники з АТП іноді фіксують заміну одноклексемних українських назв двоклексемними, частково російськими, чи навпаки, наприклад: *Гек* перейменовано на *Зелена Роща* (Дн.), *Новий Париж* – на *Роща* (Од.); або ж зміну роду назви поселення: *Ляхове* (сер. р.) – на *Вороб'ївка* (жін. р.) (Кр.), *Ново-Болгарка*

(жін. р.) – на *Первомайське* (сер. р.) (Од.), *Яма* (жін. р.) – на *Сіверськ* (чол. р.) (Дн.) тощо [АТП 1947; АТУ 1987].

Також змінювалася і форма числа назв поселень: *Арнаутка* (одн.) змінено на *Комішани* (мн.) (Хрс.), *Плюваки* (мн.) – на *Первомайське* (одн.) (Кв.), *Турки* (мн.) – на *Трудолюбивий* (одн.) (Пл.), *Фарійони* (мн.) – на *Родниківка* (одн.) (Лв.), *Ясева* (одн.) – на *Ваньківці* (мн.) (Лв.) та ін. [АТП 1947; АТУ 1987].

Отже, кампанії боротьби за чистоту мови, дотримання мовних норм, що їх час від часу оголошувало компартійне керівництво у ХХ столітті, мали зовсім інше, а саме антиукраїнське підґрунтя, ніж відомі в історії багатьох мов пуристичні рухи. Якщо такі пуристичні заходи спрямовувалися на боротьбу з іншомовними запозиченнями, тобто були мотивовані вболіванням за збереження чистоти мови, зокрема її норм, то радянські «мовні чистки» фактично були війною із самою мовою.

І хоча в «Законі про мови» (1989) і зазначалося: «Українська мова є одним із вирішальних факторів національної самобутності українського народу» [62], проте це не завадило владі у ХХ столітті впроваджувати новотвори в ойконімію України, зокрема відантропонімні назви поселень, не властиві для української мови, наприклад: *Анютине* (Вн.), *Ванюшкіне* (Хрс.), *Митьково-Качкарі* (Дн.), *Ульянівка* (Днп.) та ін., а деякі з них утворили цілі ряди: *Мар'є-Дмитрівка* (Од.), *Мар'ївка* (Од.), *Мар'їна Роца* (Лг.), *Мар'ївське* (Хрк.), *Мар'їнка* (Од.), *Мар'їнське* (Мк.), *Новомар'ївка* (Вл.), *Старомар'ївка* (Вл.); *Надеждине* (Кв.), *Надеждинка* (Дн.), *Надеждівка* (Дн.) тощо [АТП 1947; АТП 1973; АТП 1965].

Так, наприклад, фонологічній структурі української літературної мови суперечать такі офіційні варіанти сучасних ойконімів, як-от: *Мечнікове* замість *Мечникове* (Хрк.), *Міліардівка* замість *Мільярдівка* (Од.), *Свободний* замість *Свобідний* (Дн.), *Єлисаветівка* замість *Єлизаветівка* (Кв.), *Ново-Літвіновка* замість *Ново-Литвинівка* (Хрс.), *Осовці* замість *Осівці* (Вл.),

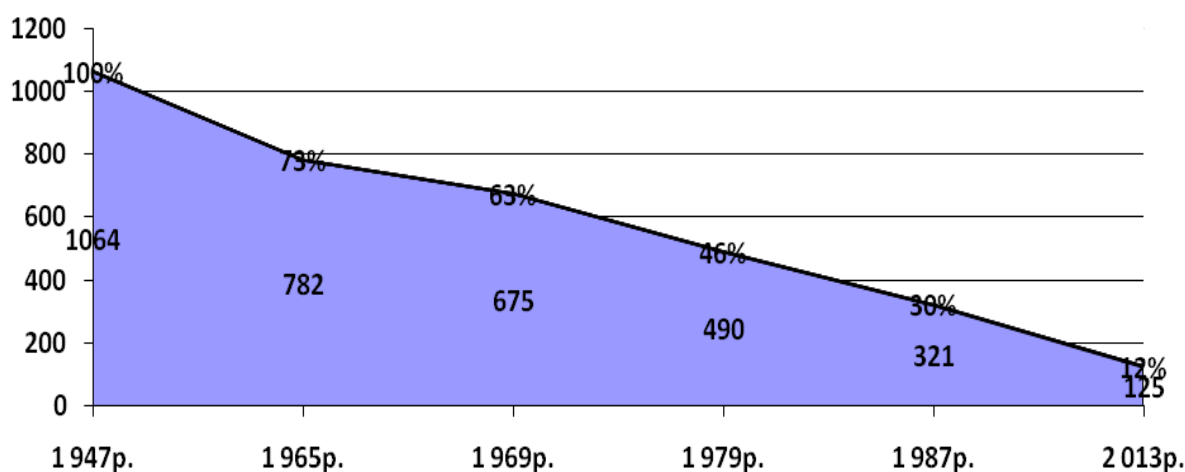
Чкаловка замість *Чкалівка* (Днп.) та ін. [АТД 1979; АТП 1947; АТП 1973; АТП 1965; АТП 1962; АТП 1969 (1); АТП 1969 (2); АТУ 1987; 155].

У структурі цих ойконімів помітне ігнорування наслідків чергування етимологічних /o/, /e/ з /i/ в новозакритих складах; /c/ із /z/ в іменах; хибне вживання фонем /e/ на місці колишнього Ъ; уживання замість ойконімів на **-іvk-(a)** варіантів на **-овк-(a)** тощо.

Щодо словотвірних особливостей ойконімів, то деякі назви з питомо російськими суфіксами **-евк(a)** / **-овк(a)** не можна вважати повністю російськомовними. Як зазначає В. Лобода, «протиставлення **-евк(a)** / **-овк(a)**, з одного боку, та **-іvk(a)**, – з другого, розрізняє в системі офіційних назв українсько- та російськомовні найменування. Проте віднесення ойконімів на **-евк(a)** / **-овк(a)** до російськомовних не завжди правильне, хоч такі фінали й являються зовнішнім індикатором визначення мовної належності назви. Висновок про належність топоніма можна зробити тільки на основі етимологічного й словотворчого аналізу назви» [95, с. 83].

Саме ж число російських назв населених пунктів України істотно скоротилося (див. рис. 1): станом на 1947 рік – 1064, на 1965 рік – 782, на 1969 рік – 675, на 1979 рік – 490, на 1987 рік – 321, на 2013 рік – 125 російських назв [АТП 1947; АТП 1965; АТП 1969 (1); АТП 1969 (2); АТД 1979; АТУ 1987; АТУ 2012]. Насамперед це пов'язано з проголошенням незалежності України та усвідомленням українцями своєї культурної самобутності (ще до початку Революції Гідності).

Кількісне співвідношення російських назв в ойконімії України (1947-2013 роки)

Як уже було згадано, ще на початку ХХ століття в ойконімії України активно функціонували назви населених пунктів на зразок: *Волоські Коричинці* (Хм.), *Копче-Українське* (Вл.), *Красів Руський* (Вл.), *Красів Чеський* (Вл.), *Ляцько-Шляхетське* (І-Ф), *Хаджі-Курда* (Од.) та ін. Проте радянська влада в 1947 році їх дещо «модернізувала», позбавивши їх етномовної характеристики: *Волоські Коричинці* перейменовано на *Коричинці* (Хм.), *Копче-Українське* – на *Копче Перше* (Вл.), *Красів Руський* – на *Красів* (Вл.), *Красів Чеський* – на *Красів Другий* (Вл.), *Ляцько-Шляхетське* – на *Липівка* (І-Ф), *Хаджі-Курда* – на *Комишівка* (Од.) тощо [АТП 1947]. Якщо етнонім – складник ойконіма у формі атрибутивного сполучення, то під час перейменування населеного пункту відетнонімний компонент назви зникав.

У процесі перейменування часто було змінено структуру назви. Так, складені і складні ойконіми часто були трансформовані в прості, наприклад: *Млинок-Собичинський* перейменовано на *Млинок* (Жт.), *Мукиша Баршиковецька* – на *Кам'янка* (Хм.), *Наксі-Маркове* – на *Марківка* (Од.), *Німецька Кучава* – на *Кучава* (Зк.), *Новий Париж* – на *Підлісний* (Хрк.), *Нові Рорби* – на *Зоря* (Мк.), *Розсохівка-Логохівка* – на *Розсохівка* (Хрк.), *Руденко-Ляцьке* – на *Руденко* (Лв.) та ін. [АТП 1947]. У деяких випадках складені

ойконіми замінювалися теж складеними або ж складними назвами, проте змінювався означальний компонент, наприклад: *Рудня-Князьсільська* змінено на *Рудня Перша* (Рв.), *Русо-Крикливець* – на *Крикливець Другий* (Вн.), *Середня Апиша* – на *Середнє Водяне* (Зк.), *Стара Вільна Угрузька* – на *Старо-Угрузький* (Вл.), *Старий Данціг* – на *Прибережний* (Кр.) тощо [АТП 1947].

3.1.3 Порухення словотвірних норм української літературної мови в назвах населених пунктів України в ХХ столітті

Під час так званого «впорядкування» ойконімії України вже наприкінці ХХ століття було змінено її структуру. Це порушило первісну кількісну репрезентацію певних словотвірних моделей. Такі зміни були спричинені такими діями:

1) до складу ойконімії України були включені назви у формі субстантивованих прикметників у чоловічому (хутори) та середньому (села) роді. Більшість таких «нових» ойконімів є виразно штучними утвореннями. Наприклад: *Штормове* (АРК), *Лісове* (Тр.), *Світлогірське* (Днп.), *Городищенське* (Лв.), *Донське* (Од.), *Квітневе* (Лв.), *Жирівське* (Лв.), *Заводський* (Лв.), *Тополине* (Дн.), *Красноріченське* (Лг.), *Привітне* (Рв.), *Берегове* (Лг.) та ін. [АТУ 1987];

2) вилучення з офіційного вжитку семантично немилозвучних назв, що сприймалися як образливі; заміна цих найменувань ідеологічно мотивованими й «позитивними» назвами. Наприклад: *Кабани* змінено на *Красноріченське* (Лг.), *Чортовець* – на *Назаренкове* (І-Ф), *Телепеньки* – на *Гавришівка* (Вн.), *Вовки* – на *Малий Бакай* (Пл.) [202];

3) вилучення назв населених пунктів, що утворилися шляхом основота словоскладання: *Ганно-Зачатівка* перейменовано на *Світлогірське* (Днп.), *Жабокряки* – на *Квітневе* (Лв.), *Карайдубина* – на *Бережанка* (Хрс.), *Новоолексіївка* – на *Лазурне* (Хрс.) [АТУ 1987];

4) неправомірне використання у творенні нових назв архаїчних формантів **-івц(і)**, **-ськ-**: *Ново-Іванівка* замінено на *Іванівський* (Днп.), *Ольбле-Ляцьке* (Вл.) – на *Осівці* (Вл.), *Руда* – на *Рудківці* (Лв.), *Яма* – на *Сіверськ* (Днп.) [АТД 1979; АТУ 1987], які вживалися у минулому.

Певної шкоди природному устрою ойконімії України завдано ще в результаті створення численних штучних складних назв із препозитивними ад'єктивними компонентами на зразок: **Березо-**, **Верхньо-**, **Зелено-**, **Красно-**, **Світло-** тощо, які пишемо з другим компонентом разом. Наприклад: *Березолуки* (Вл.), *Верхньоторецьке* (Днп.), *Верхньо-Тузлове* (Лг.), *Зеленодільське* (Лг.), *Зеленопілля* (Лг.), *Краснопіль* (Рв.), *Красноріченське* (Лг.), *Світлогірське* (Днп.), *Світлодолинське* (Од.) тощо [АТД 1979; АТП 1947; АТП 1965; АТП 1969 (1); АТП 1969 (2); АТУ 1987; 209].

Отже, відхилення від норм української мови в структурі тодішніх і сучасних українських ойконімів спостерігаємо на фонологічному, морфемному, словотвірному та лексичному рівнях.

Звичайно, деякі випадки перейменування населених пунктів наприкінці ХХ століття можна назвати й правомірними. Це стосується ойконімів із числівниковими компонентами, які було вилучено. Наприклад: *Веселий Кут Другий* перейменовано на *Веселий Кут* (Од.), *Гольма Перша* – на *Гольма* (Од.), *Миколаївка Перша* – на *Миколаївка* (Днп.), *Новоселівка Друга* – на *Новоселівка* (Зп.), *Тростянець Перший* – на *Тростянець* (Од.) і т. п. [АТД 1979; АТП 1947; АТП 1973; АТП 1965; АТП 1969 (2); АТУ 1987].

Загалом правильними можна вважати й нові назви населених пунктів, що утворилися шляхом заміни дволексемної назви в однолексемну (Прим. без утворення нової невмотивованої назви – *О. Ш.*). Наприклад: *Український Робітник* змінено на *Українське* (Хрс.), *Слобода-Ялтушківська* – на *Ялтушків* (Вн.), *Великий Боратин* – на *Боратин* (Вл.), *Новини Чеські* – на *Новини* (Рв.), *Милятин-Почапка* – на *Почапка* (Рв.), *На Горі* – на *Нагірний* (Лв.) та ін. [АТП 1947]. Позитивно, що виправлено давніше «допущену» помилку: замість історичної назви *Крукеничі* на Львівщині в довіднику АТП

1947 року подано назву *Крукениця* [АТП 1947]. У 1987 році її виправлено на *Крукеничі* [АТУ 1987].

Зауважимо, що більшість ненормативних лексичних, граматичних, словотвірних та фонетичних варіантів українських ойконімів локалізовано переважно на сході та півдні України. Їх появу в цих регіонах можна пояснити впливом російської мови. На заході України кількість ненормативних лексичних варіантів набагато менша, проте тут їх поява нерідко зумовлена прагненням нормалізаторів виправити лексичну основу назви, яка, на їхню думку, суперечить нормам літературної мови [119, с. 160].

Отже, упорядкування назв населених пунктів України у ХХ столітті певним чином позначилося на типології та формальній структурі української ойконімії:

1) було перейменовано майже всі назви населених пунктів, в основах яких були засвідчені назви інших народів, чужих держав, міст, релігійних та соціальних понять;

2) чужомовні найменування поселень замінено українськими відповідниками способом калькування;

3) деяким населеним пунктам України повернуто їхні давні назви, хоча це було здійснено непослідовно і лише в окремих областях нашої країни;

4) прийменникові та описові назви населених пунктів України замінено на однослівні, прозорі й ідеологічно вмотивовані найменування;

5) до складу українських ойконімів введено велику кількість назв, які відображали соціальні ідеї переважно радянської дійсності, а також назви, що увіковічували прізвища (псевдоніми) різного рангу партійних і військових діячів.

У радянський період було перейменовано 114 міст і містечок, які вже називали «селищами міського типу». Зміни в системі ойконімії України ХХ століття, як слушно зауважує Д. Бучко, «були спричинені впливом суспільно-господарських і політичних чинників» [23, с. 128]. З позицій

соціолінгвістики, проаналізовані перейменування мають таке відсоткове співвідношення (див. таблиця 1):

1) 41 поселення отримало нову назву на *-ськ / -цьк*, наприклад: *Черняхівський* (Од.), *Дарницький* (Вл.), *Розсохівське* (Жт.), *Петровський* (См.), *Придністрянський* (Днп.), *Куренівський* (Од.), *Вовчанське* (Зк.), *Семенівський* (Днп.), *Іжицьке* (Мк.) тощо [АТП 1947]; 24 поселення мають нові назви у формі субстантивованих прикметників із суфіксом *-ськ* (*-ий, -е*), наприклад: *Заводський* (Жт.), *Шевченківський* (Мк.), *Кам'янське* (Жт.), *Дніпровське* (Днп.), *Долинське* (Од.), *Амвросіївський* (Лв.), *Подільське* (Хм.), *Шахтарське* (Лг.) та ін. [АТП 1947];

2) 12 нових назв мають форму родового відмінка зі значенням належності: *Хмельницького* (Зп.), *Горького* (Од.), *Островського* (Дн.) і т. д. [АТП 1947];

3) 9 ойконімів мають форму субстантивованих прикметників із суфіксами *-н-, -ов-, -ист-*: *Загорбний* (Лв.), *Трудовий* (Чрг.), *Залічничне* (Вл.), *Діловий* (Рв.), *Кам'янисте* (Лв.), *Кам'яний* (Рв.), *Благодатне* (Од.), *Сінний* (Пл.) та ін. [АТП 1947];

4) 8 назв тотожні прізвищам, іменам, псевдонімам радянських партійних і військових лідерів: *Щорс* (Чрг.), *Орджонікідзе* (Днп.), *Фрунзе* (АРК), *Жданов* (Дн.), *Нестеров* (Лв.), *Серго* (Хрк.) тощо [АТП 1947].

Таблиця 1.

Кількісне співвідношення основних типів перейменованих назв поселень у радянську добу

Характерні типи перейменованих назв	Кількість поселень	Відсоток (%)
назви на <i>-ськ / -цьк</i>	65	57,01
форма родового відмінка належності	12	10,53

продовження таблиці 1

у формі субстантивованих прикметників (із суфіксами <i>-н-, -ов-, -ист-</i>)	9	7,89
меморіальні назви (на честь радянських функціонерів) у формі називного відмінка	8	7,02
інші	20	17,55

Отже, політика радянської влади у сфері перейменування ойконімії України у ХХ столітті була зорієнтована на формування нової ідеологічної держави без історично сформованих національної культури і мови. Проте спроби конструювання штучних ідентичностей увінчалися поразкою, оскільки сучасні спроби демократизації українського суспільства вказують на прагнення українців знати свою історію та культуру.

Еколінгвістичне та соціолінгвістичне вивчення взаємозв'язку мови та суспільства в контексті сучасного глобалізаційного розвитку шляхом дослідження ономастикону України, його традицій і здобутків стає дедалі актуальнішим та потрібним для розвитку сучасного демократичного проєвропейського українського суспільства.

На сьогодні інститут адміністративно-територіального устрою України, зокрема назви населених пунктів і їх нормативне перейменування лише починає отримувати належне позитивне закріплення у сфері чинного конституційного законодавства («декомунізація»). У зв'язку з цим назви багатьох сіл, селищ і міст України ще потребують належного мовного впорядкування.

Отже, еколінгвістичний аспект у дослідженні ойконімії України полягає в усебічному вивченні взаємозв'язків між українською пропріальною лексикою та середовищем, у якому власна назва народжується та функціонує.

Порівнюючи найменування поселень, якими наші предки називали населені пункти України, залишки яких із плином часу стерлися з географічної карти нашої країни, з тими власними назвами, що сьогодні засвідчують «штучне обличчя» рідної землі, переконуємося, наскільки наші попередники втратили свою національну самобутність, нехтуючи етнічною належністю, нівелюючи естетичні та еколінгвістичні засади назвотворення.

3.2 Основні види порушень принципів номінацій в адміністративно-територіальному устрої України ХХ століття

Проблеми номінації у сфері пропріальної лексики, зокрема ойконімії, – й досі актуальні в колі фахівців-ономастів. Сформульовані принципи називання загальних назв не можуть бути повністю перенесені на власні назви, у тому числі й на ойконіми, тому що між загальними і власними назвами є суттєві відмінності. Це зумовлено передусім самою природою онімів як назв вторинних щодо апелютивів. Якщо загальні назви виражають як номінативну, так і семасіологічну функції, то оніми – лише номінативну. Загальні назви класифікують реалії, тобто іменовані об'єкти сприймаються як типові, що повторюються і мають певні характеристики, які виокремлюють їх зі сфери інших речей і об'єднують у відповідний клас. Власні назви виділяють іменованій об'єкт як єдиний серед собі подібних.

Процес сприйняття і пізнання навколишньої дійсності реалізується поступово: *по-перше*, людина виокремлює певний об'єкт із групи інших (подібних чи відмінних); *по-друге*, здійснює попередній загальний аналіз денотата – особа / неособа, природний / неприродний (створений людиною); *по-третє*, визначає характерні ознаки об'єкта і його місце в конкретних реаліях; *по-четверте*, обирає конкретну ознаку, яка, на думку назвотворця, може презентувати сам об'єкт чи виражати відношення об'єкта до його

власника; *по-п'яте*, вибирає такий мовний знак (вербальний компонент), який здатний відобразити у свідомості людей цю конкретну реалію.

Номінація явищ навколишньої дійсності є прямою і непрямую (вторинною). Пряма лексична номінація майже завжди є процесом переходу фактів об'єктивної реальності в прикмети, що мають певне лексичне значення і граматичні категорії. Як стверджує Г. Уфимцева, «дії прямої (первісної) номінації за допомогою слів важливі тим, що вони одночасно пов'язані з опредмеченням людиною об'єктивного світу, а також з усіма етапами суспільного досвіду та її трудової діяльності» [156, с. 7–8].

Якщо йдеться про онімний рівень, то номінація об'єктів навколишньої дійсності здійснюється не одразу, а відповідно до певних принципів і способів називання, а також закріплення цього процесу назовництва у свідомості людей за допомогою певних лексичних (вербальних) одиниць. На думку Г. Уфимцевої, «словесний знак – основна когнітивна одиниця мовної системи, яка фіксує та зберігає у прихованому вигляді форми переходу реальності у мислення, тобто у форму знання, відображаючи разом із цим ступені пізнання» [156, с. 9]. Отже, лексеми, зокрема й оніми, стають у цьому процесі пізнання заміниками і репрезентантами реальних предметів чи навіть явищ. По суті, вони дематеріалізують і формалізують іменовані об'єкти як частини дійсності. Власне, завдяки мовним одиницям у свідомості людей закріплюється дзеркальне та значеннєве відображення номінованих об'єктів.

«Будь-яке словосполучення, – пише Р. Коутс (Coates), – може бути співвіднесене зі своїм референтом (денотатом), і ця співвіднесеність буде денотативною, якщо назва виражає зміст денотата, або лише преференційною, якщо назва не виражає суті денотата, а лише називає його» [196, с. 14]. Першими вербальними одиницями є апелятиви, а другими – оніми.

Номінація реалій об'єктивної дійсності залежить від часових, суспільно-економічних, політичних та інших чинників. Називання об'єктів

навколишньої дійсності на онімному рівні відбувається відповідно до конкретних принципів і способів їх реалізації. Під принципом номінації розуміємо основний напрям думки, за яким здійснюється називання конкретного географічного об'єкта з урахуванням відповідних чинників та мотивів цієї дії. Мотив становить ту основну ознаку об'єкта, яка і є своєрідною доонімною семантикою назви.

Сьогодні, після Революції Гідності та цілковитої орієнтації України на шлях до Євросоюзу, знову активізувалися дії щодо змін у топонімії України. У 2015 році до Верховної Ради України було подано Проект Закону «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки» [64]. Це своєрідний шлях «очищення» ойконімії України, оскільки в адміністративно-територіальному устрої України ще у ХХІ столітті наявні невмотивовані назви поселень. Мовознавчі дисципліни – соціолінгвістика та еколінгвістика, – можуть найкраще пояснити екстра- та інтралінгвальні чинники, що вплинули на ойконімію України ХХ століття, за допомогою критичного дискурсивного аналізу.

Найповніше і найчіткіше поняття «номінація» розкрито в праці Н. Ковальнової [81]. Авторка зазначає, що «принцип номінації – це не мовне явище і зумовлюється не мовними факторами, а класом, особливостями та реальними зв'язками самого об'єкта, а також соціально-економічними і політичними умовами» [81, с. 11]. Принципи номінації, що сформувалися під впливом перелічених факторів, діють, незважаючи на свідомість людей, і є певною нормою, яка, виконуючи свою функцію, примушує обирати для називання певні ознаки, що їй відповідають.

В ойконімії певного регіону репрезентовані різні принципи номінації населених пунктів. Їх сукупність є тією основою, на якій ґрунтується системність ойконімії відповідної території. Усталена певним чином система назв населених пунктів змушує номінаторів нових поселень із великої кількості їхніх ознак обирати лише ті, які в певний момент у відповідних

соціально-економічних умовах найкраще характеризують ці поселення, а також реалізують уподобання, смаки, вимоги тогочасної дійсності, тобто, у нашому випадку, ілюструють рівень свідомості та культури в розширеному українському суспільстві ХХ століття.

Послугуючись класифікацією основних принципів топонімної номінації, удосконаленої В. Лучиком [99], проаналізуємо види порушень в називанні поселень, які відбиті в довідниках з адміністративно-територіального устрою України ХХ століття. Окремі узагальнення можуть бути корисними для глибшого розуміння природи декомунізації стосовно української топонімії минулої доби. Отже, виокремлюють такі *принципи номінації географічних об'єктів*:

1) назви, які виникли природним шляхом, є пам'ятками мови і культури. Їх не повинні штучно змінювати, адже будь-яке неправомірне та невмотивоване перейменування – це негативний процес. Об'єктивно зумовленим та мотивованим є, наприклад, перейменування: *Кримська область* на *Автономна Республіка Крим*;

2) штучні заідеологізовані назви повинні бути усунені, оскільки потрібно відновлювати історичні топоніми в усіх регіонах країни. Географічні назви не повинні піддаватися свавіллю панівних владних режимів. Проте назви, які усталилися і відповідають вимогам суспільства, можуть залишатися, наприклад, ойконім *Хмельницький* замість *Проскурів*. Ойконіми, які суперечать принципу української національної ідеї, мають бути замінені. Наприклад, *Ворошиловград* перейменовано на *Луганськ*, *Сталіно* – на *Донецьк* тощо;

3) під час повернення первинного стану топонімній системі України потрібно спиратися на логіку історичного розвитку суспільства та науково обґрунтовані критерії й керуватися відповідними законодавчими засадами;

4) реальне втілення такої програми повинно враховувати міжнародний досвід, результати соціологічних опитувань і супроводжуватися

пояснювальною роботою; повинен переважати підхід до збереження первісних, історичних назв, а нові назви давати новим об'єктам;

5) правильне поєднання системного підходу і поетапного повернення історичних назв поселень з урахуванням територіальних особливостей (регіональний підхід як форма поетапного відновлення мотивованих історичних топонімів України) [99, с. 29–30].

Мотивація будь-якого оніма – це комплекс причинно-наслідкових зв'язків, які по-різному відображені в назвах та різною мірою доступні для спостереження й вивчення. Установлення критеріїв мотивації назв у мові і, зокрема, в ономастиці надзвичайно важливе для дослідження таких ономастичних проблем, як теорія номінації, словотвірна семантика ойконімів, походження й етимологія ойконімів тощо.

У процесі перейменування назв населених пунктів у ХХ столітті було допущено низку порушень, які спричинили так звану «деформацію» ойконімії України. Для здійснення вмотивованого перейменування поселень, із семантичного погляду, потрібно керуватися цілою низкою природничих, історико-культурних, суспільно-політичних, естетико-емоційних критеріїв.

3.2.1 Природничі критерії називання населених пунктів у ХХ столітті

Природничі критерії вказують на зв'язок полісонімів (назв міст) та комонімів (назв сільських поселень) із географічним середовищем їх розташування. Це:

1) *відгідронімні ойконіми* (назви яких походять від річок, озер, інших гідрографічних об'єктів, геоморфологічних особливостей річкових долин, озерних улоговин тощо): *Водяний* перейменовано на *Семиланний* (Хрк.), *Заріка* – на *Вуглярка* (Лв.), *За Поток* – на *Запоточний* (Лв.), *За Серетом* – на *Заріччя* (Чрн.), *Над Поток* – на *Надпоточний* (Лв.), *Ставицько* – на *Ставище* (Лв.) [АТП 1947];

2) відоронімні ойконіми (походять від окремих форм рельєфу – горбів, гір, ґрунтових покривів певної території): *Загора* перейменовано на *Загірний* (Рв.), *За Ровами* – на *Зарівчаний* (Рв.), *Нагорбах* – на *Нагорбний* (Лв.) [АТП 1947];

3) ойконіми флористичні і фауністичні (в основі цих назв прикметні риси місцевого рослинного та тваринного світів): *Блохи* перейменовано на *Береговий* (Пл.), *Бобри* – на *Бузьке* (Мк.), *Верблюжка* – на *Погребнякове* (Кр.), *Дібрівка* – на *Дубрівка* (Жт.), *Домброва* – на *Діброва* (Вл.), *Зміїв* – на *Готвальд* (Хрк.), *Коза* – на *Лимани* (Мк.), *Лозовий* – на *Лозове* (Днп.), *Псище* – на *Зарічани* (Жт.), *Свинка* – на *Мостовий* (Рв.), *Свинна* – на *Веснянка* (Хм.) [АТП 1947; АТП 1969 (1); АТП 1969 (2); АТУ 1987].

Значна кількість ойконімів, що відповідають природничим критеріям, була позбавлена атрибутивної частини, або ж її було замінено на більш нейтральну. Також у результаті перейменувань видозмінювались і граматичні категорії ойконімів. Наприклад, *Бадлова Межа* перейменовано на *Межовий* (Вл.), *Банила над Серетом* – на *Банилів* (Чрн.), *Бенькова Вишня* – на *Вишня* (Лв.), *Білка Королівська* – на *Нижня Білка* (Вл.), *Буг-Спиридонівка* – на *Спиридонівка* (Хрс.), *Вітольдів Брід* – на *Брід* (Од.), *Гора Солтиська* – на *Горяний* (Лв.), *Дерев'яна Вербка* – на *Вербка* (Хм.), *Дністрик Головецьке* – на *Дністрик* (Лв.), *Зимна Вода* – на *Водяне* (Лв.) та ін. [АТП 1947; АТП 1973; АТП 1965; АТП 1962; АТП 1969 (1); АТУ 1987].

Природничі критерії завжди переважали в ойконімії України, оскільки відапелятивний спосіб творення таких назв пов'язаний із тисячолітнім досвідом номінування географічних об'єктів за їхніми природними ознаками. Проте в пізніший період, зокрема в радянську добу, пріоритети почали надавати суспільно-політичним критеріям, точніше політично заангажованим. Наприклад, перейменування міста *Змієва* (Хрк.) на *Готвальд* спричинене двома факторами:

1) необхідністю увіковічнити пам'ять про першого секретаря ЦК Компартії Чехословаччини;

2) змінити назву міста, яка в окремих функціонерів і людей, далеких від історії та культури народу, асоціювалася зі «змієм».

Відновлення історичних ойконімів вважаємо одним із шляхів стабілізації ойконімної системи нашої країни.

3.2.2 Історико-культурні критерії називання населених пунктів у ХХ столітті

Історико-культурні критерії номінації назв поселень передбачають урахування культурних цінностей, які формувалися протягом тривалого часу. В ойконіміконі України виокремлюємо такі групи назв поселень, утворені за цими критеріями:

1) *відантропонімні ойконіми* (походять від імен та прізвищ відомих людей чи засновників поселень): *Адольфів* перейменовано на *Березівка* (Рв.), *Альберт* – на *Прилуганка* (Лг.), *Альфредівка* – на *Косичі* (Лв.), *Батийв* – на *Грушки* (Лв.), *Брониславка* – на *Кам'яний* (Рв.), *Вільямівка* – на *Вапнярка* (Хм.), *Вітольдівка* – на *Високий* (Рв.), *Генріківка* – на *Баси* (Лв.) та ін. [АТД 1979; АТП 1947; АТУ 1987].

Причиною таких перейменувань могла слугувати заміна іншомовних імен схожими питомо українськими чи повна зміна відантропонімної назви. Пор.: *Барбарівка* перейменовано на *Варварівка* (Вн.), *Геленув* – на *Оленин* (Вл.), *Елеонорівка* – на *Оленівка* (Тр.), *Тудорів* – на *Федорів* (Тр.), *Юзефівка* – на *Йосипівка* (Кр.), *Янівка* – на *Іванівка* (І-Ф) тощо; *Альбінівка* – на *Тетерівка* (Жт.), *Вольфанівка* – на *Придністрянське* (Вн.), *Генріківка* – на *Копань* (Лв.), *Геральдівка* – на *Ситне* (Жт.), *Германівка* – на *Красне* (Кв.), *Зігмунтівка* – на *Молочний* (Кв.), *Казимирівка* – на *Горохове* (Кв.), *Леонардівка* – на *Голубівка* (Вн.) та ін. [АТД 1979; АТП 1947; АТП 1973; АТП 1965; АТП 1962; АТУ 1987; 155];

2) *меморіальні ойконіми* (походять від знаменної в історії народу події). У ХХ столітті були традиційними зміни, що стосувалися створення нових

меморіальних назв для увіковічення пам'ятної дати чи події. Наприклад: *Баба* замінено на *Жовтневе* (Чрг.), *Вуйна* – на *Перемога* (Вн.), *Мангуш* – на *Першотравневе* (Дн.), *Папушой* – на *Переможне* (Од.), *Підмацьова* – на *Маївка* (Лв.), *Плюваки* – на *Первомайське* (Кв.) тощо [АТП 1947]. Проте в 1947 році деякі назви було уточнено: *8 березня* змінено на *Березневе* (Хм.), *ім. 8 березня* – на *Березневий* (Жт.), *20-річчя Жовтня* – на *Лихачове* (Хрк.), *25 жовтня* – на *Жовтневий* (Кв.), *Десятиріччя ЛКСМУ* – на *Комсомольський* (Дн.), *10 років Червоно Жовтня* – на *Червоне* (Од.) [АТП 1947];

3) *символічні ойконіми* (прославляють нові суспільні ідеали). Такі ойконіми відображали радянську дійсність через конкретні образи-символи. Наприклад, у назвах населених пунктів другої половини ХХ століття найбільше відображено символ СРСР «зірка»: *Босяки* змінено на *Зоряний* (Пл.), *Войтів* – на *Зоря* (Кв.), *Камчик* – на *Зоря* (Од.), *Колонія* – на *Зірка* (Тр.), *Ляхів* – на *Зоря* (Хрк.), *Страсбург* – на *Зірка* (Од.), *Хохлівка* – на *Зорянське* (См.) тощо [АТП 1947];

4) «*релігійні*» ойконіми (відображають відношення до духовної сфери загальнолюдської культури). Український народ споконвічно з повагою ставився до Бога, Матері Божої, інших святих і церкви. Проте у ХХ столітті через своєрідні комуністично-атеїстичні погляди радянських вождів навіть ойконіми, мотивовані релігійними мотивами, уважалися явищем, що може завадити «процвітанню» ідеалів комунізму. З 1947 року в ойконімії України перестали функціонувати такі назви: *Боске* перейменовано на *Дубівка* (І-Ф), *Горішній Іспас* – на *Гірське* (І-Ф), *Долішній Іспас* – на *Долішне* (І-Ф), *За Церквою* – на *Зацерквин* (Лв.), *Ксендзівка* – на *Пугачівка* (Кв.), *Ксьондзики* – на *Підгайці* (Лв.), *Попівка* – на *Садовий* (См.), *Попова Слобода* – на *Слобода* (См.), *Святий Станіслав* – на *Станіславівка* (І-Ф), *Святий Юзеф* – на *Йосипівка* (І-Ф) тощо [АТП 1947]. Якщо перейменування ойконімів *За Церквою*, *Святий Станіслав* та *Святий Юзеф* є закономірним, то перейменування всіх «релігійних» назв необґрунтоване.

3.2.3 Естетико-емоційні критерії називання населених пунктів у XX столітті

Естетико-емоційні критерії пов'язані більшою мірою з відповідністю ойконімів моральним цінностям та образним уподобанням суспільства, а також настроям назвотворців. У XX столітті «зайвими», як уже було зазначено, вважали чимало подібних назв. Такі перейменування вважаємо частково правомірними, пор.: *Библо* змінено на *Набережне* (І-Ф), *Гниди* – на *Колосівка* (Пл.), *Гної* – на *Зелена Діброва* (Днп.), *Голе* – на *Жовтневе* (Кв.), *Голодаєво* – на *Вишневий* (Лг.), *Голодівка* – на *Веселиця* (І-Ф), *Занудівка* – на *Жовтневе* (Кв.), *Дурняки* – на *Любомирівка* (Хм.), *Дурняківці* – на *Наддністрянка* (Хм.), *Жлоби* – на *Подільський* (Лв.), *Луписуки* – на *Берестівка* (Рв.), *Пакість* – на *Нагірне* (Лв.) тощо [АТД 1979; АТП 1947; АТУ 1987].

Під час перейменувань, зафіксованих в АТП 1947 року, також наявні ойконіми, яким притаманне емоційне навантаження. Такі назви мали «штучний» характер, оскільки були невмотивованими. Наприклад, *Тошнадово* отримало назву *Затишне* (Зк.), *Шведенівка* – *Дружелюбівка* (Кр.), *Кацеланка* – *Добрий* (Од.), *Примусівка* – *Добролюбівка* (Хм.), *Беня* – *Добросілля* (Зк.), *Ханське* – *Веселе* (Днп.), *Базилеве* – *Веселівка* (Кр.), *Кранк* – *Братський* (Мк.), *Капріори* – *Благодатне* (Од.), *Ясан* – *Мирний* (Зп.), *Парцеляція* – *Надія* (Лв.), *Янгур* – *Світлий* (Зп.) та ін. [АТП 1947].

У межах кожного з критеріїв можна виокремити різну кількість груп ойконімів. Оцінивши перейменування другої половини XX століття, можна стверджувати, що надання новоствореним об'єктам нових назв і повернення давнім населеним пунктам попередніх, історичних назв, повинне ґрунтуватися на фаховій експертизі, а також мати законодавчу підтримку.

На нашу думку, у процесі нової номінації варто наголосити також на оцінювальному критерії, що передбачає спонтанне виокремлення тих чи інших рис, ознак, властивостей предметів порівняно з іншими назвами, їх

«несприйнятті» з боку владних структур. Кожен новостворений ойконім зафіксував одну якусь ознаку об'єкта. Наприклад, *Авангард* (Хрс.) < *авангард* «передовий загін», *Астра* (Мк.) < *астра* «зірка», *Безводне* (Вн.) < *безводний* «відсутність у населеному пункті водойм», *Верхнє* (Зп.) < *верхній*, що вказував на розташування поселення на підвищенні, *Гаї* (Тр.) < гай із вказівкою на наявність поблизу гаю, *Діброва* (І-Ф) < *діброва* «наявність на території села великої кількості дубів» тощо [АТП 1947].

Здебільшого «штучна» невмотивована назва не відображала реальної мотивації ойконіма. Наприклад, *Берки* перейменовано на *Новосілка* (Лв.), *Бзово* – на *Подільське* (Хм.), *Війтівці* – на *Заріччя* (Хм.), *Водяний* – на *Семиланний* (Хрк.), *Волохи* – на *Балки* (Вн.), *Гербери* – на *Сінний* (Од.), *Ельзас* – на *Щербанка* (Од.), *Жежава* – на *Зелений Гай* (Тр.), *Жидовичі* – на *Розсохи* (Лв.), *Жовнірівка* – на *Вербівка* (Кв.) тощо [АТП 1947; АТУ 1987].

Проте були й такі назви, які завдяки перейменуванню стали відповідати нормам української літературної мови. Наприклад, *Думброва* перейменовано на *Діброва* (Вл.), *Дорнфельд* – на *Тернопілля* (Лв.), *Елізабетталь* – на *Єлизаветівка* (Зп.), *Жидечув* – на *Жидачів* (Лв.), *Заболотьє* – на *Заболоття* (Вл.), *Зайончики* – на *Зайчики* (Хм.), *Збуйне Голя* – на *Буйне Гілля* (Рв.), *Мега* – на *Велике* (Чрн.) та ін. [АТП 1947].

Отже, найважливіше місце в процесі номінації географічного об'єкта, зокрема населеного пункту, посідає сам спосіб називання. Він визначає, яким чином і за допомогою яких мовних засобів через ознаку географічного об'єкта здійснюється той чи інший принцип номінації.

Ойконімія України є внутрішньо організованим явищем, що створює конкретну систему функціонально взаємопов'язаних елементів. Між номеном та ойконімом установлюється причинно-наслідковий зв'язок, який по-різному реалізується в онімах.

Дослідження ойконімії України ХХ століття в синхронному аспекті дає змогу виділити такі чотири основні принципи, за якими традиційно

здійснювалася номінація населених пунктів України, але які у ХХ столітті порушувались:

1) найменування поселення за назвою людей, які там проживали на час виникнення ойконіма. Пор.: *Бійничі* перейменовано на *Бійнич* (Лв.), *Вікняни* – на *Білогірку* (І-Ф), *Войславичі* – на *Волинське* (Лв.), *Голубієвичі* – на *Ленінське* (Кр.), *Меденичі* – на *Меденицю* (Лв.), *Наркевичі* – на *Ясне* (Хм.), *Ниновичі* – на *Дружелюбівку* (Лв.), *Різдвяни* – на *Світанок* (Тр.) та ін. [220];

2) найменування поселення за належністю (відношенням його до певної особи, яка володіла цим населеним пунктом або жила там): *Батийів* замінено на *Грушки* (Лв.), *Березівка* – на *Роздільне* (Кр.), *Божиків* – на *Привітне* (Тр.), *Вербів* – на *Першотравневе* (Тр.), *Германівка* – на *Красне Друге* (Кв.), *Грозьове* – на *Грозова* (Лв.), *Дубенка* – на *Дубенки* (Тр.), *Дяків* – на *Жовтневе* (Хм.), *Жовчів* – на *Калинівка* (І-Ф) тощо [220];

3) найменування поселення за його розташуванням або за назвою того об'єкта, біля якого воно виникло. Цей принцип украй рідко порушувався, оскільки подібні назви нова влада не сприймала як загрозу своїй ідеології. Пор.: *Каштанове* перейменовано на *Жданове* (Дн.), *Лука* – на *Озерне* (Лв.), *Підлісся* – на *Крем'янка* (Лв.), *Поляниця* – на *Паляниця* (І-Ф), *Степногірськ* – на *Сухоіванівське* (Зп.) і т.п. [220];

4) найменування поселення за його типом або іншими характеристиками. Такі назви теж змінювалися у ХХ столітті: *Городище* змінено на *Комуністичне* (Чрг.), *Городок* – на *Йосипівка* (Вл.), *Криниці* – на *Михайлівка* (Дн.), *Нове Село* – на *Новосілки* (Лв.), *Слобідка* – на *Славне* (Тр.), *Станиця Луганська* – на *Станично-Луганське* (Лг.) та ін. [220].

Стосовно порушень традиційних способів назовництва поселень в Україні можемо зазначити, що топонімна номінація – це результат складних процесів і взаємозумовленості елементів різного характеру: мовного, гносеологічного, психологічного, логічного, семіологічного і т. д. Тому численні, подекуди невмотивовані, з еколінгвістичного погляду,

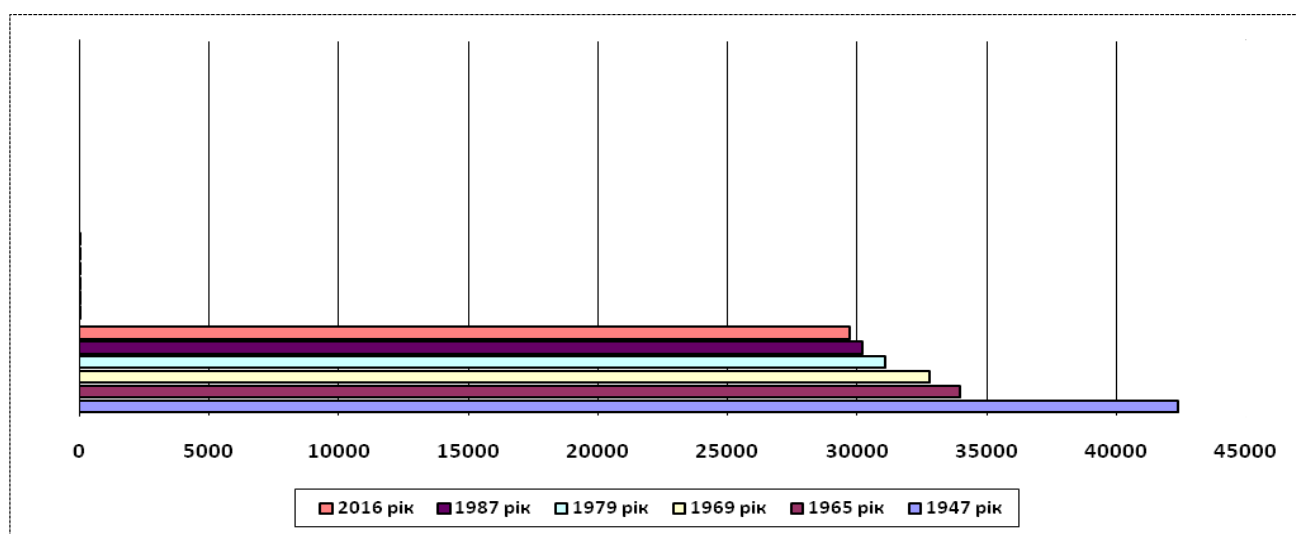
перейменування завдавали значної шкоди сформованій впродовж століть системі ойконімії України.

Мотиви номінації географічних об'єктів, у нашому разі населених пунктів, є універсальними, незалежними від національних і соціально-економічних факторів. Не випадково на території всіх слов'ян наявні моделі на ***-їь, -ів, -ин, -ськ** та ін. Проте соціальний фактор виявився найвпливовішим, спричинивши зміни в ойконімії України протягом ХХ століття, як уже було зазначено.

На сьогодні ойконімна система України нараховує 29726 населених пунктів [АТУ 2012]. Це число є дещо меншим, ніж у попередні десятиліття (див. рис. 2): 1947 р. (без урахування кількості населених пунктів АРК) – 42422, 1965 р. – 33986, 1969 р. – 32830, 1979 р. – 31113, 1987 р. – 30252 населених пункти [АТП 1947; АТП 1965; АТП 1969 (1); АТП 1969 (1); АТД 1979; АТУ 1987]. Таке різке скорочення зумовлене передусім тим, що у післявоєнний період збільшувалася кількість районів, а населені пункти з кожним десятиліття об'єднувалися чи, відповідно до владних рішень, узагалі ліквідовувалися.

Рис. 2.

Кількість населених пунктів України (1947–2016 роки)

Отже, пропріальна лексика є невід'ємним складником лексику української мови, а тому не може перебувати поза процесами розвитку

української літературної мови. Натомість серед значної частини мовців утвердилося хибне переконання, що норми української мови не поширюються на онімну лексику. Унаслідок цього сталося так, що значний відсоток онімів не відповідає нормам сучасної української мови. Ненормативні форми українських онімів не лише розхитують норми української літературної мови, а й украй негативно позначається на екологічному стані української мови загалом та української ойконімії зокрема.

3.3. Декомунізація ойконімії України в XXI столітті

Сьогодні до перейменування назв поселень привернуто значну увагу суспільства. Такі зміни мають на меті запровадження назв, які в наш час вважають «бажаними», або ж, навпаки, усунення так званих «небажаних» назв. Указані причини нерідко поєднуються в перейменувальних процесах.

Згідно із Законом України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні й заборону пропаганди їхньої символіки» від 9 квітня 2015 року [64], у топонімії кожного регіону нашої країни необхідно позбутися тоталітарного ідеологічного минулого, що яскраво проявляється в назвах поселень, районів, регіонів тощо. Перейменувальні процеси, що відбуваються сьогодні в топонімії України, є зворотним явищем до насильницького назовництва в радянську епоху й покликані повернути історичну справедливість.

Надмірна активність у справі надання населеним пунктам нових назв була характерною рисою адміністративно-територіальної політики партійно-державного керівництва протягом усього періоду існування СРСР. Як справедливо зазначає О. Андрощук, «тоталітарна система з підозрою ставилась до всього, що утворювалось історично, виникало, жило за власними законами, і тому намагалася встановити над усіма цими процесами власний контроль» [7]. Проте в історичній і колективній пам'яті жителів того

чи іншого регіону України в живому мовленні завжди функціонували справжні назви їхніх рідних населених пунктів. З часом молодше покоління звикало до нових ойконімів, внутрішня форма яких була затертою (хоча б у плані ідеологічного підґрунтя). І саме через це процес декомунізації назв поселень не має однозначної підтримки та розуміння з боку громадськості в східних регіонах, мешканці яких вважають це «питанням не на часі», «фінансово затратним» і т. ін.

Цікаво порівняти схожі процеси в інших державах із комуністичним минулим. Так, якщо сьогодні в Україні процес декомунізації зводиться до перейменування вулиць, сіл, міст, демонтажу пам'ятників, то в Європі наприкінці минулого століття такі акції не регулювалися жодними спеціальними законами. Подібні антикомуністичні настрої панували в балканських країнах, Угорщині, Румунії, Польщі та організовувалися зусиллями місцевих громад, а самого поняття «декомунізація» просто не було.

Більшість людей, які виростили в цих країнах, не розуміють навіть суті питання, бо слово «декомунізація» вони сприймають як процес відсторонення від посад на держслужбі осіб, які запламували власну репутацію співпрацею зі спецслужбами тоталітарного радянського режиму, що існував до кінця 80-их років ХХ століття.

Яскравим є приклад Хорватії, де на хвилі націоналістичних настроїв і сербського вторгнення початку 90-их років минулого століття закріпилася ідея прирівняти комуністичні ідеї до ідеології, яку пропагувала свого часу Сербія. Так само і в Україні сьогодні комунізм розуміють як суто «проросійську» ідею.

В Угорщині проросійський авторитарний уряд В. Орбана у 2010–2012 роках виступив з ініціативою, що нагадує сьогоdnішню українську «декомунізацію». Комітет уряду оголосив довгий список певних історичних осіб, що підлягають вилученню з офіційної сфери. Цей список було складено неправильно, бо в ньому опинилося багато діячів, які помилково до нього

потрапили. Водночас деякі представники старого режиму не потрапили під заборону. Було знищено пам'ятники, які б нагадували про угорського філософа-марксиста Д. Лукача, але громадськість все ж таки відстояла пам'ятник і вулицю, названу на честь А. Йозефа, відомого поета-анархіста. Загалом угорська «декомунізація» ХХІ століття – це процес, що якісно відрізняється від спонтанних дій на хвилі ентузіазму кінця ХХ століття.

Польща свого часу теж зіткнулася зі схожими «незручностями», але зуміла досягти компромісу в цьому питанні. Наприклад, вулицю О. Ковальського (діяча комуністичної партії Польщі) перейменували на честь О. Ковальського (хокеїста довоєнного періоду). У такий самий спосіб місцева влада задовольнила політичні вимоги правих сил, позбавивши таким чином людей проблем із документацією. Вулицю Ю. Рідігера (радянський розвідник) було перейменовано на Л. Рідігера (хірург). У схожий спосіб перейменовували вулиці, назви яких містили історичні дати.

У нашій країні (найбільше у її західних регіонах) схожі перейменувальні процеси відбувалися після проголошення Акту незалежності України, що дало змогу на державному рівні повернути деяким поселенням свої історичні назви (див. додаток Е). Так, назву НП *Зоряне* змінено на *Трійця* (Тр.), *Комсомольське* – на *Гадинківці* (Тр.), *Комуністичне* – на *Городище* (Чрг.), *Комунарськ* – на *Алчевськ* (Лг.), *Першотравневе* – на *Моквин* (Рв.), *Перемога* – на *Опільсько* (Лв.), *Привітне* – на *Божиків* (Тр.), *Радянське Загір'я* – на *Загір'я* (І-Ф) тощо [220]. Процес перейменування – здебільшого це редагування назв – тривав в Україні і в перші роки ХХІ століття: напр., *Замостя* перейменовано на *Замістя* (Чрг.), *Іванне* – на *Іванне* (Рв.), *Карпеки* – на *Карпоки* (Чрг.), *Клециха* – на *Кліциха* (Рв.), *Красне* – на *Красна* (Тр.), *Лупошно* – на *Лопушно* (Лв.), *Мусорівка* – на *Мосорівка* (Чрн.), *Орлянське* – на *Орлянку* (Хрк.) і т. д. [220].

Отже, до назв, які сьогодні слід змінювати, як зазначено на офіційному сайті УІНП, належать ті, що мотивовані іменами (або ж псевдонімами) осіб, котрі обіймали керівні посади в комуністичній партії (від секретаря райкому і

вище), центральних органах влади та управління СРСР, УРСР, інших союзних або автономних республік, працівників органів держбезпеки. Також підлягають зміні ойконіми, внутрішня форма яких відображає ідеологію СРСР, УРСР, інших союзних або автономних республік [73].

Перейменуванню на виконання *Закону про декомунізацію* підпадає 871 населений пункт: це 3 % усіх міст і сіл країни. Проте цей список постійно оновлюють і доповнюють співробітники Українського інституту національної пам'яті та волонтери, які переглядають майже 30 тисяч назв міст та сіл України. Повний перелік перейменувань погоджує Комітет Верховної Ради України з питань регіональної політики і місцевого самоврядування. Назви поселень змінюють і на окупованих, і на анексованих територіях України (Автономна Республіка Крим, Донецька та Луганська області). Декомунізація української топонімії передбачила «чотири хвилі» перейменувань [252; 253; 254; 258; 259; 260; 261]. Деякі ойконіми було перейменовано протягом липня 2016 року [255; 256; 257].

Процес декомунізації ойконімії охопив майже всі регіони нашої країни. Зокрема, станом на 10 червня 2015 року найбільшу кількість назв потрібно було перейменувати в Донецькій (99), Харківській (97) та Дніпропетровській (84) областях, а також на території Автономної Республіки Крим (66) [262]. Під час «першої хвилі» декомунізації було перейменовано 107 населених пунктів України з 871 на той час запропонованого [261]. У відсотках помітна вагома різниця в малій кількості здійснених сьогодні декомунізаційних перейменувань в ойконімії сходу та півдня нашої країни (див. рис. 3) на противагу, наприклад, заходу, де більшість ідеологічних назв було замінено ще в 90-х роках ХХ століття.

**Кількісне співвідношення перейменувань в областях України
(«перша хвиля» декомунізації)**

Змін, зокрема, зазнали такі населені пункти: *Артемівка* (сучас. *Софіївка*, Дн.), *Чубарівка* (сучас. *Града*, Жт.), *Леніне* (сучас. *Щасливе*, Кв.), *Петрівське* (сучас. *Горохівське*, Кв.), *Щорса* (сучас. *Степове*, Мк.), *Радгоспне* (сучас. *Щасливе*, Чрк.) і т. д. [262].

З ономастичного погляду цікаво простежити, наскільки нова назва того чи іншого поселення є мотивованою і чи відповідає вона принципам та критеріям сфери назовництва. Багато населених пунктів виникло саме у ХХ столітті, переважно тоді, коли створювалися колективні господарства. Пор.: *Червоноармійське* (прим.: до 1964 року – Ділянка № 16) (Зп.), *Жовтневе* (д. з. – 1901 рік) (Хрк.), *Червоний Шахтар* (д. з. – 1917 рік) (Хрк.), *Новокомсомольське* (д. з. – 1958 рік) (Хрк.), *Ленінське* (утворене на місцях пасовищ у 1920-і роки) (Чрк.) [АТП 1947; АТП 1965] тощо.

Під час «першої хвилі» декомунізації ці населені пункти отримали нові (вмотивовані) назви: *Червоноармійське* змінено на *Таврійське* (Зп.), *Жовтневе* – на *Легідне* (Хрк.), *Червоний Шахтар* – на *Рубіжне* (Хрк.), *Новокомсомольське* – на *Приморське* (Хрк.), *Ленінське* – на *Богданівка* (Чрк.) і т. д. [262]. Дещо по-іншому виглядає ситуація з поселеннями, мешканці яких під час перейменування захотіли відновити давні назви. Наприклад, повернуто історичні назви таким поселенням, як: *Ставки* (кол. *Леніне*) (Жт.), *Жереб'ятин* (кол. *Жовтневе*) (Кв.), *Кучаків* (кол. *Кірове*) (Кв.), *Лиман* (кол. *Жовтневе*) (Хрк.), *Лосівка* (кол. *Пролетарське*) (Хрк.) і т. п. [249; 262].

Під впливом різних соціолінгвістичних факторів значна кількість населених пунктів за підтримки місцевих громад отримала не давні, а цілком нові назви, незважаючи на багатовікову історію деяких поселень. Наприклад: *Свято-Покровське* (кол. *Шахівка, Сулимівка*) (Дн.), *Микільське* (кол. *Нікольське*) і (кол. *Гладкий*) (Дн.), *Дзержинськ* (кол. *Щербинівка*) (Дн.), *Весна* (кол. *Ейхвальд, Святотроїцьке*) (Дн.), *Вишневе* (кол. *Стара Богушівка*) (Жт.), *Покровське* (кол. *Собічино*) (Жт.), *Травневе* (кол. *Петро-Мар'ївка, Олександрівка*) (Лг.), *Соборне* (кол. *Чернелів Мазовецький*) (Тр.) тощо [С 1932; АТП 1947; АТП 1973; 155].

Деякі громади не поспішають із перейменуваннями свої поселень. Так, наприклад, у Сумській області підлягають перейменуванню, за попередніми рекомендаціями, 41 назва поселень [249]. Після «третьох хвиль» декомунізації на межі 2015–2016 років у цьому регіоні сьогодні й досі наявні назви на зразок: *Комсомольська Комуна, Ленінське, Октябрське, Піонер, Свердлове, Червоний Пахар, Червонопрапорне* (См.) тощо. Лише наприкінці травня 2016 року (Прим. «четверта хвиля» декомунізації) на Сумщині запрацювали перейменувальні процеси.

Перейменування населених пунктів відбувається й на окупованих та на анексованих територіях. На терени Кримського півострова повертаються історичні кримськотатарські назви. У 1944–1945 роках, як було вже зазначено, у зв'язку з виселенням татар та інших тамтешніх народів було

перейменовано багато кримських населених пунктів. У 2016 року окремим поселенням були повернуті колишні назви. Наприклад, *Кіровське* перейменовано на *Іслям-Терек*, *Фурманівка* – на *Актачі*, *Улянівка* – на *Султан-Сарай*, *Войково* – на *Айбар*, *Октябрське* – на *Кучук-Бораиш*, *Краснофлотське* – на *Кайчаиш*, *Піонерське* – на *Джолман* (АРК) і т.д. [253]. У майбутньому, після повернення АРК до складу України, ці назви активно функціонуватимуть в ойконімії нашої держави.

Сьогодні ще чекають на своє перейменування чимало населених пунктів, ідеологічна етимологія яких, на думку експертів, ще під сумнівом. Хоча однойменні та подібні назви в окремих регіонах України після проведення процесу декомунізації вже не функціонують. Такі поселення, як *Жданівка* (Дн.), *Комісарове* (Хрк.), *Ленінка* (Вн.), *Ленінське* (Хрс.), *Ударне* (Кр.), *Червоногвардійське* (См.) не можуть, на нашу думку, мати іншу мотивацію, а тільки комуністичну. Деякою мірою погоджуємось із неоднозначною етимологією таких назв населених пунктів, як: *Красне* (Лг), *Краснолуцький* (Лг.), *Петрівка* (Кр.), *Петрівське* (Дн.) тощо.

Не можна заперечити того факту, що сьогодні процес декомунізації в ойконімії проходить непросто: багато населених пунктів ще не перейменовано, тобто вони не позбулися належності до тоталітарного радянського минулого, оскільки мешканці таких НП через свою інертність не виявляють наміру змінювати комуністичну ідеологічну назву, незважаючи на відповідні постанови Верховної Ради України, спеціалізованих комітетів та установ. Станом на 5 червня 2016 року було перейменовано 905 населених пунктів. Поодинокі перейменування в регіонах України були здійснені ще в липні 2016 року [255; 256; 257]. За період декомунізації в Україні було перейменовано 1012 топонімів, серед яких 969 населених пунктів і 43 райони (див. додаток Ж). Найважливішими серед них вважаємо зміну назв обласних центрів: *Кіровоград* – на *Кропивницький* (Кр.) та *Дніпропетровськ* – на *Дніпро* (Днп.). [257] Постанова щодо зміни 70 назв поселень на тимчасово окупованій та анексованій території поки що не набула чинності.

Загалом перейменування торкнулися всіх регіонів України (див. таблиця 2), за винятком Івано-Франківщини. Найбільший відсоток перейменованих назв відзначено в ойконімії східних та південних регіонів України (Донецька, Луганська, Одеська, Херсонська області, а також АР Крим).

Таблиця 2.

**Кількісні результати декомунізації ойконімії в областях України
(станом на червень 2016 року)**

Область / регіон	Загальна кількість населених пунктів (в областях)	Кількість населених пунктів рекомендованих УІНП до перейменування (станом на 10.06.2015)	Кількість перейменованих населених пунктів (станом на 05.06.2016)	Відсоток перейменованих назв поселень (від загальної кількості) (%)
АР Крим + м. Севастополь	1029	68	69	6,7
Вінницька	1510	24	27	1,79
Волинська	1086	2	3	0,2
Дніпропетровська	1483	84	96	6,47
Донецька	1303	99	101	7,75
Житомирська	1668	23	24	1,44
Закарпатська	609	2	1	0,16
Запорізька	955	41	48	5,03
Київська + м. Київ	1184	36	38	3,21
Кіровоградська	1032	40	42	4,07
Луганська	928	51	61	6,57
Львівська	1927	1	2	0,1
Миколаївська	915	45	45	4,92
Одеська	1049	55	62	5,91
Полтавська	1847	43	52	2,82
Рівненська	1027	3	5	0,49
Сумська	1481	41	44	2,97
Тернопільська	1056	2	2	0,19
Харківська	1758	97	102	5,8
Херсонська	698	48	49	7,02

продовження таблиці 2

Хмельницька	1452	14	18	1,24
Черкаська	824	19	19	2,31
Чернівецька	417	1	1	0,24
Чернігівська	1527	34	63	4,13

В Україні останнім часом на процеси перейменування поселень впливають різноманітні екстралінгвальні фактори. Так, із боку деяких народних депутатів України та представників сільських, селищних і міських органів влади лунають заяви про те, що Верховна Рада повинна переглянути раніше ухвалене рішення про перейменування окремих населених пунктів центральних, східних та південних регіонів і надати цим поселенням інші назви. Однак УІНП наголошує, що повторне перейменування суперечитиме чинному законодавству України.

Згідно з частиною сьомою статті 7 Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування були зобов'язані до 21 листопада 2015 року провести громадські слухання й подати на розгляд Верховної Ради пропозиції щодо перейменування населених пунктів, назви яких відображають символіку комуністичного тоталітарного режиму [64].

Тому всі подальші питання, пов'язані з перейменуванням населених пунктів, відтепер регулюються нормами загального законодавства, а саме – Законом України «Про географічні назви». Саме цей закон визначає правові основи регулювання відносин та діяльності, пов'язаних із установами назв географічних об'єктів, до яких, відповідно до його статті 1, належать також і міста [63].

Підстави для перейменування міст як географічних об'єктів визначені частиною одинадцятою статті 5 Закону України «Про географічні назви». Відповідно до цієї статті «перейменування географічних об'єктів здійснюється у випадку:

- 1) повторення назв однорідних географічних об'єктів у межах однієї адміністративно-територіальної одиниці;
- 2) необхідності повернення окремим географічним об'єктам їхніх історичних назв;
- 3) істотної зміни функції або призначення географічного об'єкта;
- 4) необхідність приведення назви географічного об'єкта у відповідність із вимогами Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» [63].

В УІНП наголошують на тому, що наведений перелік підстав для перейменування сіл, селищ та міст як географічних об'єктів є вичерпним. І жодна із зазначених у статті 5 Закону України «Про географічні назви» підстав не передбачає перейменування будь-якого населеного пункту [63].

Найбільшого невдоволення з боку громадськості викликала назва *Горішні Плавні*, проте вона не тільки не повторюється в назвах однорідних географічних об'єктів у межах Полтавської області, але й узагалі є унікальною для всієї території України. Повернення історичної назви місту *Горішні Плавні* також неможливе, оскільки воно було засновано за радянських часів, а назва *Комсомольськ*, що є символом радянського комуністичного тоталітарного режиму, не може бути збережена відповідно до частини десятої статті 5 Закону України «Про географічні назви» [63].

Станом на сьогодні будь-яке «повторне» перейменування населених пунктів шляхом «внесення змін» до вже проголосованої постанови Верховної Ради України, яка набрала чинності, чи ухвалення нової постанови суперечитиме чинному законодавству України.

Таким чином, першорядним завданням для українських законодавців, істориків, ономастів, географів і небайдужих громадян у сфері функціонування власних географічних назв є впорядкування української топонімії з урахуванням назвотворчих традицій, позбавлення її від штучних назв, узгодження з чинними лексичними і правописними нормами сучасної

української мови; підготовка й укладання нових довідників з адміністративно-територіального устрою України.

Висновки до Розділу 3

У другій половині ХХ століття внаслідок численних перейменувань назв поселень ойконімія України зазнала змін через запровадження до її складу невнормованих і «штучних» назв. Еко- та соціолінгвістичний аналіз перейменувань засвідчив відхилення від норм сучасної української літературної мови у структурі тодішніх і сучасних українських ойконімів спостерігаємо передусім на фонологічному, морфемному, лексичному та правописному рівнях.

Унаслідок та депортації окремих етносів із нашої території зникали і створені ними назви. Це стосується німецьких, польських, угорських, румунських, болгарських, кримськотатарських ойконімів.

У процесі перейменування неодноразово порушувалися критерії та принципи назвотворення, що викликало «деформацію» ойконімії України. На перейменування назв поселень згубно впливала політична заангажованість. Це проявлялося на рівні мотивації нових ойконімів, пов'язаної з пропагандою комуністичної епохи. Також у радянський період відбулося так зване «братання народів», котре спричинило поповнення української ойконімії російськомовними назвами.

Протягом майже всього минулого століття про відновлення питомих історичних назв поселень не йшлося. Перші спроби повернути давні назви поселенням здійснено наприкінці ХХ століття переважно в західних регіонах України з ініціативи місцевих органів влади. У розділі проаналізовано етапи («хвилі») перейменувань поселень під час процесу декомунізації, указано кількісне співвідношення перейменувань в областях України. Також описано досвід очищення від залишків минулого у сфері назовництва пострадянських країн.

Матеріали 3 розділу дисертації апробовано в статтях «Взаємодія української та російської мов крізь призму соціолінгвістики (на прикладі ойконімії України ХХ ст.)» [176], «Ойконімія України радянської доби: еколінгвістичний дискурс» [182], «Політична заангажованість ойконімії України ХХ ст.: соціолінгвістичний підхід» [186], «Локальные немецкоязычные названия поселений на востоке Украины» [179], «Декомунізація ойконімії України ХХІ століття» [178] та тезах конференцій [180; 184; 187].

ВИСНОВКИ

У результаті еко- та соціолінгвістичного дослідження ойконімії України ХХ століття дійшли таких висновків.

Мову – як явище соціальне – в мовознавстві вивчають представники різних лінгвістичних течій і напрямів, а розвиток категоріального апарату соціолінгвістики, еколінгвістики та ономастики в сучасній мовознавчій парадигмі засвідчив нагальну потребу у виокремленні змісту нового поняття – «еко- та соціолінгвістичні аспекти ойконімії» та його подальшого різнобічного пояснення й наповнення на стику зазначених лінгвістичних дисциплін.

У дисертації вперше здійснено еко-, соціолінгвістичний і ономастичний аналіз ойконімії на матеріалі назв населених пунктів України ХХ століття крізь призму еколінгвістики та соціолінгвістики. Можливість широкого і доступного вибору джерельної бази, зокрема довідників адміністративно-територіального поділу, законодавчих документів, краєзнавчих нарисів про минуле міст та сіл України, аматорських досліджень історії окремих поселень, періодики, інтернет-видань дала змогу підійти до об'єктивної еко- та соціолінгвістичної інтерпретації ойконімікону України та вироблення подальших традицій у дослідженнях такого типу.

На основі аналізу фактичного матеріалу (10 000 назв поселень із вище названих джерел українською, російською, польською, угорською та чеською мовами) вперше поєднано ономастичну (мотиваційно-назвотворчу, семантичну, структурно-словотвірну) інформацію, вміщену в назвах населених пунктів, із еколінгвістичною (дотримання норм та критеріїв номінації), соціальною (екстралінгвальні чинники перейменувань: мовна політика влади, політична заангажованість ойконіміїв) та хронологічною (дати фіксацій та перейменувань назв населених пунктів).

Достовірність отриманих результатів забезпечили:

1) теоретичне підґрунтя дисертації, зокрема праці з соціолінгвістики, еколінгвістики, ономастики, культури мови, історії;

2) описовий, порівняльно-зіставний, історичний методи, метод кількісних підрахунків; використані прийоми структурно-словотвірного, семантичного, текстологічного, етимологічного аналізів.

Еко- та соціолінгвістичний аспекти дослідження ойконімії України ХХ століття полягали у всебічному вивченні взаємозв'язків між питомо українськими назвами поселень та середовищем, тобто мовним колективом у соціально-політичному, культурологічному, демографічному, психологічному та історичному вимірах. Інтегральний антропоцентричний моніторинг назв населених пунктів України дозволив усебічно проаналізувати сферу формування та функціонування назв населених пунктів ХХ – початку ХХІ століття (під час та після процесу декомунізації), враховуючи владну політику з використанням російської мови та національні мовні особливості власних назв автохтонного населення.

Джерельна база нашого дослідження засвідчила результати мовної політики сусідніх держав, помітні у сфері назовництва населених пунктів України. Як наслідок, ойконімія нашої країни зазнала згубного впливу германізації, мадяризації, чехізації, полонізації та русифікації.

У ХХ столітті в Україні помітно зросла соціально-політична заангажованість у територіальному розподілі української ойконімії. Цей фактор мав вияв у відчутному скороченні самої кількості населених пунктів, їх адміністративному об'єднанні з сусідніми поселеннями, активному переселенні жителів сіл у міста (урбанізація), депортації мешканців окремих населених пунктів чи навіть регіонів тощо. Протягом минулого століття було знято з реєстрації більше тисячі населених пунктів, а їхні власні назви перейшли до пасивного лексичного запасу української мови, поповнивши реєстр зниклих ойконімів.

Еколінгвістичний аналіз української ойконімії засвідчив тенденцію до змін у сфері назовництва чужомовних елементів (номенів), які спричинила, з

одного боку, владна політика, з іншого – «очищення» ойконімії від довготривалих іншомовних впливів. Еколінгвістична оцінка онімних варіантів, у структурі яких наявні риси етнічної приналежності чи народно-розмовної мови, є досить проблемною. Адже вона повинна враховувати не лише особливості самої назви населеного пункту та особливості назвотворення на слов'янських теренах (структурно-семантичні типи, словотвірні моделі, мотивацію), а й так званих «фундаторів» того чи іншого поселення, що вимагає досить широкого й кропіткого залучення джерельної бази ойконімії всієї України, територію якої у ХХ столітті заселяли представники різних етносів (поляки, німці, кримські татари, румуни, угорці та ін.).

У дисертації проаналізовано владні циркуляри, постанови та укази, що стали законодавчим підґрунтям (екстралінгвальні чинники) для змін питомо українських назв поселень у минулому, і призвели до порушення лексико-семантичних та словотвірних особливостей в ойконіміконі України ХХ століття.

Питомо українські лексеми в основах назв поселень України замінювались політично заангажованими, заідеологізованими, російськомовними та й просто значеннєво ненавантаженими варіантами з метою витіснення українських чи інших автохтонних топооснов і топоформантів зі сфери назовництва. У словотворі найпоширенішими типами при творенні та зміні (перейменуванні) власної назви поселення переважно виступали відносно нові суфікси *івка (-овка)*, *-ине*, *-ове*, внаслідок чого ойконімія України втратила чимало архаїчних формантів.

Норми української літературної мови та ономастичні принципи називання поселень теж зазнавали трансформацій протягом усього ХХ століття. При кожному етапі перейменувань порушувались фонетичні, граматичні, лексичні та словотвірні норми. Природничі, історико-культурні та естетико-емоційні критерії називання населених пунктів минулого століття більшою мірою замінювались ідеологічними: ойконімію України

прагнули позбавити національної ідентичності та столітніх традицій у назовництві.

Аналіз ойконімії України ХХ століття з погляду еколінгвістики та соціолінгвістики показав, що ойконіми, як у попередній період, так і сьогодні, зазнають змін, спричинених не лише наслідками колишнього бездержавного статусу української мови та, більшою мірою, інерцією успадкованої радянської ідеології, а й почасти новітніми впливами, пов'язаними з непослідовністю мовної політики незалежної України та нефаховою роботою деяких топонімічних комісій при органах державної влади.

Так, нами встановлено, що в системі української ойконімії радянського періоду структура власних назв від 1 % до 10 % (залежно від регіону) суперечить чинним нормам української літературної мови та критеріям номінації, що дає всі підстави констатувати дисбаланс між мовою (або, точніше, її ойконімною системою) та середовищем, у якому вона функціонує.

Розкриті у дисертації особливості перейменувань поселень, зокрема у західних регіонах України, наприкінці ХХ століття дають підстави для висновку, що зміни здійснювались із метою повернення попередніх назв населеним пунктам, проте тільки з ініціативи місцевих громад. А перші серйозні кроки очищення ойконімії України від ідеологічного минулого на державному рівні зроблено завдяки процесу декомунізації 2015–2016 років.

Загалом еколінгвальний стан ойконімії України минулого століття сьогодні має загальнонаціональний вимір, проте ми зафіксували його певну регіональну специфіку. Зокрема, погіршеним, у нашому розумінні, еколінгвальним та соціолінгвістичним станом ойконімія України попереднього періоду характеризується зона активних прикордонних міжмовних контактів (Донецька, Запорізька, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Херсонська, Чернівецька області та Автономна Республіка Крим), яка охоплює західні, східні та південні регіони. Показовою є також суттєва різниця в еколінгвальному та соціальному статусі

українського ойконіма в західному регіоні – в Галичині та Закарпатті – порівняно з іншими теренами держави.

Забезпечення екологічного та соціолінгвістичного балансу української ойконімії, що об'єктивно відіб'ється, на нашу думку, на підвищенні рівня культури сучасної української власної назви, можливе за таких умов:

1) повного законодавчого забезпечення мовної політики у сфері назовництва, яка передбачає не лише ухвалення відповідних законодавчих актів та уможливлення безперешкодного перебігу процесів, з ними пов'язаних, а й ретельного прописування механізмів реалізації та контролю за їх реалізацією;

2) ухвалення нової редакції «Українського правопису», в якій розділ про правопис власних назв буде суттєво розширено реальними українськими онімними відповідниками в частині правильної передачі та відмінювання ойконімів;

3) визначення ідеологічних цінностей та пріоритетів незалежної України за цілковитої відмови від політики та заангажованості минулого.

Надзвичайно високі темпи трансформаційних змін у сфері ойконімії України – переважно радянського періоду – актуалізували проблему екології власної назви, потребу розв'язання якої вимагає не лише подальший розвиток української ономастики як системи, а й українська літературна мова загалом.

Належна увага до еко- та соціолінгвістичних аспектів мовної політики незалежної України матиме важливе значення не лише для збереження національної самобутності українського ономастикону, а й для створення підґрунтя для подальшого розвитку українського традиційного назовництва.

Перспективою подальших досліджень проблеми вважаємо укладання нових нормативних та доповнення існуючих словників-довідників ойконімів України, де хронологічно буде простежений увесь назвотворчий процес протягом всієї історії становлення того чи іншого поселення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агеева Р. А. Социолінгвістический аспект имени собственного / Р. А. Агеева, К. В. Бахнян. – Науч.-аналит. обзор. – М. : ИНИОН, 1984. – 60 с.
2. Адміністративно-територіальний устрій України. Історія. Сучасність. Перспективи: монографія / [Куйбіда В. С. та ін.; за заг. ред. Турчинова О. В.]; Секретаріат Каб. Міністрів України. – К., 2009. – 615 с.
3. Ажнюк Б. Етнозахисна функція мови як наукова проблема (від Потебні до сучасності). / Б. Ажнюк // О. О. Потебня й актуальні питання мови та культури. – К., 2004. – С. 50–57.
4. Ажнюк Б. М. Українські імена з іншомовним акцентом: проблеми транслітерації / Б. М. Ажнюк // Культура слова. – Вип. 48–49. – К. : Інститут української мови НАН України, 1996. – С. 28–33.
5. Ажнюк Б. М. Екологія мови в Україні: мовна динаміка і пошуки балансу / Б. М. Ажнюк // Екологія мови і мовна політика в сучасному суспільстві: зб. наук. праць. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – 376 с. – С. 7–20.
6. Ажнюк Б. М. Екологія мови: український вимір / Б. М. Ажнюк, Л. В. Ажнюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nrius.org.ua/images/book/17.pdf>.
7. Андрощук О. В. Перейменування об'єктів адміністративно-територіального поділу Криму як репресивний та пропагандистський засіб державної політики (II половина XX століття) / О. В. Андрощук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.history.org.ua/LiberUA/Book/Krym/17.pdf>.
8. Ачилова В. П. Дивовижне дзеркало кримської топоніміки / В. П. Ачилова, В. В. Власенко // Реконструктивні можливості ономастики : Тези доповідей і повідомлень наукового семінару. – К., 1995. – С. 3–5.

9. Бармак М. Німецьке, чеське та єврейське населення Волинської губернії (1796–1914 рр.): Монографія / М. Бармак. – Тернопіль : ТДПУ, 1999. – 208 с.
10. Белей О. О. Трансформація українського ономастикону посттоталітарного періоду на загальнослов'янському тлі / О. О. Белей. – Wrocław, 2007. – 248 с.
11. Беликов И. В. Социолінгвістика : учебник для бакалавриата и магистратуры / В. И. Беликов, Л. П. Крысин. – 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Издательство Юрайт, 2016. – 337 с.
12. Бернацкая А. А. О трех аспектах экологии языка / А. А. Бернацкая // Вестник КрасГАУ. – Серия «Гуманитарные науки». – 2003. – № 4. – С. 32–38.
13. Бернстайн Б. Класс, коды и контроль : структура педагогического дискурса / Б. Бернстайн. – М. : Просвещение, 2008. – 272 с.
14. Бобровица Н. Язык земли или ... указ? Топонимика Крыма : история, поэтика, политика / Н. Бобровица // Зеркало недели. – 1996. – 14 декабря.
15. Боднарук Г. П. О практике переименования населенных пунктов РСФСР / Г. П. Боднарук // Прикладная топонимика. – М., 1981. – С. 5–13.
16. Бодуэн де Куртенэ И. А. Избранные труды по общему языкознанию / И. А. Бодуэн де Куртенэ : в 2-х т. – Т. 2. – М. : Академия наук СССР, 1963. – 391 с.
17. Бойко Н. А. Способы и средства проприальной номинации (на материале славянских дегидронимических ойконимов) / Н. А. Бойко // Культура народов Причерноморья. – 2007. – № 110. – Т. 1. – С. 47–49.
18. Бойцун-Власенко А. Русифікація і томоніміцид в Україні / А. Бойцун-Власенко // Альманах Українського Народного Союзу. – 1982. – С. 57–66.
19. Бондар О. Екологія українського слова : аспекти і проблеми / О. Бондар // Четвертий міжнародний конгрес україністів. 26–29 серпня 1999 р. – Одеса, 2002. – С. 158–163.

20. Бордюк Л. Соціолінгвістична суть терміна еколінгвістика / Л. Бордюк // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – Серія «Проблеми української термінології». – 2003. – № 490. – С. 114–119.
21. Бучко Д. Основні принципи і способи номінації поселень у Галицькій землі (за даними реєстру поселень 1670 р.) / Д. Бучко // Українська мова. – 2009. – № 4. – С. 42–51.
22. Бучко Д. Радянська дійсність і ойконімічна система України / Д. Бучко // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка. – Серія «Мовознавство». – № 1. – 2000. – С. 3–7.
23. Бучко Д. Г. Вплив суспільно-господарських і політичних чинників на формування ойконімії України ХХ ст. / Д. Г. Бучко // *Nazwy własne a społeczeństwo* : у 2-х т. – Т. 2 / pod redakcja Romany Łobodzieńskiej. – Łask : Oficyna Wydawnicza LEKSEM, 2010. – S. 117–129.
24. Бучко Д. Г. До проблеми ойконімії України на –ани / –яни / Д. Г. Бучко // *Acta onomastica, věnovanok 70. Narozeninam PhDr. Libuše Olivové-Nezbedové*. Roc. II. – Praha, 2008. – S. 60-70.
25. Бучко Д. Г. Назви найдавніших поселень Надсяння: Ойконіми на *-їь / Д. Г. Бучко // *Слов'янська ономастика : зб. наук. праць на честь 70-річчя П. П. Чучки* / Відп. ред. С. М. Медвідь. – Ужгород, 1998. – С. 45–57.
26. Бучко Д. Г. Особливості номінації поселень на новозаселеній території (на матеріалі ойконімії Миколаївщини) / Д. Г. Бучко // *Історична та сучасна ономастика : Вибрані праці*. – Чернівці : Букрек, 2013. – 456 с. – С. 364–376.
27. Бучко Д. Г. Післявоєнне впорядкування назв населених пунктів і його вплив на ойконімну систему України / Д. Г. Бучко // Бучко Д., Бучко Г. *Історична та сучасна українська ономастика : Вибрані праці*. – Чернівці : Букрек, 2013. – С. 225–233.
28. Бучко Д. Г. Походження назв населених пунктів Покуття / Д. Г. Бучко . – Львів : Світ, 1990. – 143 с.
29. Бучко Д. Г. Характеристика номінації поселень давно і новозаселених територій України (на матеріалі ойконімії Тернопільщини та Миколаївщини)

- / Д. Г. Бучко, Г. Є. Бучко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. – Серія «Мовознавство». – Тернопіль : ТНПУ, 2011. – Вип. 2 (19) 2008 – 1 (20) 2011. – 244 с. – С. 112–123.
30. Бушаков В. А. Тюркская этноонимия Крыма: автореферат диссертации кандидата филологических наук: спец. 10.02.06 : тюркские языки / В. А. Бушаков; Ин-т языкознания. – Херсон, 1992. – 31 с.
31. Вакуленко М. О. Українська латиниця : основні підходи та сучасні особливості стандартизації / М. О. Вакуленко // *Studia Linguistica*. – Вип. 5. – 2011. – С. 497–504.
32. Ведомости Верховного Совета СССР. – 1957. – № 19. – Ст. 494.
33. Ведомости Верховного Совета СССР. – 1957. – № 4. – Ст. 80.
34. Ведомости Верховного Совета СССР. – 1964. – № 45. – Ст. 506.
35. Вербич С. О. Південнослов'янський топонімікон крізь призму праслов'янського лексичного фонду / С. О. Вербич // Вісник Львівського університету. – Серія «Філологічна» . – 10.01.2012 . – Вип. 56. – Ч. 1. – С. 227–234.
36. Верменич Я. Зміни адміністративно-територіального устрою України ХХ- ХХІ ст. / Я. Верменич, О. Андросук. – К. : Вид-во Інституту історії України НАН України, 2014. – 181с.
37. Верста І. М. Словосполучення як засіб номінації родо-видових понять соціолінгвістики / І. М. Верста // *Лінгвістичні студії*. – 2007. – № 15. – С. 18–21.
38. Виноградський Ю. С. Назви міст, сіл та річок Чернігівщини / Ю. С. Виноградський // *Мовознавство*. – 1957. – Т. 14. – С. 29–39.
39. Відомості Верховної Ради УРСР. – 1956. – № 8. – Ст. 138.
40. Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – № 47. – Ст. 528.
41. Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – № 47. – Ст. 527.
42. Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – № 21. – Ст. 552.
43. Відомості Верховної Ради УРСР. – 1964. – № 15. – Ст. 214.
44. Відомості Верховної Ради УРСР. – 1965. – № 28. – Ст. 457.

45. Габорак М. Назви поселень Івано-Франківщини (Бойківщина, Гуцульщина та Опілля) : історико-етимологічний словник / М. Габорак. – Івано-Франківськ : ОППО; Снятин : ПрутПринт, 2007. – 199 с.
46. Галас К. Й. Про деякі назви населених пунктів Закарпаття / К. Й. Галас // Наукові записки Ужгородського ун-ту. Діалектологічний збірник. – Ужгород, 1957. – Т. 26. – Вип. 2. – С. 203–206.
47. Голікова Н. С. Соціолінгвістичний словник : словник-довідник / Н. С. Голікова, В. В. Корольова. – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара. Факультет укр. й інозем. філології та мистецтвознавства. – Дніпропетровськ : Акцент ПП, 2015.– 239 с.
48. Горбаневский М. В. Локальные миграции населения и их отражение в топонимии / М. В. Горбаневский // Вопр.географии. – М., 1979. – Вып. 110. – С. 112–128.
49. Гумбольдт В. Язык и философия культуры / В. Гумбольдт. – М. : Прогресс, 1985. – 452 с.
50. Гуцало Є. П. Позичений чоловік / Є. П. Гуцало. – К. : Радянський письменник, 1982. – 85 с.
51. ДА АРК. – Ф. Р – 3287. – Оп. 4. – Спр.15. – С. 1–122.
52. Данчинова И. А. Иноязычные топонимы в словарном составе языка / И. А. Данчинова // Языки и топонимия. – Томск, 1977. – Вып. 4. – С. 127–130.
53. Деркач Н. Еколінгвістика : становлення та основні напрями досліджень [Електронний ресурс] / Н. Деркач, В. Жуковська. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/6783/1/11dnoest.pdf>.
54. Дністрянський М. С. Кордони України : Територіально-адміністративний устрій / М. С. Дністрянський // Народознавчі студії. – Львів : Світ, 1992. – 144 с.
55. Добош В. Проблеми правописної нормалізації назв населених пунктів Закарпаття / В. Добош // Українська мова на Закарпатті у минулому і сьогодні. Матеріали науково-практичної конференції. – Ужгород, 1993. – С. 156–164.

56. Драк М. Німецьке населення Східної Галичини: розселення та зміни кількісного складу (1772–1857) / М. Драк // Німецькі колонії в Галичині. Історія – архітектура – культура. – Львів, 1996. – С. 57–67.
57. Екологія українського слова : практичний словничок-довідник / [упоряд. О. Сербенська]. – 2-ге випр. і доп. вид. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 83 с.
58. Єрмоленко С. Символічні і практичні виміри мовної норми / С. Єрмоленко // Екологія мови і мовна політика в сучасному суспільстві: зб. наук. праць. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – 376 с. – С. 202–218.
59. Єрмоленко С. Я. Критерії літературної норми і практика її кодифікації / С. Я. Єрмоленко // Наукові записки. Серія «Філологічна». – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. – Вип. 40. – С. 6–9.
60. Жирмунский В. М. Национальный язык и социальные диалекты / В. М. Жирмунский. – Л. : Гослитиздат, 1936. – 297 с.
61. Зайцев Ю. Історія України / Ю. Зайцев. – Львів : Світ, 1996. – 471 с.
62. Закон Украинской Советской Социалистической Республики «Об языках в Украинской ССР» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sdpuo.com/rus/faction/laws/laws-lang/>.
63. Закон України «Про географічні назви» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, № 27, ст. 360) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2604-15>.
64. Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/317-19>.
65. Збірник узаконень та розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України. – 1923. – № 37. – Ст. 515.

66. Зоря Полтавщини. – 1966. – 9 грудня // Довідник адміністративно-територіального поділу Полтавської області на 1 жовтня 1965 року. – Вид. друге. – Полтава, 1965. – С. 121–125.
67. Иванова Е. В. Экологическое сознание и эколингвистика / Е. В. Иванова, Е. В. Бернацкая // Вестник Челябинского государственного педагогического университета. – Челябинск : ООО Элит- Печать. – 2012. – № 7. – С. 248–258.
68. Иванова Е. В. Цели, задачи и проблемы эколингвистики / Е. В. Иванова // Прагматический аспект коммуникативной лингвистики и стилистики: сборник научных трудов / Отв. ред. Н. Попова. – Челябинск : Изд-во ИИУМЦ «Образование», 2007. – С. 41–47.
69. Иванова Т. А. К вопросу о переименовании и наименовании населенных пунктов / Т. А. Иванова // Вопросы ономастики. – Свердловск, 1977. – Вып. 12. – С. 49–60.
70. Ионова С. В. К вопросу о признаках экологичности текстовой коммуникации / С. В. Ионова // Вестник Волгоградского государственного университета. – Серия 2. Языкознание. – 2011. – № 1 (13). – С. 186–203.
71. Ионова С. В. Основные направления эколингвистических исследований : зарубежный и отечественный опыт / С. В. Ионова // Вестник Волгоградского государственного университета. – Серия 2. Языкознание. – 2010. – № 1 (11). – С. 86–93.
72. История городов и сел Украинской ССР. Закарпатская область / [під ред. Л. К. Балли та ін.]. – К. : Головна ред. Української радянської енциклопедії АН УРСР, 1982. – 612 с.
73. Інститут нацпам'яті оприлюднив список і карту міст і сіл України, які перейменують [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.5.ua/suspilstvo/instytut-natspaniamiati-opryliudnyv-spysok-i-kartumist-i-sil-iaki-pereimenuiut-83513.html>.

74. Кам'янець В. М. Лексико-семантичне значення власної назви (на прикладі німецьких власних назв) / В. М. Кам'янець // Вісник Чернівецького ун-ту. – Серія «Філологія». – Чернівці, 1999. – Вип. 60. – С. 91–99.
75. Карпенко О. Ю. Проблематика когнітивної ономастики: [монографія] / О. Ю. Карпенко. – Одеса : Астропринт, 2006. – 328 с.
76. Карпенко Ю. А. О функциях собственных имен / Ю. А. Карпенко // *Spoločenské fungovanie vlastných mien*. – Br., 1980. – S. 9–16.
77. Карпенко Ю. О. Переименования / Ю. О. Карпенко // *Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: В. В. Русанівський та ін.* – К., 2000. – С. 427–428.
78. Кислицына Н. Н. Эколингвистика – новое направление в языкознании / Н. Н. Кислицына. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/73781/12-Kislitsina.pdf?sequence=1>.
79. Кихтюк В. В. Два напрями в топоніміці Волині / В. В. Кихтюк // *Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки*. – Луцьк, 1999. – Вип. 5. – С. 164–167.
80. Кількість міст, гмін, фільварків на Холмщині та Підляшші на 1 січня 1913 року // *Наше життя*. – 1920. – 4 липня.
81. Ковалева Н. Б. Принципы номинации топонимов бассейна р. Ини / Н. Б. Ковалева // *Вопросы русского языка и его говоров*. – Вып. 2. – Томск, 1976. – С. 11–17.
82. Коваль А. П. Знайомі незнайомці: Походження назв поселень України / А. П. Коваль. – 2-ге вид. – К. : Либідь, 2012. – 304 с.
83. Конституция Украинской Социалистической Советской Республики. – Харьков : Всеукраинское Издательство, 1920. – 23 с.
84. Кордуба М. М. Що кажуть нам назви осель? / М. М. Кордуба. – Львів : Наша батьківщина, 1938. – 22 с.
85. Котович В. В. Ойконіми Бойківщини : лінгвістика і краєзнавство / В. В. Котович // *Проблеми гуманітарних наук : Наукові записки*

- Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка : збірник наукових праць. – Вип. 24. – Дрогобич, 2011. – С 116–126.
86. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти / М. П. Кочерган. – К. : Видавничий центр «Академія», 1999.– 288 с. (Альма-матер)
87. Кривошея І. І. Ойконіми Уманщини як пам'ятки мови доби Козаччини / І. І. Кривошея, І. С. Бурковецька // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні: зб. наук. праць / За ред. О. М. Титової. – К., 2000. – Вип. 9. – С. 189–191.
88. Кубійович В. Етнічні групи південнозахідньої України (Галичини) (станом на 1. 09. 1939) / В. Кубійович // Кубійович В. Наукові праці. – Т. 1. / Упор., вступ. стаття проф. О. Шаблія. – Париж – Львів, 1996. – С. 281–294.
89. Кукса М. Ф. Куп'янщина в потоці історії: історико-краєзнавчий нарис / М. Ф. Кукса. – Харків : Гриф, 2000. – 240 с.
90. Купчинська З. Відприсвійна топонімія неслов'янського походження / З. Купчинська // Мова та її функціонування : Вісник Львівського державного університету ім. Івана Франка: Серія «Філологічна». – Львів, 1995. – Вип. 25. – С. 58–66.
91. Купчинська З. О. Ойконімія України XVIII–XX ст. з родовим належності / З. О. Купчинська // Вісник Львівського університету. – Серія «Філологічна». – Львів, 2012. – Вип. 56. – Ч. 1. – С. 264–272.
92. Купчинська З. О. Просторово-часовий вимір української ойконімії: система і тенденції / З. О. Купчинська // Вісник Львівського університету. – Серія «Філологічна». – №2. – 2009. – Вип. 46. – Ч. 2. – С. 83–92.
93. Ларин Б. А. Разговорный язык Московской Руси / Б. А. Ларин // Начальный этап формирования русского национального языка. – Л., 1961. – С. 22–34.
94. Лизанець П. Назва – клад народний [Про перейменування міст, сіл, вулиць Закарпаття : історія і сучасність] / П. Лизанець // Новини Закарпаття. – 1991. – 30 січня. – С. 5.

95. Лобода В. В. Суфікс -івк(а) та його російські діаморфи -евк(а), -овк(а) в українській топонімії / В. В. Лобода // Українське мовознавство. – 1977. – № 5. – С. 80–86.
96. Лобода В. В. Топонімія Дніпро-Бузького межиріччя : монографія / В. В. Лобода. – К. : Вища школа, 1976. – 232 с.
97. Ломинина З. И. К вопросу о формализации знаний в экологическом дискурсе / З. И. Ломинина // Слово в языке и речи: аспекты изучения. Материалы международной конференции к юбилею В. Д. Девкина. – М. : Прометей, 2005. – С. 254–260.
98. Лучик В. В. Позамовні чинники й категорії ойконімної номінації / В. В. Лучик // Студії з ономастики й етимології. – К., 2007. – С. 193–202.
99. Лучик В. В. Принципи й критерії номінації та відновлення історичних назв у топонімії України / В. В. Лучик // Українська мова. – 2009. – № 4. – С. 28–33.
100. Лучик В. В. Основні чинники, що впливають на формування структури топонімів в українській мові / В. В. Лучик // Українська пропріальна лексика. Матеріали наукового семінару (Київ, 13–14 вересня 2000 р.). – К., 2000. – С. 92–98.
101. Марван І. Мова в контексті завдань духовної екології (Еколінгвістика та її роль у відродженні посттоталітарного суспільства) / І. Марван // Мовознавство : Другий міжнародний конгрес україністів 22–28 серпня 1993 року, Львів : Доповіді і повідомлення. – Львів, 1993. – С. 197–198.
102. Масенко Л. Т. Українська мова в соціолінгвістичному аспекті : Автореферат дисертації ... доктора філологічних наук / Л. Т. Масенко. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 39 с.
103. Масенко Л. Українська соціолінгвістика: вивчення проблеми мовної політики / Л. Масенко // Українська мова : науково-теоретичний журнал української мови. – К., 2008. – № 1. – С. 13–23.
104. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики / Л. Т. Масенко. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2010. – 243 с.

105. Масенко Л. Т. Розвиток топонімічної лексики / Л. Т. Масенко // Історія української мови. Лексика і фразеологія. – К. : Наукова думка, 1983. – С. 620–659.
106. Махниборода О. В. Неофициальные (прозвищные) имена различных объектов ономастики: структурно-семантический аспект (на материале русского и английского языков) : Автореферат диссертации... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 : теория языка / О. В. Махниборода. – Майкоп, Краснодар, 2010. – 26 с.
107. Мацюк Г. П. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики : навчальний посібник / Г. П. Мацюк. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 212 с.
108. Мацюк Г. П. До витоків соціолінгвістики: соціологічний напрям у мовознавстві / Г. П. Мацюк. – Серія «Мова і соціум». – Вип. 1. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 432 с.
109. Мейе А. Введение в сравнительное изучение индоевропейских языков / А. Мейе. – М. – Л., 1938. – 510 с.
110. Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика: пособие для студентов гуманитарных вузов и учащихся лицеев / Н. Б. Мечковская. — 2-е изд., испр. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 207 с.
111. Міщук Л. Словотворча структура назв поселень північно-східної Хмельниччини / Л. Міщук, Н. Герета // Лінгвогеографія Черкащини: збірник матеріалів міжвузівської науково-практичної конференції (Умань, 25–26 травня 2000 р.). – К., 2000. – С. 74–75.
112. Могила Д. В. Перейменування назв адміністративних об'єктів в Криму як наслідки депортації 1944 р. кримських татар, болгар, вірмен та греків / Д. В. Могила // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – Серия «Юридические науки». – Том 21 (60). – № 2. – 2008. – С. 301–310.
113. Наше життя (газета). – 1920. – 8 липня.

114. Никитин С. А. Лингвистические аспекты переименований географических объектов в России / С. А. Никитин / Диссертация кандидата филологических наук : спец. 10.02.21 : Прикладная и математическая лингвистика. – М., 2003. – 220 с.
115. Никольский Л. Б. Синхронная социолингвистика (теория и проблемы) / Л. Б. Никольский; отв. ред. : А. Д. Швейцер; АН СССР, Ин-т востоковедения. – М. : Наука, 1976. – 168 с.
116. Никонов В. А. Имя и общество / В. А. Никонов. – М. : Наука (ГРВЛ), 1974. – 280 с.
117. Нова редакція офіційного перекладу на українську мову Європейської хартії регіональних або міноритарних мов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buktolerance.com.ua/?p=2807>.
118. Нуждак Л. В. Еколінгвістичні особливості української онімної лексики посттоталітарної доби / Л. В. Нуждак // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – Острог, 2013. – Вип. 34. – С. 169–170.
119. Нуждак Л. В. Український ономастикон посттоталітарної доби у світлі еколінгвістики / Л. В. Нуждак; [наук. ред. Л. О. Белей]; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», НДІ україністики ім. Михайла Мольнара. – Ужгород : ІНВАЗОР, 2012. – 237 с.
120. Отин Е. С. Словарь коннотативных собственных имён / Е. С. Отин. – Донецк : Юго-Восток, 2004. – 410 с.
121. Оуен Д. Ф. Что такое экология? / Д. Ф. Оуен. – М. : Лесная промышленность, 1984. – 185 с.
122. Пасіцька О. Поляки підльвівських сіл у 20-і рр. ХХ ст. / О. Пасіцька // Україна : культурна спадщина, національна свідомість, державність. – № 17. – 2008. – С. 220–225.
123. Першина К. В. Становление ойконимии позднего образования в условиях близкородственного двуязычия : (На материале ойконимии Юго-

- Вост. Украины) / К. В. Першина // Одес. гос. ун-т им. И. И. Мечникова. – Одесса, 1983. – 19 с.
124. Петрунько О. В. Имя на карте / О. В. Петрунько // Коммунист. – 1989. – №15. – С. 83.
125. Поливанов Е. Д. Избранные работы : Труды по восточному и общему языкознанию / Е. Д. Поливанов / Редколлегия : И. Вардуль, В. Алпатов, Ф. Ашнин, В. Иванов, Л. Концевич, А. Леотьев; Институт востоковедения АН СССР. – М. : Наука (ГРВЛ), 1991. – 624 с.
126. Поповський А. М. Перейменування як духовний елемент виховання / А. М. Поповський // Перейменувальні процеси в топоніміці як ціннісний вибір українського суспільства : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, (Кіровоград, 11 червня 2015 року). – Миколаїв, 2015. – С. 60–61.
127. Потебня А. А. Из записок по теории словесности / А. А. Потебня // Хрестоматия по истории русского языкознания / Сост. Ф. М. Березин. – 2-е изд. – М. : Высшая школа, 1977. – С. 216–221.
128. Пура Я. О. Назви населених пунктів в їх зв'язках на суміжних локаціях / Я. О. Пура. – Львів : АН УРСР, 1986. – 178 с.
129. Пура Я. О. Топонімічний контекст і топонімічна система / Я. О. Пура // Українське мовознавство. – К., 1977. – Вип. 5. – С. 86–92.
130. Радевич-Винницький Я. Двомовність в Україні : теорія, історія, мововживання: монографія / Я. Радевич-Винницький. – Київ – Дрогобич : Посвіт, 2011. – 592 с.
131. Раду А. І. Еколінгвістика в структурі лінгвістичних досліджень / А. І. Раду // Дискурсні стратегії лінгвістики ХХІ століття: збірник матеріалів конференції (укр., англ., рос., нім., франц., польск. мовами) / Укл. А. І. Раду. – Львів : Видавництво Львівського національного університету імені Івана Франка, 2011. – 316 с. – С. 188–189.
132. Радчук В. Д. Параметри і взаємодія мов / В. Д. Радчук // Дивослово – 2005. – № 6. – С. 36–44.

133. Редьква Я. Локальні німецькомовні назви поселень (колоній) у колишніх Львівській та Галицькій землях / Я. Редьква // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць. – Серія «Германська філологія». – Вип. 267. – Чернівці, 2005. – С. 3–19.
134. Розкриття архівів: як після Голодомору на Донбас переселяли росіян [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://svitocumpravdu.blogspot.ru/2015/11/blog-post_39.html. – Назва з екрану.
135. Сачевська Л. Соціальні чинники формування ойконімії Середнього Дніпро-Бузького межиріччя / Л. Сачевська // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка. – Серія «Філологічна» («Мовознавство»). – Кіровоград, 2000. – Вип. 26. – С. 175–181.
136. Сборникъ циркуляровъ Волынскихъ Губернскихъ Учрежденій по разнымъ частямъ административнаго управленія с 1880 по 1897 годъ. – Житомиръ : Губернская типографія, 1898.
137. Сербенська О. Ефірне мовлення в системі координат лінгвоекнології / О. Сербенська // Теле- та радіожурналістика. – Львів, 2011. – Вип. 10. – С. 260–265.
138. Сергійчук В. З історії українців Холмщини й Підляшшя / В. Сергійчук // Холмщина і Підляшшя Історико-етнографічне дослідження. – К. : Родовід, 1997. – С. 77–85.
139. Скляренко А. М. Закономерности словообразовательной организации ойконимии (на материале украинских и немецких названий населенных пунктов) : автореферат диссертации кандидата филологических наук : спец. 10.02.20 : сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание. / А. М. Скляренко. – Одесса, 1974. – 26 с.
140. Сковородников А. П. Лингвистическая экология: проблемы становления / А. П. Сковородников // Филологические науки. – Красноярск, 1996. – № 2. – С. 64–69.

141. Словник української ономастичної термінології / Уклад. Бучко Д. Г., Ткачова Н. В. – Харків : Ранок-НТ, 2012. – 256 с.
142. Соссюр Ф. де. Труды по языкознанию / Ф. де Соссюр / Пер. с франц. яз. под ред. А. А. Холодовича; Ред. М. А. Оборина; Предисл. проф. Н. С. Чемоданова. – М. : Прогресс, 1977. – 696 с.
143. Суперанская А. В. Украинский язык для начинающих / А. В. Суперанская, З. М. Терлак. – Львів, 1991. – 238 с.
144. Суперанская А. В. Топонимия Крыма / А. В. Суперанская, З. Г. Исаева, Х. Ф. Исхакова. – Ч. I. – М. : Московский лицей, 1995. – 216 с.
145. Суперанская А. В. Ономастическая стандартизация. Допустимость. Возможность. Ограничения / А. В. Суперанская // Восточнославянская ономастика. – М., 1979. – С. 84–112.
146. Суперанская А. В. Что такое топонимика? / А. В. Суперанская / Отв. ред. Г. Степанов. – Серия «Литературоведение и языкознание». – М., 1985. – 182 с.
147. Теория и методика ономастических исследований. – М., 1986. – 255 с.
148. Ткачова Н. Соціолінгвістична мотивація й словотвірні тенденції у процесі перейменування (на прикладі складених ойконімів Тернопільської області) / Н. Ткачова // Slavica Tarnopolensia. – 2000. – № 7. – S. 43–49.
149. Ткачук А. З історії реформ адміністративно-територіального устрою України, 1907–2009 роки / А. Ткачук, Р. Ткачук, Ю. Ганущак. – К. : Леста, 2009. – 128 с.
150. Топонімічний словник України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.toponymic-dictionary.in.ua/>.
151. Торчинський М. М. Ономастикон Черкащини : стан і перспективи вивчення / М. М. Торчинський // Лінгвогеографія Черкащини: збірник матеріалів міжвузівської науково-практичної конференції (Умань, 25–26 травня 2000 р.). – К., 2000. – С. 64–66.
152. Угода між Урядом Української Радянської Соціалістичної Республіки і Польським Комітетом Національного визволення про евакуацію

українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР (від 09.09.1944) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/616_065.

153. Указ Президиума Верховного Совета РСФСР от 18 мая 1948 года «О переименовании населенных пунктов Крымской области» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sevdig.sevastopol.ws/temi/per.html>.

154. Указ Президиума Верховного Совета РСФСР от 21 августа 1945 года «О переименовании районов и районных центров Крымской АССР» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.liveinternet.ru/users/4768613/post351403976>.

155. Український Радянський Енциклопедичний Словник: у 3-х т. – Т. 2. – К. : Головна редакція УРЕ, 1986–1987. – 736 с.

156. Уфимцева А. А. Лексическая номинация (первичная нейтральная) / А. А. Уфимцева // Языковая номинация (виды наименований). – М. : Наука, 1977. – С. 5–85.

157. Учебный социолінгвістически словарь-справочник / Н. П. Тропина. – Херсон : Издатель Гринь Д. С., 2013. – 150 с.

158. Филевич И. П. История Древней Руси / И. П. Филевич. – Т. 1. – Территория и население. – Варшава : Типография Ф. Чернака, 1896. – 384 с.

159. Фішман Дж. Не кидайте свою мову напризволяще: приховані статусні наміри в корпуснопланувальній мовній політиці / Дж. Фішман. – К., 2009. – 200 с.

160. Фоменко В. Г. Звідки ця назва? : монографія / В. Г. Фоменко. – Дніпропетровськ : Промінь, 1969. – 104 с.

161. Фрингс Т. Немецкая диалектография: сборник статей / Т. Фрингс; пер. с нем. Н. А. Сигал; ред., предисл. и примеч. В. М. Жирмунского. – М. : Изд-во иностранной литературы, 1955. – 245 с.

162. Хомский Н. Язык и мышление / Н. Хомский. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1972. – 125 с.

163. Худаш М. Л. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімі утворення) / М. Л. Худаш, М. О. Демчук. – К. : Наукова думка, 1991. – 266 с.
164. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 31. – Спр. 1879. – Арк. 69–70.
165. Цыхун Г. А. Славянскія мовы ў святле экалінгвістыкі / Г. А. Цыхун // Доклады : XII Міжнародны з'езд славістаў. – Мінск, 1998. – 24 с.
166. Черняхівська Є. М. Словотворча структура топонімічних назв Львівщини / Є. М. Черняхівська // Питання українського мовознавства. – Львів, 1960. – Кн. 4. – С. 144–149.
167. Чеховський І. Г. Порухення історичних традицій топонімії краю у радянський період (за матеріалами Новоселицького району) / І. Г. Чеховський, В. Б. Ільчук // Буковина – мій рідний край: Матеріали ІІІ історико-краєзнавчої конференції молодих дослідників, студентів та науковців (Чернівці, 17 травня 1998 р.). – Чернівці, 2000. – С. 70–72.
168. Чучка П. Кодифікація ойконімів України – невідкладне завдання українських ономастів / П. Чучка // Науковий вісник Чернівецького університету. – Серія «Слов'янська філологія» : збірник наукових праць. – Вип. 356-359. – Чернівці, 2007. – С. 331–333.
169. Чучка П. П. Чужомовні еквіваленти слов'янських ойконімів та їх реконструктивні можливості / П. П. Чучка // Реконструктивні можливості ономастики: тези доп. і повід. наук. семінару. – К., 1995. – С. 59–61.
170. Шахматов А. А. Очерк современного русского литературного языка / А. А. Шахматов. – М. : Учпедгиз, 1941. – 288 с.
171. Шаховский В. И. Человек и его языковая среда : эколлингвистический аспект / В. И. Шаховский, С. В. Ионова // Антропология языка : сборник статей. – М., 2012. – С. 137–148.
172. Швейцер А. Д. К разработке понятийного аппарата социоллингвистики / А. Д. Швейцер // Социально-лингвистические исследования. – М., 1976. – С. 49–78.

173. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика (Газетно-информационный и военно-публицистический перевод) / А. Д. Швейцер. – М. : Воениздат, 1973. – 280 с.
174. Шевцова В. О. Топонімія Луганщини: Матеріали до спецкурсу / В. О. Шевцова. – Луганськ : Знання, 2000. – 118 с.
175. Штефан А. Угро-руська інтелігенція на переломі ХІХ-го і ХХ-го віків / А. Штефан // За правду і волю. Спомини і дещо з історії Карпатської України. – К. І, ІІ. – Торонто, 1973, 1981. – С. 25–29.
176. Шульган О. В. Взаємодія української та російської мов крізь призму соціолінгвістики (на прикладі ойконімії України ХХ ст.) / О. В. Шульган // Актуальні проблеми філології та перекладознавства : зб. наук. пр. – Хмельницький : ХмЦНП, 2013. – Вип. 6. – Ч. 2. – С. 272–280.
177. Шульган О. В. Вплив суспільно-політичних чинників на формування ойконімії Тернопільщини у другій половині ХХ ст. : соціолінгвістичний аспект / О. В. Шульган // Лінгвістичні дослідження : зб. наук. пр. – Х., 2013. – Вип. 36. – С. 255–260.
178. Шульган О. В. Декомунізація ойконімії України ХХІ століття / О. В. Шульган // Науковий вісник Чернівецького університету імені Юрія Федьковича : зб. наук. праць / наук. ред. Бунчук Б. І. – Вип. 770. – Серія «Словянська філологія». – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. – С. 205–210.
179. Шульган О. В. Локальные немецкоязычные названия поселений на востоке Украины / О. В. Шульган // Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal). – Warszawa, Polska, 2015. – № 3 (3). – S. 142–149.
180. Шульган О. В. Ойконімія України кінця ХХ століття : еколінгвістичний аналіз / О. В. Шульган // Чинники розвитку філологічних наук у ХХІ столітті : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (Львів, 25-26 жовтня 2013 року). – Львів : Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2013. – С. 65–69.

181. Шульган О. В. Ойконімія України першої половини ХХ століття як результат мовної політики панівних держав / О. В. Шульган // *Science and Education a New Dimension. Philology.* – Budapest, 2016. – IV (23). – Issue: 100. – P. 45-50.
182. Шульган О. В. Ойконімія України радянської доби : еколінгвістичний дискурс / О. В. Шульган // *Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. пр. – Вип. 9. – Ч. 2. – Кривий Ріг, 2013. – С. 214–221.*
183. Шульган О. В. Ойконімія України ХХ століття : сфера зацікавлень еколінгвістики та соціолінгвістики / О. В. Шульган // *Збірник статей та тез доповідей за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи» (м. Дніпродзержинськ, 27 травня 2016 р.) / відп. за випуск проф. К. Ю. Богомаз. – Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2016. – С. 175–176.*
184. Шульган О. В. Перейменовальні процеси в ойконімії України ХХІ століття : реальність, наслідки, історична справедливість / О. В. Шульган // *Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики : матеріали Всеукраїнської наукової конференції (Дніпро, 29-30 червня 2016 року). – Дніпро : Роял-Принт. – С. 270–272.*
185. Шульган О. В. Перейменування в ойконімії України другої половини ХХ – початку ХХІ століття : досвід та перспективи / О. В. Шульган // *Наукові праці: науково-методичний журнал. – Вип. 266. – Т. 278. – Серія «Філологія. Мовознавство». – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. – С. 137–141.*
186. Шульган О. В. Політична заангажованість ойконімії України ХХ ст. : соціолінгвістичний підхід / О. В. Шульган // *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – Серія «Філологічні науки». – Луцьк, 2013. – № 1 (250). – С. 141–145.*

187. Шульган О. В. Проголошення незалежності України як перша спроба «очищення» регіональної ойконімії від радянської дійсності / О. В. Шульган // *Перейменувальні процеси в топоніміці як ціннісний вибір українського суспільства* : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, (Кіровоград, 11 червня 2015 року). – Миколаїв, 2015. – С. 80–81.
188. Шульган О. В. Російсько-польськомовна адміністративно-канцелярська транслітерація ойконімії Галичини першої половини ХХ століття (за матеріалами «Русско-польского перечня географических названий», 1915) / О. В. Шульган // *Записки з ономастики* : зб. наук. пр. – Одеса, 2015. – Вип. 18. – С. 777–786.
189. Шульган О. В. Соціо- та еколінгвістичний аналіз ойконімії України радянського періоду / О. В. Шульган // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. – Серія «Філологія» : зб. наук. пр. – Вип. 22. – Одеса, 2016. – С. 57–60.
190. Шульган О. В. Соціолінгвістика й еколінгвістика: точки перетину в ойконімії України ХХ століття / О. В. Шульган // *Мова і суспільство* : збірник наукових праць. – Львів, 2014. – Вип. 5. – С. 23–27.
191. Шульгач В. П. Словник географічних термінів Західного Полісся / В. П. Шульгач // *Ономастика України та етногенез східних слов'ян* / відп. ред. І. М. Железняк. – К., 1998. – С. 215–227.
192. Языковая номинация (общие вопросы). – М. : Наука, 1977. – 359 с.
193. Якубинский Л. П. Избранные работы. Язык и его функционирование / Л. П. Якубинский; отв. ред.: А. А. Леонтьев. – М. : АН СССР, Отд-ние лит-ры и языка, 1986. – 345 с.
194. Bieder Н. Die ruthenische (ukrainische) sprache in der Habsburgermonarchie 1772-1918 / Н. Bieder // *Мовознавство* : тези та повідомлення третього Міжнародного конгресу українців, 26-29 серпня 1996 р. / відп. ред.: А. О. Івченко; відп. ред.: О. Тараненко; упоряд.: С. Вакуленко, А. Даниленко ; Міжнар. асоціація українців [та ін.]. – Х. : Око, 1996 . – С. 109–115.

195. Calvet L. Pour une écologie des langues du monde / L.-J. Calvet. – Paris : Plon, 1999. – 304 p.
196. Coates R. A speculative psycholinguistic model of onymization / R. Coates // Proceedings from the International Symposium. – Roma. – 2005. – P. 3–13.
197. Döring M. Wir sind der Deich : Zur metaphorisch-diskursiven Konstruktion von Natur und Nation / M. Döring. – Hamburg : Verlag Dr. Kovac, 2005. – 143 p.
198. Duden Deutsches Universalwörterbuch A–Z / hrsg. und bearb. vom Wissenschaftlichen Rat und den Mitarbeitern der Dudenredaktion. – 3., völlig neu bearb. und erweit. Aufl. – Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich : Dudenverlag, 1996. – 1816 s.
199. Fill A. Okolinguistik. Eine Einführung / A. Fill. – Tübingen : Narr, 1993. – 151 p.
200. Fill A. Sprachökologie und Ökoluistik / A. Fill // Referate des Symposiums «Sprachökologie und Ökoluistik» an der Universität Klagenfurt, 27. – № 28. Oktober, 1995. – Tübingen : Narr, 1996. – S. 78–80.
201. Finke P. Politizität. Zum Verhältnis von theoretischer Härte und praktischer Relevanz in der Sprachwissenschaft. Sprache im politischen Kontext / P. Finke. – Tübingen : Niemeyer, 1983. – P. 15–75.
202. Fishman J. Advances in the Sociology of Language / J. Fishman / Ed. by J. Fishman. – Vol. 1–2. – The Hague; Paris, 1971–1972. – 250 p.
203. Fishman J. Domains and the relationship between micro- and macrosociolinguistics / J. Fishman // Gumperz J. J., Hymes D. Directions in Sociolinguistics. – New York, 1972. – C. 435–453.
204. Frings Th. Rheinische Sprachgeschichte / Th. Frings. – Essen an der Ruhr, 1924. – 54 S.
205. Haarmann H. Elemente einer Sprach ökologi / H. Haarmann // Multilingualismus. – 1980. – B. 2. – S. 3–45.
206. Halliday M. A. K. New Ways of Meaning: The Challenge to Applied Linguistics / M. A. K. Halliday // The Ecolinguistics Reader : Language, Ecology

- and Environment; [Edited by A. Fill, P. Mühlhäusler]. – London–New York : Continuum, 2001. – P. 175–202.
207. Harre R., Brockmeier J., Mühlhäusler P. Greenspeak / R. Harre, J. Brockmeier, P. Mühlhäusler // A Study of Environmental Discourse– Thousand Oaks, London, New Delhi, 1999. – 188 p.
208. Haugen E. The ecology of Language / E. Haugen. – Stanford, 1972. – 411 p.
209. Havranek B. Genera verbi v slovanských jazycích / B. Havranek. – Praha : Kr. České spol. nauk, 1928. – 184 s.
210. Labov W. Principles of Linguistic Change / W. Labov. – Vol. 1. – Internal Factors. – Blackwell Publishers, 1994. – 664 p.
211. Mathesius V. On linguistic characterology with illustrations from Modern English / V. Mathesius // Actes du Premier Congres International des Linguistes a La Haye (1928). – The Hague, – reprinted in Vachek, 1964. – P. 56–59.
212. Miśiło E. Akcja «Wisła» / E. Miśiło. – Warszawa, 1993. – 432 s.
213. Ohnheiser I. Эколингвистика и тенденции развития современных славянских языков / I. Ohnheiser // Języki słowiańskie w perspektywie ekolingwistycznej. – Opole, 2003. – S. 9–34.
214. Pinker S. The Language Instinct. The New Science of Language and Mind / S. Pinker. – Penguin Book, 1994. – 483 p.
215. Stork Y. Die Rolle des Ökonomiebegriffs in der Ökolinquistik. / Y. Stork // Sprachökologie und Ökolinquistik : Referate des Symposiums 'Sprachökologie und Ökolinquistik' an der Universität Klagenfurt, 27.-28. Oktober 1995 / A. Fill. – Tübingen : Narr, 1996. – S. 72–93.
216. Trampe W. Ökologische Linguistik. Grundlagen einer ökologischen Wissenschafts-und Sprachtheorie / W. Trampe. – Opladen, 1990. – 189 p.
217. Vachek J. Some sociolinguistic factors in the development of English / J. Vachek // Studies in linguistics in honor of Raven I. McDavid, Jr. – Alabama, – reprinted in Vachek, 1976. – P. 333–341.
218. Zima P. Ekolingvistyka. Jazyky jako organizmy žijící prostřednictvím svých uživatelů / P. Zima // Vesmir. cts. cz . – Leden, 2002. – S. 45–47.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ЇХНІХ УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

219. Алфавітний покажчик нових і старих найменувань населених пунктів, які були перейменовані з 01.01.2016 по 01.10.2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://static.rada.gov.ua/zakon/new/NEWSAIT/ADM/d06.rtf>.
220. Алфавітний покажчик старих і нових найменувань населених пунктів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://static.rada.gov.ua/zakon/new/NEWSAIT/ADM/zmist.html>
221. *АТД 1979* : Украинская ССР. Административно-территориальное деление. На 1 января 1979 года. — К. : Главная редакция УСЭ, 1979. — 512 с.
222. *АТП 1947* : Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року. — К., 1947. — 1084 с.
223. *АТП 1962* : Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ. На 1 січня 1962 року — К. : Політвидав, 1962. — 419 с.
224. *АТП 1965* : Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ. На 1 липня 1965 року. — К. : Політвидав, 1965. — 432 с.
225. *АТП 1969 (1)* : Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ : у 2-х т. — Т. 1. — К. : Політвидав, 1969. — 541 с.
226. *АТП 1969 (2)* : Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ : у 2-х т. — Т. 2. — К. : Політвидав, 1969. — 631 с.
227. *АТП 1973* : Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 січня 1972 р. — К. : Політвидав України, 1973. — 816 с.
228. *АТУ 1987* : Українська РСР: Адміністративно-територіальний устрій: на 1 січ. 1987 р. — К.: Голов. ред. УРЕ, 1987. — 504 с.
229. *АТУ 2012* : Україна: Адміністративно-територіальний устрій (станом на 1 січня 2012 року) / Верховна Рада України; заг. ред. В. О. Зайчука; відп. ред. Г. П. Скопненко; упоряд. В. І. Гапотченко. — К. : Парламентське видавництво, 2012. — 784 с.

230. *БГ 1913* : Списокъ населенныхъ мѣсть Бессарабской губерніи. – Измаиль, 1913. – 50 с.
231. *БО 1927* : Список населених пунктів Бердичівської округи (Попередня дані Всесоюзного перепису населення 17.XII.1926 р.). – Бердичів, 1927. – 150 с.
232. *ВГ 1906* : Списокъ населенныхъ мѣсть Волынской губерніи. – Житомиръ : Волынская губернская типографія, 1906. – 219 с.
233. *ВГ 1923* : Материалы по административно-территориальному делению Волынской губернии 1923 года. – Житомир, 1923. – 186 с.
234. *Г. ПГ 1893* : Гульдман В. Населенные места Подольской губернии: Алфавитный перечень населенных пунктов губернии, с указанием некоторых справочных о них сведений / В. Гульдман. – Каменец-Подольский : Издание Подольского губернского статистического комитета, 1893. – 636 с.
235. *ДІ 1927* : Довідник Ізюмщини. – Ізюм, 1927. – 111 с.
236. *ЕУЕГ 1911*: Списокъ населенныхъ мѣсть Екатеринославскаго уѣзда Екатеринославской губерніи съ приложеніемъ карты. – Екатеринославъ : Типографія Губернскаго Земства, 1911. – 42 с.
237. *Ж 1795–2006* : Адміністративно-територіальний устрій Житомирщини: 1795–2006: довідник: офіційне видання / упоряд. Р. Ю. Кондратюк, Д. Я. Самолюк, Б. Ш. Табачник. – Житомир : Волинь, 2007. – 620 с.
238. *ЗО 1928* : Довідник по населених пунктах Запорізької округи. – Запоріжжя : Запорізьке статистичне бюро, 1928. – 219 с.
239. *Куп. О 1926* : Список заселених пунктів Куп'янської округи 1925 р. – Куп'янськ : Друкарня «Червоний Друк», 1926. – 57 с.
240. *Кр. 1783-1998* : Административно-территориальные преобразования в Крыму. 1783-1998 гг. / Справочник. – Симферополь : Таврия-Плюс, 1999 г. – 464 с.
241. *Кв. О 1926* : Список поселень Київської округи. – К. : Видання Секретаріату Київського окрвиконкому, 1926. – 129 с.

242. *МПО 1927* : Територія та населення Могилів-Подільської округи. – Могилів-Подільський : Держдрукарня, 1927. – 57 с.
243. *МУЕГ 1911* : Списокъ населенныхъ мѣсть Мариупольскаго уѣзда Екатеринославской губерніи съ приложениемъ карты. – Екатеринославъ : Типографія Губернскаго Земства, 1911. – 35 с.
244. *НР 2006* : Немцы России: населенные пункты и места поселения: энциклопедический словарь / Сост. : В. Ф. Дизендорф. – М. : «ЭРН», 2006. – 472 с.
245. *П 1648–2012* : Адміністративно-територіальний поділ Полтавщини (1648-2012 рр.): довідник з історії адміністративно-територіального поділу / редкол. : Білоус Г. П., Білоусько О. А., Гудим В. В. та ін.; упоряд.: Васильєва Ю. О., Жук В. Н., Коротенко В. В. та ін. – Вид. друге, перероб. і доп. – Полтава : ТОВ «АСМІ», 2012. – 400 с.
246. *П. ЦВЗ 2006* : Пушкаш А. Цивілізація или варварство: Закарпатъе 1918-1945 / А. Пушкаш; Інститут слов'яноведєнія РАН. – М. : Європа, 2006. – 564 с.
247. *ПААУ 2006* : Політико-адміністративний атлас України / І. Руденко, Л. Півак, Ю. Лоза, О. Шаблій. – К. : ДНВП «Картографія», 2006. – 120 с.
248. *ПАК 2006* : Україна. Політико-адміністративна карта. Показчик географічних назв. – К. : Картографія, 2006. – 320 с.
249. Перелік міст та сіл до перейменування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.memory.gov.ua/page/perelik-mist-ta-sil-dopereimenuvannya>.
250. Перелік населених пунктів Надсяння // Надсяння. Львівське регіональне суспільно-культурне товариство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nadsyannya.org.ua/?page_id=26.
251. *ПО 1927* : Список залюднених місць Полтавської округи: за Всесоюзним переписом на 17 грудня 1926 року. – Полтава : Раддрукарня «Полтава – Поліграф», 1927. – 192 с.

252. Постанова Верховної Ради України від 12 травня 2016 року № 1351-VIII «Про перейменування окремих населених пунктів та районів на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1351-VIII>.
253. Постанова Верховної Ради України від 12 травня 2016 року № 1352-VIII «Про перейменування окремих населених пунктів та районів Автономної Республіки Крим та міста Севастополя» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1352-VIII>.
254. Постанова Верховної Ради України від 12 травня 2016 року № 1353-VIII «Про перейменування окремих населених пунктів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1353-VIII>.
255. Постанова Верховної Ради України від 14 липня 2016 року № 1465-19 «Про перейменування деяких населених пунктів Миколаївської, Одеської, Харківської областей та Комінтернівського району Одеської області» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1465-19>.
256. Постанова Верховної Ради України від 14 липня 2016 року № 1467-VIII «Про перейменування деяких населених пунктів Закарпатської, Одеської та Чернігівської областей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1467-19>.
257. Постанова Верховної Ради України від 14 липня 2016 року № 1468-19 «Про приведення назви міста Кіровоград Кіровоградської області у відповідність із вимогами Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1468-viii>.
258. Постанова Верховної Ради України від 17 березня 2016 року № 1037-VIII «Про перейменування окремих населених пунктів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1037-VIII>.

259. Постанова Верховної Ради України від 19 травня 2016 року № 1374-VIII «Про перейменування деяких населених пунктів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1374-VIII>.
260. Постанова Верховної Ради України від 19 травня 2016 року № 1377-VIII «Про перейменування окремих населених пунктів та районів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1377-viii>.
261. Постанова Верховної Ради України від 4 лютого 2016 року № 984- VIII «Про перейменування окремих населених пунктів та районів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984-VIII>.
262. Повний перелік перейменувань, погоджених Комітетом Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.memory.gov.ua/news/kirovograd-pereimenuyut-v-ingulsk-rovniispisok-pereimenuvan>.
263. *С 1932* : Список почтовых предприятий, ж/д станций городов, поселков и с/советов Украины с опозначением индексов. – Х. : Союзоргучет, 1932. – 268 с.
264. *РНПЛ* : Реєстр населених пунктів Львівщини / упорядник М. Горбаль. – Львів : Афіша, 2003. – 152 с.
265. *РППГН 1915* : Русско-польский и польско-русский алфавитные перечни географических названий, помещенных на карте Галиции и Буковины инж. Коримана. – К. : Изд-во Киевского округа путей сообщения, 1915. – 64 с.
266. *СЗОН 1926* : Список заселених оселищ Ніжинщини. – Ніжин, 1926. – 72 с.
267. *СУЕГ 1911* : Списокъ населенныхъ мѣсть Славяносербскаго уѣзда Екатеринославской губерніи съ приложениемъ карты. – Екатеринославъ : Типографія Губернскаго Земства, 1911. – 38 с.
268. *ТО 1958* : Адміністративно-територіальний поділ Тернопільської області. На 1 жовтня 1958 р. – Тернопіль : Облвидав, 1959. – 69 с.

269. *ТО 1967* : Тернопільська область. Адміністративно-територіальний поділ на 1 квітня 1967 р. – Тернопіль, 1967. – 142 с.
270. *ТО 1983* : Тернопільська область. Адміністративно-територіальний поділ станом на 1 січня 1983 р. – Львів : Каменярь, 1983. – 119 с.
271. *ТО 1997* : Тернопільська область: адміністративно-територіальний устрій станом на 1 червня 1997 р. / Упоряд. М. В. Дудар. – Тернопіль, 1997. – 236 с.
272. *УСРР 1928* : Список залюднених місць УСРР (за даними райвиконкомів). – Розділ II. – X. : Радянське село, 1928. – 1095 с.
273. *ХО 1928* : Список залюднених місць Херсонської округи (на 1 січня 1928 р.). – Херсон, 1928. – 76 с.
274. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. – Warszawa, 1880-1902. – Т. 1-15.
275. *SRP W. Lw.* : Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej opracowany na podstawie wyników pierwszego spisu ludności z dn. 30 września 1921 r. Województwo Lwowskie. – Warszawa, 1924. – Т. XIII. – 65 s.
276. *SRP W. St.* : Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej opracowany na podstawie wyników pierwszego spisu ludności z dn. 30 września 1921 r. Województwo Stanisławowskie. – Warszawa, 1923. – Т. XVI. – 31 s.
277. *SRP W. T.* : Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej opracowany na podstawie wyników pierwszego spisu ludności z dn. 30 września 1921 r. Województwo Tarnopolskie. – Warszawa, 1923. – Т. XV. – 36 s.

ДОДАТКИ

Додаток А

*Алфавітний покажчик населених пунктів Галичини
(за матеріалами «Русско-польского перечня географических названий»
(1915)
[РППГН 1915]
(окремі номінації)*

Названія пунктово̑	У̑зды	Nazwa punktów	Powiaty
Адамувка	Ярославъ	Adamówka	Jarosław
Альфредувка	Тарнобржегъ	Alfredówka	Tarnobrzeg
Бабинце	Борщовъ	Babińce	Borszczów
Бабулинце	Бучачъ	Babulińce	Buczacz
Баковце	Бубрка	Bakowce	Bóbrka
Баране перетоки	Сокаль	Baranie peretoki	Sokal
Барвинекъ	Красно	Barwinek	Krasno
Барщовице	Львовъ	Barszczowice	Lwów
Батятыче	Жулкевъ	Batiatycze	Żółkiew
Бахуржъ	Бржозовъ	Bachórz	Brzozów
Березовица велька	Тарнополь	Berezowica wielka	Tarnopol
Билилювка	Скалатъ	Bililówka	Skałat
Бильчице	Величка	Bilczyce	Wieliczka
Бисковице	Самборъ	Biskowice	Sambor
Бискупице	Тарновъ	Biskupice	Tarnów
Бложевъ гурны	Стар. Самборъ	Błozev	Star. Sambor
Блотня	Пржемысляны	Błotnia	Przemyślany
Бобрувка	Ярославъ	Bobrówka	Jarosław
Богатковце	Подгайце	Bohatkowce	Podhajce
Богданувка	Мысленице	Bohdanówka	Myślenice
Богумиловице	Бржеско	Bogumiłowice	Brzesko
Богуцице	Бохня	Bogucice	Bochnia
Болеховице	Краковъ	Bolechowice	Kraków
Борки вельки	Тарнополь	Borki wielkie	Tarnopol
Борки мал.	Скалатъ	Borki małe	Skałat
Боршовице	Пржемысль	Borszowice	Przemyśl
Борыниче	Бубрка	Borynicze	Bóbrka
Братковице	Ржешовъ	Bratkowice	Rzeszów
Братковце	Станиславовъ	Bratkowce	Stanisławów
Бржаза	Долина	Brzaza	Dolina
Бржеги	Величка	Brzegi	Wieliczka
Бржеги	Новы Таргъ	Brzegi	Nowy Targ
Бржежаны	У̑здный город	Brzeżany	M. powiatowe
Бржежница	Вадовице	Brzeźnica	Wadowice
Бржежница	Ропчице	Brzeźnica	Ropczyce
Бржезина	Жидачовъ	Brzezyna	Żydaczów
Бржезины	Ропчице	Brzezyny	Ropczyce

Бржезяна велька	Яворовъ	Brzeziana wielka	Jaworów
Бржеско	Уѣздный город	Brzesko	M. powiatowe
Бржоза стадницка	Ланцуть	Brzoza stadnicka	Łańcut
Бржоздовце	Бубрка	Brzozdowce	Bóbrka
Бржуховице	Львовъ	Brzuchowice	Lwów
Бригидау	Стрый	Brigidau	Stryj
Брусно стар.	Цѣшановъ	Brusno stare	Cieszanów
Брылинце	Пржемысль	Brylince	Przemyśl
Бубрка	Уѣздный город	Bóbrka	M. powiatowe
Бубрка	Кросно (Польща)	Bóbrka	Krosno
Бутелька гурн. и долн.	Турка	Butelka górna I dolna	Turka
Бучковице	Бяла	Buczkowice	Biała
Быстра	Живецъ	Bystra	Zywiec
Быстра	Мысленице	Bystra	Myślenice
Бядолины шляхецке	Бржеско	Biadoliny szlacheckie	Brzesko
Бяла	Уѣздный город	Biała	Miasto powiatowe
Бяла	Лиманова	Biała	Limanowa
Бялобожница	Чортковъ	Białobożnica	Czortków
Бялоскурка	Тарнополь	Białoskurka	Tarnopol
Бялыдунаецъ	Новы Таргъ	Białydunajec	Nowy Targ
Вадовице	Уѣздный город	Wadowice	Miasto powiatowe
Вадовице гурне	Мѣлецъ	Wadowice górne	Mielec
Валилеу	Коссовъ	Walileu	Kossów
Вельки очи	Яворовъ	Wielkie oczy	Jaworów
Велькополе	Грудекъ	Wielkopole	Gródek
Венглювка	Величка	Węglówka	Wieliczka
Вергобузь	Злочувъ	Werhobuz	Złoczów
Вержбовце	Коссовъ	Wierbowce	Kossów
Весола	Бржозовъ	Wesoła	Brzozów
Вильшенске	Коссовъ	Wilszenskie	Kossów
Вислокъ вельки	Санокъ	Wisłok wielki	Sanok
Виснёва	Величка	Wiśniowa	Wieliczka
Виснѣвчикъ	Подгайце	Wisniowczyk	Podhajce
Вишенка велька	Грудекъ	Wiszenka wielka	Gródek
Волица комарова	Сокаль	Wolica komarowa	Sokal
Волковце	Борщовъ	Wołkowce	Borszczów
Волошка вѣсь	Долина	Wołoska wieś	Dolina
Волчищовице	Мосциска	Wołczyszczowice	Mościska
Волчковце	Зборовъ	Wołczkowce	Zborów
Воля добростанска	Грудекъ	Wola dobrostańska	Gródek
Воля заржицка	Ланцуть	Wola zarzycka	Łańcut
Воля Коблянска	Стар. Самборъ	Wola koblanska	Stary Sambor
Ворволинце	Залещики	Worwolince	Zaleszczyki
Воробьювка	Тарнополь	Worobjówka	Tarnopol
Воютыче	Самборъ	Wojutycze	Sambor
Вояшувка	Стржижовъ	Wojaszówka	strzyżów
Высоцко гурн.	Турка	Wysoko górne	Turka

Вышатице	Пржемысль	wyszatice	Przemyśl
Гавлушовице	Мѣлецъ	Gawłuszowice	Mielec
Гадынковце	Гусятинъ	Hadynkowce	Husiatyn
Гае	Львовъ	Gaje	Lwów
Гае дытковецке	Броды	Gaje dytkowieckie	Brody
Гае за рудой	Броды	Gaje za rudą	Brody
Гае нижн. и верх.	Дрогобычъ	Gaje niżne i wyż.	Drohobycz
Галувка	Стар. Самборъ	Galówka	Stary Sambor
Гандзлувка	Ланцуть	Handzlówka	Łańcut
Гарбутовице	Вадовище	Harbutowice	Wadowice
Гарклѣва	Новы таргъ	Harkłowa	Nowy Targ
Глебочекъ	Борщовъ	Głęboczek	Borszczów
Глембока	Богородчаны	Głęboka	Bohorodczany
Глембоке	Санокъ	Głębokie	Sanok
Глины мале	Мѣлецъ	Gliny male	Mielec
Глубочекъ вельки	Тарнополь	Hłuboczek wielki	Tarnopol
Гнилице вельке	Збаражъ	Hnilice wielkie	Zbaraż
Голковице польск. и нѣмец.	Новы Сончъ	Gołkowice polsk. i niem.	Nowy Sącz
Горжице	Тарнобржегъ	Gorzyce	Tarnobrzeg
Горлице	Уѣздный город	Gorlice	Miasto powiatowe
Городиславице	Бубрка	Horodysławice	Bóbrka
Грабошице	Освѣнцимъ	Graboszyce	Oświęcim
Гриневице	Тлумачъ	Hryniowice	Tłumacz
Грицовце	Збаражъ	Hrycowce	Zbaraż
Грудекъ	Залещики	Gródek	Zaleszczyki
Гуржанка	Лиско	Górzanka	Lisko
Гурка	Бржеско	Gorka	Brzesko
Гурки	Мѣлецъ	Górki	Mielec
Гусне гурн.	Турка	Husne	Turka
Давидковце	Борщовъ	Dawidkowce	Borszczów
Дебеславце	Коломыя	Debesławce	Kołomyja
Дембины	Цѣшановъ	Dębiny	Cieszanów
Дембица	Ропчице	Dębica	Ropczyce
Дембно	Новы Тарг	Dębno	Nowy Targ
Дембовець	Тарнобржегъ	Dębowiec	Tarnobrzeg
Дзвинячъ гурны	Турка	Dzwiniacz górny	Turka
Дзѣдушице	Стрый	Dzieduszyce	Stryj
Дзѣнковице	Величка	Dzieskanowice	Wieliczka
Длуге	Кросно	Długie	Krosno
Длугополе	Новы Таргъ	Długopole	Nowy Targ
Дмитровице	Львовъ	Dmytrowice	Lwów
Долга войнил	Калушъ	Dołha wojnil.	Kałusz
Домброва	Уѣздный город	Dąmbrowa	Miasto powiatowe
Домбровица (Дубровица) (Дубровиця)	Ярославъ	Dąbrowica	Jarosław

Домбровка	Мѣлецъ	Dąbrowka	Mielec
Дорошовъ вельки	Жулкевъ	Doroszów wielki	Żółkiew
Дукельскій проходъ	Санокъ	Pas Dukielski	Sanok
Езерна	Зборовъ	Jezierna	Zborów
Жарувка	Мѣлецъ	Żarówka	Mielec
Желязувка	Домброва	Żelazówka	Dąbrowa
Жулкевъ	Уѣздный город	Żółkiew	Miasto powiatowe
Жупане	Сколе	Żupanie	Skole
Журавце кард. и пржед.	Рава руска	Żurawce kard. i przed.	Rawa ruska
Загоржице	Ропчице	Zagorzycy	Ropczyce
Загурце	Величка	Zagórcy	Wieliczka
Задубровце	Снятынъ	Zadubrowce	Sniatyn
Закржевце	Тлумачъ	Zakrzewce	Tłumacz
Залесе	Тарнобржегъ	Zalisy	Tarnobrzeg
Залесе	Чортковъ	Zalisy	Czortków
Залосце	Броды	Załośce	Brody
Замечекъ	Жулкевъ	Zemeczek	Żółkiew
Заржице	Ниско	Zarzyce	Nisko
Заржице вельке и мале	Вадовице	Zarzyce wielkie i male	wadowiece
Зарубинце	Збаражъ	Zarubińce	Zbaraż
Зарудзе	Зборовъ	Zarydze	Zborów
Зарудце	Львовъ	Zarudze	Lwów
Зачерне	Ржешовъ	Zaczerne	Rzeszów
Зашковице	Рудки	Zaszkowice	Rudki
Збышице	Новы Сончъ	Zbyszyce	Nowy Sącz
Звуръ	Самборъ	Zwór	Sambor
Зглобице	Тарновъ	Zgłobice	Tarnów
Загарловице	Величка	Zagarłowice	Wieliczka
Зезава	Залезици	Zazawa	Zaleszczyki
Зембржице	Вадовице	Zembrzyce	Wadowice
Зимнавода	Львовъ	Zimnawoda	Lwów
Злотники	Подгайце	Złotniki	Podhajce
Злочовъ	Уѣздный город	Złoczów	Miasto powiatowe
Змыслувка	Ланцуть	Zmysłówka	Łańcut
Зорниска польска	Грудекъ	Zorniska polska	Gródek
Зубеньско	Лиско	Zudeńsko	Lisko
Зухоржице	Львовъ	Zuchorzycy	Lwów
Иване пугте	Борщовъ	Iwanie puste	Borszczów
Иванувка	Трембовля	Iwanówka	Trembowla
Иванувка	Скалатъ	Iwanówka	Skalát
Ивоничъ	Кросно	Iawonicz	Krosno
Илявче	Трембовля	Ilawcze	Trembowla
Инѣвъ	Надвурна	Iniów	Nadwórna
Исыповце гурне и дольне	Тарнополь	Isypowce górne i dolne	Tarnopol
Калагурувка	Скалатъ	Kałagórka	Skalát
Каменка	Грибовъ	Kamionka	Grybów
Камѣнка	Ропчице	Kamionka	Ropczyce
Каміонка струмилова	Уѣздный городъ	Kamionka strumiłowa	Miasto

			powiatowe
Каменна гура	Рава руска	Kamienna góra	Rawa ruska
Каміонка	Коломыя	Kamionka	Kołomyja
Карашинце	Гусятинь	Karasyńce	Husiatyn
Касина велька	Лиманова	Kasina wielka	Limanowa
Касперовце	Залещики	Kasperowce	Zaleszczyki
Клапувка	Кольбушова	Klapówka	Kolbuszowa
Клазура Гця	Коссовъ	Kluzura Hcia	Kossów
Клазура Ожерна	Надвурна	Kluzura Ożerna	Nadwórna
Клодзенко	Жулкевъ (КБ р-н)	Kłodzianka	Żółkiew
Клодне	Лиманова	Kłodne	Limanowa
Клубовце	Тлумачь	Kłubowce	Tłumacz
Клювинце	Гусятинь	Kłwińce	Husiatyn
Ключовъ венг.	Печенижинь	Kluczów węg	Peczeniżyn
Клишнице	Рогатинь	Klisznice	Rohatyn
Кобло старе	Самборъ	Kobło stare	Sambor
Кобыле	Бохня	Kobyle	Bochnia
Кобылѣвоки	Трембовля	Kobylówka	Trembowlia
Кобыльница волоска	Яворовъ	Kobylnica wołoska	Jaworów
Кобыльница руска	Яворовъ	Kobylnica ruska	Jaworów
Козы-вельке	Бяла	Kozy wielki	Biała
Колачице	Ясло	Kołaczyce	Jasło
Колендзяны	Чортковъ	Kołendziany	Czortków
Колодзѣювка	Скалатъ	Kołodziejówka	Skalát
Конколувка	Ржешовъ	Kąkolówka	Rzeszów
Конопкувка	Тарнополь	Konopnówka	Tarnopol
Конюшки семановскіе	Рудки	Koniuszki siemianowska	Rudki
Копачинце	Городенка	Kopaczyńce	Horodenka
Копычинце	Гусятинь	Kopyczyńce	Husiatyn
Королевка	Тлумачь	Korolówka	Tłumacz
Королѣвка	Борщовъ	Korolówka	Borszczów
Корчувка	Жидачовъ	Korcówka	Żydaczów
Косовъ	Чертковъ	Kosów	Czortków
Коссовъ	Уѣздный городъ	Kossów	Miasto powiatowe
Коханувка	Ропчице	Kochanówka	Ropczyce
Коцуровъ	Бубрка	kocurów	Bóbrka
Кошиловце	Залещики	Koczyłowcé	Zaleszczyki
Креховице	Долина	Krechowice	Dolina
Креховце	Станиславовъ	Krechowce	Stanisławów
Кржеславице	Лиманова	Krzęslawice	Limanowa
Крживе	Каменка струмилова	Krzywe	Kamionka strumilowa
Крживе	Цѣшановъ	Krzywe	Cieszanów
Крживче	Борщовъ	Krzywcze	Borszczów
Кржижоновице	Бохня	Krzyżańowice	Bochnia
Кржижувка	Живецъ	Krzyżówka	Żywiec
Кропивникъ новый и стр.	Дрогобычъ	Kropiwnik nowy i	Drohobycz

Кропивникъ новый и стр.		stary	
Крулевска	Ланцуть	Królewska	Łañcut
Крулувка	Бохня	Królówka	Bochnia
Крысовице	Мосциска	Krysowice	Mościska
Ксенжнице вельке	Бохня	Książnice wielkie	Bochnia
Кубесувка	Живецъ	Kubiesówka	Żywiec
Кудобинце	Зборовъ	Kudobince	Zborów
Кудринце	Борщовъ	Kudrynce	Borszczów
Кузьменице	Калушъ	Kuźmienice	Kałusz
Кулачковце	Коломыя	Kułaczkowce	Kołomyja
Кульчице	Трембовля	Kulczyce	Trembowła
Купновице	Рудки	Kupnowice	Rudki
Купчинце	Тарнополь	Kupczyńce	Tarnopol
Купятыче	Пржемысль	Kupiatycze	Przemysł
Куржина мал.	Ниско	Kurzyna mała	Nisko
Куты старые	Коссовъ	Kuty stary	Kossów
Куйданце	Збаражъ	Kujdańce	Zbaraż
Лановце	Борщовъ	Łanowce	Borszczów
Лапчице	Бохня	Łapczyce	Bochnia
Лайсце	Ясло	Lajsce	Jasło
Лдзяны	Калушъ	Ldziany	Kałusz
Лебедзе	Цѣшановъ	Liebidzie	Cieszanów
Ленина болш.	Стар. Самбор	Lenina wielka	Stary Sambor
Ленки дольне и гурне	Пильзно	Łęki górne i dolne	Pilzno
Лентовня дольна	Мысленице	Łętownia dolna	Myślenice
Липа гурна и дольна	Добромиль	Lipa górna i dolna	Dobromil
Липе	Новы Сончъ	Lipie	Nowy Sącz
Липица дольна	Рогатинъ	Lipica dolna	Rohatyn
Липовце	Пржемысляны	Lipowce	Przemysłany
Лисичинце	Збаражъ	Lisiczynce	Zbaraż
Лисовице	Стрый	Lisowice	Stryj
Лисовце	Залещики	Lisowce	Zaleszczyki
Лисягура	Тарновъ	Lisiagóra	Tarnów
Лысятиче	Стрый	Lisiatycze	Stryj
Ловчице	Жидачовъ	Łowczyce	Żydaczów
Лодыговице	Живецъ	Łodygowice	Żywiec
Лондзке шляхетске	Тлумачъ	Ładzkie szlacheckie	Tłumacz
Лонкта гурна и дольна	Бохня	Łakta górna i dolna	Bochnia
Лончки кухарске	Ропчице	Łączki kucharskie	Ropczyce
Лопушанка хомина	Стар. Самбор	Łopuszanka chomina	Stary Sambor
Лужекъ гурн.	Стар. Самбор	Łużek górny	Stary Sambor
Лука мал.	Скалатъ	Łuka mała	Skałat
Лыса гура	Ясло	Łysa góra	Jasło
Люблинецъ стар. и нов.	Цѣшановъ	Lubliniec stary i nowy	Cieszanów
Любянки высш. и низш.	Збаражъ	Lubianki wyż. i niż.	Zbaraż
Люшовице	Домброва	Luszowice	Dąbrowa
Ляны	Станиславовъ	Lany	Stanisławów
Ляски	Тарновъ	Laski	Tarnów
Лясковце	Трембовля	Laskowce	Trembowła

Ляховице	Живець	Lachowice	Żywiec
Ляцке вельке	Злочовь	Lacki wielkie	Złoczów
Ляшки гостинцове	Мосциска	Laszki gościncowe	Mościska
Малковице	Пржемысль	Małkowice	Przemyśl
Мальчице	Грудекь	Malczyce	Gródek
Марковце	Тлумачь	Markowce	Tłumacz
Мартыновъ Нов.	Рогатинь	Martynów Nowy	Rohatyn
Мацьковице	Пржемысль	Maćkowice	Przemyśl
Майдань гр.	Надвурна	Majdan gór.	Nadwórna
Майдань ср.	Надвурна	Majdan śred.	Nadwórna
Медвѣдовце	Бучачь	Medwiedowce	Buczacz
Меденице	Дрогобычъ	Mądenice	Drohobycz
Мендзыбродзе около Живца	Живець	Międzybrodzie koło Żywca	Żywiec
Мендзыбродзе около Липника	Живець	Międzybrodzie koło Lipnika	Żywiec
Миклушовице	Бохня	Mikłuszowice	Bochnia
Микулинце	Тарнополь	Mikulińce	Tarnopol
Микушовице	Бяла	Mikuszowice	Biała
Милувка	Живець	Miłówka	Żywiec
Милятыче	Львовь	Milatyce	Lwów
Михалувка	Подгайце	Michałówka	Podhajce
Мокржаны вельке	Мосциска	Mokrzany wielke	Mościska
Молошковице	Яворовь	Mołoszkowice	Jaworów
Монастержиска	Бучачь	Monasterzyska	Buczacz
Мондзелювка	Подгайце	Mądzielówka	Podhajce
Моссорувка	Залещики	Mossorówka	Zaleszczyki
Мосты вельке	Жулкевь	Mosty wielkie	Żółkiew
Мосты мале	Рава руска	Mosty małe	Rawa ruska
Мосциска	Уѣздный городь	Mościska	Miasto powiatowe
Мужиловице	Яворовь	Mużyłowice	Jaworów
Мушкатовце	Борщовь	Muszkatowce	Borszczów
Мшана	Кросно	Mszana	Krosno
Мшана гурна	Лиманова	Mszana górna	Limanowa
Мшана дольна	Лиманова	Mszana dolna	Limanowa
Мыкетинце	Станиславовь	Mykietyńce	Stanisławów
Мысленице	Уѣздный городь	Myślenice	Miasto powiatowe
Мышковице	Тарнополь	Myszkowice	Tarnopol
Мѣлецъ	Уѣздный городь	Mielec	Miasto powiatowe
Нагуйовице	Дрогобычъ	Nagujowice	Drohobycz
Надбржезе	Тарнобржегь	Nadbrzezie	Tarnobrzeg
Надвурна	Уѣздный городь	Nadwórna	Miasto powiatowe
На Рогужнѣ	Жидачовь	Na Roguźnie	Żydaczów
Нароль стар.	Цѣшановь	Narol stary	Cieszanów
Насовце	Тарнополь	Nasowce	Tarnopol
Нашаровице	Новы Сончъ	Naszarowice	Nowy Sącz

Неговице	Бохня	Niedowice	Bocznia
Нековице	Рудки	Niekowice	Rudki
Нелипковице	Ярославъ	Nielipkowice	Jarosław
Неполомице	Бохня	Niepołomice	Bochnia
Нестеровце	Зборовъ	Nesterowce	Zborów
Нестонице	Камёнка струмилова	Niestonice	Kamionka strumilowa
Нижанковице	Пржемысль	Nizankowice	Przemyśl
Никлѣвице	Мосциска	Niklowice	Mościska
Нова вѣсь	Кольбушова	Nowa wieś	Kolbuszowa
Нова вѣсь	Новы Сончъ	Nowa wieś	Nowy Sącz
Нова гура	Хржановъ	Nowa góra	Chrzanów
Новемясто	Добромиль	Nowemiasto	Dobromil
Новесѣло	Жидачовъ	Nowesioło	Żydaczów
Новосельце	Пржеворскъ	Nowosielce	Przeworsk
Окулице	Бохня	Okulice	Bochnia
Олексинце	Борщовъ	Oleksince	Borszczów
Олещице	Цѣшановъ	Oleszyce	Cieszanów
Олейова королевка	Городенка	Olejowa korolówka	Horodenka
Ольховице	Борщовъ	Olchowice	Borszczów
Ортынице	Самборъ	Ortynice	Sambor
Осташовце	Зборовъ	Ostaszowce	Zborów
Островчикъ польны	Злочовъ	Ostrowczyk polny	Złoczów
Островъ погорецки	Рудки	Ostrów pohorecki	Rudki
Островъ тушоски	Мѣлецъ	Ostrów tuszowski	Mielec
Осѣкъ	Освѣнцимъ	Osiek	Oświęcim
Охримовце	Збаражъ	Ochrymowce	Zbaraż
Падевнородова	Тарнобржегъ	Padewnorodowa	Tarnobrzeg
Панѣвце	Борщовъ	Paniwce	Borszczów
Париое	Надвурна	Paryszcze	Nadwórna
Пачальтовице	Хржановъ	Paczaltowice	Chrzanów
Певель вельки	Живецъ	Pewel wielki	Żywiec
Петликовце нове	Бучачъ	Petlikowce nowe	Buczacz
Петроковице	Тарновъ	Piotrowice	Tarnów
Пикулице	Пржемысль	Pikulice	Przemyśl
Пилатковце	Борщовъ	Piłatkowce	Borszczów
Писарковице	Яворовъ	Piskorowice	Jaworów
Писаровце	Санокъ	Pisarowce	Sanok
Піонткова	Добромиль	Piontkowa	Dobromil
Пляновице	Самборъ	Planowice	Sambor
Погуржице	Хржановъ	Pogorzyce	Chrzanów
Погурска воля	Тарновъ	Pogórska wola	Tarnów
Подгайце	Уѣздный городъ	Podhajce	Miasto powiatowe
Подгайчики Юстынове	Трембовля	Podhajczyki justynowe	Trembowla
Подгорце	Бубрка	Podhorce	Bóbrka
Подгородзе	Рогатинъ	Podgradzie	Rohatyn
Подгурже	Уѣздный городъ	Podgradzie	Miasto powiatowe
Подгурце	Стрый	Podgórcze	Stryj

Подлу́же	Станиславовъ	Podłuże	Stanisławów
Подольце	Рудки	Podolce	Rudki
Подстолице	Величка	Podstalice	Wieliczka
Подъ лѣсами	Мысленице	Pod lasami	Myślenice
Познанка гетманс.	Скалатъ	Poznanka hetmańska	Skałat
Познанка гнила	Скалатъ	Poznankagniła	Skałat
Покрывце	Стрый	Pokrywce	Stryj
Половце	Чортковъ	Połowce	Czortków
Поморце	Бучачъ	Pomorce	Buczacz
Пониква вельке	Броды	Ponikwa wielkie	Brody
Поповце	Броды	Popowce	Brody
Поремба велька	Освѣнцимъ	Poreba wielka	Oświęcim
Поромбка ушевска	Бржеско	Porąbka uszewska	Brzesko
Поронбка	Бяла	Porąbka	Biała
Потокъ злоты	Бучачъ	Potok złoty	Buczacz
Потокъ чарны	Надворна	Potok czarny	Nadwórna
Пржеводовъ	Сокаль	Przewodów	Sokal
Пржеворсь	Уѣздный городъ	Przeworsk	Miasto powiatowe
Пржемысль	Уѣздный городъ	Przemyśl	Miasto powiatowe
Пржемышляны	Уѣздный городъ	Przemyślany	Miasto powiatowe
Пржешня народ. и дух.	Краковъ	Przesznia narod. i duch.	Kraków
Пржитковице	Вадовице	Przytkowice	Wadowice
Пржишовъ камеральны	Ниско	Przyszów kameralny	Nisko
Пржіяздъ	Злочовъ	Przyjazd	Złoczów
Прошувки	Бохня	Proszówki	Bochnia
Раба высш.	Мысленице	Raba wyż.	Myślenice
Рава руска	Уѣздный городъ	Rawa ruska	Miasto powiatowe
Радохонце	Мосциска	Radchońce	Mościska
Радошице	Санокъ	Radoszyce	Sanok
Радчинска буда	Богородчаны	Radczyńska buda	Bohorodczany
Раневице (Раневицы) (Раневичі)	Дрогобычъ	Raniowice	Drohobycz
Ратовице	Краковъ	Ratowice	Kraków
Рацлавице	Ниско	Raławice	Nisko
Райтановице	Самборъ	Rajtańowice	Sambor
Ременовъ вельки	Львовъ	Remenów wielki	Lwów
Ремизовце	Злочовъ	Remizowce	Złoczów
Ржесна польска	Львовъ	Rzesna polska	Lwów
Ржецица	Рава руска	Rzeczycza	Rawa ruska
Розанувка	Залещики	Rozanówka	Zaleszczyki
Розношинце	Збаражъ	Roznoszyńce	Zbaraż
Романувка	Трембовля	Romanówka	Trembowla
Романувка	Тарнополь	Romanówka	Tarnopol
Ропчице	Уѣздный городъ	Ropczyce	Miasto powiatowe

Ростоки гурне	Лиско	Rostoki górne	Lisko
Росульна	Богородчаны	Rosólna	Bohorodczany
Руда рожанецка	Цѣшановъ	Ruda rożaniecka	Cieszanów
Ружанка гурн. и дольн.	Сколе	Rużanka górna i dolna	Skole
Русдвяны	Трембовля	Ruzdwiany	Trembowla
Русиновска воля	Кольбушова	Rusinowska wola	Kolbuszowa
Русиновъ стр.	Кольбушова	Rusinów str.	Kolbuszowa
Руска вѣсь	Пржемысль	Ruska wieś	Przemyśl
Рыбаржовице	Бяла	Rybarzowice	Biała
Рыбе нове	Лиманова	Rybie nowe	Limanowa
Рыботыче	Добромиль	Rybotycze	Dobromil
Рыглице	Тарновъ	Ryglice	Tarnów
Рылѣва	Бржеско	Rylowa	Brzesko
Рыхцице	Дрогобычъ	Rychcice	Drohobycz
Рыцерка дольна и гурна	Живецъ	Rycerka dolna i górna	Żywiec
Сарнки гурне	Рогатинъ	Sarnki górne	Rohatyn
Сарнки дольне	Рогатинъ	Sarnki dolne	Rohatyn
Сассовъ	Злочовъ	Sassów	Złoczów
Свѣнткова	Ясло	Świątkowa	Jasło
Свошовице	Подгурже	Swoszowice	Podgórze
Свѣбодна	Ярославъ	Swiebodna	Jarosław
Свѣнцаны	Горлице	Święcany	Gorlice
Свѣржова польска	Кросно	Swirzawa polska	Krosno
Сѣлкова	Грибовъ	Śiołkowa	Grybów
Семиковце	Подгайце	Siemikowce	Podhajce
Семянувка	Львовъ	Siemianówka	Lwów
Сенковице	Рава руска	Senkowice	Rawa ruska
Серафинце	Городенка	Serafińce	Horodenka
Сидлишовице	Домброва	Sidleszowice	Dąbrowa
Скалатъ стар.	Скалатъ	Skałat stary	Skałat
Скомельна бяла	Мысленице	Skomelna biała	Myślenice
Скородынце	Чортковъ	Skorodynce	Czortków
Славенцинъ	Ясло	Sławęcin	Jasło
Слобода болеховска	Долина	Słoboda bolechowska	Dolina
Слобода небытовска	Калушъ	Słoboda niebytowska	Kałusz
Слобода рунгурска	Печенижинъ	Słoboda rungurska	Peczeniżyn
Слободка	Калушъ	Słobódka	Kałusz
Слободка лесна	Коломыя	Słobódka leśna	Kołomyja
Слободка польна	Коломыя	Słobodka polna	Kołomyja
Слопнице	Лиманова	Słopnice	Limanowa
Слопчаловъ	Печенижинъ	Słopczańów	Peczeniżyn
Смерековъ Вел.	Живецъ	Smereków Wiel.	Żywiec
Смыковце	Тарнополь	Smykowce	Tarnopol
Соблувка	Живецъ	Soblówka	Żywiec
Соколувка	Злочовъ	Sokołówka	Złoczów
Сондова вишня	Мосциска	Sądowa Wisznia	Mościska
Сонсядовице	Самборъ	Sąsiadowice	Sambor
Сороцко	Трембовля	Sorocko	Trembowla
Спытковице	Мысленице	Spytkowice	Myślenice

Станиславовъ	Уѣздный городъ	Stanisławów	Miasto powiatowe
Станковце	Бубрка	Stankowce	Bóbrka
Старавѣсь	Бржозовъ	Starawieś	Brzozów
Стр. Клаузура	Надвурна	Stara Klauzura	Nadwórna
Старая Клаузура Луковецъ	Коссовъ	Stara Klauzura Lukowiec	Kossów
Старемясто	Ланцуть	Staremiasto	Łańcut
Старесело	Цѣшановъ	Staresioło	Cieszanów
Старые Богородчаны	Богородчаны	Stare Bohorodzany	Bohorodczany
Стары Сончъ	Новы Сончъ	Stary Sącz	Nowy Sącz
Стар. Завадовъ	Стрый	Stary Zawadów	Stryj
Старый Самборъ	Уѣздный городъ	Stary Sambor	Miasto powiatowe
Сташкувка	Горлице	Staszkówka	Gorlice
Стемпина	Стржижовъ	Stępina	Strzyżów
Стехниковце	Тарнополь	Stechnikowce	Tarnopol
Сруже вельке	Санокъ	Sruże wielkie	Sanok
Стржалковце	Богородчаны	Strzałkowce	Bohorodczany
Стржелиска вельки	Бржеско	Strzeliska wielkie	Brzesko
Стржелиска нове	Рогатинъ	Strzeliska nowe	Rohatyn
Стриганце	Тлумачъ	Stryhańce	Tłumacz
Струтинъ гурн.	Долина	Strutyn górny	Dolina
Струтинъ дольн.	Долина	Strutyn dolny	Dolina
Стыберувка	Броды	Styberówka	Brody
Стынава гурн. и дольн.	Стрый	Stynawa górna i dolna	Stryj
Сулковице	Мысленице	Sułkowice	Myślenice
Супранувка	Скалатъ	Supranówka	Skalát
Суха струга	Новы Сончъ	Sucha struga	Nowy Sącz
Сухаволя	Цѣшановъ	Suchawola	Cieszanów
Суहाгора	Новы Таргъ	Suchahora	Nowy Targ
Суховоля	Броды	Suchowola	Brody
Сыновуцко гурн. и дольн.	Сколе	Synowuskko górн. i doln.	Skole
Сѣлецъ бѣньков.	Каміонка струмилова	Sielec bieńków.	Kamionka strumiłowa
Сѣмаковце	Городенка	Siemakowce	Horodenka
Тамановице	Мосциска	Tamanowice	Mościska
Тарганице	Вадовице	Targanice	Wadowice
Тарнава гурн. и дольн.	Турка	Tarnawa górна i dolna	Turka
Тарновица польна	Тлумачъ	Tarnowica polna	Tłumacz
Тарновска воля	Тарнобржегъ	Tarnowska wola	Tarnobrzeg
Тасчице	Величка	Tasczyce	Wieliczka
Творилне	Лиско	Tworylne	Lisko
Телесница санна	Лиско	Telesnica sanna	Lisko
Терпилувка	Збаражъ	Terpiłówka	Zbaraż
Тлусте	Залещики	Tłuste	Zaleszczyki
Томашовце	Калушъ	Tomaszowce	Kałusz
Топоровце	Городенка	Toporowe	Horodenka
Торощувка	Кросно	Toroszczówka	Krosno

Тоусте	Скалатъ	Touste	Skałat
Тоустобабы	Подгайце	Toustobaby	Podhajce
Тржвинячъ	Залещики	Trzwiniacz	Zaleszczyki
Тржебиня	Мысленице	Trzebinia	Myślenice
Трибуховце	Бучачъ	Trybuchowce	Buczacz
Тросцянецъ вельки	Броды	Trościaniec wielki	Brody
Тросцянецъ малый	Злочовъ	Trościaniec mały	Złoczów
Труйца	Добромиль	Trójca	Dobromil
Тудіовъ	Коссовъ	Tudiów	Kossów
Туржа мал.	Долина	Turza mał.	Dolina
Турувка	Скалатъ	Turówka	Skałat
Турыльче	Борщовъ	Turylcze	Borszczów
Тустановице	Дрогобычъ	Tustanowice	Drohobycz
Тырава волоска	Санокъ	Tyrawa wołoska	Sanok
Тышковце	Городенка	Tyszkowce	Horodenka
Угерце заплаатынске	Самборъ	Uherce zaplatynske	Sambor
Улашковце	Чортковъ	Ułaskowce	Czortków
Улицко середкевичъ	Рава руска	Ulicko seredkiewicz	Rawa ruska
Уржейовице	Пжеворскъ	Urzejowice	Przeworsk
Устржики гурне	Лиско	Ustrzyki górne	Lisko
Устржики дольне	Лиско	Ustrzyki dolne	Lisko
Устье бискупе	Борщовъ	Ujście biskupie	Borszczów
Устье іезуицке	Домброва	Ujście jezuickie	Dąbrowa
Устье руске	Горлице	Ujście ruskie	Gorlice
Устье Сольне	Бохня	Ujście Solne	Bochnia
Устьечко	Залещики	Ujścieczko	Zaleszczyki
Уяновице	Лиманова	Ujanowice	Limanowa
Фридриховице	Вадовице	Frydrychowice	Wadowice
Футоры	Цѣшановъ	Futory	Cieszanów
Хабувка	Новы Таргъ	Chabówka	Nowy Targ
Хваловице	Тарнобржегъ	Chwałowice	Tarnobrzeg
Хижувки	Лиманова	Chyżówka	Limanowa
Хлебичинъ лесны	Коломыя	Chlebiczyn leśny	Kołomyja
Хлебовице вельки	Бубрка	Chlebowice wielkie	Bóbrka
Хлебовице свирске	Пржемысль	Chlebowice świrskie	Przemyśl
Хлебувка	Богородчаны	Chlebówka	Bohorodczany
Хлопувка	Гусятинъ	Chłopówka	Husiatyn
Хлопчице	Рудки	Chłopczyce	Rudki
Ходачковъ вельки	Тарнополь	Chodaczków wielki	Tarnopol
Ходачковъ малы	Тарнополь	Chodaczków mały	Tarnopol
Холевяна гура	Ниско	Cholewina góra	Nisko
Хоркувка	Кросно	Chorkówka	Krosno
Худыовце	Борщовъ	Chydyowce	Borszczów
Чарноконце рок.	Гусятинъ	Czarnokońce rok.	Husiatyn
Чарноложце	Тлумачъ	Czarnołożce	Tłumacz
Чарны Дунаецъ	Новы Таргъ	Czarny Dunajec	Nowy Targ
Чарны ставъ	Новы Таргъ	Czarny staw	Nowy Targ
Чайковице	Рудки	Czajkowice	Rudki
Черниховце	Збаражъ	Czernichowce	Zbaraż
Чернишувка	Скалатъ	Czerniszówka	Skałat

Чернынище	Сколе	Czerniszczce	Skole
Шепаровце	Коломыя	Szeparowce	Kołomyja
Шляхинце	Тарнополь	Szlachince	Tarnopol
Шоломенице	Рудки	Szołomienice	Rudki
Шумляны вельке	Подгайце	Szumlany wielkie	Podhajce
Шутроминце	Залещики	Szutromińce	Zaleszczyki
Щавница высша	Новы Таргъ	Szczawnica wyż.	Nowy Targ
Щепановице	Тарновъ	Szczepanowice	Tarnów
Юзефувка	Тарнополь	Józefówka	Tarnopol
Юровце	Санокъ	Jurowce	Sanok
Юстинувка	Подгайце	Justynówka	Podhajce
Яблоница рус.	Бржозовъ	Jabłonica ruska	Brzoźów
Яблонка гурна	Турка	Jabłonka górna	Turka
Яблонувка	Камёнка струмилова	Jabłonówka	Kamionka strumilowa
Явишовице	Освѣнцимъ	Jawiszowice	Oświęcim
Яворже дольне и гурне	Пильзно	Jaworze dolne i gurne	Pilzno
Яворникъ польски	Ршешовъ	Jawornik polski	Rzeszów
Явче	Рогатинъ	Jawcze	Rohatyn
Ядовники мокре	Домброва	Jadowniki mokre	Dąbrowa
Язловице	Бучачъ	Jazłowice	Buczacz
Язовъ старый	Яворовъ	Jazów stary	Jaworów
Якобковице	Новы Сончъ	Jakobkowce	Nowy Sącz
Яксманице	Пржемысль	Jaksmanice	Przemyśl
Янковице	Хржановъ	Jankowice	Chrzanów
Яричовъ новый	Львовъ	Jaryczów nowy	Lwów
Ярчовце	Зборовъ	Jarczowce	Zborów
Ясеница замкова	Турка	Jasionica zamkowa	Turka
Ясѣнка масѣва	Турка	Jasionka masiowa	Turka
Ясеновъ польны	Городенка	Jasionów polny	Horodenka
Ястковице	Тарнобржегъ	Jastkowice	Tarnobrzeg
Ястржомбка стара	Пильзно	Jastrząbka stara	Pilzno
Яхувка	Мысленице	Jachówka	Myślenice
Ящурувка	Новы Таргъ	Jaszczurówka	Nowy Targ

Додаток Б

Указ Президиума Верховного Совета РСФСР от 18 мая 1948 года о переименовании населенных пунктов Крымской области (окремі перейменування) [153; 154]

Район	Новые наименования	Старые наименования
Азовский	Аллейное	Тобень, Аранада
	Артезианское	Барын армянский
	Ближнее	Берекет
	Великоселье	Таганашмин
	Верхние Отрожки	Верхний Алач
	Видное	Караджилат
	Дворовое	Тархан
	Дружба	Кара-Тобель
	Заливное	Шейхлер
	Защитное	Месит
	Калиновка	Тюп-Абаш
	Муромка	Алчин
	Нежинское	Култамак
	Ново-Федоровка	Ауз-Кенегез
	Озерки	Барын татарский
Октябрь	Байгончик русский	
Алуштинский	Бондаренково	Карабах
	Рабочий Уголок	Тернак
Балаклавский	Верхняя Хворостянка	Верхний Узенбаш
	Морозовка	Алсу
	Павловка	Сахтик
	Подгорное	Колендо (Календо)
	Резервное	Кучук-Мускомья
Бахчисарайский	Алешино	Балта Чокрак
	Балки	Черкез-Эли
	Белый Источник	Ак-Чокрак
	Брянское	Кочкар-Эли
	Викторовка	Кучук-Яшлав
Белогорский	Дозорное	Ишунь
	Зорька	Сабах-Эли
	Кизилровка	Джемрек
	Козловка	Шейх-Эли
	Новиково	Сары-Су
Джанкойский	Смежное	Муллапер
	Тургенево	Кирк-Бель
	Ударная	Джадра-Шейх-Эли
	Чирки	Биюк-Сунак
	Ястребцы	Тогунчи
Евпаторийский	Маяковская	Маргальфе татарское
	Утренняя Заря	Айсабай
	Фурманово	Мамут-Бай

	Шишкино	Найдорф
	Щегловка	Кабач
Зуйский	Лесная	Тау-Кипчак
	Новый Крым	Ени-Крымчак
	Охотничье	Бураган
	Скворцово	Туатай
	Украинское	Тубенкой
Кировский	Белозерка	Коп-Отуз
	Изобильное	Асанбай татарский
	Маковское	Асанбай греческий
	Мучное	Унгут
	Ячменная	Парпач
Красногвардейский	Арбузовка	Каранкут немецкий
	Ближняя	Кият
	Видное	Джангара
	Лисички	Джага-Баши
Красно-Перекопский	Исходное	Ингиз
	Майорское	Чолбасы
	Сватово	Султанаш
	Суворово	Джулга
	Шатры	Бозгана
Куйбышевский	Быстрая	Кабарта
	Горное	Верхний Аиргуль
	Истоки	Адым-Чокрак
	Подлесное	Карло
	Шепетовка	Баракой
Ленинский	Ерофеево	Минарели-Шибань
	Калиновка	Курпе
	Песочная	Мескечи
	Уварово	Алибай
	Черноморское	Карангит и Дюрмен
Нижегорский	Демьяновка	Азиз-Кой
	Кринички	Кипчак
	Минино	Минджаба
	Серово	Эшкене
	Ястребки	Джалаир
Новоселовский	Мариновка	Мунус татарский
	Открытое	Найн Бронт
	Солдатское	Сеит-Джеут
	Сусанино	Биюк-Бузав
	Урожайное	Бузав-Актачи
Октябрьский	Амурская	Алабаш-Конрат
	Багликово	Алжи-Мамбет (Аджи-Мамбет)
	Колодезное	Чонграв
	Котельниково	Агъяр-Джерень
	Подгорная	Джайчи
Первомайский	Грибоедово	Шигай
	Западная	Джелаир русский
	Пшеничное	Учевели-Орка

	Хорошево	Якшибай
	Щедрино	Ак-Мечеть-Найман
Приморский	Каменка	Джанкой
	Пащенково	Каравы
	Пташкино	Джелькеджи-Эли
	Стрелковое	Чорелек
	Яковенково	Киз-Аул
Раздольненский	Волочаевка	Смаил-Бай
	Добринка	Кармыш
	Ласточкино	Биюк-Асс
	Писаревка	Сырт-Каспир
	Червонная	Ак-Шейх татарский
Сакский	Гнездовка	Кальпе-Эли
	Дальняя	Салтаба
	Митяево	Новый Карагурт
	Трудовое	Байгельды
	Шелковичное	Темеш
Симферопольский	Дружная	Джафар-Берды
	Заповедное	Пайляры
	Краснопещерная	Кызыл-Коба
	Монетная	Эски-Сарай
	Привольное	Таушан-Базар
Советский	Корнеевка	Капчук
	Надежда	Шолтак
	Семенное	Мушай
	Черноземная	Новый Керлеут
Старо-Крымский	Большие Пруды	Ишунь болгарский
	Каштаны	Баран-Эли
	Наниково	Бараколь
	Романовка	Ромаш-Эли
	Холодовка	Османчик
Судакский	Зеленая	Каргалык
	Каменка	Большой Таракташ
	Лесная	Суук-Су
	Новая	Берлик-Таракташ
	Старая	Эски-Юрт
Черноморский	Барановка	Шамак
	Колодезное	Ток-Джол
	Ленское	Дорт-Сакал
	Морская	Ойрат
	Тракторное	Нижний Кульчук
Ялтинский	Айвазовская	Чукурлар
	Бекетово	Кучук-Кой
	Даниловка	Ай-Даниль
	Пушкино	Кучук-Кой
	Снитовское	Мухалатка

Додаток В

*Неповний список виселених у ході операції «ВІСЛА» сіл і містечок
(список подано за статистикою виселення, надрукованою в книзі Є. Місила
«Акція «Wisła» (1993) [212]; українські географічні назви подано за книгою
В. Кубійовича «Етнічні групи південнозахідньої України (Галичини)» (1996)
[88])*

<i>Воєводство</i>	<i>Повіти</i>	<i>Населені пункти</i>
РЯШІВСЬКЕ	БЕРЕЗІВ (BRZOZÓW)	Бахір, Воля Володська, Гарта, Грушівка, Гута, Динів, Коштова, Лясківка, Поруби, Улюч, Яблониця Руська, Ясенів
	ГОРЛИЦІ (GORLICE)	Баниця, Билична, Білянка, Бліхнарка, Бодаки, Боднарка, Бортне, Брунари Вижні, Брунари Нижні, Вапенне, Висова, Воловець, Ганчова, Гладишів, Гута Висовська, Довге, Ждиня, Ізби, Квятонь, Климківка, Конечна, Криве, Кунькова, Ліщини, Лосе, Маластів, Мацина Велика, Незнайова, Новиця, Пантна, Перегонина, Прислоп, Пстружне, Радоцина, Регетів, Рихвалд, Різділе, Ріпки, Ропи, Ропиця Руська, Сенькова, Сквіртне, Смерековець, Снітниця, Ставиша, Усте Руське, Фолюш, Чорна, Шимбарк, Ясьонка, Яшкова
	ЯРОСЛАВ (JAROSŁAW)	Бики, Біла Гора, Бобрівка, Боратин, Будзінь, Бучина, Варцаби, Венгерка, Ветлин, Вилева, Вісіцько, Вовчасте, Воля Венгерська, Вілька Жапалівська, Воля Розвинницька, Воля Рокетницька, Воля Шувська, В'язівниця, В'яцковичі, Гаратини, Гелюш, Грабовець, Дибків, Діброва, Дібча, Добра, Дубровиця, Дуньковичі, Загребля, Залаззя, Заліська Воля, Заміхів, Замойські, Запалів, Заставне, Ігнаші, Казимірка, Кальників, Ковалі, Корчмарі, Колонія, Конячів, Копань, Корениця, Корчова, Кравці,

		Криве, Крамарівка, Красне, Кругель, Крупки, Кути, Лази, Лежахів, Лупків, Ляшки, Майдан Сінявський, Маковисько, Мачуги, Манастир, Мірочин, Місани, Мішталі, Млини, Молодич, М'якиш Новий, М'якиш Старий, Нелепміль, Нелипковичі, Ніновичі, Осини, Острів, Павлова, Палюхи, Повкині, Пивода, Пискорі, Пискоровичі, Пігани, Повнатичі, Порохник, Радава, Радавка, Радимно, Реплин, Ришкова Воля, Рожвениця, Розбір, Рокетниця, Рудка, Рудки, Сведобна, Святе, Сінява, Сколошів, Слобода, Слоти, Сотна, Скуратки, Стежки, Сурахів, Сурмачівка, Тверде, Терebenь, Теплиці, Тураки, Тухля, Халупки, Ходані, Хожів, Хотинець, Храпи, Цаплапи, Цидили, Цитуля, Частковичі, Червона Воля, Черче, Чудовиці, Шарцаби, Шівсько, Шмулі
	ЯСЛО (JASŁO)	Березова, Вишеватка, Галбів, Граб, Дошниця, Жидівське, Котань, Митар, Ожинна, Перегримка, Розстайне, Свіржова Руська, Святкова Велика, Святкова Мала, Скальник, Явіре
	КОРОЧО (KROSNO)	Барвінок, Вільховець, Вільшня, Гирова, Завадка Риманівська, Зиндранова, Мисцова, Мшана, Наділля, Поляни, Терестяна, Тилява, Ясінка
	ЛІСЬКО (LISKO)	Бахлява, Бережки, Бережниця, Березка, Березовець, Бібрка, Бізьмігова, Бреликів, Бук, Буковець, Ванькова, Веремінь, Ветлина, Вільхова, Вільшаниця, Вовковия, Воля Горянська, Воля Мігова, Воля Матіяшова, Гільське, Глинне, Городок, Горянка, Гузелі, Гучвиці, Дзюрдзів, Жерденка, Жерниця Вижня, Жерниця Нижня, Заброддя, Завадка, Завої, Загочев'я, За Лісом, Звірин, Зубряче, Кальниця, Кобильське,

		<p>Криве, Лісько, Лішна, Ліщовате, Луг, Лукавиця, Лукове, Лучке, Манастерець, Манів, Мичків, Мичківці, Мхава, Новосілки, Облази, Орелець, Пашова, Полянки, Полянчик, Прислоп, Радева, Райське, Рибне, Романова Воля, Ропенка, Руденка, Середнє Велике, Середнє Село, Середниця, Смільник, Солина, Солинка, Станкова, Стежниця, Стефкова, Струбовиська, Студене, Творильне, Терка, Тернава Горішня, Тернава Долішня, Тискова, Тісна, Угерці, Устрики Горішні, Хотінь, Чашин, Яворець, Янківці</p>
	<p>ЛЮБАЧІВ (LUBACZÓW)</p>	<p>Башня Горішня, Башня Долішня, Бобля, Борова Гора, Борхів, Брусно, Будомир, Великі Очі, Верхрата, Витки, Воля Велика, Вілька Горинецька, Вілька Змиївська, Гірча, Голодівка, Горасць, Горинець, Гребля, Гута, Гута Рожанецька, Данахи, Дахнів, Дев'ятир, Диків Новий, Диків Старий, Діброва, Долини, Єнджеювка, Жуків, Забіла, Залісся, Залуже, Змиєвиська, Кадовбищі, Кобильниця Волоська, Кобилниця Руська, Корнаги-Діброва, Коровиця Голодівська, Коровиця Лісова, Коровиця Сама, Лисі Ями, Лівча, Лукавець, Любачів, Люблинець, Маєрівка, Мівків, Молодів, Монастир, Мощаниця, Наріль, Наріль Село, Німстів, Нова Гребля, Новини Горинецькі, Олешичі, Опака, Пірили, Плазів, Полісся, Прісся, Пугачі, Радруж Руда, Руда Рожанецька, Сколин, Сопіт-Бігалі, Сопіт-Галані, Старе Село, Суха Воля, Тимці, Томси, Улазів, Ушковичі, Футори, Хотилуб, Цівків, Цішанів, Шутків, Ялина</p>

	<p>ПЕРЕМИШЛЬ (PRZEMYŚL)</p>	<p>Аксманічі, Арламів, Бабичі, Батичі, Бахів, Бахорець, Белвін, Бередновичі, Бережава, Берізка, Бірча, Бірча Стара, Болестрашичі, Брилинві, Бушковичі, Валява, Вапівці, Вишатичі, Вітошинці, Вовче, Войтівка, Войткова, Воля Корінецька, Воля Крецівська, Воля Кривецька, Вуйковичі, Гаї, Германовичі, Гнатковичі, Горохівці, Грузьова, Грушатичі, Гуречко, Гурко, Гута, Гута Березка, Гутисько, Даровичі, Добрянка, Дрогобичка, Дрогоїв, Дубецько, Дуньковички, Жогатин, Журавиця, Залісся, Ісканя, Кальварія Пацлавська, Кальників, Кам'янка, Кашиці, Кічари, Клоковичі, Княжичі, Конюша, Конюшки, Кописно, Коритники, Корінець, Корманичі, Котів, Крайна, Красічин, Креців, Кречкова, Кривники, Кривча, Кругель Великий, Кузьмина, Купковчі, Купна, Куп'ятичі, Лази, Липа, Лімна, Литовня, Ліщава Горішня, Ліщава Долішня, Ліщавка, Лодинка, Лучичі, Макова, Малава, Малковичі, Маргель, Мацьковичі, Медика, Молодовичі, Нагіряни, Накло, Негрибка, Ненадова, Новосілки Козицькі, Ольшани, Оріхівці, Орли, Острів, Перекопань, Пикуличі, Підбуковина, Підмостичі, Поздяч, Посада Риботицька, Пралківці, Придатки Гутиські, Речпіль, Риботичі, Розтока, Рокшиці, Рудава, Руське Село, Рушельчичі, Селиська, Сельниця, Середна, Сілець, Скопів, Солоне, Станіславчик, Стібно, Суфчина, Тарнавка, Тисова, Торки, Трійця, Трійчичі, Тростянець, Фредрополь, Хижина, Хижинка Юречкова, Явірник Руський, Яксманичі, Ямна Горішня, Ямна Долішня, Ясениця</p>
--	--	--

		Сівчинська.
	РЯШІВ (RZESZÓW)	Явірник Польський
	СЯНІК (САНОК) (SANOK)	Бальниця, Белхівка, Биківці, Вапниська, Великополе, Вислок, Височани, Військо, Вільке, Вільхівці, Волиця, Воля Вижня, Воля Нижня, Воля Петрова, Воля Сенкова, Воля Яворова, Гломча, Голичків, Дальова, Добра Шляхетська, Довжниця, Долина, Дубенський, Душатин, Завадка Морохівська, Загір'є, Загутинь, Залуже, Заслав'є, Збоїська, Кам'янка, Кам'янке, Карликів, Кожушне, Команьча, Королик Польський, Куляшне, Липовець, Ліски, Лішна, Ляхава, Мокре, Морохів, Мочари, Нагоряни, Полонна, Петрова Воля, Поляни Суровичні, Помірки, Посада, Яслиська, Прелуки, Прибишів, Радошиці, Ракова, Ратнавиця, Репідь, Розпуття, Розтоки, Ропа, Рудава Яслиська, Семушова, Сенькова Воля, Сировиця, Солоне, Тирява Волоська, Тирява Сільна, Токарня, Туринське, Черемха, Чистогорб, Щавник, Явірник
ЛЮБЛІНСЬКЕ	ХОЛМ (CHEŁM)	Сідлище
	ГРУБЕШІВ (HRUBIESZÓW)	Америка, Аннопіль, Бережниця, Білеполе, Богородиця, Бояничі, Будинин, Бусьно, Варошин, Вербіж, Вербковичі, Вижлів, Винники, Витків, Вишнів, Войславичі, Воля Уханська, Гатовичі, Гільче, Голуби, Голендри, Гонятин, Городище, Городло, Городловиці, Гостинне, Грабовець-Гора, Грубешів, Гусинне, Деканів, Дибинка, Завалів, Задубці, Зосин, Кобло, Козодави, Конотопи, Конюхи, Копитів, Корків, Корошиці, Космів, Которів, Костяшин, Крилів, Кулаковичі,

		<p>Курамнів, Лашів, Лівче, Ліски, Лубів, Маличі, Масломичі, Матче, Махнівок, М'яжке, Миців, Ниновичі, Нисмичі, Новосілки, Оборовець, Осердів, Ощів, Павловичі, Переводів, Перемислів, Печигори, Пивовщина, Пісочно, Полянка, Потуржин, Пригоріле, Ратиборовичі, Радостів, Рогатка, Русинь, Савчин, Свидники, Себечів, Скригочин, Славочин, Сліпче, Старгород, Старосілки, Степанковичі, Стрижів, Стрільці, Сулимів, Теляж, Терebinь, Терещани, Тихобір, Тудорковичі, Тухані, Тучапи, Убродовичі, Угринів, Уханька, Хлоп'ятин, Хоробрів, Хохлів, Цеблів, Цегельня, Черничин, Чортовиці, Чумів, Шиховичі, Шмитків, Шпіколоси, Щебрешин, Юзефин, Янки, Янострів, Ярославець, Ясениця</p>
	КРАСНИЙ СТАВ (KRASNY STAW)	Сінниця
	ТОМАШІВ (TOMASZÓW)	<p>Бірки, Бориси, Василів, Вербиця, Верещиця, Вілька Вербицька, Волиця, Ворохта, Горай, Городославичі, Гребенне, Губинок, Гута Любицька, Гута Снядецька, Гута Стара, Диниська, Журавці, Завади, Затилля, Зубувиці, Князі, Копське, Коргині, Корні, Корчів, Корчмин, Кривиця, Кунки, Лосинець, Лужки, Любича, Королівська, Майдан, Махнів, Новосілки, Павлищі, Перевалля, Піддубці, Псари, Річиця, Руда Журавецька, Руда Любицька, Селиська, Стаї, Сушів, Тарношин, Телятин, Тенетиська, Угнів, Ульгівок, Ходиванчі, Щеп'ятин, Яричів</p>
	ЗАМОСТЯ (ZAMOŚĆ)	Горишів
КРАКІВСЬКЕ	НОВИЙ САҠЧ (NOWY SAĆZ)	<p>Андріївка, Барановець, Берест, Більцарова, Богуша, Вафка, Верхомля, Верхомля Войкова, Дубне, Жегестів, Злоцьке, Кам'янка, Котів, Королева</p>

		Руська, Крижівка, Криниця Село, Лабова, Лелюхів, Лосє, Людовики, Матієва, Милик, Мохначка Вижня, Мохначка Нижня, Мушина, Нове Село, Складисте, Сонячна, Тилич, Угринь, Фльоринка, Фрицова, Чачів, Чорна, Щавник, Ястрябик
	НОВИЙ ТОРГ (NOWY TARG)	Біла Вода, Шляхтова, Чорна Вода, Явірки

Додаток Г

*Алфавітний покажчик
старих і нових найменувань населених пунктів УРСР (1947) [АТП 1947]
(окремі перейменування)*

Старе найменування	Нове найменування	Область
Агове.	Тисянка.	Зк.
Адаман-Чалган	Кам'янка	Дн. (Стл.)
Адамівські Сіножаті	Сіножаті	Хм. (К-П)
Аджиголь	Заозерний	Хрс.
Аджіаска	Рибаківка	Мк.
Адольфів	Березівка	Рв.
Айзенген	Залізний	Лв.
Айнзідель	Одинокий	Лв.
Акаржа	Курган	Од.
Аккембет	Білецьке	Од. (Ізм.)
Аккерман	Білгород-Дністровський	Од. (Ізм.)
Аккермень	Промінь	Зп.
Аклин	Клинове	Зк.
Акмангит	Білолісся	Од. (Ізм.)
Акмечетка	Прибужжя	Од.
Акрешори	Бабинопілля	І-Ф (Стн.)
Акшимури	Піщанка	Пл.
Алісове	Алісівка	Хрк.
Алкалія	Полянка	Од. (Ізм.)
Алтагир	Богатир	Зп.
Альберт	Прилуганка	Лг. (Вр.)
Альбін	Кам'янисте	Рв.
Альбінівка	Тетерівка	Жт.
Альтмунталь	Заможне	Зп.
Альт-Нассау	Виноградне	Зп.
Альфредівка	Косичі	Лв.
Альшин №1	Вишневий	Зп.
Амара	Долинське	Од. (Ізм.)
Америка	Великий	Лв.
Амрози	Амвросіївський	Лв.
Анаберг	Нагірне	Лв. (Др.)
Анадол	Долинське	Од. (Ізм.)
Анджеліне	Красногірка	Жт.
Андрашівці	Андріївка	Зк.
Андребург	Чорноземне	Зп.
Андре-Іванівка	Адрієво-Іванівка	Од.
Андрієво-Німецьке	Андріївка	Жт.
Андріївка №3	Прибережний	Днп.
Андруга	Зелене	Рв.
Анелівка	Ганнівка	Рв.
Анилівка	Діброва	Вл.
Аніноса	Михайлівка	Од. (Ізм.)

Анноваль	Долина	Рв.
Анонфельд	Веселий	Зп.
Анталівці	Антонівка	Зк.
Антонівка Данилова Балка	Данилова Балка	Од.
Анчекрак	Кам'янка	Мк.
Аполонія	Аполлонівка	Вл.
Апшиця	Водиця	Зк.
Арбайтергейм колонія	Трудовий	Лг. (Вр.)
Арбайтсталь	Золота Долина	Зп.
Арбейтгейм	Виноградівка	Зп.
Ардів	Чепівка	Зк.
Ардовець	Підвиноградів	Зк.
Аристархівка	Кам'янка	Мк.
Аркалаївка	Калинівка	Мк.
Арнаутівка	Дорошівка	Мк.
Арнаутівський Перший	Чорноземка	Мк.
Арнаутка	Комишани	Хрс.
Артема №2	Трудовий	Дн. (Стл.)
Астель	Лужанка	Зк.
Ашвань	Мінеральне	Зк.
Баба	Жовтневе	Чрг.
Бабей	Підгірне	Од. (Ізм.)
Бабель	Озерне	Од. (Ізм.)
Багачівка колонія	Мала Багачівка	Од.
Багринешти	Багринівка	Чрн.
Баден	Очеретівка	Од.
Баджеги	Родниківка	Лв.
Бадловаежа	Межовий	Вл.
Базилеве	Веселівка	Кр.
Базилівка	Василівка	Жт.
Байрамча	Миколаївка-Новоросійська	Од. (Ізм.)
Бакай Глухово Некременне	Некременне	Дн. (Стл.)
Баківці Чеські	Ново-Баківці	Вл.
Бакчалія	Баштанівка	Од. (Ізм.)
Балайчук Катеринівка	Балайчук	Од.
Балакчели-Великі	Велико-Рибальський	Од. (Ізм.)
Балацьке Христофорівка	Христофорівка	Мк.
Баличі Подорожні	Подорожне	Лв. (Др.)
Балкауци	Балківці	Чрн.
Банила надеретом	Банилів	Чрн.
Баптисти	Надеждівка	См.
Баранчичі Нові	Нові Баранівці	Лв. (Др.)
Барбари	Варварівка	Лв.
Барбаричі	Варварівка	Пл.
Барбарівка	Варварівка	Він.

Барбаштадт	Переможний	Зп.
Барбівці	Брусниця	Чрн.
Барбове	Бородівка	Зк.
Бармури	Боровий	Лв.
Барта	Плавні	Од. (Ізм.)
Баскаки	Кам'янка	Жт.
Батар	Братове	Зк.
Батизман	Суходольське	Кр.
Батиїв	Грушки	Лв.
Батманівка	Ставки	Дн. (Стл.)
Баторівка	Хмельницьке	Вл.
Батраки	Садовий	Хрс.
Батфа	Деревці	Зк.
Батьове	Вузлове	Зк.
Бауергейм	Прогрех	Лг. (Вр.)
Бачава	Чабанівка	Зк.
Баші	Березівка	Кв.
Бейнарівка	Тростянка	Вл.
Бекень	Бобове	Зк.
Бекереве	Лісний	Зп.
Беккера	Підгірний	Од.
Белзець	Гончарівка	Лв.
Бельведер	Краєвидний	Вл.
Бельведери	Синюха	Кр.
Бельман	Новосілка	ХМ. (К-П)
Бенардосівка	Мостове	Мк.
Бені	Польове	Од. (Ізм.)
Бенів	Золочівка	Лв.
Бенкендорф	Заріччя	Од. (Ізм.)
Беня	Добросілля	Зк.
Бенькова Вишня	Вишня	Лв. (Др.)
Бербєки	Межовий	Лв.
Бергомет	Берегомет	Чрн.
Береги Долішні	Долішні Береги	Лв. (Др.)
Бережниця Рустикальна	Бережниця Друга	Лв. (Др.)
Березно-Татарська	Березне	Хм. (К-П)
Березове	Березове	Днп.
Березька Розтока	Велика Розтока	Зк.
Берестецька Дземброня	Берестечко	І-Ф (Стн.)
Берки	Новосілка	Лв.
Берків	Пилятин	Чрг.
Берківка	Березиня	Жт.
Берковецьмт	ім. Коцюбинськогомт	Кв.
Берлебаш	Костилівка	Зк.
Берлін	Хмільове	Лв.
Бернадівка	Чижівка	Од.
Бернацька	Діброва	Лв.
Берца	Бірки	Рв.
Берців Круг	Круг	Рв.

Бечешти	Підвальне	Чрн.
Бзово	Подолянське	Хм. (К-П)
Библо	Набережне	І-Ф (Стн.)
Бигим-Чикрак	Степове	Зп.
Бирзені	Березівка	Чрн.
Бискупичі	Бережанка	Вл.
Бискупичі Руські	Нехвороща	Вл.
Бискупка	Горбанівка	Він.
Бідащені	Бідашівка	Чрн.
Біезів	Березів	Чрн.
Біла Колонія	Підгайний	Лв.
Білинаала	Мала Білина	Лв. (Др.)
Білі Вежі №1	Біловежі Перші	Чрг.
Білка Королівська	Нижня Білка	Лв.
Білоуци	Білівці	Чрн.
Бірзула Любомирка	Любомирка	Од.
Бірки Домініканські	Бірки	Лв.
Бірчиці Нові	Нові Бірчиці	Лв. (Др.)
Благовіщенський Улянівкамт Тарасівка	Улянівкамт	Од.
Благоеве Малі Ламзаки	Благоеве	Од.
Бліх	Млинівка	Лв.
Блохи	Береговий	Пл.
Блюменталь	Вільне	Зп.
Блюменфельд	Краснопілля	Мк.
Блюмштейн	Кам'янське	Зп.
Блятівка	Листвяний	Лв. (Др.)
Бобри	Бузьке	Мк.
Богданівка Інгулка	Богданівка	Мк.
Боголюбська ферма	Боголюбський	Вл.
Болбока	Котловина	Од. (Ізм.)
Болгар	Шевченкове	Хрк.
Болгарійка	Залізничне	Од. (Ізм.)
Болгарка	Родники	Мк.
Болозва Дольня	Нижнє	Лв. (Др.)
Бонзолі	Зоряний	Тр.
Боратин-Чеський	Боратин	Вл.
Борки Великі	Великі Борки	Тр.
Борок-Кути	Кути	Рв.
Боске	Дубівка	І-Ф (Стн.)
Боснячина	Березівка	ХМ. (К-П)
Босяки	Зоряний	Пл.
Ботелка Вижня	Верхнє	Лв. (Др.)
Котелка Нижня	Нижнє	Лв. (Др.)
Ботфальва	Прикордонне	Зк.

(пов. 1995 р.)		
Бочманівка Лисаветівка	Бочманівка	Од.
Бошня	Вільний	Лв. (Др.)
Бояни-Легучини	Припруття	Чрн.
Брандт	Переможний	Дн. (Стл.)
Брауни	Кавунівка	Од.
Браунівка	Шахтарське	Лг. (Вр.)
Брезоя	Полянка	Од. (Ізм.)
Бригідин	Ланівка	Лв. (Др.)
Британи	Дніпряни	Хрс.
Брієни	Червоноглинське	Од. (Ізм.)
Бродський Веселий Подольський Миколаївка	Миколаївка	Дн. (Стл.)
Брониславка	Кам'яний	Рв.
Брустів	Лопушанка	Зк.
Брустури	Лопухів	Зк.
Брухналь	Терновиця	Лв.
Бряза	Козаківка	І-Ф (Стн.)
Бувша Колонія	Новосілка	См.
Бугаз	Затока	Од. (Ізм.)
Буга	Максимівка	Дн. (Стл.)
Буг-Спиридонівка	Спиридонівка	Хрс.
Будаєшти	Будаївці	Од.
Будаки	Приморське	Од. (Ізм.)
Буда-Маре	Велика Буда	Чрн.
Будзи	Барвінкове	Од.
Будиилецькі	Буда	Лв.
Будури	Кочкувате	Од. (Ізм.)
Буймер	Кринички	Жт.
Булгарка	Довжанка	Од.
Буртгаль	Родниківка	Лв.
Бургуджі	Виноградівка	Од. (Ізм.)
Бурдеї Коси	Коси Перші	Од.
Бутмер	Прип'ять	Вл.
Буценка Міліардівка	Міліардівка	Од.
Вагнета	Набережний	Дн. (Стл.)
Вайнау	Чапаєвка	Зп.
Вайсал	Василівка	Од. (Ізм.)
Валегоцулове	Долинське	Од.
Валер'янівка Нова	Нова Валер'янівка	Вл.
Валескрадї	Глибокий Потік	Зк.
Вальддорф	Підлісний	Лв.
Ванда Воля	Воля	Вл.
Ванлопіль	Польовий	Рв.
Ванчикауци	Ванчиківці	Чрн.

Варварівка Катеринівка Добронадеждівка	Катеринівка	Дн. (Стл.)
Варум-Секретарка	Секретарка	Кр.
Варшава	Смереки	Лв.
Варшавка	Криничний	Лв.
Васарау	Водний	Зп.
Васерівка	Рєвова	Од.
Василівка Данзах	Василівка	Хрк.
Василь-Строєско	Василівка	Од. (Ізм.)
Вассеррайх	Водний	Дн. (Стл.)
Ватерлоо	Ставки	Мк.
Вацевичі	Залужани	Лв. (Др.)
Вацлавпіль	Ясна Поляна	Жт.
Вацьків	Глибочиця	Жт.
Вейсбахівка	Білорічиця	Чрг.
Вейсманівка	Залужани	Лв.
Вейсово	Ставковий	Од.
Велавче	Коритне	Чрн.
Велдіж	Шевченкове	І-Ф (Стн.)
Велесниця Долішня	Нижня Велесниця	І-Ф (Стн.)
Велика Акаража	Велико-Долинське	Од.
Велике Гутове	Велика Гараздівка	Зк.
Великий Бейкуш	Чорноморка	Мк.
Великі Фільварки	Плоске	Тр.
Велико-Каруба	Роздольне	Дн. (Стл.)
Вербове №2	Вербовий	Днп.
Вердер	Зеленівка	Чрг.
Вердо	Зелений	Чрн.
Вернедорф	Прибережне	Зп.
Верхитарі	Старі Верхи	Вл.
Верхні Верецьки	Верхні Ворота	Зк.
Верхній Гертопанів	Верхній	См.
Верхня Апша	Верхнє Водяне	Зк.
Верхня Кам'яниста	Семенівський	Днп.
Верхньо-Тузлово колонія	Верхньо-Тузлове	Лг. (Вр.)
Веселий Галич Охочий	Кірове	Хрк.
Веселий Кут Перший	Веселий	Од.
Вигода Німецька Вигода Руська	Вигода	Од.
Вижично	Височинці	Вл.
Вижівка	Високий	Вл.
Вижлів	Верхнячка	Лв. (Др.)
Вижній Березів	Верхній Березів	І-Ф (Стн.)
Випчина	Горішній	Чрн.

Високе-Чеське	Високе	Жт.
Високиймт Зелений	Високиймт	Хрк.
Висоцьке Нижнє	Нижнє Висоцьке	Лв. (Др.)
Витків Новий	Новий Витків	Лв.
Вичулки	Гончарівка	Тр.
Вищий Ташлик	Веселівка	Він.
Візенталь	Кушівка	Зп.
Війтівка	Сухоріччя	Кр.
Війтівська Гора	Франківка	Лв. (Др.)
Війтівці	Жданівка	Він.
Війтовина	Кам'янка	Хм. (К-П)
Вікніно Вікніно	Вікнина	Дн. (Стл.)
Вільгельмівка	Вільшани	Вл.
Вілька	Волиця	Рв.
Вілька Шельвівська	Волиця	Вл.
Вільсікайдан	Середнійайдан	Чрн.
Вільхове Гордове Кирилівське	Вільхове	Од.
Вільямівка	Вапнярка	Хм. (К-П)
Вінцентів	Вікентіївка	Вл.
Вінцентівка	Вікентіївка	Тр.
Вірменськіутори	Залісся	Хм. (К-П)
Віта-Литовська	Чапаєвка	Кв.
Вітольдів Брід	Брід	Од.
Вітольдівка	Високий	Рв.
Вітосівка	Придорожний	Рв.
Вітусівка	Родниковий	Тр.
Віцень	Смереківка	Лв.
Влахове	Вільхівка	Зк.
В Лісі	Лісний	Лв.
Влохи	Василькове	Пл.
Вовча Долішня	Нижня Вовча	Лв. (Др.)
Водзінів	Водяний	Вл.
Водзінськ	Водянський	Вл.
Водяний	Семиланний	Хрк.
Водяно-Громоклій	Водяне	Мк.
Вожевська	Вежище	Лв.
Войташівка	Дубовець	Жт.
Войтехівка	Мартинівка	Тр.
Войтів Лісок	Лісок	Рв.
Войткевичі	Кам'яне	Рв.
Войтовичі	Борсучий	Лв.
Войцехівка	Колосівка	Хм. (К-П)
Волиця Польська	Волиця	Лв. (Др.)
Волканешти	Вовчанське	Зп.
Володимир-Волинськ	Володимир-Волинський	Вл.
Володимирівка	Володимирівка	Од.

Дружба		
Волосянка Велика	Велика Волосянка	Лв. (Др.)
Волоське	Підгірне	Зк.
Волосько-Крикливець	Крикливець	Він.
Волохи	Підгір'я	Лв.
Волцнів	Заріччя	Лв. (Др.)
Воля Якубова	Воля	Лв. (Др.)
Вольдгейм	Свободний	Дн. (Стл.)
Волькарипська	Ростань	Вл.
Вольфанівка	Придністрянське	Він.
Вольдорф	Котовське	Зп.
Вонярхи	Веселий	Пл.
Вонячин	Городище	Він.
Ворів	Очеретянка	Жт.
Вормсово	Виноградне	Од.
Воробйове-Берлін	Воробйове	Од.
ім. 8 березня	Березневий	Жт.
Времби	Коритниця	Вл.
Вуйковичі	Залужний	Вл.
Вуйна	Перемога	Він.
Вулики Романівка	Романівка	Од.
Вулька	Волиця	Хм. (К-П)
Вулька Перша	Волиця	Лв.
Вулька-Пнівненська	Волиця	Вл.
Вульфове	Піщане	Од.
Вульшка	Вільне	Кв.
Вчелька	Тетерівський	Жт.
Вшивка	Промінь	См.
Вятрівка	Вітрівка	Він.
Вяцковичі	Вербівка	Лв. (Др.)
Гаї Вижні	Верхні Гаї	Лв. (Др.)
Гайберг	Комсомольський	Зп.
Гайчул	Ново-Українка	Зп.
Гайчур	Тернувате	Зп.
Галерчин	Шевченківський	Лв.
Галич Охочий Веселий	Кірове	Хрк.
Галілешти	Десантне	Од. (Ізм.)
Галле	Алісівка	Од. (Ізм.)
Гамберг	Кам'янка	Зп.
Гамільтон	Садібне	Од.
Гангардт	Січевий	Од.
Гандал Буштинський	Тополівка	Зк.
Ганів Цуцулин	Ганнівка	І-Ф (Стн.)
Ганнівка Перша	Ганнівка	Мк.
Ганно-Ахтове	Кам'янка	Кр.
Гаранглаб	Дзвінкове	Зк.
Гартмана	Виноградівка	Од.

Гартфельд	Твердопілля	Лв.
Гасан-Аспага	Першотравневе	Од. (Ізм.)
Гегелівка	Дружелюбівка	Днп.
Геждев	Ярівка	Чрн.
Гейдельберг	Новогорівка	Зп.
Гейдіно	Левадний	Дн. (Стл.)
Гек	Зелена Роца	Дн. (Стл.)
Геленжик	Червонокозацьке	Зп.
Геленівка Нова	Нова Оленівка	Вл.
Геленін	Оленине	Вл.
Геленув	Оленин	Вл.
Гененфельд	Садовий	Зп.
Генріківка	Баси	Лв.
Генріхівка	Калинівка	Жт.
Геральдівка	Ситне	Жт.
Гербери	Сінний	Од.
Гербутів	Нараївка	І-Ф (Стн.)
Германа	Діброва	Пл.
Германівка	Лозівка	Він.
Германівка Велика	Новий Ріпнів	Лв.
Германівськалобідка	Красналобідка	Кв.
Герти	Степовий	Хрк.
Герцево	Волощуки	Мк.
Гершау	Владівка	Зп.
Гесово	Ковилівка	Хрс.
Гетін (пов. 1995 р.)	Липове	Зк.
Гирдиліжені	Табунівка	Чрн.
Гирман	Новоселище	Пл.
Гільдендорф	Красносілка	Од.
Глибокий Перший	Глибокий Яр	Мк.
Глибочек Великий	Великий Глибочок	Тр.
Глимбівка	Глибівка	Хм. (К-П)
Глібовичівірські	Глібовичі	Лв.
Глови	Головин	Вл.
Гловище	Головище	Вл.
Глухово Бакай Некременне	Некременне	Дн. (Стл.)
Гнаденгейм	Балашівка	Зп.
Гнаденталь	Благодатний	Зп.
Гнаденфельд	Богданівка	Зп.
Гниди	Колосівка	Пл.
Гноснки	Мірошниківка	Кв.
Гної	Зелена Діброва	Днп.
Годинешти	Годинівка	Чрн.
Годотель	Коренівка	Жт.
Голе	Жовтневе	Кв.
Голіндерна	Ясний	Він.
Головлі Чеські	Нижні Головлі	Хм. (К-П)

Голодаєво	Вишневий	Лг. (Вр.)
Голодівка	Волиця	Лв. (Др.)
Голоско Велике	Голосківка	Лв.
Голотиутір	Золотий Потік	Лв.
Голошани	Кам'янка	Чрн.
Гольдштат	Новоселівка	Мк.
Гораолтиська	Горяний	Лв. (Др.)
Горбків Колонія	Малі Горбки	Лв.
Гордня Рустикальна	Гордня Перша	Лв. (Др.)
Гордове Кирилівське Вільхове	Вільхове	Од.
Горенбахера	Свободний	Мк.
Горжельня	Гуральня	Рв.
Горішній Іспас	Гірське	І-Ф (Стн.)
Горішній Княждвір	Верхнє	І-Ф (Стн.)
Городище-Королівське	Городище	Лв. (Др.)
Горожанна Велика	Велика Горожанка	Лв. (Др.)
Гороховиська	Гороховище	Вл.
Горохолина Ліс	Горохолина	І-Ф (Стн.)
Горуцко	Гірське	Лв. (Др.)
Горянкаала	Мала Горянка	Тр.
Гофенталь	Ясне	Зп.
Гофенфельд	Високопіль	Днп.
Гофмана	Новий	Од.
Гофнунгсталь	Надеждівка	Од. (Ізм.)
Гофнунгсфельд	Надеждівка	Од. (Ізм.)
Гохнейм	Великий Яр	Зп.
Гохфельд	Високе	Зп.
Гохштедт	Високе	Зп.
Граціанівка	Острогірськ	Од.
Греки	Лиманський	Мк.
Греко-Мар'янівка Мар'яно-Чогодарівка	Мар'яно-Чогодарівка	Од.
Гремешти	Громівка	Чрн.
Гренвінсталь	Вільний	Зп.
Гремівське Червоне Озеро	Червоне Озеро	Од.
Гренталь	Урожайне	Зп.
Грибовичі Великі	Великі Грибовичі	Лв.
Григоро-Гадюче	Григорівка	Мк.
Гринталь	Мічуріна	Дн. (Стл.)
Грінвальд	Зелений Гай	Мк.
Грінталь	Зелена Поляна	Жт.
Грінфельд колонія	Зеленопілля	Лг. (Вр.)
Гробівка	Загребелля	Пл.
Гробовівка	Ясенуватий	Пл.
Громуш Великий	Великий	Тр.
Гросвейде	Просторе	Зп.

Гроссер	Суворовка	Днп.
Гросулове	Великаихайлівка	Од.
Груд	Городківка	Лв.
Груд-Забродський	Забродський	Вл.
Грушка Велика	Велика Грушка	Лв.
Грюнталь	Зелене Поле	Дн. (Стл.)
Грюнфельдівка	Зелений	Тр.
Губин Український	Губин	Вл.
Гугуліна	Голубівка	Чрн.
Гумарія	Зелений	Чрн.
Гурно	Гірне	Вл.
Гуророша	Козацьке	Од. (Ізм.)
Гусне Вижне	Верхнє Гусине	Лв. (Др.)
Густавівка	Вільний	Вл.
Гута Генріхівська	Гутянський	Жт.
Гутенберг	Доброгір'я	Лв.
Гутерталь	Кирпичний	Зп.
Гутисько	Гутище	Лв.
Гутисько-Бродська	Гутище-Бродське	Лв.
Давидени	Давидівка	Чрн.
Давидівка колонія	Давидівка	Лг. (Вр.)
Далекий Рим	Самоткань	Днп.
Дальник Перший Квартал Дальник Другий Квартал	Великий Дальник	Од.
Дама Царна	Грунтівка	Чрн.
Данзах Василівка Данилова Балка Антонівка	Данилова Балка	Од.
Дармштадт	Переможне	Зп.
Даскалені	Дяківці	Чрн.
Дації-Тумусі	Дації	Лв.
25 Жовтня	Жовтневе	Кв.
Двожиська	Подвірний	Тр.
Двориська	Дворище	Лв.
Двоянка	Роздольний	См.
Дебрі Пруси	Дебрі	Лв.
Дельжилъери	Дмитріївка	Од. (Ізм.)
Дембівка	Дубівка	Вл.
Дембрівка	Дубівка	Хм. (К-П)
Демір-Хаджі	Зелена Балка	Од. (Ізм.)
Демня	Курний	Лв.
Демня Ляховицька	Заграбівка	Лв. (Др.)
Деневиць	Прямобалка	Од. (Ізм.)
Деньков'ята	Деньківка	Лв. (Др.)
Дерев'яна Вербка	Вербка	Хм. (К-П)
Дерманівка	Трудолюбівка	Жт.
Дерманка	Дібровка	Жт.

Дермань Перший	Устенське Перше	Рв.
Дермендери	Каланчак	Од. (Ізм.)
Десерівка	Загірне	ХМ. (К-П)
Десятиріччя ЛКСМУ	Комсомольський	Дн. (Стл.)
10 років Червоного Жовтня	Червоне	Од.
Джегенли	Малинівський	Зп.
Джон-Рід	Суша Балка	Мк.
Дзвиняч Горішній	Горічний Дзвиняч	Лв. (Др.)
Держанівка	Держанівка	Хм. (К-П)
Дзикунка	Яворівка	Жт.
Дзялів	Кам'яногірка	Він.
Дзярківка	Трудолюбівка	Од.
Дитколонія	Юнацьке	Мк.
Діанівка	Лозоватка	Зп.
Дідушичі Великі	Великі Дідушичі	Лв. (Др.)
Дінауци	Динівці	Чрн.
Діордієшти	Чапаєвка	Од.
Дністрик Головецьке	Дністрик	Лв. (Др.)
Добра Надія Ново-Лисаветівка	Добра Надія	Од.
Добронадеждівка Варварівка Катеринівка	Катеринівка	Дн. (Стл.)
Добропілля колонія	Добропілля	Лг. (Вр.)
Добропілля колонія	Добропілля	Дн. (Стл.)
Долина Українська	Долина Перша	Рв.
Долиналиї	Малі Долини	Лв.
Долішній Іспах	Долішне	І-Ф (Стн.)
Долукіой	Багате	Од. (Ізм.)
Дома Гончарових	Гончаровий	Лг. (Вр.)
Домброва	Діброва	Вн.
Домбровиця	Дубровиця	Рв.
Домінопіль	Дубоострівка	Вл.
Домузла	Привілля	Хрс.
Донецько-Амвросіївка	Амвросіївка	Дн. (Стл.)
Донська Балка Карнагоровка	Донська Балка	Од.
Дорнфельд	Тернопілля	Лв.
Дорожів Горішній	Верхній Дорожів	Лв. (Др.)
Доростої Чеські	Доростої	Рв.
Дорошів Великий	Великий Дорошів	Лв.
Дошпах	Душники	Вл.
Драйлінде колонія	Чапаєва	Лг. (Вр.)
Дракуля	Трудове	Од. (Ізм.)
Драний	Будьонівка	Днп.
Дрегєрівка	Рудничний	Днп.
Дренделєве	Суходілля	Мк.

Дрищів	Надрічне	Тр.
Дроб'язко	Кургани	Днп.
Дроговиже (пов. 1989 р.)	Верхньодорожне	Лв. (Др.)
Друга Надєждівка Перша Надєждівка	Надєждівка	Дн. (Стл.)
2-га Новоселівка 1-ша Новоселівка Сергіївка	Сергіївка	Дн. (Стл.)
Друге Вербичне	Вербичне Друге	Вл.
Дружба Володимирівка	Володимирівка	Од.
Дубина виселок	Дубина	Хм. (К-П)
Дубище Нове	Нові Дубища	Вл.
Дубищенський виселок	Ново-Дубище	Хм. (К-П)
Дубляни Старі Дубляни	Дубляни	Рв.
Дудницьке	Мошни	Кв.
Дука	Нові Юрківці	Чрн.
Думброва	Діброва	Вл.
Дурлах	Піщане	Зп.
Дурнаатка	Хатки	Хрс.
Дурняки	Любомирівка	Хм. (К-П)
Дурняківці	Наддністрянка	Хм. (К-П)
Дюксинські Пеньки	Пеньки	Рв.
Дюла	Юлівці	Зк.
Дюльмени	Ярове	Од. (Ізм.)
Дябловичі	Тетерівка	Кв.
Д'явурівка	Яворове	Од.
Дям	Гірський	Чрн.
Едвардівка	Яблунівка	Рв.
Ейгенгут	Благодатне	Мк.
Ейгенфельд	Полянівка	Зп.
Ексарово	Новий	Од.
Еленталь	Поділля	Од.
Елеонорівка	Оленівка	Тр.
Ельжбитівка	Калинка	Вн.
Ельзас	Щербанка	Од.
Емілін Новий	Брага	Вл.
Емільчино	Ємільчине	Жт.
Ененгейм	Зеленівка	Од. (Ізм.)
Енківці	Ільківці	Зк.
Еразимівка	Гарасимівка	Вн.
Ердєк-Бурно	Утконосівка	Од. (Ізм.)
Еренфельд	Честопілля	Лв.
Еристівка	Широке	Зп.
Ерисдорф	Благодатівка	Лв.
Ерштмайськ	Першотравневе	Мк.
Есєнь (пов. 1991 р.)	Яворове	Зк.

Ескиполос	Глибоке	Од. (Ізм.)
Есмань	Лужки	См.
Ефінгар	Плюшівка	Мк.
Єврейська Долина	Долина	Чрн.
Єлізабетталь	Єлісаветівка	Зп.
Єнера	Ставки	Од.
Єнікей	Новоселівка	Од. (Ізм.)
Єсепівка	Йосипівка	Жт.
Жабокряківка	Зарічний	Хрк.
Жабунівка	Орільський	Хрк.
Жадове №1	Жадове Перше	Чрг.
Жбадин	Молошки	Лв.
Жвірків	Щебенівка	Вл.
Жденер	Новосілки	Вл.
Жджари	Заставне	Вл.
Жджаркиалі	Білопілля	Вл.
Жебріяни	Приморське	Од. (Ізм.)
Жежава	Зелений Гай	Тр.
Желанне №2	Желанне Друге	Дн. (Стл.)
Желехівалий	Малосілка	Лв.
Жемза	Луговий	Рв.
Жеребки-Королівські	Жеребки Перші	Тр.
Жидатичі	Гамаліївка	Лв.
Жидечув	Жидачів	Лв. (Др.)
Жидиничі	Червоне	Чрг.
Жидовичі	Розсохи	Лв.
Жлоби	Подільський	Лв.
Жовнірівка	Вербівка	Кв.
Жокчі	Міжгайці	Рв.
Жолків	Жовква	Лв.
Жолонь	Поліське	Жт.
Жуків Саханський Новогригорівка Романовщина Петровщина	Новоселівка	См.
Журавка №1 Журавка №2	Журавка	Дн. (Стл.)
Журалівка колонія	Журавлівка	Лг. (Вр.)
Заболотье	Заболоття	Вл.
Забриге	Забережжя	Вл.
Завидів Чеський	Завидів	Рв.
За Горбом	Загорбний	Лв.
За Горою	Загірний	Лв.
Зади	Малий Тинів	Лв. (Др.)
Задній	Трудовий	Чрг.
Зайончики	Зайчики	Хм. (К-П)
За Корчмою	Закорчмений	Лв.
Закревщина Тиниця	Тиниця	Чрг.

Залізнодорожний Посьолок	Залізничне	Вл.
За Ліском	Залісний	Лв.
Залісці	Заліски	Лв. (Др.)
Залухівські Почапи	Почапи	Вл.
Зангерівка	Миролобівка	Од. (Ізм.)
Занудівка	Жовтневе	Кв.
За Потокком	Запоточний	Лв.
Запсонь	Заставне	Зк.
Запуститарі	Запусти	Вл.
Заріка	Старосілля	Лв.
За Ровами	Зарівчаний	Рв.
Заелом	Засільці	Рв.
Заеретом	Заріччя	Чрн.
Затавом	Заставний	Лв.
Застінок Любинь	Застінок	Рв.
Західний Квартал	Західний	Рв.
За Церквою	Зацерквин	Лв.
Збоїська Нові	Нові Збоїща	Лв.
Збользе	Слобідка	Лв.
Збуйне Голля	Буйне Гілля	Рв.
Збурово-Келегеї	Збурівка	Хрс.
Звіздже	Звіздівка	Рв.
Зділов	Діловий	Рв.
Зелбахівка	Бузулуки	Днп.
Зелений Гай Високиймт	Високиймт	Хрк.
Зельци	Лиманське	Од.
Зембиця	Міжгірне	Рв.
Зимна Вода	Водяне	Лв.
Зіболки	Підлісне	Лв.
Зігмунтівка	Молочний	Кв.
З'їздкимт	Зідькимт	Хрк.
Злодіївка	Зелена Долина	Дн. (Стл.)
Золокари	Лиман	Од. (Ізм.)
Зоофіполь	Софіївка	Вн.
Зоря Житні	Зоря	Чрг.
Зосин	Софіїн	Вл.
Зофіївка	Софіївка	Тр.
Зрубтарий Таборище	Старий Зруб	Чрн.
Зузанівка	Сусанівка	Лв. (Др.)
Івачів Горішній	Верхній Іванів	Тр.
Ізабела	Рідколісся	Тр.
Ізвор	Родниківка	Зк.
Ізвори	Ключівка	Чрн.
Ізворська Гута	Родникова Гута	Зк.
Іздорівка	Сидорівка	Лв. (Др.)
Ізраїли	Котюжинський	Тр.
Ізраїлівка	Березоватка	Кр.
Імерцаки	Чернігівка	Од.

Інвалід	Хороший	Днп.
Інгулка Богданівка	Богданівка	Мк.
Іракліївка	Ониськове	Од.
Ісерна	Кутинка	Тр.
Іссерліян	Вільне	Од. (Ізм.)
Італьянка	Широколанівка	Од.
Іщуткин	Перемога	См.
Їжешти	Їжівці	Чрн.
Йовра	Сторожниця	Зк.
Йогансруе	Долинський	Зк.
Йозефсталь	Йосипівка	Од.
Йолтухи	Явтухи	Хм. (К-П)
Йорданешти (пов. 1995 р.)	Підлісне	Чрн.
Кабаченка	Дачний	Од.
Кабен	Ясени	Чрн.
Каборга	Осетрівка	Мк.
Кавчий Кут	Кути	Лв. (Др.)
Кагальничани	Єлисаветівка	Од. (Ізм.)
Кагарлик	Галиця	Чрг.
Кадигріб	Рівне	Днп.
Кастанівка	Криничка	Вн.
Кастанівка	Половинчицький	Вн.
Кастанівські Горби	Горби	Вн.
Казанки-Песиголовці	Казанки	Пл.
Казимирецький	Михайлівка	Хм. (К-П)
Казимирівка	Прибережне	Вн.
Казимирка	Кузьмівка	Рв.
Казимиряни	Струмок	Чрн.
Казимірівка	Чистопілля	Од.
Казімірок	Виноградівка	Хм. (К-П)
Казмірі	Хмільове	Лв.
Каїкулак	Трудове	Зп.
Каїра	Крива Балка	Од. (Ізм.)
Каїро-Губал	Заозерне	Хрс.
Кайоли	Загреблянський	Пл.
Кайраклія	Лоцинівка	Од. (Ізм.)
Кайтанівка	Задорожне	Вл.
Кайябей	Благодатне	Од. (Ізм.)
Какуші	Луговий	Мк.
Калаглія	Лановий	Од.
Калаглія	Миколаївка	Од.
Калга	Дружбівка	Хрс.
Калинка Велика	Велика Калинка	Лв.
Калініндорф	Калінінське	Хрс.
Калусів	Гряди	Вл.
Кальсдорф	Тростяний	Лв. (Др.)
Кальтвассер	Піщанка	Лв.
Камбурліївка	Їжицьке	Мк.

Камінь-Каширськ	Камінь-Каширський	Вл.
Камрат	Дружелюбівка	Хрс.
Камчик	Зоря	Од. (Ізм.)
Кам'янець-Подільськ	Кам'янець-Подільський	Хм. (К-П)
Кам'яний Острів	Кам'яний	Рв.
Кам'янка Буди	Будокам'янка	Лв.
Кам'яногірське Синарне	Кам'яногірське	Од.
Кам'яно-Міллеровомт	Кам'янемт	Лг. (Вр.)
Кандель	Рибальське	Од.
Канкринівка	Кринівка	Зп.
Кантакузівка	Прибужани	Мк.
Кантемір	Зелене	Од. (Ізм.)
Кантемір-Перший	Садовий	Од. (Ізм.)
Канцеропіль	Широкополе	Днп.
Капрари	Лозоватка	Од. (Ізм.)
Капріори	Благодатне	Од. (Ізм.)
Карабаї	Піщанка	Хрс.
Карабаш	Морський	Мк.
Кара-Булак	Промінь	Хрс.
Карагач	Нагірне	Од. (Ізм.)
Каракуббудмт	Комсомольськемт	Дн. (Стл.)
Каракурт	Жовтневе	Од. (Ізм.)
Карамахмед	Шевченкове	Од. (Ізм.)
Карань	Трубайлівка	Кв.
Караньмт	Андріївкамт	Дн. (Стл.)
Карачекрак	Підгірне	Зп.
Карачівка Покотилівкамт	Покотилівкамт	Хрк.
Карачуріно	Світлий	Дн. (Стл.)
Карлів	Прутівка	І-Ф (Стн.)
Карлівка	Дмитрівка	Днп.
Карлсруе	Зразковий	Зп.
Карлсталь	Широка Балка	Од.
Карнагоровка Донська Балка	Донська Балка	Од.
Кародіно	Зеленянка	Вн.
Кароліна	Дібровка	Жт.
Каролінівка	Заболотці	Вл.
Каролінівка	Лугівщина	Вл.
Кароліно-Дермань	Червоносілка	Жт.
Карпешти	Карпівка	Од.
Картал	Орлівка	Од. (Ізм.)
Карузо	Комишуватівка	Мк.
Касель	Велико-Комарівка	Од.
Катербург	Катеринівка	Тр.
Катериненфельд	Катеринівка	Зп.
Катеринівка	Осипенко	Днп.
Катлабух	Озерне	Од. (Ізм.)

Каторга	Вільне	Од. (Ізм.)
Кацапка	Ново-Українка	Од.
Кацбах	Лужанка	Од. (Ізм.)
Кацелапка	Добрий	Од.
Кацовщина	Норинці	Жт.
Кашлагач	Староріччя	Дн. (Стл.)
Кашпалат	Рожевий	Од. (Ізм.)
Кебабча	Широке	Од. (Ізм.)
Келегеї	Гладківка	Хрс.
Келлерово	Кірове	Дн. (Стл.)
Кемпа	Табірний	Лв.
Кендерешів	Коноплівці	Зк.
Кеплінга	Вільний	Мк.
Керестур	Перехрестя	Зк.
Керменчук Перший	Гаврилівка Перша	Хрс.
Керстневе	Зелений Гай	Од.
Кесса	Радгоспний	Хрк.
Кетергин	Розівка	Зк.
Кетроси	Довжок	Вн.
Кив'яжд	Кам'янське	Зк.
Кидешів	Зміївка	Зк.
Кизил-Баше	Прозорий	Кр.
Київський Травень	Київський	Мк.
Киргиз	Грушівка	Днп.
Кирилівське Вільхове Гордове	Вільхове	Од.
Кисельбаж	Киселівка	Чрн.
Китай	Червоний Яр	Од. (Ізм.)
Кишла	Кам'янка	Од. (Ізм.)
Кишло-Салієво	Подвірне	Чрн.
Кізільтаж	Ковалівка	Дн. (Стл.)
Кільман-Головко	Терса	Днп.
Кільмансталь	Письменне	Днп.
Кільчень Перший	Ключевий	Мк.
Кімбурзький	Переможний	Мк.
Кіндратівка колонія	Кіндратівка	Дн. (Стл.)
Кіненфельд	Полянівка	Зп.
Кірово-Українськ зал.стан	Кірово-Українське зал.стан	Кр.
Кістружени	Окунівка	Чрн.
Кічмань	Ярове	Вн.
Кларівка	Круглоозерка	Хрс.
Клейнендорф	Новоселівка	Од.
Клембівка	Клубівка	Хм. (К-П)
Клименталь Перший	Климентіївка	Жт.
Кліпенфельд	Молочне	Зп.
Кліфельд	Веселий	Зп.

Кляйн Вердер	Малозеленівка	Чрг.
Кляйнлібенталь	Першотравневий	Хрс.
Кляйнове	Бондарівка	Лв.
Клярівка	Брідок	Жт.
Клястниця	Весела Долина	Од. (Ізм.)
Кнерути	Заболотинці	Рв.
КНх	Комнезамівка	Дн. (Стл.)
Князьсело	Князівка	Рв.
Кобиліє	Веселівка	ХМ. (К-П)
Кобилора	Кобилівка	Чрн.
Ковцьки	Калинівка	Жт.
Кодаєшти	Косівка	Од. (Ізм.)
Кодкитай	Острівне	Од. (Ізм.)
Кожушкове Сіон Надеждин Сотницький	Надійне	Хрк.
Коза	Лимани	Мк.
Козаківка колонія	Козаківка	Лг. (Вр.)
Козлинськийайдан	Майдан	Рв.
Колбараш	Ново-Українка	Од. (Ізм.)
Колк	Вербівка	Лв.
Колодно Велике	Велике Колодне	Лв.
Колона	Колосівка	Жт.
Колонії НКВс	Надбузьке	Мк.
Колонія	Калинівка	Рв.
Колонія Переспа	Мала Переспа	Лв.
Колцький Кривотин	Малиий Кривотин	Жт.
Комзотівка	Рівне	Од.
Комісари	Матросівка	Мк.
Конельська Цеберманівка	Степівка	Вн.
Континусфельд	Довге	Зп.
Копані Другі	Копані	Зп.
Копачівка Нова	Нова Копачівка	Вл.
Копачівський Посьолок	Поляна	Вл.
Копче	Ново-Котовське	Вл.
Копче-Українське	Котовське Перше	Вл.
Корган	Курган	Чрн.
Корінцевоутір	Корінцевий	Лв.
Корніловське	Горького	Од.
Корнталь	Зерновий	Дн. (Стл.)
Королево-Альбертівка	Поліське	Жт.
Короліно-Бугаз	Затока	Од.
Коростівка	Садове	Хрк.
Коротисько	Коротище	Вл.
Корчешти	Корчівці	Чрн.
Корчмисько	Корчмище	Лв.
Косай-Братолюбівка	Братолюбівка	Зп.

Коси Бурдеї	Коси Перші	Од.
Костгейм	Показний	Зп.
Костянтинопіль №1	Малокостянтинопіль	Дн. (Стл.)
Котліно №1	Котлине Перше	Дн. (Стл.)
Кот вая	Котоване	Лв. (Др.)
Коту-Боян	Боянівка	Чрн.
Котул-Остриця	Остриця	Чрн.
Кранк	Братський	Мк.
Кранцберг	Вінкове	Лв. (Др.)
Красів Руський	Красів	Вл.
Красіндорф	Красіне	Днп.
Красне Вижне	Верхнє Красне	Лв. (Др.)
Красний Ямбург	Красний	Днп.
Красноармійськемт	Червоноармійськемт	Зп.
Красновулька	Красноволиця	Жт.
Крафти	Сила	Од.
Кременець Новий	Новий Кременець	Вл.
Кржачки	Кушівка	Хм. (К-П)
Крива Косамт	ім.єдовамт	Дн. (Стл.)
Кривче Долішне	Нижнє Кривче	Тр.
Кривчичіалі	Малі Кривчичі	Лв.
Кригонешти	Крижанівка	Чрн.
Кріпаки	Суходіл	Лг. (Вр.)
Кронау	Вінковий	Хрс.
Кронсфельд	Мар'янівка	Зп.
Крошня-Українська	Крошня	Жт.
Крулевськийіст	Бережецькийіст	Тр.
Крутеньке	Кірове	Днп.
Ксендзівка	Пугачівка	Кв.
Ксьондзики	Підгайці	Лв.
Ксьондзівка	Дібровка	Од.
Кубей	Червоноармійське	Од. (Ізм.)
Кузоводи	Нові Каплани	Од. (Ізм.)
Кулевча	Колісне	Од. (Ізм.)
Кулічени	Куликівка	Чрн.
Кульм	Підгірне	Од. (Ізм.)
Кульчиці Шляхоцькі	Кульчиці Другі	Лв. (Др.)
Кундук	Долинка	Од. (Ізм.)
Купорань	Рівне	Од. (Ізм.)
Курган-Озак	Курган	См.
Курдибань-Жорнівський	Жорнівський	Рв.
Курінь №1	Курінь Перший	Чрг.
Курмань	Тернівка	Жт.
Курорт Бурнас	Лебедівка	Од. (Ізм.)
Куруджика	Суховате	Од. (Ізм.)
Курчі	Виноградівка	Од. (Ізм.)
Кут Баїнський	Кутовий	Чрн.
Кутиська	Кутище	І-Ф (Стн.)

Куце-Ганебне	Лебедівка	Хрк.
Кучськалобідка	Слобідка	Хм. (К-П)
Куява	Соснівка	Хм. (К-П)
Кшаки	Кущі	Рв.
Лагері Два-Три	Таборівка	Мк.
Ладекоп	Ладівка	Зп.
Лак	Височанське	Од. (Ізм.)
Ламбертів	Тальське	Кв.
Ландау	Ново-Мар'янівка	Од.
Ландскроне	Ланковий	Зп.
Лани Німецькі	Лани	Лв.
Ланкиалі	Малі Ланки	Лв.
Ларга	Широке	Чрн.
Ларінфельд	Ларине	Днп.
Лашки	Млинки	Пл.
Лашкул	Промінь	Кр.
Лдзяни	Вербівка	І-Ф (Стн.)
Левендалівка	Барвінкове	Хрк.
Легучини-Тевтул	Зелений Гай	Чрн.
Ледахів	Притур'я	Вл.
Лейбівка	Більшовик	Хрк.
Лейпціг	Серпневе	Од. (Ізм.)
Лейтергаузен	Тракторне	Зп.
Леккерт	Трудолюбівка	Днп.
Лелеківка Друга	Лелеківка	Кр.
Лендин	Вольниця	Чрг.
Леніндорф	Ленінське	Хрс.
Ленін Карлівка	Ленінський	См.
Ленінська Тарасівка	Ленінське	Кв.
Ленінталь	Ленінський	Днп.
Ленінфельд	Ленінський	Зп.
Леонардівка	Голубівка	Вн.
Леопольдин Великий	Великий	Лв.
Лернера	Підмироцький	Кв.
Лехово	Копайвка	Вл.
Липиця-Дольня зал.тан	Нижня Липиця зал.тан	І-Ф (Стн.)
Лисаветівка Бочманівка	Бочманівка	Од.
Литва	Путилівка	Вл.
Литовський	Краснопілля	Зп.
Лихачеве зал.стан Наш Путь 20-річчя Жовтня	Лихачове	Хрк.
Лихварі	Голубівка	Пл.
Лихове	Привільне	Од.
Лиходії	Солонці	Пл.
Лібенау	Майське	Зп.
Лібенталь	Степовий	Зп.
Лібенштат	Любимівка	Вл.
Лібухове	Максимівка	Лв. (Др.)

Лізабетка	Єлисаветівка	Кв.
Лінденау	Любимівка	Зп.
Лінденфельд	Липівка	Лв.
Лінина Велика	Велика Лінина	Лв. (Др.)
Ліс-Куля	Дубичанський	Вл.
Лісові Берлинці	Лісове	Вн.
Лісозавод Немовичі	Лісовий	Рв.
Літовисько	Літовище	Лв.
Ліхтенау	Світлодолинське	Зп.
Ліхтенталь	Світлодолинське	Од. (Ізм.)
Ліхтенфельд	Яснопілля	Од.
Ліхтфельд	Грушівка	Зп.
Лодзіївка	Затоки	Вн.
Лодина Нова	Нова Лодина	Лв.
Лозоватка	Чкаловка	Днп.
Лозовий	Лозове	Днп.
Лончки	Прилуки	Лв.
Лопушанка Лехнева	Лопушанка	Лв. (Др.)
Лужок Долішній	Долішній Лужок	Лв. (Др.)
Лузе	Луговий	Вл.
Лукачани	Лукачівка	Чрн.
Лукіндорф	Степаненки	Пл.
Луковиця Горішня	Верхня Луковиця	Лв. (Др.)
Луначарський	Прибережний	Днп.
Лунга	Довге	Од. (Ізм.)
Лунжені	Довгалівка	Чрн.
Луписуки	Берестівка	Рв.
Любарка Друга	Мала Любарка	Мк.
Любима колонія	Любимий	Лг. (Вр.)
Любинь Великий	Великий Любинь	Лв.
Любомирка Бірзула	Любомирка	Од.
Любченко	Воронівський	Кв.
Людвигське Поле	Польовий	Тр.
Людвиків	Замчище	Вл.
Людвиківка	Лозове	Вн.
Людвина	Щадівка	Лв.
Людвипіль	Лісогірка	Хм. (К-П)
Людвипіль	Соснове	Рв.
Людгардівка	Зелений	Рв.
Люксембург	Благодатне	Днп.
Люлювка	Люлівка	Вл.
Люстдорф	Чорноморка	Од. мр.
Лютовисько	Шевченкове	Лв. (Др.)
Лядськалобідка	Слобідка	Вн.
Лямир	Дубовий	Хм. (К-П)
Лянцкорунь	Зарічанка	Хм. (К-П)
Ляхи-Лесинки	Лесинки	Пл.
Ляхів	Старосілля	Вл.

Ляхівці	Глинівці	Жт.
Ляхнів	Іващенки	Пл.
Ляхова	Осички	Жт.
Ляхове	Нове Життя	Кр.
Ляховець	Лісковець	Зк.
Ляховичі Зарічні	Зарічне	Лв. (Др.)
Ляхув	Бірки	Вл.
Ляцька Воля	Волиця	Лв. (Др.)
Ляцьке	Соляноватка	Лв. (Др.)
Ляцько-Шляхетське	Липівка	І-Ф (Стн.)
Ляшенки	Заруддя	Пл.
Ляшинська	Діброва	Чрн.
Ляшівці	Кремінне	Вн.
Ляшки	Залижня	Вл.
Ляшки Горішні	Горішне	Лв. (Др.)
Ляшків	Березівка	Лв.
Ляшковиця	Збруч	Хм. (К-П)
Ляшковецький	Дністровський	Вн.
Магала	Малосілка	Чрн.
Магошешти	Байраки	Чрн.
Мазарня Бербеків	Мазарня	Лв.
Мазепинці	Лісогірка	Вн.
Мазилі	Підлісний	Чрн.
Майдан Глажівський	Майдан	Рв.
Майнфельд	Яснопілля	Зп.
Майчекрак	Зелена Балка	Зп.
Макари Великі	Великіакари	Лв.
Малаешти	Малаївці	Од.
Малаартаза	Малий	Од. (Ізм.)
Мале Голе	Малий	Лв.
Мале Фештерове	Малий	Од.
Малий Бейкуш	Малочорноморка	Мк.
Малишинчені	Бережанський	Чрн.
Малі Бискупичі	Панасівка	Вл.
Малінешти	Малинівка	Чрн.
Малі Фільварки	Підлісне	Тр.
Мамаївка	Удайці	Чрг.
Мамаївщина	Барвінковий	См.
Мамалат	Вільний	Кр.
Маморниця	Радгоспівка	Чрн.
Мангейм	Кам'янка	Од.
Мангуш	Першотравневе	Дн. (Стл.)
Манделюки	Несторівка	Лв.
Мандівка	Соснівка	Пл.
Манжелій	Красноярка	Мк.
Манжурово колонія	Манжурове	Од.
Манзир	Лісне	Од. (Ізм.)
Мансбург	Олексіївка	Од. (Ізм.)
Маньчжурія	Садовий	Вн.
Маргаритопіль	Ковалівка	Хрк.

Маргенау	Ранковий	Зк.
Маринбург	Мар'ївка	Од.
Маринівка Олександропіль	Маринівка	Од.
Маринка Польська	Маринівка	Лв. (Др.)
Маринопіль	Мар'ївка	Зп.
Маріагейм	Далекий	Зп.
Маріампіль	Мар'янівка	Кр.
Маріамполь	Мар'янівський	Вл.
Марієнберг	Нагірне	Од.
Марієнполь	Острівщина	Хрк.
Марієнталь	Панфілівка	Зп.
Марієнфельд	Маринопіль	Днп.
Маріцино	Острівка	Мк.
Марксфельд	Карлааркса	Дн. (Стл.)
Марнопіль	Мар'янопілля	Хрк.
Мартаза	Рибальське	Од. (Ізм.)
МархлевськМТ	ДовбишМТ	Жт.
Мархоціци	Березівка	Хм. (К-П)
Марцелівка	Маркелівка	Вл.
Марцеліна	Мартинівка	Рв.
Марцинівка	Мартинівка	Жт.
Мар'ямпіль	Маринопіль	Од.
Мар'яно-Чогодарівка Греко-Мар'янівка	Мар'яно-Чогодарівка	Од.
Масонів	Червоногірка	См.
Матильдів	Підрокитний	Вл.
Матишівка Юргівка	Матишівка	Од.
Махмилерщина	Хмелівка	Вл.
Махнове	Кременівка	Мк.
МацеївМТ	ЛуківМТ	Вл.
Маціївка	Матвіївка	Тр.
Мацьова Воля	Воля	Лв. (Др.)
Мега	Велике	Чрн.
Месрівка	Рогозівка	Пл.
Мельники Горішні	Горішнієльники	Лв. (Др.)
Мельникове Нова Кульна	Нова Кульна	Од.
Мендельдорф	Дніпровське	Днп.
Мендикауци	Олексіївка	Чрн.
Меці	Зеленівка	Лв.
Мечет	Байрацький	Жт.
Мжень	Данилівка	Жт.
Мигучени	Михайлівка	Чрн.
Миколаївка Перша	Миколаївка	Днп.
Миколайдорф	Миколаївка	Зп.
Миколайфельд	Миколаївка	Зп.
Милятин-Бурини	Милятин	Рв.
Михай	Червоне	Од. (Ізм.)

Михайлівка Шосте Ширяївське товариство	Михайлівка	Од.
Михалпіль	Михайлівка	Хм. (К-П)
Мігорени	Петрашівка	Чрн.
Мілерівка	Петрівка	Лв.
Міліардівка Буцянка	Міліардівка	Од.
Мілярівка	Грелівка	Вн.
Мільбах	Млинівка	Лв. (Др.)
Мінти	Розумівка	Чрн.
Мінчуна	Слобідка	Од. (Ізм.)
Місарош колонія	Зоря	Лг. (Вр.)
Містенберг	Прилуківка	Зп.
Млинісько	Млинище	Вл.
Млинок-Собичинський	Млинок	Жт.
Мовіла	Могилівка	Чрн.
Мозберг	Моховий	Лв.
Мокрі Чаїри	Заливне	Од. (Ізм.)
Мокряни Великі	Великіокряни	Лв. (Др.)
Молдаванка	Синицівка	Од.
Молдавка	Козубівка	Од.
Молдавське	Межигір'я	Лв. (Др.)
Молдавський	Лісний	Хм. (К-П)
Молдова	Крутоярівка	Од. (Ізм.)
Молоканський	Замостя	Хрс.
Монжа	Міняйлівка	Од. (Ізм.)
Монмансталь	Долинівка	Лв. (Др.)
Монсів	Полянка	См.
Монтрезорівка	Зорівка	Кв.
Мончеха	Філатівка	Вл.
Морги	Довжанка	Лв.
Мордва	Красносілля	Кр.
Мордине	Прилужне	Хм. (К-П)
Моріреску	Степовий	Мк.
Морузени	Михайлівка	Од. (Ізм.)
Мости Великі	Великіости	Лв.
Мостисько	Мостище	І-Ф (Стн.)
Мукша Колубаївська	Лисогірка	Хм. (К-П)
Мунтенау	Яснівка	Зп.
Мюнхен	Старе Поріччя	Од.
М'яколовичі	Миколаївка	Жт.
М'ястківка	Городківка	Вн.
Нагорбах	Нагорбний	Лв. (Др.)
На Горі	Нагірний	Лв.
Награнівка Обухівка	Обухівка	Мк.
На Границі	Межовий	Лв.
Надлак	Шевченків	Кр.
На Долині	Долішній	Чрн.

Над Потоком	Надпоточний	Лв.
Над Шляхом	Шляховий	Рв.
На Закутках	Закутки	Лв.
На Зорі	Зоряний	Лв.
Найгейм	Новохатки	Од.
Найдорф	Новосілка	Хрс.
Найдельф	Нове	Од.
На Корчунку	Корчунка	Лв.
На Кривулі	Кривулі	Лв.
Наксі-Маркове	Марківка	Од.
На Куті	Накутний	Лв.
Нанчілка Велика	Великосілля	Лв. (Др.)
Населений пункт радгоспу «Веселе»	Веселий	Зп.
Населений пункт Дільниця №13	Дорожний	Зп.
Настасіївка Третя	Настасіївка	Од.
Наш путь Лихачеве зал. І-Ф (Стн.) Первомайський 20-річчя Жовтня	Лихачове	Хрк.
Невільне	Бортяхівка	Вл.
Нейборн	Широкийтеп	Зп.
Нейбург	Новоградівка	Од.
Нейгейм	Голубівка	Зп.
Нейгейм Перший	Ново-Прутівка	Жт.
Нейгоф	Новоселівка	Лв.
Нейгофнунг колонія	Ново-Українка	Лг. (Вр.)
Нейдорф	Степове	Зп.
Нейзац	Прогресівка	Мк.
Нейкарлсруе	Червона Зірка	Мк.
Нейкерх	Ударник	Зп.
Нейкреп	Степовий	Зп.
Ней-Люстдорф	Дмитрівка	Од.
Нейман	Щорса	Дн. (Стл.)
Нейманівка	Ужівка	Жт.
Неймунталь	Переможне	Зп.
Нейнассау	Суворий	Зп.
Нейборн	Новосілка	Жт.
Нейфельд	Нове Поле	Од. (Ізм.)
Некременне Бакай Глухово	Некременне	Дн. (Стл.)
Нижні Верецьки	Нижні Ворота	Зк.
Нижній Гертопанів	Нижній	См.
Нижня Апша	Діброва	Зк.
Нижньо-Руський Бишкин	Нижній Бишкин	Хрк.
Нижчий Ташлик	Костюківка	Вн.
Нинів-Горішній	Горішне	Лв. (Др.)

Німецька Кучава	Кучава	Зк.
Німецьке	Кам'янка	Вл.
Німців колоністів	Вишневий	Вн.
Ністорені	Несторівка	Чрн.
Нітгідайгід	Хорошилівка	Од.
Нова Кайраклія	Нова Лощинівка	Од. (Ізм.)
Новий Яжів	Новий Яр	Лв.
Новини Чеські	Новини	Рв.
Нові Брієни	Нагірний	Од. (Ізм.)
Ново-Сабатинівка Старо-Сабатинівка Соболівка Сабатинове	Сабатинівка	Од.
Ново-Санджарівка	Ново-Полтавка	Зп.
Новоселівка Друга	Новоселівка	Зп.
Новоселівка №3	Новоселівка	Дн. (Стл.)
Новосілки Великі	Великі Новосілки	Лв. (Др.)
Ново-Старо-Буда	Буда	Кв.
Ново-Шпеєрово	Старо-Олексіївка	Мк.
Нучпали	Поляна	Хм. (К-П)
Нягове	Добрянське	Зк.
Нягрин	Підліски	І-Ф (Стн.)
Обгів	Соснівка	Рв.
Обездор	Високий	Лв. (Др.)
Об'єднаніутори	Новосілка	Хрс.
Обідо-Василівка	Василівка	Мк.
Обухівка Наградівка	Обухівка	Мк.
Обшар	Роздольний	Лв. (Др.)
Озеряни Шляхетські	Озерняни	Вл.
Озимина Велика	Велика Озимина	Лв. (Др.)
Озюрко	Озерце	Вл.
Окно зал. І-Ф (Стн.)	Окняни зал.І-Ф (Стн.)	І-Ф (Стн.)
Окорськ Великий	Великий Окорськ	Вл.
Окснера	Жовтневий	Од.
Октобрфельд	Веселий	Од.
Олександрівка	Мала Олександрівка	Од.
Олександрівка Нова	Нова Олександрівка	Вл.
Олександро-Ахтове	Олександрівка	Кр.
Олександрогейм	Олександрівка	Зп.
Олександрогільф	Доброолександрівка	Од.
Олександрокрон	Олександрівка	Зп.
Олександропіль Маринівка	Маринівка	Од.
Олександроталь	Олександрівка	Зп.
Олександроуль	Олександрівка	Зп.
Олександрофельд	Олександрівка	Зп.
Олексіївка	Переселенці	Од.
Оленівка Ново-Кандель	Оленівка	Од.

Ольбле-Ляцьке	Осовці	Вл.
Ольганівка Нова	Нова Ольганівка	Вл.
Ольгофельд	Ольгівка	Днп.
Опришени	Дубівка	Чрн.
Оратово зал. І-Ф (Стн.)	Оратів зал.І-Ф (Стн.)	Вн.
Оренбург	Зелений	Днп.
Оріанда	Тернівка	Мк.
Осада	Новоселиця	Рв.
Осадницький	Новий	Лв. (Др.)
Ост	Осокір	Рв.
Остобіж	Острівок	Лв.
Острівлопецький	Острів	Лв. (Др.)
Охочий Галич Веселий	Кірове	Хрк.
Оцитель	Соснівка	Кв.
Павелче	Павлівка	І-Ф (Стн.)
Павілени	Павлівка	Чрн.
Павлівка	Червонийаяк	Днп.
Павлово-Леопольдівка	Павлівка	Днп.
Павуки	Трудовий	Лв. (Др.)
Пакість	Нагірне	Лв. (Др.)
Паладь-Комарівці	Комарівці	Зк.
Паленики	Панасюки	Тр.
Палове	Павлове	Зк.
Пальчики	Кірове	Пл.
Панасівка	Мечнікове	Хрк.
Пандакля	Оріхівка	Од. (Ізм.)
Панка	Клинівка	Чрн.
Панка Забагна	Заболоття	Чрн.
Панська	Бір	Вл.
Панськалобідка	Слобідка	См.
Панське	Садовий	І-Ф (Стн.)
Панський	Вільний	І-Ф (Стн.)
Панфедорівка Перша	Федорівка	См.
Папушой	Переможне	Од. (Ізм.)
Парасковіє-Шляхова	Парасковія	Хрк.
Парасковіївка	Куликове	Пл.
Париж	Веселий Кут	Од. (Ізм.)
Пархач	Межиріччя	Лв.
Парцеляни	Надільний	Лв.
Парцеляція	Мильнівський	Тр.
Паршова	Іллімка	Жт.
Пасат	Круп'янське	Чрн.
Патрашені	Кам'янка	Чрн.
Паульсгейм	Павлівка	Зп.
Первомайський Лихачеве зал.І-Ф (Стн.) Наш Путь 20-річчя Жовтня	Лихачове	Хрк.

Пердуни	Долина	Лв.
Передмістя Велике	Велике Передмістя	Лв.
Передремихи Великі	Великі Передремихи	Лв.
Переліскиалі	Малі Переліски	Лв.
Персіянівка	Долинське	Од. (Ізм.)
Перцель	Вахнівський	Чрн.
Перша Надєждівка Друга Надєждівка	Надєждівка	Дн. (Стл.)
1-ша Новоселівка 2-га Новоселівка Сергіївка	Сергіївка	Дн. (Стл.)
Перше Вербичне	Вербичне	Вл.
Петерсгаген	Кутузовка	Зп.
Петерсталь	Петродолинівка	Од.
Петраші Українські	Петрашівка	Хм. (К-П)
Петрівка	Мало-Петрівка	Мк.
Петрівка №1	Петрівка Перша	Дн. (Стл.)
ім Г.І. Петровського	Городище	Кв.
Петровщина Новогригорівка Романовщина Саханський Жуків	Новоселівка	См.
Петросталь	Петродолинське	Од.
Пехерсдорф	Смоляний	Лв. (Др.)
Пилипи Російські	Пилипівка Друга	Жт.
Підбатиїв	Гайок	Лв.
Під Бучиною	Підбучний	Лв.
Підвіщень	Підсмереки	Лв.
Підгайці Великі	Великі Підгайці	Вл.
Підгороденська Волька	Підгородне	Вл.
Під Гутою	Підгутний	Лв.
Під Дубиною	Піддубний	Лв.
Підліскиалі	Малі Підліски	Лв.
Підляски	Підлісний	Лв.
Підлящики	Долинівці	Хм. (К-П)
Піданаєвом	Підманаївський	Лв.
Підмацьова	Маївка	Лв.
Під Обірком	Підобірок	Рв.
Пікуш	Березань	Мк.
Пільналобода	Слобідка	І-Ф (Стн.)
Пірденау	Веснянка	Зп.
Пірки	Комсомольське	См.
Плакси	Ясний	Зп.
Плигічені	Плигівка	Чрн.
Плітих	Деревище	Вл.
Плюваки	Первомайське	Кв.
Плянта Зарічна	Зарічний	Рв.
Пнек	Пеньківка	Вл.
Погост-Зарічний	Зарічне	Рв.

Погруб	Погріб	Вл.
Подир'я	Підгір'я	Рв.
Подовий Третій	Подове	Хрс.
Подольський Веселий Бродський Миколаївка	Миколаївка	Дн. (Стл.)
Покотилівкамт Карачівка	Покотилівкамт	Хрк.
Покутино колонія	Покутине	Од.
Пол-Ванчикауци	Ново-Іванківці	Чрн.
Політвідділ	Дебрево	Чрг.
Політичний	Олексіїв	См.
Пол-Мендикауци	Ново-Олексіївка	Чрн.
Полтавка №1	Полтавка Перша	Дн. (Стл.)
Поляки	Новосільці	Лв. (Др.)
Польна Тернава	Тернова	Хм. (К-П)
Польові Берлинці	Польове	Вн.
Польський	Зелений	Рв.
Помийник	Вікторівка	Кв.
Попівка	Смірнове	Зп.
Попівка	Садовий	См.
Поповалобода	Слобода	См.
Поріче-Любинське	Поріччя	Лв.
Поросячий	Гірний	Лг. (Вр.)
Посада Горішня	Горішня Посада	Лв. (Др.)
Поселок	Веселий	См.
Посталь	Долинівка	Од. (Ізм.)
Посьолок Боровський	Оскіл	Хрк.
Поточиське	Поточище	І-Ф (Стн.)
Прангенау	Степовий	Зп.
Примусівка	Добролюбівка	ХМ. (К-П)
Принц-Карл	Роздольний	Од. (Ізм.)
Принцфельд	Григорівка	Дн. (Стл.)
Прислоп	Луквиця	І-Ф (Стн.)
Просекарени	Просіка	Чрн.
Пруси	Підгірний	Тр.
Прусинів	Низи	Лв.
Прусівка	Григорівка	Пл.
Пруски	Перемога	Рв.
Псарі	Залісний	Лв.
Псарів	Тихий Яр	Чрн.
Псище	Зарічани	Жт.
Псярівка	Ятранівка	Кв.
Пудхать	Підхатній	Вл.
Пуен-Буковина	Буківка	Чрн.
Пуен-Регат	Поляна	Чрн.
Пшебраже	Преображенське	Вл.
П'ятаття	Чапаєвка	Од.

П'ятий Район	Новосілка	Хм. (К-П)
П'ятихатка	П'ятихатки	Днп.
Радгосп	Вербівка	Жт.
Радів-Колонія	Радів	Рв.
Радлена	Ралівка	Вл.
Радловичі	Ралівка	Лв. (Др.)
Райтаревичі	Верхівці	Лв. (Др.)
Райхенбах	Благоводівка	Лв.
Райхенфельд	Широке	Зп.
Раранча	Рідківці	Чрн.
Рата	Підгороднє	Лв.
Ратке	Підгірний	Дн. (Стл.)
Ратунда	Рудник	Вн.
Раухівка	Димівка	Од.
Рафайлова	Бистриця	І-Ф (Стн.)
Рафалівка	Муравище	Вл.
Раці	Червоний Промінь	Жт.
Рацулове	Малинівка	Од.
Регерський	Садовий	Хрк.
Реджина-Марія	Мар'янівський	Од. (Ізм.)
Редькове-Судче	Редькове	Рв.
Рейзенфельд	Польове	Од.
Рейзерове	Райозеро	Пл.
Рейментарівка	Дібровка	Кр.
Реймонтовичі	Богунівка	Вл.
Рейнці	Вишневий	Мк.
Рексине	Тясминівка	Кр.
Ренговичі	Малія	Днп.
Рено	Добрянка	Мк.
Реновка	Шевченка	Мк.
Рестео-Атаки	Дністрівка	Чрн.
Ретіхин	Виноградівка	Од.
Ретово	Марковище	Вл.
Рефельд	Маліірники	Лв.
Реці	Підлісний	Пл.
Реш-Хрещатик	Хрещатик	Дн. (Стл.)
Риків	Поляне	Лв.
Рикове	Очеретівка	Од.
Рогівка-Татаруївка	Рогівка	Хрк.
Родзянкине	Трудолюбівка	Кр.
Рожанка Вижня	Верхня Рожанка	Лв. (Др.)
Розділовичі	Роздільне	Лв. (Др.)
Розенбах	Водяне	Зп.
Розенберг	Заріччя	Лв.
Розенбург	Рожеве	Лв. (Др.)
Розенгоф	Зелений	Зп.
Розенталь	Благодатівка	Хрс.
Розенфельд	Свободний	Дн. (Стл.)
Розсохівка-Логохівка	Розсохівка	Хрк.

Рокинтарі	Старі Рокині	Вл.
Романівка Булики	Романівка	Од.
Романовщина Жуків Соханський Петровщина Новогригорівка	Новоселівка	См.
Рорби	Новосвітлівка	Мк.
Ротенган	Заярний	Лв.
Роте Октобер	Жовтневий	Хрс.
Роте-Фане	Червоне	Зп.
Ротмистрівка	Матеївка	Вн.
Ротмістрове	Балківка	Од.
Рот-Фронт	Річкове	Зп.
Руда За Бугом	Руда	Лв.
Рудеве	Рудево-Миколаївка	Днп.
Руденко-Ляцьке	Руденко	Лв.
Руднорвейде	Розівка	Зп.
Рудня Немовицька	Рудня	Рв.
Рунгури	Ново-Марківка	І-Ф (Стн.)
Рунгурськалобода	Слобода	І-Ф (Стн.)
Рундевізія	Круглолугівка	Чрг.
Русивель	Сінне	Рв.
Русино-Берестечко	Берестечко	Рв.
Русо-Криклицевець	Криклицевець Другий	Вн.
Руствечко	Зеленогаївка	Лв. (Др.)
Руське Багно	Низовий	Лв. (Др.)
Руський Куток	Куток	Рв.
Руський Орчик	Орчик	Хрк.
Ряпідь	Бистриця	Зк.
Рясно-Польське	Рясне	Лв.
Сабатинівка Головна Сабатинове Ново-абатинівка Соболівка	Сабатинівка	Од.
Савалуськи	Савелівка	Тр.
Савинешти	Савчин	Чрн.
Саврань	Малааврань	Од.
Садагура	Садгора	Чрн.
Сакальськ-Лучинськ	Лучинське	Од.
Салаші	Діброва	Лв.
Солдобош	Стеблівка	Зк.
Самойлівка колонія	Самойлівка	І-Ф (Стн.)
Санджарівка	Полтавка	Зп.
Санжаро-Тарноватка	Тарноватка	Хрк.
Сапіги	Вільний	Лв.
Саракули	Прилужани	Лв. (Др.)
Сарата	Салонцівка	Чрн.
Сарацика	Жовтневе	Од. (Ізм.)

Саренково Танівка	Саренкове	Од.
Сари-Комиші	Дніпровське	Мк.
Сарія	Південне	Од. (Ізм.)
Сар-Яр	Піщаний	Дн. (Стл.)
Сар'яри	Жовтий Яр	Од. (Ізм.)
Саска Домінікальна	Міжлісний	Лв. (Др.)
Сату-Маре	Великосілля	Чрн.
Сатунове	Новосільське	Од. (Ізм.)
Сату-Ноу	Новоселиця	Чрн.
Саханський Петровщина Новогригорівка Романовщина Жуків	Новоселівка	См.
Свентослав	Свентослав	Лв. (Др.)
Свинаро-Павлівка	Павлівка	Кр.
Свининець	Зарічний	Лв. (Др.)
Свинка	Мостовий	Рв.
Свинне	Лісовий	Рв.
Свинники	Великий Луг	Рв.
Свинохи	Очеретне	Тр.
Свінциця	Коржівка	Вн.
Святийтаніслав	Станіславівка	І-Ф (Стн.)
Седмярки	Сьомаки	Вл.
Сеймени	Семенівка	Од. (Ізм.)
Секуряни	Сокиряни	Чрн.
Селисько	Оселя	Лв.
Селище	Слобідка	Жт.
Селище другого відділунігурівського зернорадгоспу	Веселий Кут	Мк.
Селище «10 років Червеного Жовтня»	Червоне	Од.
Селіогло	Холмське	Од. (Ізм.)
Село	Волиця	Лв.
Сентове	Родниківка	Кр.
Серби	Гонтівка	Вн.
Сербинівка	Будичани	Жт.
Сергіївка 1-ша Новоселівка 2-га Новоселівка	Сергіївка	Дн. (Стл.)
Середня Апша	Середнє Водяне	Зк.
Середнялала	Середнє	Лв. (Др.)
Серемачок	Новосілка	Лв.
Серенчівці	Щасливе	Зк.
Сернин	Рівне	Зк.
Сернки Долішні	Поділля	І-Ф (Стн.)
Серюаш-Тарама	Водяний	Дн. (Стл.)
Сигли	Міжгір'я	І-Ф (Стн.)
Сила Новиця	Новиця	Рв.

Синарне Кам'яногірське	Кам'яногірське	Од.
Синевидсько-Вижне	Верхнєсиньовидне	Лв. (Др.)
Синжер	Жилівка	Чрн.
Синьків	Богданівка	Тр.
Сідлиська	Сідлище	І-Ф (Стн.)
Сілець-Беньків	Сілець	Лв.
Сіньки Луг	Луговий	Лв.
Сіон Кожушкове Сотницький	Надійне	Зк.
Сірма	Дротинці	Зк.
Скажениця	Роздоріжний	Лв.
Скоморохи Колонія	Ново-Скоморохи	Лв.
Скопці	Веселинівка	Кв.
Слобідка Янівська	Слобідка	Тр.
Слободо-Раранча	Слобода	Чрн.
Слободзея-Українська	Старостине	Од.
Слободзія	Слобідка	Чрн.
Смердин	Крижівка	Вл.
Смордва-Клин	Клин	Рв.
Собакарівка	Іскрівка	Пл.
Собача Балка	Балка	Од.
Соболівка Сабатинівка Головна Старо-Сабатинівка Сабатинове	Сабатинівка	Од.
Солісок	Залісок	Лв.
Солоницівка	Шевченкове	Пл.
Солтиси	Теришківка	Лв.
Солтинство	Малий	Лв.
Сосіпетроплля	Петропілля	Хрк.
Сотницький Надеждин Сіон Кожушкове	Надійне	Хрк.
Софієнталь	Софіївка	Од. (Ізм.)
Софієнталь	Софіївка	Од.
Софіївка Новоселівка	Новоселівка	Од.
Срулія	Гаївці	Тр.
Ставецький Клин	Клин	Рв.
Стависько	Ставище	Вл.
Сталіндорф	Сталінське	Днп.
Сталінешти	Стальнівці	Чрн.
Стара Вільна Угрудька	Старо-Угрудський	Вл.
Стараакаківка	Старосілля	Жт.
Стара Формушика	Старосілля	Од. (Ізм.)
Старий Аджігол	Мало-Солончаки	Мк.
Старий Данціг	Прибережне.	Кр.
Старий Кайябей	Старо-Благодатний	Од. (Ізм.)

Старий Кантемір	Підгірне	Од. (Ізм.)
Старий Фершампенуаз	Садове	Од. (Ізм.)
Старі Дубляни Дубляни	Дубляни	Рв.
Старіамаївці	Старосілля	Чрн.
Старіанджари	Решітники	Пл.
Старітріліська	Старітрілища	Лв. (Др.)
Старо-Домузла	Міжлуки	Хрс.
Старо-Жеревецька Рудня	Стара Рудня	Жт.
Старо-Закревський айдан	Старий айдан	Хм. (К-П)
Старо-Карань	Гранітне	Дн. (Стл.)
Старо-Марієнталь	Старо-Мар'івка	Дн. (Стл.)
Старо-Польська Гута	Стара Гута	Хм. (К-П)
Старо-Сабатинівка Сабатинівка Головна Соболівка Сабатинове	Сабатинівка	Од.
Старофеївка	Стариця	Хрс.
Старошведське	Вербівка	Хрс.
Стасів	Ліщина	Вл.
Стемпівка	Степівка	Хм. (К-П)
Стехівка	Грабинівка	Пл.
Стинава Вижня	Верхнятинава	Лв. (Др.)
Столипіно	Черняхівський	Од.
Сторожка Нива	Нива	Рв.
Страсбург	Виноградне	Од. (Ізм.)
Страсбург	Зірка	Од.
Стреліски-Нови мт	Новітрілища снт	Лв. (Др.)
Стрільчиська	Стрілецьке	Лв. (Др.)
Стубло	Стеблівка	Рв.
Ступниця Українська	Ступниця Друга	Лв. (Др.)
Султанівка	Підгайне	Рв.
Сухі Чаїри	Сухолужжя	Од. (Ізм.)
Сучавени	Широка Поляна	Чрн.
Сушиця Велика	Великаушиця	Лв. (Др.)
Сундук	Чистоводне	Од. (Ізм.)
Сцібори	Соснівка	Хм. (К-П)
Сюрте	Струмківка	Зк.
Сяберка	Цеберка	Жт.
Сядричі	Веснянка	Чрг.
Тадеушпіль	Фадіївка	Хм. (К-П)
Тамай	Виноградне	Од. (Ізм.)
Тамурка	Куренівський	Од. (Ізм.)
Тинівка Саренково	Саренкове	Од.
Тарасауци	Тарасівці	Чрн.
Тарасівка Улянівкамт Благовіщенський	Улянівкамт	Од.

Тарнава Вижня	Верхня Тарнава	Лв. (Др.)
Тартанай	Роздол	Од.
Татарбранка	Орелька	Днп.
Татари	Залужани	Лв. (Др.)
Татарине	Долинка	Пл.
Татаринів	Рубанівка	Лв. (Др.)
Татаринівка	Оріховець	Кв.
Татаринка	Тополівка	Хм. (К-П)
Татаринове	Тополі	Пл.
Татаринці	Веселівка	Тр.
Татаринська	Смотрич	Хм. (К-П)
Татариськи	Ставище	Хм. (К-П)
Татарів	Кремінці	І-Ф (Стн.)
Татарівка	Мережанка	Вн.
Татарка	Новий	Чрн.
Татарнівка	Озернянка	Жт.
Татарновичі	Берестовець	Жт.
Татарське	Піщани	Лв. (Др.)
Татарськеелище	Селище	Вн.
Татарський Брід	Брід	Вл.
Таубівка	Голубінка	Жт.
Ташбунар	Кам'янка	Од. (Ізм.)
Ташлик	Кам'янське	Од. (Ізм.)
Теглаш	Цеглівка	Зк.
Темний поселок	Лісова Поляна	См.
Теодорівка	Федорівка	Рв.
Теодорівка	Федорівка	Хрс.
Теодоргоф	Високофедорівка	Лв.
Тереблести	Порубне	Чрн.
Терешкова Ферма	Терешківка	Вл.
Терешул	Тарасівка	Зк.
Тернівка Друга	Велика Тернівка	Зп.
Тетяно-Майорове	Майорівка	Кр.
Тигервей	Мостове	Зп.
Тиниця	Тиниця	Чрг.
Закревщина		
Тиранівка	Прислуг	Хм. (К-П)
Тігенгаген	Левадне	Зп.
Тісколунг	Довжанка	Од.
Тісколунзькі Одаї с	Одаї	Од.
Тіфенбрун	Глибока Криниця	Зп.
Тлуста	Товстий	Рв.
Тлустемт	Товстемт	Тр.
Тодорівка	Аербівка	Вн.
Тожир	Борисівка	Жт.
Толбуряни	Крутеньки	Чрн.
Тошнадово	Київський	Мк.
Травень		
Траутмана	Травневий	Од.

Требушани	Ділове	Зк.
Троцьки-Красний	Петровський	См.
Трутнів	Трудовий	Пл.
Турорів	Федорівка	Рв.
Тудорів	Федорівка	Тр.
Тулуки	Поляна	Лв. (Др.)
Турець	Турівка	Чрг.
Турецька Гора	Гора	Рв.
Туркенівка	Южне	Чрг.
Туркестанівка	Калачівка	Кр.
Турки	Трудолюбивий	Пл.
Турчинці	Переможниці	Кв.
Турлаки	Випасне	Од. (Ізм.)
Турочки Нижні	Нижній Турів	Лв. (Др.)
Турчанка	Приозерний	Кр.
Уварові	Запорізьке	Хрс.
Увин Новий	Новий Увин	Лв.
Угерсталь	Подільський	І-Ф (Стн.)
Угерське	Яблунівка	Лв. (Др.)
Угерці	Нагірне	Лв. (Др.)
Угерці Незабитівські	Незабитівка	Лв.
Угорськ	Підгірське	Тр.
Угорський	Яструбці	І-Ф (Стн.)
Угорці	Підгір'я	Лв.
Угочанська Розтока	Мала Розтока	Зк.
Уляники Українські	Уляники	Вл.
Улянівкамт Тарасівка Благовіщенський	Улянівкамт	Од.
Ульбарів Перший	Нагірне	Рв.
Ульбарів Другий	Копани	Рв.
Унин	Тетерівське	Кв.
Уніїв	Ставищами	Хм. (К-П)
Унтирберг	Підгірний	Лв.
Унтервальден	Підлісний	Лв.
Упірі	Вільний	Чрг.
Урзуф	Приморське	Дн. (Стл.)
Урля	Заболотний	Тр.
Уршулин	Берест	Рв.
Фабрикєрвізе	Фабричне	Зп.
Факобіки	Букове	Зк.
Фальків	Надстир'я	Вл.
Фалькенберг	Сокологірка	Лв. (Др.)
Фелькенштейн	Соколівка	Лв.
Фарійони	Родниківка	Лв. (Др.)
Фаркошове	Вовчанське	Зк.
Фаустинівка	Межирічка	Жт.
Фаустинка	Промінь	Жт.
Фаштовод	Балкове	Зп.
Федвар	Підлісне	Кр.

Феделешівці	Крите	Зк.
Федорівка колонія	Федорівка	Лг. (Вр.)
Федьків Лісок	Лісок	Рв.
Феліберівка	Велетнівка	Хрс.
Фелікса	Лани	Лв.
Феліксдорф	Червоноармійське	Од.
Феліксєєво	Вишневе	Од.
Феліксівка	Берестківка	Вн.
Феліксове Друге	Підгірне	Од.
Феліцентаць	Долинівці	Лв. (Др.)
Феліціанівка	Безводне	Вн.
Фельштин	Скелівка	Лв. (Др.)
Фельштин	Гвардійське	Хм. (К-П)
Фервертх	Передовий	Дн. (Стл.)
Фердинант	Новий	Од. (Ізм.)
Фердинандівка	Межигірка	Вн.
Фердинандівка Друга	Сирітське Друге	Од.
Фердинандове	Липки	Хм. (К-П)
Ферескуля	Черемошна	І-Ф (Стн.)
Ферліївка	Андріївка	Лв.
Ферма №2	Новий	Зп.
Фернагія	Кармалюківка	Од.
Фертешове	Заболоття	Зк.
Фештерове	Єгорівка	Од.
Фешторівка	Лісничівка	Чрн.
Финяк	Червонодвірка	Жт.
Фідлерово	Первомайський	Дн. (Стл.)
Філіціалівка	Здвижівка	Кв.
Фільварк	Заводський	Лв.
Фільварки	Підгородне	Тр.
Фільварки Великі	Підгородне	Лв.
Фільваркове	Родниківка	І-Ф (Стн.)
Фільварок	Ужівка	Жт.
Фірлеїв	Липівка	І-Ф (Стн.)
Фірстенау	Лугівка	Зп.
Фшау	Рибалівка	Зп.
Флемера	Південний	Од.
Флеминда	Оксанівка	Вн.
Фогараш	Зубівка	Зк.
Форголани	Дівичне	Зк.
Форнош	Ліскове	Зк.
Фрага	Ягодівка	І-Ф (Стн.)
Фрайдорф	Слобідка	Мк.
Фрайерд	Вільний	Од.
Фрайлебен	Вільне Життя	Днп.
Фрайлебен	Вільний	Од.
Фрайнвальд	Слобідка	Жт.
Фрампіль	Косогірка	Хм. (К-П)
Франдентаць	Червоноармійський	Хрс.
Франівка	Коноплянка	Вл.

Франкопіль	Зелений	Рв.
Францево	Матросова	Днп.
Францталь	Луговий	Зп.
Французи	Подорожній	Вл.
Французьке	Лисогірка	Од.
Французький	Перемога	Од.
Францфельд	Надлиманське	Од.
Фрейгольтове	Привілля	См.
Фрейденталь	Мирне	Од.
Фрейдерево	Балківка	Од.
Фрейдорф	Вільне	Днп.
Фресарка	Новий	Жт.
Фриденгейм	Степний	Хрс.
Фридрів	Тернівка	Вн.
Фріденсбург	Щасливе	Зп.
Фріденсдорф	Хмельницького	Зп.
Фріденсруе	Мирний	Зп.
Фріденсталь	Мирнопілля	Од. (Ізм.)
Фріденсфельд	Мирнопілля	Од. (Ізм.)
Фрідрівці	Залісся	Хм. (К-П)
Фрідріхівка	Волочиськ	Хм. (К-П)
Фрідріхсдорф	Ново-Миколаївка	Ізмаїл.
Фрідріхсталь	Долина	Дн. (Стл.)
Фрідріхфельд	Роздол	Зп.
Фрікацей	Лиманське	Од. (Ізм.)
Фрлінг	Весняне	Од.
Фромандієр №2 колонія	Петрівське	Лг. (Вр.)
Фрунзендорф	Фрунзівка	Днп.
Фрунзе-Присака	Листвяний	Чрн.
Фудзінка	Крута Гора	Од.
Фульмеси	Підлиповець	Львівс
Фундея	Долинський	Чрн.
Фундоя	Над'ярний	Чрн.
Фундум	Дарницький	Вл.
Фурдія	Весняний	Тр.
Хаджідер	Над'ярче	Од. (Ізм.)
Хаджідер	Лиман	Од. (Ізм.)
Хаджі-Курда	Комишівка	Од. (Ізм.)
Халаїмгородок	Городківка	Жт.
Халаїмів	Палянички	Кв.
Халупки	Хатки	Лв. (Др.)
Хамбиків	Заріччя	Кв.
Хами	Крута Долина	Лв.
Ханделеївка	В'язівка	Днп.
Ханделіївка	Вільховатка	Пл.
Ханів	Підгайне	Кв.
Ханкишло	Удобне	Од. (Ізм.)
Ханське	Веселе	Днп.
Хантарама	Новоселівка	Дн. (Стл.)
Харвати	Нагірний	Лв. (Др.)

Хармацин	Хмелівка	Рв.
Хатки Клебанівка	Хатки	Лв. (Др.)
Хатки Немка	Зелена Балка	Лв. (Др.)
Хворощаала	Малавороща	Лв. (Др.)
Хейлів	Красногірка	Жт.
Хейлове	Петрівка	Вн.
Хлівиська	Міжгайці	Лв. (Др.)
Хлоп'є	Дружба	Хм. (К-П)
Хлопи	Переможне	Лв. (Др.)
Ходорожені	Громівка	Чрн.
Хозьяйство	Діброва	См.
Холоїв	Вузлове	Лв.
Холопи	Прислuch	Рв.
Холопкове	Перемога	См.
Хоми	Хомівка	Тр.
Хорвецьке	Дружний	Лв.
Хорсо	Червоний	Тр.
Хохлівка	Зорянське	См.
Хрестовоздвєженка	Хрущове	Хрс.
Христофорівка Балацьке	Христофорівка	Мк.
Хутір	Благодатний	Лв.
Хутір-Розсохівський	Розсохівське	Жт.
Хутір «Радгосп цукроварні»	Радгоспний	Жт.
Хутір №11	Виноградний	Мк.
Хутір 61 кілометр	Малоглумчастий	Жт.
Хутірське-Поштове	Поштовий	Жт.
Хутори Яськовецькі	Підлісне	Хм. (К-П)
Гребля	Гребля	Вн.
Цезарин	Міжлісся	Вл.
Ценжів	Тяжів	І-Ф (Стн.)
Центені	Цвихівка	Чрн.
Центрооктябр	Жовтневе	Зп.
Цехоль	Трудовий	Рв.
Цецилівка	Дубівка	Од.
Цибулівські Одаї с	Цибулівка	Од.
Цигани	Рудка	Тр.
Циглярівка	Соснівка	Хрк.
Цимлянка колонія	Цимлянка	Лг. (Вр.)
Цукрівня-Житин	Цукрівся	Рв.
Цунів	Завершиця	Лв.
Цуцилівці	Вільхівці	Лв. (Др.)
Цюріхталь	Червоноармійський	Хрс.
Чабан-Бунар	Чабанське	Їзмаїл.
Чалбаси	Виноградове	Хрс.
Чалбурда	Переможець	Хрс.
Чапаєве	Хрущовка	Днп.
Чартория	Кам'яне	Лв. (Др.)
Чаух	Червоनावиля	Рв.

Чекно	Межиріччя	Рв.
Чекрак	Добрівка	Зп.
Челмижиєво	Шевченкове	Од.
Чельмекчія	Гончарівка	Од. (Ізм.)
Чемериси Волоські	Журавлівка	Вн.
Чемчела Друга	Комишівка Друга	Од. (Ізм.)
Чень-Трень	Приморське	Хрс.
Червона Дубина	Дубина	Вн.
Червоне Озеро Гренівське	Червоне Озеро	Од.
Червоний Байкуш	Червоний	Мк.
Червоний Захід	Західний	Кр.
Червоний Українець	Червоний	Чрг.
Чердакли	Кременівка	Дн. (Стл.)
Черемурза	Надрічне	Од. (Ізм.)
Черлена-Маре	Черленівка	Чрн.
Чермалик	Заможне	Дн. (Стл.)
Чернелів-Мазовецький	Жукове	Тр.
Чернецькі Вільми	Чернецький	См.
Чернишівка-Українська	Чернишівка	Вн.
Чеське	Веселинівка	Од.
Чеський Гай	Гай	Рв.
Чехи	Логове	Лв.
Чехів	Широкий	Пл.
Чехмани	Привільний	Лв. (Др.)
Чехоград	Новгородківка	Зп.
Чешки	Подолани	Хм. (К-П)
Чийшия	Городне	Од. (Ізм.)
Чишма	Струмок	Од. (Ізм.)
Чишма-Варуїта	Криничне	Од. (Ізм.)
Чолхани	Міжріччя	І-Ф (Стн.)
Чомашир	Приозерне	Од. (Ізм.)
Чорний Ардів	Чорнотисів	Зк.
Чорнокали	Ставичани	Хм. (К-П)
Чорториги	Шевченкове	См.
Чубарівка	Нова Праця	Хрс.
Чудей	Межиріччя	Чрн.
Чума за Тисою	Затисівка	Зк.
Чумлекіой	Виноградівка	Од. (Ізм.)
Чунгул	Червоногірка	Зп.
Чурюм	Приморський	Хрс.
Чучмани Гумніські	Чучмани	Лв.
Чучулівський	Грибівка	Чрн.
Шабатів-Завод	Заводський	Жт.
Шабо	Виноградний	Хрс.
Шаболад	Садове	Од. (Ізм.)
Шагани	Приморське	Од. (Ізм.)
Шайно	Журавлине	Вл.
Шайтерова	Далеке	Мк.
Шайтерова Перший	Шевченківський	Мк.

Шанвазе	Партизанський	Хрс.
Шандрове	Олександрівка	Зк.
Шанзе	Снігурівка	Зп.
Шардау	Шарівка	Зп.
Шардик	Заболотне	Зк.
Шаркадь	Горбок	Зк.
Шахрайка	Карпівка	Лв.
Шаці Яковлівка	Яковлівка	Од.
Шваби Другі	Кам'янське	Жт.
Швайкурти	Степовий	Хрк.
Шварца	Далекий	Од.
Шварцево	Ананьівка	Од.
Шварцево	Високий	Од.
Шведенівка	Дружелюбівка	Кр.
Шведи	Піднагачів	Лв.
Швейцарія	Дачний	Днп.
Шевченківський	Шевченкове	Днп.
Шевченкове Друге	Шевченкове	Хрк.
Шевченковемт	Долинськамт	Кр.
Шевченко Перший	Шевченка	Зп.
Шеметів	Першотравневе	Хрк.
Шенау	Долина	Зп.
Шендрянськालобідка	Слобідка	Чрн.
Шені	Шатриша	Вл.
Шенталь	Краснодолинський	Лв.
Шенфельд	Кринички	Мк.
Шепот-Камераль	Шепіт	Чрн.
Шептередюри	Майорське	Од.
Шестаківка колонія	Шостаківка	Дн. (Стл.)
Шидлівка колонія	Шилівка	Дн. (Стл.)
Шисцька Буда	Буда	Жт.
Шикмани	Пробійнівка	І-Ф (Стн.)
Шимина	Ковалівка	Лв.
Шингорот	Ручайка	Зп.
Шиндряни	Драниця	Чрн.
Шишковята	Шишковате	Лв. (Др.)
Шімке	Зоря	Од. (Ізм.)
Шлейдерезо	Пролетарське	Кр.
Шлензаки	Лужанка	Лв.
Шлявщина	Замістя	Лв. (Др.)
Шлямарка	Стара Гребля	Жт.
Шляхетне	Вишневе	Од.
Шляхта	Гайовий	Од.
Шляхтинці	Гніздичка	Тр.
Шльомерка	Любомирка	Жт.
Шмідтівка	Сосицький	Мк.
Шмідтове	Долинка	Вн.
Шмітівка	Ковалі	Лв.
Шом	Деренковець	Зк.

Шосте ширяєвське товариство Михайлівка	Михайлівка	Од.
Шотуство	Гречковець	Лв. (Др.)
Шпарау	Зелений Гай	Зп.
Шпеєрово	Піщаний Брід	Мк.
Шпигуни	Вільшани	Пл.
Шпики	Липовий	Вл.
Шпрахи	Полонка	Лв.
Штандарієвка	Знам'янка	Зп.
Штейнбах	Калинівка	Мк.
Штейнгут	Доброкам'янка	Зп.
Штейнфельд	Садовий	Мк.
Штерн	Андієво-Іванів	Пл.
Штефани	Степанівка	Чрн.
Штянга	Канатівка	І-Ф (Стн.)
Штубей	Високий	Вл.
Щеглувка	Щоглівка	Вл.
Щенютиналий	Малий Щенятин	Чрг.
Юзвенці	Йосипівці	Вн.
Юзвин	Некрасове	Вн.
Юзепівка	Расавка	Кв.
Юзефове	Йосипівка	Од.
Юзефпіль	Йосипівка	Од.
Юзефполь зал. І-Ф (Стн.)	Осипівка зал. І-Ф (Стн.)	Од.
Юзефсталь	Лиманівка	Од.
Юзефці	Йосипівці	Тр.
Юзина	Йосипівка	Вн.
Юзине	Йосипівка	Вн.
Юзівка	Йосипівка	Хрс.
Юзкуї	Фрунзе	Хрс.
Юзкуйське	Вільне	Хрс.
Юляна	Улянівка	Вл.
Юльянів	Улянів	Вл.
Юнгівка	Юнівка	Вл.
Югрівка Матищівка	Матищівка	Од.
Юренталь	Червоноармійське	Зп.
Юридіко-Новостав	Новостав	Рв.
Юртук	Зелений	Зп.
Юсиптичі	Йосиповичі	Лв. (Др.)
Юстембург	Устинівка	Жг.
Юськівці	Йосипівці	Хм. (К-П)
Юськовичі	Йосипівка	Лв.
Яблінка Вижня	Верхня Яблунька	Лв. (Др.)
Яблінка Нижня	Нижня Яблунька	Лв. (Др.)
Яблонька Нижня зал. І-Ф (Стн.)	Нижня Яблунька зал.тан	Лв. (Др.)
Ягідка № 1	Малинівка	Днп.
Яглуш	Гончарівка	І-Ф (Стн.)

Ягонія	Ягодня	Лв.
Ядвигів	Ясенівка	Вл.
Ядвинівка	Ярівка	Вл.
Ядвипіль	Краснопіль	Рв.
Ядвонине	Новосілка	Хм. (К-П)
Ядзин-Чеславин	Славне	Рв.
Ядлівка	Перемога	Чрг.
Язви	Лісовий	Чрг.
Язениця Руська	Ясениця	Лв.
Язловець	Яблунівка	Тр.
Яковлівка	Яковлівка	Од.
Шаці		
Якторів	Ясенівка	Лв.
Якубізка	Яківка	І-Ф (Стн.)
Якубове	Яківці	Лв.
Якубчиці	Яківці	Вл.
Ялканка	Малолітки	Хрк.
Яловечора Верхня	Верхній Яловець	Чрн.
Яловечора Нижня	Нижній Яловець	Чрн.
Ямбург	Дніпровське	Дніп.
Ян	Іванівка	Дн. (Стл.)
Янгур	Світлий	Зп.
Яневичі	Іванівка	Вл.
Янжулівка	Жовтневе	Чрг.
Янич	Іванівка	Кр.
Янишівка	Іванівка	Вн.
Янів	Іванів	Вн.
Янів	Івана Франка	Лв.
Янів	Іванівка	Тр.
Янівка	Іванівка	Вл.
Янів-Каролінка	Іванівка	Вл.
Янів Міст	Мостове	Кр.
Янківці	Іванківці	Тр.
Янкове	Іванкове	Вл.
Янковичі	Іванковичі	Кв.
Янкулів	Іванків	Вн.
Янове	Іванівка	Вн.
Яновщина	Гоголове	Пл.
Яномисль	Іваномисль	Вл.
Янопіль	Іванопіль	Вн.
Янопіль	Іванопіль.	Пл.
Яношове	Іванівка	Зк.
Янувка	Іванівка	Вл.
Янушевичі	Іванівка	Жт.
Янушівка	Іванівка	Рв.
Янушівці	Іванівці	Хм. (К-П)
Янушпіль	Іванопіль	Жт.
Янушпіль	Іванопіль	Жт.
Янцевський Кар'єр	Кам'яний	Зп.
Янциборівщина	Перемога	Чрг.

Янчекрак	Кам'янське	Зп.
Янчелово	Іванівка	Мк.
Янче-Рудня	Рудня-Іванівська	Жт.
Янчики	Іванівці	Лв.
Янчилове	Іванківці	Чрн.
Янчин	Іванівка	Лв.
Янчине	Іванівці	Кр.
Янчинці	Іванівці	Хм. (К-П)
Янчівка	Іванівка	Лв.
Ясан	Мирний	Зп.
Ясева	Ваньківці	Лв.
Ясенів Горішній	Верхній Ясенів	І-Ф (Стн.)
Ясінка Масьова	Ясениця	Лв. (Др.)
Ясьове Шанове	Іванівка	Лв.
Ятвяги	Побережний	Лв. (Др.)
Яцеве	Новоселівка	Чрг.
Яцівка	Тарасівка	І-Ф (Стн.)
Яцівці	Шевченкове	Тр.
Яцковиця	Долинка	Вн.
Яцулів	Вільне	Рв.
Яцуни	Примошани	Лв.

Додаток Д

*Алфавітний покажчик старих і нових найменувань населених пунктів УРСР
(1987) [АТУ 1987]*

Старе найменування	Нове найменування	Область
Ангелівка	Пігареве с.	Тр.
Барвінкош	Барвінок с.	Зк.
Безугляківка	Безуглівка с.	Кв.
Березолупи	Березолуки с.	Вл.
Бертник	Лісове с.	Тр.
Верблюжка	Погребнякове с.	Кр.
Ганно-Зачатівка	Світлогірське с.	Днп.
Гольма Друга	Гольма с.	Од.
Гольма Перша	Гольма	Од.
Городище	Городищенське с.	Лв.
Дібрівка	Дубрівка с.	Жт.
Донська Балка	Донське с.	Од.
Дослідне	Сад с.	См.
Жабокряки	Квітневе с.	Лв.
Жирове	Жирівське с.	Лв.
Заводський	Заводське с.	Лв.
Зміїв	Готвальд м.	Хрк.
Іванченкове	Тополине с.	Дн.
Кабани	Красноріченське смт	Лг.
Кадіївка	Стаханов м.	Лг.
Карайдубина	Бережанка с.	Хрс.
Квасилів Другий	Квасилів с.	Рв.
Корито	Привітне с.	Рв.
Красне Руно	Просторе с.	Лг.
Крукениця	Крукеничі с.	Лв.
Крутне	Круті с.	Од.
Кучугури	Лиманське с.	Зп.
Лука-Жабокрицька	Сільниця с.	Вн.
Микільське	Тополине с.	Хрс.
Михайлівка	Пшеничне с.	Од.
Мшанець	Переможне с.	Тр.
Новоолексіївка	Лазурне смт	Хрс.
Підгірне	Берегове с.	Лг.
Попівка	Придорожне с.	Лг.
Попово-Балівка	Балівка с.	Днп.
Руда	Рудківці с.	Лв.
Ригайлиха	Степове с.	Тр.
Скотувата	Верхньоторецьке смт	Дн.
Тимкове	Мала Слобідка с.	Од.
Тростянець Перший	Тростянець с.	Од.
Український Робітник	Українське с.	Хрс.
Фрузенка	Штормове с.	АРК

Челябінцеве	Челядінове с.	АРК
Чортовець	Назаренкове с.	І-Ф
Шамрайка	Горлицьке с.	Зп.
Шмальки	Тополине с.	Зп.
Щогове	Зеленодільське с-ще	Лг.
Яма	Сіверськ м.	Дн.

Додаток Е

*Алфавітний покажчик
нових і старих найменувань населених пунктів, які були перейменовані з
01.01.1986 по 01.02.2013
(окремі перейменування) [220]*

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	Дата рішення
Вахули	Вакули	Лв.	19.09.1989
Довгополе	Довгопілля	І-Ф	15.07.1993
Підмихайля	Підмихайло	І-Ф	15.08.1989
Студінка	Студинка	І-Ф	15.08.1989
Акрешори	Бабинопілля	І-Ф	11.06.1993
Алчевськ	Комунарськ	Лг.	26.03.1992
Ангелівка	Весняне	Тр.	31.10.1990
Ангелівка	Пігарєве	Тр.	18.03.1991
Анталовці	Антонівка	Зк.	02.03.1995
Арданово	Арданове	Зк.	06.04.1995
Астей	Лужанка	Зк.	21.09.1991
Бабина	Бабине	Лв.	19.09.1989
Бабино	Бабина	Лв.	18.12.1990
Бадалово	Бодолів	Зк.	21.09.1991
Балаклея	Балакля	Чрк.	07.10.2004
Барбово	Бородівка	Зк.	02.03.1995
Баркасово	Баркасове	Зк.	06.04.1995
Батиїв	Грушки	Лв.	18.03.1991
Батфа	Деревці	Зк.	02.03.1995
сmt Батьово	сmt Вузлове	Зк.	02.03.1995
Бендюга	Биндюга	Лв.	19.09.1989
Бене	Добросілля	Зк.	02.03.1995
Берегуйфалу	Нове Село	Зк.	21.09.1991
Березівка	Роздільне	Кр.	26.10.1992
Березово	Березове	Зк.	06.04.1995
Берестівець	Берестовець	Чрк.	07.08.2008
Берлин	Хмільове	Лв.	15.12.1992
Бернадівка	Лощинівка	Тр.	31.10.1990
Бертники	Лісове	Тр.	18.03.1991
Бзовиця	Комунарка	Тр.	14.09.1989
Биличі	Біличі	Лв.	19.09.1989
Бичаль	Бечаль	Рв.	29.05.2009
Бійничі	Бійнич	Лв.	18.12.1990
Біличі	Білич	Лв.	19.09.1989
Білоберіжжя	Білобережжя	Рв.	23.09.2008
Білокамінка	Білокам'янка	Жт.	23.04.2008
Білокамінка	Білокам'янка	Жт.	23.04.2008

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Бірки	Бірок	Рв.	23.09.2008
Бліх	Буданівка	Тр.	09.08.1991
Богданівка	Калініне	Вн.	17.05.1995
Боголюб	Першотравневе	Вл.	18.03.1991
Богоявленка	Добровілля	Дн.	05.02.2004
Бодячів	Боначів	Лв.	19.09.1989
Божа Воля	Червона Воля	Лв.	18.12.1990
Божиків	Привітне	Тр.	31.10.1990
Болоня	Болоні	Лв.	19.09.1989
Борові	Борова	Лв.	18.12.1990
Бортятин	Бортятине	Лв.	18.12.1990
Босири	Вересневе	Тр.	26.10.1992
Ботар	Братово	Зк.	19.10.2000
Ботфалва	Прикордонне	Зк.	02.03.1995
Бояничі	Баяничі	Лв.	19.09.1989
Братово	Братове	Зк.	06.04.1995
Брахівка	Брахів	Лв.	18.12.1990
Броницька Гута	смт Броницька Гута	Жт.	17.04.1997
Бугас	Максимівна	Дн.	05.01.1993
Буди	Будокам'янка	Лв.	18.12.1990
Буківцьово	Буківцеве	Зк.	06.04.1995
Бучина	Бучине	Лв.	19.09.1989
Буштино	Буштина	Зк.	06.04.1995
Валігури	Валигори	Тр.	17.06.2009
Ваньовичи	Ваньковичи	Лв.	19.09.1989
Варяж	Новоукраїнка	Лв.	11.10.1989
Велика Бийгань	Велика Бігань	Зк.	23.12.1992
Велика Горожанна	Велика Горожанка	Лв.	19.09.1989
Велике	Великий	Лв.	19.09.1989
Велике Колодно	Велике Колодне	Лв.	19.09.1989
Великі Береги	Береги	Зк.	31.05.1993
Великосілки	Великосілка	Лв.	19.09.1989
Вельбівно	Вільбівне	Рв.	29.05.2009
Вербів	Першотравневе	Тр.	13.11.1992
Верблюжка	Погребнякове	Кр.	03.08.1988
Вересна	Вересня	Жт.	25.05.2009
Верин	Веринь	Лв.	19.09.1989
Верхнє Гусне	Верхнє Гусине	Лв.	03.06.2008
Верхня Лукавиця	Верхня Луковиця	Лв.	18.12.1990
Вигода	Малинівка	Тр.	31.10.1990
Винімок	Винішок	Вл.	26.12.2002
Висоцько	Висоцьке	Лв.	19.09.1989
Вихопні	Вихопки	Лв.	19.09.1989
Вишково	Вишкове	Зк.	23.12.1992
Відники	Водники	Лв.	18.12.1990
Війтівка	Чапаєвка	Вн.	17.05.1995

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Війтівщина	Вітивщина	Лв.	19.09.1989
Вікняни	Білогірка	І-Ф	11.06.1993
Вільхівці	Вільховець	І-Ф	25.12.1992
Вільховатка	Вільхуватка	Пл.	01.01.1987
Вовче	Середа	Лв.	18.03.1991
Вовчухи	Вовчухів	Лв.	18.12.1990
Войславичі	Волинське	Лв.	19.10.1995
Волошиново	Волошинове	Лв.	19.09.1989
Воля Якубова	Воля	Лв.	18.12.1990
Воля-Задеревацька	Задеревці	Лв.	18.12.1990
Ворочово	Ворочеве	Зк.	06.04.1995
Гадинківці	Комсомольське	Тр.	31.10.1990
Галабор	Грабарів	Зк.	21.09.1991
Галасі	Галаси	Лв.	18.12.1990
Ганівка	Ганнівка	Лв.	18.12.1990
Ганусівка	Ганнусівка	Лг.	12.08.1994
Гериня	Гориня	І-Ф	05.04.1996
Германівка	Красне Друге	Кв.	09.10.1989
Гетен	Липове	Зк.	02.03.1995
Глажева	Глажова	Рв.	29.05.2009
Гламазди	Гломазди	Чрг.	03.02.2009
Глинськ	Глинське	Лв.	18.12.1990
Глухівець	Глуховець	Лв.	18.12.1990
Голігради	Червоногради	Тр.	31.10.1990
Голінка	Голенка	См.	09.07.2003
Головецько	Головецьке	Лв.	19.09.1989
Головське	Головеське	Лв.	18.12.1990
Голубієвичі	Ленінське	Кр.	15.12.1992
Гончари	Гончарі	Лв.	18.12.1990
Горінчово	Горінчове	Зк.	06.04.1995
Городище	Комуністичне	Чрг.	18.02.1992
Городок	Йосипівка	Вл.	03.06.1991
Горонглаб	Дзвінкове	Зк.	02.03.1995
Гороховатка	Горохуватка	Хрк.	23.12.2005
Грабово	Грабове	Зк.	06.04.1995
Гребінці	Гребенці	Лв.	18.12.1990
Грозьове	Грозова	Лв.	19.09.1989
Грушово	Грушеве	Зк.	06.04.1995
Гут	Гараздівка	Зк.	02.03.1995
Дамаска	Дамаски	Пл.	28.02.1995
Данилово	Данилове	Зк.	06.04.1995
Делятин	Ділятин	І-Ф	02.10.1989
Демня	Димівка	Лв.	11.10.1989
Демченки	Демченкове	Пл.	28.02.1995
Дермань Друга	Устенське Друге	Рв.	16.06.1988
Дермань Перша	Устенське Перше	Рв.	16.06.1988

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Дерцен	Дрисіна	Зк.	02.03.1995
Дзвинячка	Комунарівка	Тр.	18.03.1991
Дземброня	Берестечко	І-Ф	04.06.2009
Диб'янки	Диблянки	Лв.	19.09.1989
Дийда	Дідове	Зк.	02.03.1995
Дібрівне	Дібрівка	Пл.	28.02.1995
Добрячин	Доброчин	Лв.	19.09.1989
Долини	Долина	Лв.	19.09.1989
Долинівка	Долинівці	Лв.	19.09.1989
Доробратово	Доробратове	Зк.	06.04.1995
Досін	Досин	Хм.	03.09.1993
Драгово	Драгове	Зк.	06.04.1995
Драчино	Драчини	Зк.	06.04.1995
Дроговиж	Верхньодорожне	Лв.	11.10.1989
Дружне	Дружне	Хм.	03.09.1993
Дубенка	Дубенки	Тр.	22.10.2008
Дубино	Дубине	Зк.	06.04.1995
Дубки	Дубняки	Рв.	17.05.1991
Дубравка	Дібрівка	Лв.	18.12.1990
Дубриничі	Дубринич	Зк.	06.04.1995
Дубрівка	Дібрівка	Рв.	23.09.2008
Дубрівка	Дібрівка	Зк.	21.12.2000
Дубрівка	Дібрівка	Лв.	18.12.1990
Дубрівка	Дібрівка	Зк.	20.11.1990
Дуброва	Діброва	Лв.	19.09.1989
Дулово	Дулове	Зк.	06.04.1995
Дусино	Дусина	Зк.	06.04.1995
Дюла	Юлівці	Зк.	02.03.1995
Дяків	Жовтневе	Хм.	19.10.1995
Дяково	Дякове	Зк.	06.04.1995
Есень	Яворове	Зк.	22.02.1991
Єзупіль	Жовтень	І-Ф	09.07.2003
Єнакієве	Єнакієве	Дн.	28.04.2009
Жденієво	Жденеве	Зк.	23.12.1992
Жнятино	Жнятине	Зк.	06.04.1995
Жовква	Нестеров	Лв.	11.10.1991
Жовчів	Калинівка	І-Ф	11.06.1993
Жуково	Жукове	Зк.	06.04.1995
Журавно	Журавне	Лв.	18.12.1990
Завидово	Завидове	Зк.	06.04.1995
Завизів	Завозів	Рв.	29.05.2009
Завишень	Вишнівка	Лв.	11.10.1989
Загірочко	Загірочка	Лв.	18.12.1990
Загір'я	Радянське Загір'я	І-Ф	09.07.2003
Загір'я	Загірні	Лв.	18.12.1990
Залізці	Заложці	Тр.	09.10.1992

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Замагора	Замагорів	І-Ф	15.07.1993
Замістя	Замостя	Чрг.	05.06.2009
Запсонь	Заставне	Зк.	21.09.1991
Зарічово	Зарічеве	Зк.	06.04.1995
Зелена Діброва	Канава	Рв.	09.03.1987
Зелене	Зелена	І-Ф	15.07.1993
Зелений Мис	Страхолісся	Кв.	23.06.1986
Зимна Вода	Водяне	Лв.	18.12.1990
Зіболки	Підлісне	Лв.	18.03.1991
Злинець	Злинці	Рв.	23.09.2008
Зміїв	Готвальд	Хрк.	02.08.1990
Зняцьово	Зняцеве	Зк.	06.04.1995
Золотарьово	Золотарево	Зк.	06.04.1995
Зубейки	Березина	Лв.	11.06.1993
м Зугрес	м Зугрес	Дн.	28.04.2009
Іванівка	Колгоспівка	Днп.	15.12.1992
Іванівці	Іванівка	І-Ф	28.11.2002
Іванне	Іванне	Рв.	23.09.2008
Івачів Горішній	Верхній Іванів	Тр.	18.03.1991
Івачів Долішній	Нижній Іванів	Тр.	18.03.1991
Івачків	Івачкове	Рв.	23.09.2008
Імстичево	Імстичеве	Зк.	06.04.1995
Інкерман	Білокам'янськ	Севастополь	26.02.1991
Ірміно	Теплогірськ	Лг.	08.07.2010
Ісаї	Ісаїв	Лв.	18.12.1990
Ївженки	Ївженка	Пл.	28.02.1995
Йорданешти	Підлісне	Чрн.	02.03.1995
Кайданово	Кайданове	Зк.	06.04.1995
Камінне	Камінна	І-Ф	15.03.1994
Кам'яна	смт Кам'яне	Зп.	11.02.1986
Капустенці	Капустинці	Чрг.	05.06.2009
Кароліно-Бугаз	Затока	Од.	31.10.1990
Карпоки	Карпеки	Чрг.	03.02.2009
Катина	Катине	Лв.	19.09.1989
Качмарі	Кочмарі	Лв.	18.12.1990
Каштанове	Жданове	Дн.	21.06.1989
Каштаново	Каштанове	Зк.	06.04.1995
Квасово	Квасове	Зк.	06.04.1995
Кизилове	Кизилівка	АРК	15.03.2012
Киликиїв	Киликіїв	Хм.	03.09.1993
Ківшовата	Ківшувата	Кв.	23.06.1989
Кідьош	Зміївка	Зк.	21.09.1991
Кіз'я	Коз'я	Лв.	19.09.1989
Кімната	Кімнатка	Тр.	17.06.2009
Кіпті	Кібті	Лв.	18.12.1990
Кліпець	Клипець	Рв.	23.09.2008

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Кліщина	Клещиха	Рв.	23.09.2008
Клячаново	Клячанове	Зк.	06.04.1995
Княгинин	Княгинине	Рв.	23.09.2008
Князівське	Князівка	І-Ф	09.07.1991
Кобиловолоки	Жовтневе	Тр.	31.10.1990
Кобло	Кобло-Старе	Лв.	19.09.1989
Козьова	Козеве	Лв.	19.09.1989
Коктебель	Планерське	АРК	01.07.1992
Колоденці	Колоденце	Лв.	19.09.1989
Кольчино	Кольчине	Зк.	06.04.1995
Комарно	Комарне	Лв.	24.03.1992
Концово	Концове	Зк.	06.04.1995
Конюшки- Тулиголівські	Конюшки-Тулиголови	Лв.	18.12.1990
Копашново	Копашневе	Зк.	06.04.1995
Коржі	Коржівка	Пл.	28.02.1995
Королево	Королеве	Зк.	06.04.1995
Королівка	Коралівка	Тр.	22.08.1989
Корчів	Корчівка	Лв.	19.09.1989
Косарщина	Косарчина	Лв.	19.09.1989
Косівець	Косовець	Лв.	18.12.1990
Косонь	Косини	Зк.	02.03.1995
Костеїв	Костиїв	Лв.	18.12.1990
Костільники	Костильники	Тр.	28.12.1990
Котляревське	Котлярівське	Дн.	18.06.2009
Котуш	Катуш	Вл.	26.12.2002
Кочережки	Кочеріжки	Днп.	09.07.1992
Кочубіївка	Кочубеївка	Чрк.	07.08.2008
Кошельово	Кошелеве	Зк.	06.04.1995
Крайниково	Крайникове	Зк.	06.04.1995
Красичін	Красичин	Лв.	19.09.1989
Красна	Красне	Тр.	22.10.2008
Краснополівка	Краснопілля	Дн.	18.06.2009
Криве	Кривокам'янка	Лв.	18.12.1990
Кривицьке	Кривецьке	Чрг.	03.02.2009
Криниці	Михайлівка	Дн.	16.12.1987
Кричово	Кричове	Зк.	06.04.1995
Кузьмино	Кузьмине	Зк.	06.04.1995
Кулевча	Колісне	Од.	02.03.1995
Лалово	Лалове	Зк.	06.04.1995
Лешків	Першотравневе	Лв.	19.10.1995
Лисичево	Лисичеве	Зк.	06.04.1995
Лідаво	Лідава	Рв.	15.03.2012
Лісновичі	Лісневичі	Лв.	18.12.1990
Лозино	Лозина	Лв.	19.09.1989
Лохово	Лохове	Зк.	06.04.1995

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Луб'яна	Луб'яне	Лв.	18.12.1990
Луганськ	Ворошиловград	Вр.	04.05.1990
Лука	Озерне	Лв.	21.12.2000
Лукавці	Луківці	Чрн.	20.01.2005
Лукашенкове	Лукашенківське	См.	09.07.2009
Луково	Лукове	Зк.	06.04.1995
Лупошно	Лопушна	Лв.	18.12.1990
Лутайка	Лутайки	Чрг.	05.06.2009
Лядське	Червоне	Тр.	18.02.1992
Ляхівці	Лемківці	Зк.	02.03.1995
Мавдрики	Малдрики	Лв.	18.12.1990
Мазарня-Каранська	Мазарня-Коравська	Лв.	19.09.1989
Макар'єво	Макарове	Зк.	06.04.1995
Македонівка	Жовтневе	Дн.	24.06.1991
Мала Бийгань	Мала Бігань	Зк.	23.12.1992
Мала Вербівка	Мала Вербка	Лв.	19.09.1989
Мала Горожанна	Мала Горожанка	Лв.	19.09.1989
Мале Попово	Сонячне	Зк.	02.03.1995
Малі Селменці	Солонці	Зк.	02.03.1995
Малнів	Мальнів	Лв.	21.12.1992
Малнівська Воля	Мальнівська Воля	Лв.	21.12.1992
Малоянисоль	Куйбишеве	Дн.	02.03.1995
Мамчурі	Мамчури	Лв.	18.12.1990
Мангуш	Першотравневе	Дн.	27.03.1995
Маринове	Маринівка	Од.	25.11.1991
Маріямпіль	Маринопіль	І-Ф	05.02.2004
Матійово	Матієве	Зк.	06.04.1995
Мацошин	Моцошин	Лв.	18.12.1990
Меденичі	Медениця	Лв.	23.10.1989
Медичне	Трудколонія	Днп.	03.06.1991
Мелекіне	Мелекине	Дн.	28.04.2009
Мефедівка	Мефодівка	См.	09.07.2009
Микити	Микитюки	Лв.	19.09.1989
Миляво	Мілява	Лв.	18.12.1990
Мігово	Міхова	Лв.	19.09.1989
Моквин	Першотравневе	Рв.	31.10.1990
Молодаво Друге	Молодава Друга	Рв.	23.09.2008
Молодаво Перше	Молодава Перша	Рв.	23.09.2008
Молодаво Третє	Молодава Третя	Рв.	23.09.2008
Монастирок	Міжгір'я	Тр.	20.04.1992
Мор'янці	Моранці	Лв.	19.09.1989
Мосорівка	Мусорівка	Чрн.	20.12.2005
Мостиська Другі	Мостиська Друга	Лв.	21.12.1992
Мужієво	Мужієве	Зк.	23.12.1992
Мурафа	Жданове	Вн.	12.05.1989
Мшанець	Переможне	Тр.	29.04.1990

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Мятин	М'ятин	Рв.	29.05.2009
Нагуєвичі	Івана-Франка	Лв.	25.06.2009
Нанково	Нанкове	Зк.	06.04.1995
Наркевичі	смт Ясне	Хм.	21.02.1994
Неветленфолу	Дяково	Зк.	19.10.2000
Негрово	Негрове	Зк.	06.04.1995
Недільна	Недільня	Лв.	19.09.1989
Неліпино	Неліпине	Зк.	06.04.1995
Нетяжино	Нетяжине	Чрг.	05.06.2009
Нижнє Гусне	Нижнє Гусине	Лв.	03.06.2008
Нижнє Солотвино	Нижня Солотвина	Зк.	06.04.1995
Нижні Отрожки	Нижні Острожки	АРК	23.11.2012
Нижній Березів	Верхній Березів	І-Ф	11.06.1993
Нижня Апша	Діброва	Зк.	05.02.2004
Нижня Лукавиця	Нижня Луковиця	Лв.	18.12.1990
Низьколизи	Барвінкове	Тр.	20.04.1992
Ниновичі	Дружелюбівка	Лв.	11.06.1993
Нікіта	Ботанічне	АРК	22.02.1991
Нісмичі	Подільське	Лв.	11.06.1993
Нова Носовиця	Носовиця	Рв.	23.09.2008
Нова Тарнавщина	Нова Тернавщина	Чрг.	05.06.2009
Нова Ушиця	Ушиця	Жт.	20.01.2005
Нове Давидково	Нове Давидкове	Зк.	06.04.1995
Нове Село	Новосілки	Лв.	11.10.1989
Новий Розділ	Новий Роздол	Лв.	24.03.1992
Нові Березичі	Березко	Вл.	28.12.1987
Новобарово	Новобарове	Зк.	06.04.1995
Новокарлівка	Новосілка	Зп.	18.03.1991
Новомар'янівка	Новомар'ївка	Днп.	18.04.1991
Новосілки	Новосілка	Лв.	19.09.1989
Новояворівськ	Новояворівське	Лв.	03.06.2008
Носівки	Носівка	Жт.	25.05.2009
Оклі	Клинове	Зк.	19.10.2000
Оклі Гедь	Клиновецька Гора	Зк.	19.10.2000
Оленьово	Оленеве	Зк.	06.04.1995
Олізарівка	Олизарівка	Кв.	09.04.2009
Ольшана	Вільшана	Чрг.	07.06.2007
Омельне	Макаревичі	Вл.	15.06.1992
Онішки	Онишки	Пл.	25.03.2008
Опільсько	Перемога	Лв.	11.10.1989
Опліцько	Оплицьке	Лв.	19.09.1989
Опришени	Дубівка	Чрн.	02.03.1995
Орихівчик	Оріхівчик	Лв.	19.09.1989
Орловське	Орлівське	Дн.	18.06.2009
Орлянка	Орлянське	Хрк.	25.06.2009
Оросієво	Оросієве	Зк.	23.12.1992

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Острівок	Островок	Лв.	19.09.1989
Острівчик-Пильний	Острівчик-Пильний	Лв.	18.12.1990
Отинія	Отиня	І-Ф	02.10.1989
Охіньки	Охиньки	Чрг.	03.02.2009
Охримівці	Охримівці	Тр.	17.03.1995
Павлово	Павлове	Зк.	06.04.1995
Павшино	Павшин	Зк.	06.04.1995
Пазиняки	Пазинаки	Лв.	19.09.1989
Паладь-Комарівці	Комарівці	Зк.	02.03.1995
Паланки	Полянка	Лв.	19.09.1989
Палло	Павлове	Зк.	02.03.1995
Панка	Клинівка	Чрн.	06.04.1995
Панчишини	Пальчишини	Лв.	18.12.1990
Панькова	Панькові	Лв.	19.09.1989
Партеніт	Фрунзенське	АРК	25.03.1993
Пацканьово	Пацканьове	Зк.	06.04.1995
Перегноїв	Прогноїв	Лв.	19.09.1989
Передвір'я	Передбір'я	Лв.	19.09.1989
Перемисловичі	Перемислівці	Лв.	19.09.1989
Пестичевське	Пестечівське	Пл.	28.02.1995
Петрово	Петрове	Зк.	06.04.1995
Пийтерфолво	Петрово	Зк.	19.10.2000
Пилипче	Пилипча	Кв.	23.07.2009
Пирятин	Пиратин	Лв.	18.12.1990
Підберізці	Підберезці	Лв.	18.12.1990
Підлісся	Підлісся	Лв.	19.09.1989
Підлісся	Крем'янка	Лв.	11.06.1993
Підозірка	Підозерка	Пл.	28.02.1995
Пізники	Пізняки	Пл.	28.02.1995
Піківець	Піковець	Чрк.	07.08.2008
Пільце	Пильнокам'янка	Лв.	18.12.1990
Пісоцьке	Песоцьке	Чрг.	03.02.2009
Пісочна	Пісочне	Лв.	19.09.1989
Пістинь	Пистинь	І-Ф	15.08.1989
Пістрялово	Пістрялове	Зк.	06.04.1995
Плавське	Новогригорівське	Хрс.	31.12.1987
Плав'я	Плаве	Лв.	19.09.1989
Плоскове	Плоскове	Хм.	05.05.1996
Повітно	Повітне	Лв.	18.12.1990
Погарисько	Погорисько	Лв.	18.12.1990
Покрівка	Покровка	Чрг.	05.06.2009
Польова	Польова	Хрк.	30.07.1996
Поляниця	Паляниця	І-Ф	19.09.2008
Поляхова	Поляхове	Хм.	05.07.2012
Попово	Попове	Зк.	23.12.1992
Поріччя Задвірне	Порічне	Лв.	18.12.1990

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Порошково	Порошкове	Зк.	06.04.1995
Привороття	Приворіття	Жт.	27.03.2009
Присеймів'я	Присейм'я	См.	16.05.2008
Пришляки	Прилисяни	Лв.	18.12.1990
Просикураїни	Просокиряни	Чрн.	17.05.2012
Пушкіно	Пушкіне	Зк.	06.04.1995
Радивилів	Червоноармійськ	Рв.	03.03.1993
Ракова	Ракове	Лв.	19.09.1989
Раково	Ракове	Зк.	06.04.1995
Ракошино	Ракошин	Зк.	06.04.1995
Рата	Підгородне	Лв.	19.10.1995
Рафайново	Рафайлове	Зк.	23.12.1992
Рівне	Ровно	Рв.	11.06.1991
Різдвяни	Світанок	Тр.	31.10.1990
Рішин	Ришин	Лв.	19.09.1989
Рогізно	Рогізне	Лв.	18.12.1990
Розворяни	Розваряни	Лв.	19.09.1989
Розділ	Роздол	Лв.	24.03.1992
Розсоховата	Розсохувата	Вн.	12.11.1993
Рокосово	Рокосів	Зк.	06.04.1995
Романів	Держинськ	Жт.	09.07.2003
Романіни	Романіни	Хм.	03.09.1993
Ромош	Ромаш	Лв.	19.09.1989
Росоховата	Розсоховата	Вн.	12.11.1993
Рудня	Рудне	Лв.	18.12.1990
Рулево	Рулеве	Лв.	19.09.1989
Рунгури	Новомарківка	І-Ф	11.06.1993
Русивель	Сінне	Рв.	15.06.1992
Руські Комарівці	Руськи Комарівці	Зк.	20.11.1997
Лопушно	Лупошно	Лв.	22.04.2011
Сабанівка	Собанівка	Лв.	19.09.1989
Салашка	Сталашка	Лв.	19.09.1989
Самусіївка	Самусівка	Пл.	07.10.2004
Сапанівчик	Сапановчик	Рв.	23.09.2008
Сари-Баш	Танине	АРК	27.12.1990
Сарнівка	Серпівка	Лв.	18.12.1990
Сартана	Приморське	Дн.	15.06.1992
Сасово	Сасове	Зк.	06.04.1995
м Світлодарське	сmt Світлодарське	Дн.	26.06.1992
Святець	Мануїльське	Хм.	02.12.1991
Святогірськ	Слов'яногірськ	Дн.	15.05.2003
Себечів	Красносілля	Лв.	11.10.1989
Селіски	Селиські	Вл.	25.06.1990
Семирівка	Семірівка	Лв.	19.09.1989
Сенечів	Семичів	І-Ф	15.08.1989
Сербинівка	Перше Травня	Пл.	13.11.1992

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Серне	Рівне	Зк.	02.03.1995
Северодонецьк	Северодонецьк	Лг.	11.04.2008
Синичено	Синичине	Хрк.	25.06.2009
Синків	Сеньків	Лв.	19.09.1989
Синьків	Богданівка	Тр.	31.10.1990
Сівка-Войнилівська	Сивка-Войнилів	І-Ф	15.08.1989
Сівка-Калуська	Сивка-Калуська	І-Ф	15.08.1989
Сілець	Селець	Лв.	19.09.1989
Сілець	Силець	І-Ф	15.08.1989
Слобідка	Славне	Тр.	15.06.1992
Смереково	Смерекове	Зк.	06.04.1995
Соледар	Карло-Лібкнехтівськ	Дн.	05.07.1991
Соломоново	Соломонове	Зк.	06.04.1995
Солотвино	Солотвина	Зк.	06.04.1995
Соснина	Соснини	Лв.	18.12.1990
Спас	Долішне	І-Ф	11.07.1995
Станиця Лг.	Станично-Луганське	Лг.	07.06.2007
Станішівка	Станишівка	Кв.	09.04.2009
Станово	Станове	Зк.	06.04.1995
Станькова	Станкова	І-Ф	15.08.1989
Старе Давидково	Старе Давидкове	Зк.	06.04.1995
Старий Яр	Старий Ярів	Лв.	19.09.1989
Старі Санжари	Решетники	Пл.	20.04.1992
Стебні	Стебнів	І-Ф	15.07.1993
Степанки	Першотравневе	Вн.	11.06.1993
Степногірськ	Сухоіванівське	Зп.	24.03.1987
Стиборівка	Стибирівка	Лв.	19.09.1989
Стирківці	Стерківці	Лв.	19.09.1989
Стільсько	Стільське	Лв.	19.09.1989
Страбичово	Страбичове	Зк.	06.04.1995
Страхолісся	Зелений Мис	Кв.	09.10.1989
Стрихалюки	Стрихалюки	Лв.	19.09.1989
Стругин	Стругинь	Лв.	19.09.1989
Стругинівка	Стругунівка	Пл.	28.02.1995
Ступно	Ступне	Рв.	24.10.1990
Сусково	Сускове	Зк.	06.04.1995
Сучевени	Широка Поляна	Чрн.	02.03.1995
Сушно	Сушне	Лв.	19.09.1989
Сьозиха	Слюзиха	Пл.	28.02.1995
Сюрте	Струмківка	Зк.	02.03.1995
Татаринів	Рубанівка	Лв.	15.12.1992
Татаринці	Вишневе	Тр.	31.10.1990
Татарів	Кремінці	І-Ф	11.06.1993
Теково	Текове	Зк.	06.04.1995
Теляж	Ланкове	Лв.	19.10.1995
Тереблече	Порубне	Чрн.	02.03.1995

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Тернавка	Тернівка	Лв.	19.09.1989
Терново	Тернове	Зк.	06.04.1995
Тийглаш	Цеглівка	Зк.	02.03.1995
Тисаагтелек	Тисянка	Зк.	02.03.1995
Тисаашвань	Мінеральне	Зк.	22.02.1991
Тисалово	Тисалове	Зк.	06.04.1995
Тисауйфалу	Тисауйфал	Зк.	14.11.1990
Тисобикень	Бобове	Зк.	19.10.2000
Тишівниця	Тишивниця	Лв.	19.09.1989
Топільниця	Топольниця	Лв.	19.09.1989
Топчино	Топчине	Зк.	06.04.1995
Травневе	Жданове	Днп.	22.02.1991
Трибухівці	Дружба	Тр.	26.10.1992
Трійця	Зоряне	Тр.	20.04.1992
Тудорів	Федорівка	Тр.	28.11.2002
Тудорковичі	Федорівці	Лв.	18.03.1991
Угерсько	Яблунівка	Лв.	11.06.1993
Угорськ	Підгірське	Тр.	18.03.1991
Угринів	Дібрівка	Лв.	11.06.1993
Українка	Українське	АРК	15.03.2012
Ульвівок	Вільхове	Лв.	19.10.1995
Унів	Міжгір'я	Лв.	15.05.2003
Урзуф	Приморське	Дн.	08.08.1989
Фанчиково	Фанчикове	Зк.	06.04.1995
Фертешолмаш	Заболоття	Зк.	19.10.2000
Фисуни	Фісуни	Пл.	28.02.1995
Фитьків	Фітьків	І-Ф	22.12.2008
Форголань	Дівичне	Зк.	19.10.2000
Форнош	Ліскове	Зк.	02.03.1995
Фрага	Ягодівка	І-Ф	11.06.1993
Харсіки	Харсики	Пл.	28.02.1995
Хашованя	Хашоване	Лв.	19.09.1989
Хвалибога	Руднівка	І-Ф	11.06.1993
Хилін	Хілін	Рв.	29.05.2009
Хітар	Хитар	Лв.	19.09.1989
Хляни	Хлани	Лв.	19.09.1989
Хмільно	Хмільне	Лв.	19.09.1989
Холодновідка	Холодноводківка	Лв.	19.09.1989
Хоробрів	Правда	Лв.	11.06.1993
Хорол	Добринівка	См.	26.10.1992
Хренів	Хрінів	Лв.	19.09.1989
Худльово	Худлове	Зк.	23.12.1992
Цвіклівці Другі	Цвіклівці	Хм.	04.03.1987
Цвіклівці Перші	Цвіклівці	Хм.	04.03.1987
Цебрів	Цебрівка	Лв.	19.09.1989
Цигани	Рудка	Тр.	20.04.1992

Нове найменування	Старе найменування	АРК, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Цитуля	Питуля	Лв.	18.12.1990
Цінева	Ценява	І-Ф	21.05.1990
Цуцулин	Ганнівка	І-Ф	11.06.1993
Часів Яр	Часів Яр	Дн.	28.04.2009
Червеньово	Червенево	Зк.	06.04.1995
Червоносілля	Червонопілля	Кр.	23.10.1992
Чермалик	Заможне	Дн.	15.12.1999
Черна	Чорна	Зк.	06.04.1995
Чертеж	Чертіж	Зк.	23.12.1992
Чесний Хрест	Світанок	Вл.	01.07.2004
Четфалва	Четове	Зк.	02.03.1995
Чинадійово	Чинадієво	Зк.	06.04.1995
Чистопілля	Честопілля	Лв.	18.12.1990
Чішки	Чишків	Лв.	18.12.1990
Чортовець	Назаренкове	І-Ф	11.06.1993
Чудей	Межиріччя	Чрн.	06.04.1995
Чумальово	Чумалево	Зк.	06.04.1995
Шайноги	Шийноги	Лв.	19.09.1989
Швейків	Трудолюбівка	Тр.	18.03.1991
Шенборн	Нове Село	Зк.	02.03.1995
Шкадрети	Шкадретів	Пл.	28.02.1995
Шляхтинці	Гніздичка	Тр.	18.03.1991
Шолойки	Шалойки	Чрг.	03.02.2009
Шоломинь	Шоломия	Лв.	18.12.1990
Шом	Деренковець	Зк.	02.03.1995
Шпичинці	Жовтнево	Хм.	21.02.1994
Шумськ	Шумське	Тр.	21.06.1989
Шуфраганка	Шуфраченко	Лв.	19.09.1989
Явора	Явори	Лв.	18.12.1990
Яглуш	Гончарівка	І-Ф	11.06.1993
Язи	Язів	Лв.	19.09.1989
Язловець	Яблунівка	Тр.	09.08.1991
Якторів	Ясенівка	Лв.	21.09.1991
Янгелівка	Ангелівка	Лв.	18.12.1990
Яноші	Іванівка	Зк.	02.03.1995
Яремче	Яремча	І-Ф	14.12.2006
Яромель	Йосипівка	Вл.	14.09.1989
Яшники	Ячники	Пл.	28.02.1995

Додаток Ж

*Алфавітний покажчик
нових і старих найменувань населених пунктів,
які були перейменовані з 01.01.2016 по 01.10.2016 [219]
(окремі перейменування)*

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Азовське	Луначарське	Зп.	19.05.2016
Армашівка	Орджонікідзе	Од.	12.05.2016
Благодатне	Войкове	Дн.	12.05.2016
Високе	Артемівка	Хрк.	19.05.2016
Вишневе	Свердловське	Пл.	12.05.2016
Вишневе	Жовтневе	Вн.	12.05.2016
Данилівка	Кіровка	Днп.	19.05.2016
Єрмішкове	Дзержинське	Од.	12.05.2016
Зарічне	Жовтневе	Пл.	12.05.2016
Кундрюче	Калінінський	Лг.	12.05.2016
Курісове	Петрівка	Од.	19.05.2016
Малокалинове	Радгоспний	Лг.	12.05.2016
Матильдівка	Жовтневе	Од.	19.05.2016
Ніжинське	Григоро-Іванівка	Чрг.	12.05.2016
Новотаромське	Орджонікідзе	Днп.	19.05.2016
Олекандрівьке	Октябрське	Дн.	12.05.2016
Приміське	Менжинське	Днп.	12.05.2016
Саксагань	Карла Маркса	Днп.	12.05.2016
Сонячне	Жовтень	Мк.	19.05.2016
Степове	Ленінське	Днп.	12.05.2016
Хрестівка	Незаможник	Чрк.	19.05.2016
Хутір Дашківський	Петрівське	Хм.	19.05.2016
Артема	Артема	Лг.	12.05.2016
Бабакове	Петрівське	Днп.	17.03.2016
Багате	Мопрівське	Днп.	12.05.2016
Базилівка	Крупське	м.	19.05.2016
Байдаківка	Холодівка	Днп.	19.05.2016
Бакумівка	Червоноармійьке	Кв.	04.02.2016
Балинівка	Петрівське	Хм.	19.05.2016
Балка	Червоний Жовтень	Дн.	12.05.2016
Батюшки	Інтернаціональне	Хрк.	04.02.2016
Бахмут	Бахмут	Дн.	23.03.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Бахмут	Артемівськ	Дн.	04.02.2016
Бекетівка	Колгоспне	Днп.	12.05.2016
Білозірка	Бармашове	Мк.	12.05.2016
Білоконівка	Калініне	Пл.	12.05.2016
Білокриничне	Калініне	Дн.	12.05.2016
Білошиці	Щорівка	Жт.	19.05.2016
Більмак	Куйбишеве	Зп.	12.05.2016
Біляківка	Краснознам'янка	Днп.	19.05.2016
Бірюкове	Бірюкове	Лг.	12.05.2016
Благовіщенське	Петровського	Хр.	19.05.2016
Благовіщенське	Ульяновка	Кр.	19.05.2016
Благодарівка	Комсомольське	Мк.	14.07.2016
Благодатне	Куйбишеве	Кр.	04.02.2016
Благодатне	Октябр	Дн.	04.02.2016
Брониви	Улянівське	Чрг.	19.05.2016
Бубельня	Жовтневе	Чрк.	19.05.2016
Бугаївка	Революційне	Хрк.	19.05.2016
Бузова	Комомольське	Хрк.	04.02.2016
Бузькі Пороги	Куйбишевка	Мк.	19.05.2016
Букачі	Леніна	Од.	19.05.2016
Бунге	Юнокомунарівськ	Дн.	12.05.2016
Буран	Енгельсове	Лг.	12.05.2016
Буресівка	Червоний Довжик	Чрг.	04.02.2016
Бутівці	Петрівське	Хм.	19.05.2016
Буци	Жовтневе	Од.	19.05.2016
Вакулове	Жовтневе	Днп.	19.05.2016
Вальянівське	Ленінське	Лг.	12.05.2016
Веселе	Радело	Днп.	17.03.2016
Веселе	Радгопне	Хрк.	19.05.2016
Веселий Яр	Червоноукраїнка	Днп.	12.05.2016
Весна	Урицьке	Дн.	04.02.2016
Ветатівка	Петрівське	Лг.	19.05.2016
Виноград	Жовтнівка	Од.	19.05.2016
Виноградівка	Піонерське	Од.	12.05.2016
Вишневе	Профінтерн	Хрк.	04.02.2016
Вишневе	Радянське	Жт.	04.02.2016
Вишневе	Петрівське	Чрг.	19.05.2016
Вишневе	Червоноармійське	Чрг.	12.05.2016
Вишневе	Радгопне	Хрк.	12.05.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Вишневе	Червоний Агроном	Од.	12.05.2016
Вишневе	Петрівка	Пл.	12.05.2016
Вишневе	Куйбишеве	Пл.	12.05.2016
Вишневе	Кірове	Од.	12.05.2016
Вишневе	Улянівка	Кр.	12.05.2016
Вишневе	Радянське	Днп.	12.05.2016
Вишневе	Ленінське	Хм.	17.03.2016
Вишневе	Жовтневе	См.	17.03.2016
Вишневецьке	Фрунзе	Днп.	17.03.2016
Вищепанівка	Іллічівка	Кр.	04.02.2016
Відродження	Димитрова	Дн.	12.05.2016
Війтівці	Жданівка	Вн.	19.05.2016
Вікторівка	Червона Нива	Хрк.	12.05.2016
Вільне	Віленка	Днп.	12.05.2016
Вільне	Червоноармійське	Хр.	17.03.2016
Вільне	Свердловка	Кр.	12.05.2016
Вільне	Червоні Кошари	Мк.	19.05.2016
Вільхівчик	Новопетрівське	Дн.	12.05.2016
Вітрова Балка	Котовське	Пл.	19.05.2016
Володькова Дівця	Червоні Партизани	Чрг.	19.05.2016
Волошкове	Советське	Зп.	17.03.2016
Воробіївка	Чапаєве	Од.	19.05.2016
Воровське	Воровське	Дн.	12.05.2016
Вокресенка	Чапаєвка	Зп.	19.05.2016
В'язівка	Куйбишеве	Зп.	04.02.2016
Гаврилівка	Гришине	См.	19.05.2016
Гаврилівка	Улянівка	Хм.	19.05.2016
Гаївка	Улянове	Хм.	19.05.2016
Гаївка	Леніна	Кр.	17.03.2016
Гайдамацьке	Червоний Яр	Днп.	12.05.2016
Гайове	Фрунзівка	Кв.	04.02.2016
Ганно-Муїївка	Червоноармійське	Днп.	19.05.2016
Геленджик	Червонокозацьке	Зп.	19.05.2016
Глинянка	П'ятирічка	Жт.	19.05.2016
Гойдаї	Леніне	Мк.	19.05.2016
Голубівка	Кіровськ	Лг.	12.05.2016
Гора	Колгопна Гора	Пл.	12.05.2016
Гордієнківці	Шлях Незаможника	Хр.	19.05.2016
Горіхова Балка	Радянське	Лг.	12.05.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Горіхове	Петровського	Дн.	19.05.2016
Горішні Плавні	Комсомольськ	Пл.	19.05.2016
Горохівське	Петрівське	Кв.	04.02.2016
Горького	Горького	Дн.	04.02.2016
Грабівці	Червоне	Вн.	19.05.2016
Града	Чубарівка	Жт.	04.02.2016
Гранітне	-Незаможник	Мк.	19.05.2016
Графське	Радянське	Хрк.	04.02.2016
Графське	Комсомольський	Дн.	19.05.2016
Греківка	Петрівське	Лг.	19.05.2016
Гречані Поди	Рози Люксембург	Днп.	19.05.2016
Григорівка	Ленінке	Дн.	04.02.2016
Григорівка	-ще Мануїлівка	Хрк.	04.02.2016
Грузьке	Кірове	Кр.	04.02.2016
Грушівка	Ленінське	Днп.	04.02.2016
Гуляйпільське	Комсомольське	Зп.	12.05.2016
Гурького	Кірове	Зп.	04.02.2016
Гута	Червона Гута	Чрг.	04.02.2016
Данина	Данине	Чрг.	07.09.2016
Дачне	Радянська Дача	Пл.	04.02.2016
Дачне	Горького	Дн.	04.02.2016
Діброва	Фрунзенка	См.	17.03.2016
Доброслав	Комінтернівське	Од.	14.07.2016
Довга Балка	Артема	Дн.	19.05.2016
Довга Гребля	Леніне	Кв.	19.05.2016
Довге	Інтернаціональне	Днп.	17.03.2016
Довжанськ	Свердловськ	Лг.	12.05.2016
Довжик	Комсомольське	Чрг.	04.02.2016
Докторове	Жовтневе	Од.	12.05.2016
Докучаєвське	Комуніст	Хрк.	12.05.2016
Дружне	Ленінське	Зп.	12.05.2016
Дубина	Пролетар	Вн.	12.05.2016
Дубове	Комсомольський	Лг.	12.05.2016
Дубове	Більшовик	Кв.	17.03.2016
Елітне	Радгопне	Хрк.	04.02.2016
Енгельсове	Енгельсове	Лг.	12.05.2016
Емань	Червоне	См.	19.05.2016
Жабки	Луценки	Пл.	19.05.2016
Жереб'ятин	Жовтневе	Кв.	04.02.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Жереб'яче	Артема	Лг.	12.05.2016
Жидиничі	Червоне	Чрг.	12.05.2016
Жовтеньке	Червоний Жовтень	Зп.	17.03.2016
Жуковське	Петрівське	Од.	19.05.2016
Журавлине	Жовтневий Промінь	Чрк.	12.05.2016
Забара	Червона Трибунівка	Вн.	12.05.2016
Забереж	Жовтневе	Зк.	14.07.2016
Забілівщина Друга	Більшовик	Чрг.	17.03.2016
Заводське	Червонозаводське	Пл.	04.02.2016
Загорівка	Пам'ять Леніна	Чрг.	04.02.2016
Загородське	Комунар	Хм.	19.05.2016
Зайцеве	Іллічівка	Лг.	19.05.2016
Залізне	Артемове	Дн.	19.05.2016
Залізничне	Брагинівка	Днп.	19.05.2016
Залізничне	Чапаєвка	Лг.	12.05.2016
Залія	Червона Зірка	Чрг.	04.02.2016
Заможне	Незаможник	Од.	12.05.2016
Замулівка	Жовтневе	Хрк.	04.02.2016
Заповідне	Комсомольське	Кр.	04.02.2016
Зарічне	Димитрове	Зп.	19.05.2016
Зарічне	Кіровськ	Дн.	04.02.2016
Зарічне	Крупської	Хрк.	04.02.2016
Зарічне	Октябрське	См.	17.03.2016
Зарічне	Свердлове	См.	17.03.2016
Захарівка	Фрунзівка	Од.	19.05.2016
Здобуток	Здобуток Жовтня	Чрк.	17.03.2016
Зелене	Леніна Перше	Кр.	04.02.2016
Зелене	Петровське	Днп.	19.05.2016
Зелене	Чапаєвка	Хрк.	12.05.2016
Зелений Гай	Радгопний	Лг.	19.05.2016
Зелений Гай	П'ятирічка	Жт.	12.05.2016
Зелений Гай	Червоний Прапор	Хр.	17.03.2016
Зелений Клин	Ленінське	Хрк.	12.05.2016
Зелений Під	Червоний Перекоп	Хр.	19.05.2016
Зелений Яр	Жовтневе	Кв.	04.02.2016
Зеленопілля	Петрівське	Зп.	19.05.2016
Зимівник	Куйбишеве	Хр.	19.05.2016
Зірка	Червона Зірка	Кв.	04.02.2016
Зірка	Червона Зірка	Дн.	04.02.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Знаменка	Червонознам'янка	Пл.	12.05.2016
Знам'янка	Червонознам'янка	Од.	14.07.2016
Зоря	Зоря Комунізму	Днп.	17.03.2016
Зоря	Карла Лібкнехта	Зп.	12.05.2016
Зоряне	Урицьке	Зп.	04.02.2016
Зоряне	Ювілейне	Зп.	12.05.2016
Зоряне	Червона Зірка	Днп.	12.05.2016
Зоряне	Червона Зірка	Од.	12.05.2016
Зоряне	Новопролетарське	Днп.	12.05.2016
Зоряне	Ленінка	Хрк.	04.02.2016
Зоряне	Жовтневе	Мк.	19.05.2016
Зразкове	Дзержинське	Лг.	12.05.2016
Іванівка	Іллічівка	Мк.	19.05.2016
Іванівське	Лотикове	Лг.	12.05.2016
Іванівське	Красне	Дн.	19.05.2016
Іванківці	Радянське	Хм.	19.05.2016
Іванове	Свердлове	Од.	12.05.2016
Іллінівка	Ілліча	Дн.	04.02.2016
Ільїне	Панфілівка	Зп.	19.05.2016
Інженерне	Жовтневе	Хр.	19.05.2016
Кадіївка	Стаханов	Лг.	12.05.2016
Калаколове	Леніно-Ульяновка	Кр.	17.03.2016
Калинівка	Калініна	Дн.	04.02.2016
Калинівка	Куйбишеве	Мк.	17.03.2016
Калинівка	Калініне	Дн.	04.02.2016
Калинівка	Комсомольська Комуна	См.	17.03.2016
Калинівка	Жовтневе	Хрк.	17.03.2016
Калинівка	Червоний Яр	Хрк.	17.03.2016
Калинівка	Кімівка	Мк.	19.05.2016
Калинівка	Чапаєвка	Хм.	17.03.2016
Калинівка	Жовтневе	Жт.	12.05.2016
Калинівка	Калініна	Днп.	12.05.2016
Калинівка	Карла Маркса	Днп.	17.03.2016
Калинівка	Калініна	Зп.	12.05.2016
Калинівське	Калінінське	Хр.	17.03.2016
Калинове	Кірове	Кв.	04.02.2016
Калинове	Чапаєвка	Кв.	04.02.2016
Калинове	Калініне	Дн.	17.03.2016
Калинове	Жовтневе	Хрк.	17.03.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Калинове	Котовського	Дн.	12.05.2016
Калініна	Калініна	Дн.	04.02.2016
Калініне	Калініне	Дн.	12.05.2016
Калінінський	Калінінський	Лг.	12.05.2016
Кальміуське	Комсомольське	Дн.	12.05.2016
Кам'яне	Войкове	Дн.	12.05.2016
Кам'янецькі Хутори	Ленінська Слобода	Вн.	12.05.2016
Кам'яний Плат	Комсомолец	Лг.	12.05.2016
Кам'янське	Дніпродзержинськ	Днп.	19.05.2016
Капустяни	Фрунзівка	Пл.	19.05.2016
Квітневе	Кірове	Хрк.	12.05.2016
Квітневе	Димитрове	Кв.	19.05.2016
Квітуче	Войкове	Днп.	12.05.2016
Келерівка	Кірове	Дн.	04.02.2016
Київ	Червоний Київ	Мк.	19.05.2016
Кипуче	Артемівськ	Лг.	12.05.2016
Кирилівка	Червоноармійське Друге	Хрк.	04.02.2016
Киличе	Октябрське	Дн.	12.05.2016
Кільчень	Радянське	Днп.	17.03.2016
Кірове	Кірове	Дн.	04.02.2016
Кіровське	Кіровське	Днп.	19.05.2016
Кленове	Жовтневе	Кр.	04.02.2016
Кленове	Пролетарське	Хрк.	04.02.2016
Княгининок	Маяки	Вл.	19.05.2016
Княжа Долина	Червоний Прапор	Хрк.	19.05.2016
Княжа Криниця	Радянське	Вн.	19.05.2016
Княжа Лука	Улянівка	Пл.	19.05.2016
Козацьке	Комунарське	Хрк.	04.02.2016
Козацьке	Петрівське	Кр.	19.05.2016
Козаче	Леніна	Днп.	12.05.2016
Козирщина	Комінтерн	Днп.	17.03.2016
Коломацьке	Куликове	Пл.	12.05.2016
Комсомольський	Комомольський	Лг.	12.05.2016
Копилове	Жовтневе	См.	19.05.2016
Коржове	Петрівка	Лг.	19.05.2016
Корнилівка	Кірове	Чрк.	19.05.2016
Корнинське	Радгопне	Жт.	12.05.2016
Коня	Червоний Плугатар	Жт.	19.05.2016
Котянтинопольське	Отровського	Дн.	19.05.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Котівка	Котовського	Хрк.	04.02.2016
Котлине	Димитрове	Дн.	19.05.2016
Котляри	Комунар	Хрк.	04.02.2016
Котовка	Котовське	Од.	12.05.2016
Красівьке	Красіне	Днп.	17.03.2016
Красний Октябр	Красний Октябр	Дн.	12.05.2016
Красний Пахар	Красний Пахар	Дн.	04.02.2016
Краснодон	Краснодон	Лг.	12.05.2016
Кременчик	Октябрське	Дн.	04.02.2016
Кривоносове	Червонозорівка	Кр.	17.03.2016
Крижанівка	Жовтневе	Од.	12.05.2016
Криничанське	Червоногвардійське	Лг.	12.05.2016
Кринички	Петрівське	Дн.	12.05.2016
Криничне	Бірюкове	Лг.	12.05.2016
Криничне	Октябрське	Дн.	04.02.2016
Круга Балка	Кіровка	Днп.	19.05.2016
Крутеньке	Кірове	Днп.	12.05.2016
Кубей	Червоноармійське	Од.	12.05.2016
Куйбишеве	Куйбишеве	Зп.	12.05.2016
Кулішеве	Жовтневе	Днп.	17.03.2016
Курганне	Піонер	Хрк.	17.03.2016
Курилівка	Жовтневе	См.	19.05.2016
Курортне	Комунар	Хрк.	04.02.2016
Куца Балка	Котовське	Кр.	12.05.2016
Кучаків	Кірове	Кв.	04.02.2016
Лавринове	Радянське	Дн.	12.05.2016
Лагідне	Кірове	Зп.	12.05.2016
Лагідне	Комсомольський	Лг.	04.02.2016
Лагідне	Жовтневе	Хрк.	04.02.2016
Ладівщина	Пролетарське	Чрг.	04.02.2016
Латівка	Котовка	Од.	19.05.2016
Лебедине	Кірове	Пл.	12.05.2016
Лебедине	Жовтневе	Кр.	12.05.2016
Левадне	Цикове	Днп.	17.03.2016
Левковичі	Володарка	Кв.	19.05.2016
Ленінське	Ленінське	Зп.	12.05.2016
мт Ленінське	Ленінське	Лг.	12.05.2016
Ленінське	Ленінське	Дн.	19.05.2016
Леонове	Червоний Жовтень	Лг.	12.05.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Лиман	Красний Лиман	Дн.	04.02.2016
Лиман	Жовтневе	Хрк.	04.02.2016
Лиманець	Кірове	Хр.	12.05.2016
Лиманка	Мізікевича	Од.	19.05.2016
Липське	Красний Октябр	Дн.	12.05.2016
Лібенталь	Ленінталь	Од.	12.05.2016
Лібухова	Максимівка	Лв.	19.05.2016
Лісне	Комінтерн	См.	17.03.2016
Лісне	Іллічівка	Кр.	04.02.2016
Лісове	Кірове	Днп.	12.05.2016
Лісове	Держинськ	Жт.	04.02.2016
Лісове	Чапаєве	Кв.	04.02.2016
Лісове	Червона Зірка	Жт.	04.02.2016
Лісове	Комуна	Чрг.	04.02.2016
Лісове	Петрівське	Чрк.	04.02.2016
Лісове	Жовтневе	Хм.	17.03.2016
Лісове	Ленінське	Хм.	17.03.2016
Лісові Хутори	Жовтень	Чрг.	12.05.2016
Літинські Хутори	Радянське	Вн.	19.05.2016
Лобівські Копальні	Красний Колос	Лг.	19.05.2016
Лозуватське	Чапаєвка	Днп.	19.05.2016
Лосівка	Пролетарське	Хрк.	04.02.2016
Луб'яне	Червоний Пахар	Чрг.	19.05.2016
Лугове	Ленінове	Пл.	12.05.2016
Лугове	Держинське	См.	17.03.2016
Мала Біла	Червона Зірка	Вн.	17.03.2016
Мала Іванівка	Володарівка	Хрк.	19.05.2016
Мала Корчаківка	Радянське	См.	17.03.2016
Мала Купріянівка	Кіровське	Зп.	19.05.2016
Мала Михайлівка	Білоріцьке	Зп.	19.05.2016
Мала Петриківка	Червонопартизанське	Днп.	17.03.2016
Мале Веселе	Радгоспне	Хрк.	19.05.2016
Малий Затишок	Політвідділовець	Чрк.	17.03.2016
Малинівка	Улянівка	Дн.	12.05.2016
Малинівка	Чапаєвка	Пл.	17.03.2016
Малі Коротівці	Чапаєвка	Вн.	19.05.2016
Малі Феськи	Пролетар	Хрк.	19.05.2016
Мальці	Чапаєвка	Пл.	19.05.2016
Малярщина	Червона Українка	Днп.	19.05.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Маморниця Вама	Радгопівка	Чрн.	12.05.2016
Мамушеве	Красний Луч	Лг.	12.05.2016
Манжиків Кут	Калініна	Дн.	12.05.2016
Маракучка	Петрівське	См.	17.03.2016
Марія	Леніна	Лг.	12.05.2016
Мар'ївка	Карла Лібкнехта	Лг.	12.05.2016
Мар'їне	Пролетарське	м.	17.03.2016
Мармузовичі	Андріївка	Лв.	19.05.2016
Мартове	Благоеве	Од.	12.05.2016
Мар'янівка	Чапаєвка	Пл.	19.05.2016
Матроска	Матроська	Од.	07.09.2016
Махнівка	Красне	Вн.	19.05.2016
Махнівка	Петрівка	Чрг.	14.07.2016
Махнівка	Комсомольське	Вн.	12.05.2016
Маяк	Червоний Маяк	Днп.	12.05.2016
Маячка	Октябрське	Дн.	17.03.2016
Медове	Леніна Друге	Кр.	04.02.2016
Межове	Червоне	Днп.	12.05.2016
Мельникове	Бєєве-Комуна	См.	19.05.2016
Мелячиха	Петрівське	См.	19.05.2016
Миколаївка	Чапаєвка	Жт.	12.05.2016
Миколаївка	Жовтневе	См.	19.05.2016
Миколаївка	Жовтневе Друге	Хрк.	04.02.2016
Миколаївка	Крупське	Кр.	17.03.2016
Мильники	Григорівка	Чрг.	12.05.2016
Мирне	Кіровка	Вн.	12.05.2016
Мирне	Червоноармійське	Лг.	12.05.2016
Мирне	Ленінське	Зп.	17.03.2016
Мирне	Фрунзе	Пл.	17.03.2016
Мирне	Петрівське	Хрк.	12.05.2016
Мирне	Жовтневе	Чрк.	12.05.2016
Мирне	Червоноармійське	Мк.	19.05.2016
Мирне	Комсомолец	См.	19.05.2016
Мирне	Карла Маркса	Дн.	04.02.2016
Мирне	Червоний Поділ	Хр.	17.03.2016
Мирне	Леніна	Дн.	04.02.2016
Мирне	Дзержинське	Дн.	04.02.2016
Мирне	Ленінське	См.	17.03.2016
Мирне	Іллічівка	См.	17.03.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Мирне	Котовське	Днп.	17.03.2016
Мирноград	Мирноград	Дн.	08.06.2016
Мирноград	Димитров	Дн.	12.05.2016
Миролюбів	Жовтневе	Жт.	12.05.2016
Миролюбівка	Комсомольське	Хрк.	04.02.2016
Миролюбівка	Радянське	Хр.	17.03.2016
Миролюбівка	Кіровка	Кр.	17.03.2016
Миролюбівка	Жовтневе	Кр.	17.03.2016
Миролюбівка	Видвиженець	Днп.	17.03.2016
Миронове	Новопетровське	Днп.	19.05.2016
Михайлівка	Червоноволодимирівка	Од.	19.05.2016
Михайлівка	Улянівка	Мк.	12.05.2016
Молодецьке	Леніне	Дн.	04.02.2016
Молодіжне	Дзержинського	Чрг.	12.05.2016
Монатирське	Маркове	Вн.	19.05.2016
Монатирське	Ударник	Хр.	19.05.2016
Морозівка	Петрівка	См.	19.05.2016
Морозівське	Пролетарське	Днп.	17.03.2016
Мотище	Петрівське	Чрг.	19.05.2016
Мотовилівка	Червона Мотовилівка	Кв.	17.03.2016
Мукша Китайгородська	Жовтневе	Хм.	19.05.2016
М'яожарівка	Артемівка	Лг.	19.05.2016
Надіївка	Жданове	Днп.	12.05.2016
Надія	Артема	Дн.	04.02.2016
Надія	Радгопне	Днп.	19.05.2016
Надрося	Чапаєвка	Вн.	12.05.2016
Некрите	Червоний Лан	Чрг.	04.02.2016
Нечуївка	Радянське	Вн.	04.02.2016
Нижня Шевирівка	Орджонікідзе	Лг.	12.05.2016
Нікольське	Володарське	Дн.	04.02.2016
Німецька Мокра	Комсомольськ	Зк.	04.02.2016
Нова Гусарівка	Червона Гусарівка	Хрк.	17.03.2016
Нова Знам'янка	Червона Знам'янка	Пл.	12.05.2016
Нова Козача	Ілліча	Хрк.	04.02.2016
Нова Маківка	Петрівське	Кв.	19.05.2016
Нова Миронівка	П'ятирічка	Кв.	19.05.2016
Нова Оленівка	Петрівське	Дн.	19.05.2016
Нова Ольшана	Жовтневе	Чрг.	19.05.2016
Нова Пляшева	Жовтневе	Рв.	19.05.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Нова Чорнорудка	Жовтневе	Жт.	12.05.2016
Нова Шетіря	Петрівське	Хр.	19.05.2016
Нове	Жовтень	Мк.	19.05.2016
Нове Шахове	Рози Люкембург	Дн.	19.05.2016
Новий Каракурт	Нове Жовтневе	Од.	12.05.2016
Новий Коротич	Комунар	Хрк.	12.05.2016
Новий Орач	Червоний Орач	Од.	12.05.2016
Нові Броди	Червоні Партизани	Чрг.	04.02.2016
Нові Жадьки	Карла Маркса	Жт.	12.05.2016
Нові Терешки	Жовтневе	Хм.	19.05.2016
Нові Хоменки	Чапаєве	Вн.	19.05.2016
Новоапотолівка	Чичеріне	Дн.	19.05.2016
Новодмитрівка Друга	Ленінське Друге	Од.	12.05.2016
Новоєгорівка	Свердловка	Лг.	19.05.2016
Новожуків	Ікра	Рв.	19.05.2016
Новозлатопіль	Пролетарське	Зп.	19.05.2016
Новоіванівка	Комунарка	Хрк.	04.02.2016
Новоіванівське	Жовтневе	Хрк.	12.05.2016
Новоігорівка	Димитрове	Кр.	19.05.2016
Новокальчеве	Червоноармійське	Од.	19.05.2016
Новомихайлівське	Жовтневе	Мк.	19.05.2016
Новопавлівка	Партизани	Зп.	19.05.2016
Новополь	Ухожани	Од.	12.05.2016
Новопроянське	Комсомольське	Хрк.	04.02.2016
Новоселівка	Красноармійське	Дн.	17.03.2016
Новоселівка	Комінтерн	Кр.	04.02.2016
Новоукраїнське	Пам'ять Ілліча	Днп.	12.05.2016
Новоулянівка	Володимиро-Ульяновка	Кр.	19.05.2016
Ногайське	Жовтневе	Хрк.	19.05.2016
Обухівка	Кіровське	Днп.	19.05.2016
Овчарівка	Червоний Маяк	Чрг.	04.02.2016
Ожерельне	Ульяновка	Зп.	19.05.2016
Озарянівка	Перше Травня	Дн.	04.02.2016
Озерне	Іллічівка	Дн.	04.02.2016
Озерне	Артемівка	Мк.	19.05.2016
Окни	Красні Окни	Од.	19.05.2016
Окни	Красні Окни	Од.	19.05.2016
Октябрське	Октябрське	Дн.	12.05.2016
Олександрівка	Птахівка	Хр.	19.05.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Олександрівка	Кранознам'янка	Хр.	12.05.2016
Олександрівське	Рози Люкембург	Дн.	12.05.2016
Олександрівське	Улянівка	Хрк.	04.02.2016
Олександрійське	Димитрове	Кр.	12.05.2016
Олександропіль	Розівка	Дн.	19.05.2016
Олексіївка	Щорівка	Хр.	12.05.2016
Оленокостянтинівка	Жовтневе	Зп.	12.05.2016
Олешки	Цюрупинськ	Хр.	19.05.2016
Олешки	Цюрупинськ	Хр.	19.05.2016
Ольгине	Октябрщина	См.	19.05.2016
Олянівка	Улянівка	Хрк.	17.03.2016
Орджонікідзе	Орджонікідзе	Лг.	12.05.2016
Панькове	Дніпрельстан	Днп.	19.05.2016
Пархоменко	Пархоменко	Лг.	12.05.2016
Пасічне	Ленінське	Кр.	17.03.2016
Пеньківка	Свердловка	Вн.	12.05.2016
Перемога	Червона Перемога	Хрк.	17.03.2016
Перетічки	Кірове	См.	17.03.2016
Перше Травня	-Перше Травня	Дн.	04.02.2016
Петрашівка	Улянівка	Пл.	19.05.2016
Петрівка	Петрівське	Дн.	04.02.2016
Петрівка	Чапаєве	Пл.	19.05.2016
Петрівка	Петрівське	Дн.	04.02.2016
Петрівка	Петрівське	Хрк.	04.02.2016
Петрове	Петрівське	Од.	12.05.2016
Петровівка	Жовтень	Од.	12.05.2016
Петрово-Краносілля	Петровське	Лг.	12.05.2016
Петровське	Петровське	Лг.	12.05.2016
Петропавлівка	Петрівка	Лг.	19.05.2016
Петропавлівка	Фрунзе	Мк.	19.05.2016
Петропавлівка	Комсомольське	Хр.	17.03.2016
Петропавлівка	Петровське	Зп.	12.05.2016
Петропавлівське	Петровське	Кв.	17.03.2016
Південне	Ленінське	Дн.	19.05.2016
Півневе;	Індустріальне	Лг.	19.05.2016
Північне	Кірове	Дн.	19.05.2016
Підліки	Ленінське	Хм.	17.03.2016
Пікузи	Комінтернове	Дн.	14.07.2016
Пірки	Комсомольське	Пл.	17.03.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Піщанське	Петрівське	Кр.	17.03.2016
Платонівка	Кіровка	Чрг.	19.05.2016
Плугатар	Червоний Плугатар	Днп.	12.05.2016
Плугатар	Червоний Плугатар	Чрг.	12.05.2016
Погребки	Коротченкове	См.	17.03.2016
Подільськ	Котовськ	Од.	12.05.2016
Пойма	Цюрупинськ	Хр.	19.05.2016
Пойма	Цюрупинськ	Хр.	19.05.2016
Покров	Орджонікідзе	Днп.	17.03.2016
Покровськ	Покровськ	Дн.	25.05.2016
Покровськ	Красноармійськ	Дн.	12.05.2016
Покровське	Жовтневе	Чрг.	17.03.2016
Покровське	Іллічівське	Дн.	17.03.2016
Покровське	Жовтневе	Пл.	17.03.2016
Покровське	Котівка	Кр.	17.03.2016
Покровське	Жовтневе	Хрк.	17.03.2016
Покровське	Куйбишеве	Пл.	19.05.2016
Покровське	Жовтневе	Хрк.	12.05.2016
Покровське	Жовтневе	Пл.	12.05.2016
Покровське	Жовтневе	Зп.	12.05.2016
Покровське	Гуляницьке	Мк.	19.05.2016
Покровське	Комсомольське	Жт.	04.02.2016
Покровське	Куйбишеве	Кв.	04.02.2016
Поліське	Пролетарське	Чрг.	04.02.2016
Полішпакове	Петрівське	Од.	19.05.2016
Полковниче	Петрівське	Кв.	19.05.2016
Полковниче	Червоноармійське	Хрк.	19.05.2016
Польове	Паризька Комуна	Пл.	17.03.2016
Поляна	Червона Поляна	Чрг.	04.02.2016
Поляна	Червона Поляна	Хрк.	04.02.2016
Поминик	Вікторівка	Чрк.	19.05.2016
Пономаренки	Радянське	См.	19.05.2016
Попівці	Жовтневе	Вн.	12.05.2016
Попова Гребля	Червона Гребля	Вн.	19.05.2016
Потоцьківщина	Комсомольське	Пл.	17.03.2016
Почаївка	Ульяновка	Пл.	17.03.2016
Прапор	Червоний Прапор	Днп.	12.05.2016
Преображенка	Червоний Чабан	Хр.	17.03.2016
Прибузьке	Червона Зірка	Хм.	19.05.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Привільне	Радянське	Зп.	04.02.2016
Привітне	Петровського	Чрк.	12.05.2016
Привітне	Комінтерн	Чрк.	12.05.2016
Придніпрянське	Держинське	Пл.	12.05.2016
Придніпрянське	Радянське	Пл.	12.05.2016
Приміське	Радянська Україна	Дн.	19.05.2016
Приморське	Новокомсомольське	Хрк.	04.02.2016
Приморське	Комісарівка	Хр.	19.05.2016
Приморське	Більшовик	Хр.	12.05.2016
Присорільське	Пролетарське	Днп.	12.05.2016
Прогрес	Красний Прогре	См.	17.03.2016
Промінь	Червоний Промінь	Днп.	19.05.2016
Промінь	Червоний Промінь	Мк.	17.03.2016
Пулини	Червоноармійськ	Жт.	19.05.2016
П'янне	Радянське	Рв.	12.05.2016
П'ятипілля	Пролетарське	Дн.	12.05.2016
П'ятирічка	П'ятирічка	Жт.	12.05.2016
Радгопний	Радгопний	Лг.	12.05.2016
Радісне	Радгопне	Хм.	17.03.2016
Радісне	Жовтнева Революція	Од.	17.03.2016
Радісне	Радесло	Днп.	19.05.2016
Радісне	Комунарівка	Хр.	17.03.2016
Рідне	Іллічівка	Хрк.	12.05.2016
Рідне	Ленінка	Хр.	12.05.2016
Рідне	Воровське	См.	19.05.2016
Рідний Край	Радянське	Хрк.	12.05.2016
Рождетвенське	Жовтневе	Чрг.	19.05.2016
Роздольне	Чапаєва	Хрк.	04.02.2016
Роздольне	Ленінка	Хрк.	04.02.2016
Розеленець	Червоний Розеленець	Од.	12.05.2016
Рокити	Жовтневе	Пл.	19.05.2016
Романівка	Радянське	Жт.	04.02.2016
Романівка	Орджонікідзе	Кв.	04.02.2016
Романівська Буда	Червона Буда	Чрг.	04.02.2016
Рубіжне	Червоний Шахтар	Хрк.	04.02.2016
Рудня	Пролетарська Рудня	Чрг.	04.02.2016
Русави	Русави-Радянка	Вн.	12.05.2016
Садове	Орджонікідзе	Кр.	17.03.2016
Садове	Леніна	Днп.	12.05.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Садове	Чапаєвка	Чрг.	04.02.2016
Садове	Новопетрівське	Дн.	12.05.2016
Сакаганське	Жовтневе	Днп.	19.05.2016
Сапожків Хутір	Красне	Чрг.	04.02.2016
Сарабаш	Комунарівка	Дн.	12.05.2016
Сахнівка	Ленінівка	Чрг.	04.02.2016
Світанкове	Воровського	Чрг.	17.03.2016
Світанок	Жовтневе	Хр.	17.03.2016
Світле	Улянівка Друга	Хм.	17.03.2016
Святі Гори	Червоні Гори	Чрг.	04.02.2016
Святоваилівка	Єлізарове	Днп.	12.05.2016
Святомиколаївка	Пам'ять Комунарів	Мк.	19.05.2016
Святомиколаївка	Пам'ять Комунарів	Мк.	19.05.2016
Святопетрівка	Петрівка	Зп.	12.05.2016
Святопетрівське	Петрівське	Кв.	04.02.2016
Свято-Покровське	Кірове	Дн.	04.02.2016
Сергіївка	Котовці	Од.	19.05.2016
Симинівка	Червоноармійське Перше	Хрк.	12.05.2016
Синьожупанники	Петровське	Вн.	19.05.2016
Ситаєве	Новомоковське	Кр.	04.02.2016
Скороходове	Артемівка	Пл.	17.03.2016
Смолка	Червонопрапорне	Жт.	19.05.2016
Сновськ	Щорс	Чрг.	12.05.2016
Соборне	Жовтневе	Тр.	04.02.2016
Соборне	Піонер	См.	19.05.2016
Солонці	Комомольське	Днп.	12.05.2016
Соніно	Комомольське	Хрк.	12.05.2016
Сонцівка	Красне	Дн.	19.05.2016
Сонячне	Лікнеп	Днп.	12.05.2016
Сонячне	Краснівка	Дн.	12.05.2016
Сонячне	Ленінське Перше	Од.	12.05.2016
Сорокине	Краснодон	Лг.	12.05.2016
Сонівка	Радянське	Кв.	17.03.2016
Сонівка	Жовтневе	м.	17.03.2016
Сотенне	Червоний Жовтень	Лг.	19.05.2016
Сотницьке	Жовтневе	Пл.	17.03.2016
Софіївка	Артемівка	Дн.	04.02.2016
Софіївка	Карло-Марксове	Дн.	12.05.2016
Старий Міт	Петрівське	Кв.	04.02.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Старченкове	Старченкове	Дн.	19.05.2016
Степне	Ленінське	См.	19.05.2016
Степне	Пролетар	Пл.	12.05.2016
Степове	Більшовик	Кр.	04.02.2016
Степове	Жовтневе	Мк.	19.05.2016
Степове	Воровське	Мк.	19.05.2016
Степове	Воровське	Мк.	19.05.2016
Степове	Петрівське	Дн.	19.05.2016
Степове	Петрівське	Зп.	19.05.2016
Степове	Ленінка	Кр.	04.02.2016
Степове	Щорса	Мк.	04.02.2016
Степове	Радяньке	Хрк.	04.02.2016
Степове	Петрівське	Хрк.	04.02.2016
Степове	Петровського	Чрк.	04.02.2016
Степове	Жовтневе	Пл.	17.03.2016
Трудомирівка	Артема	Од.	12.05.2016
Ужівка	Ленінське	Дн.	12.05.2016
Українка	Червона Українка	Мк.	19.05.2016
Українка	Червона Україна	Чрг.	12.05.2016
Українка	Червона Україна	Дн.	04.02.2016
Українське	Октябрське	Днп.	12.05.2016
Українське	Петрівське	Хрк.	04.02.2016
Українське	Димитрова	Хрк.	17.03.2016
Холодне	Свердлове	Дн.	12.05.2016
Хорошів	Володарськ-Волинський	Жт.	04.02.2016
Хретівка	Кіровське	Дн.	12.05.2016
Хрещатицьке	Краноармійське	Дн.	12.05.2016
Христо-Ботеве	Благоеве	Од.	19.05.2016
Челбурда	Пролетарка	Хр.	19.05.2016
Чемерлієве	Радгопне	Мк.	19.05.2016
Червоне	Червонопрапорне	Хр.	12.05.2016
Червоне	Червоне Знамено	Хрк.	17.03.2016
Червоноармійськ	Червоноармійськ	Жт.	19.05.2016
Червоногвардійське	Червоногвардійське	Лг.	12.05.2016
Червонопартизанськ	Червонопартизанськ	Лг.	12.05.2016
Черешневе	Червоноармійське	Хр.	12.05.2016
Юр'івка	Пролетарка	Хрк.	12.05.2016
Юр'івка	Воровське	Дн.	12.05.2016
Юхт	Улянівка	Хм.	17.03.2016

Нове найменування	Старе найменування	Автономна Республіка Крим, область, м. Київ, м. Севастополь	<i>Дата рішення</i>
Юшків Ріг	Петрівське	Кв.	19.05.2016
Яблуневе	Радгопне	Чрг.	12.05.2016
Яблунівка	Шлях Ілліча	Чрг.	12.05.2016
Яблунівка	Червонопрапорне	м.	17.03.2016
Яблучко	Жовтневе	Кр.	17.03.2016
Янжулівка	Жовтневе	Чрг.	12.05.2016
Яснопілля	Комісарівка	См.	17.03.2016